Registrikood 10171636
Riia 35, Tartu 50410
Tel 730 0310
faks 730 0315
kobras@kobras.ee

TÖÖ NR 2013- 218

Lääne-Viru Maavalitsus,
Rakvere asukoht (L-Est'97) *X 6581382*
Y 633550

LÄÄNE-VIRU MAAKONNAPLANEERINGU 2030+ KESKKONNAMÕJU STRATEEGILINE HINDAMINE

ARUANDE EELNÕU

AVALIKULE VÄLJAPANEKULE

Aruanne seisuga 01.08.2016

Asukoht *LÄÄNE-VIRU MAAKOND*
Tellija: *LÄÄNE-VIRU MAAVALITSUS*
Töö täitja: *KOBRAS AS*

Juhataja: *URMAS URI*
Eksperdid: *URMAS URI, litsents KMH0046*
ANNE ROOMA, litsents KMH0047
GERLI KULL
TEELE NIGOLA
ENE KÕND

TARTU *2013-2016*

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+
keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu.
Koostatud detsember 2013 – august 2016 Tartus
Koostaja: Kobras AS, www.kobras.ee
Riia 35
50410 Tartu
Tel +372 730 0310

Üldinfo

TÖÖ NIMETUS:	**Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegiline hindamise aruande eelnõu**
OBJEKTI ASUKOHT:	Lääne-Viru maakond
TÖÖ EESMÄRK:	Keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimine Lääne-Viru maakonnaplaneeringule 2030+
TÖÖ LIIK:	Keskkonnamõju strateegiline hindamine
MAAKONNAPLANEERINGU KOOSTAMISE KORRALDAJA, TÖÖ TELLIJA:	**Lääne-Viru Maavalitsus** F. R. Kreutzwaldi 5 44314 Rakvere
Kontaktisik:	**Jaan Kangur** Tel +372 325 8015 jaan.kangur@laane-viru.maavalitsus.ee
KSH JÄRELEVALVAJA:	**Keskkonnaameti Viru regioon** Lääne-Virumaa kontor 1 J. Kunderi 18 44307 Rakvere Tel 325 8401, faks 325 8403 laane-viru@keskkonnaamet.ee
TÖÖ TÄITJA:	**Kobras AS** Registrikood 10171636 Riia 35, 50410 Tartu Tel 730 0310, faks 730 0315 www.kobras.ee
Eksperdid:	**Gerli Kull** – keskkonnaekspert, vastutav täitja gerli@kobras.ee **Urmas Uri –** keskkonnaekspert (litsents KMH0046) urmas@kobras.ee **Anne Rooma –** keskkonnaekspert (litsents KMH0047) anne@kobras.ee **Teele Nigola** – planeerija, muinsuskaitse teele@kobras.ee **Reet Lehtla** – planeerija, infrastruktuur reet@kobras.ee
Kontrollija:	**Ene Kõnd** - tehniline kontrollija, ekspert

Kobras AS litsentsid / tegevusload:

1. Keskkonnamõju hindamise tegevuslitsents:
   KMH0046 Urmas Uri
2. Keskkonnamõju strateegilise hindamise juhtekspert:
   KSH024 Urmas Uri
3. Hüdrogeoloogiliste tööde tegevusluba nr 379.
   Hüdrogeoloogilised uuringud.
   Hüdrogeoloogiline kaardistamine.
4. Geodeetilised ja kartograafilised tööd. Tegevuslitsents 762 MA.
5. Maakorraldustööd. Tegevuslitsents 15 MA-k.
6. MTR-i majandustegevusteated:
   - Ehitusuuringud EG10171636-0001;
   - Ehitusprojektide ja ehitiste ekspertiisid EK10171636-0001;
   - Omanikujärelevalve EO10171636-0001;
   - Projekteerimine EP10171636-0001.
7. Maaparandusalal Tegutsevate Ettevõtjate Registri (MATER) registreeringud:
   - Maaparandussüsteemi omanikujärelevalve MO0010-00;
   - Maaparandussüsteemi projekteerimine MP0010-00;
   - Maaparanduse uurimistöö MU0010-00;
   - Maaparanduse ekspertiis MK0010-00.
8. Muinsuskaitseameti tegevusluba E 377/2008. Vastutav spetsialist Teele Nigola (VS 606/2012, tähtajatu). Ehitismälestiste, ajaloomälestiste, tööstusmälestiste ja UNESCO maailmapärandi nimekirja objektil konserveerimise ja restaureerimise projektide ning muinsuskaitse eritingimuste koostamine, uuringud ja muinsuskaitseline järelevalve (s.h muinsuskaitsealadel) maastikuarhitektuuri valdkonnas.
9. Veeuuringut teostava proovivõtja atesteerimistunnistus (reoveesettest, pinnaveest, põhjaveest, heit- ja reoveest proovivõtmine) Noeela Kulm - Nr 1148/14, Tanel Mäger – Nr 1161/14.
10. Kutsetunnistused:
    - Diplomeeritud mäeinsener, tase 7, kutsetunnistus nr 095665 – Urmas Uri;
    - Mäeinsener, tase 6, kutsetunnistus nr 095666 – Tanel Mäger;
    - Volitatud hüdrotehnikainsener, tase 8, kutsetunnistus nr 106122 – Erki Kõnd;
    - Volitatud maastikuarhitekt, tase 7, kutsetunnistus nr 089284 – Teele Nigola;
    - Ruumilise keskkonna planeerija, tase 7, kutsetunnistus 109264 – Teele Nigola;
    - Geodeet V (EKR tase: 7), kutsetunnistus nr 083232 – Ivo Maasik;
    - Geodeet V (EKR tase: 7), kutsetunnistus nr 083233 – Marek Maaring;
    - Geodeet V (EKR tase: 7), kutsetunnistus nr 085664 – Germo Ilvesmets.

SISUKORD

SISSEJUHATUS 6

1 LÄÄNE-VIRU MAAKONNAPLANEERINGU SISU JA PEAMISED EESMÄRGID 7

2 MAAKONNAPLANEERINGU SEOS TEISTE STRATEEGILISTE PLANEERIMISDOKUMENTIDEGA 9

3 OLULISELT MÕJUTATAVA KESKKONNA KIRJELDUS VASTAVALT ARENGUSTSENAARIUMITELE 11

3.1 ASUSTUS 11
3.1.1 Lääne-Viru maakonna toimepiirkondade määratlemine ja alternatiivsed arengustsenaariumid 15
3.1.2 Lääne-Viru maakonna keskuste määratlemine ja alternatiivsed arengustsenaariumid 16
3.2 VÄÄRTUSLIK MAASTIK 20
3.2.1 Lääne-Viru maakonna väärtuslike maastike määratlemine ja alternatiivsed arengustsenaariumid 20
3.3 ROHELINE VÕRGUSTIK 29
3.3.1 Rohevõrgustiku määratlemine ja alternatiivsed arengustsenaariumid 30
3.4 PUHKEALAD 31
3.4.1 Puhkealade määratlemine ja alternatiivsed arengustsenaariumid 31
3.5 VÄÄRTUSLIK PÕLLUMAJANDUSMAA 32
3.5.1 Väärtuslike põllumajandusmaade määratlemine ja alternatiivsed arengustsenaariumid 33

4 MAAKONNAPLANEERINGU 2030+ ELLUVIIMISEST LÄHTUVAD KESKKONNAPROBLEEMID 34

5 LAIEMATE KESKKONNAKAITSE EESMÄRKIDE KIRJELDUS 35

5.1 EUROOPA LIIDU KESKKONNAKAITSE 35
5.1.1 Natura hindamine 43
5.2 RIIKLIKULT KAITSTAVAD ALAD 53

6 KÄSITLETUD TEEMAVALDKONNAD KOOS HINNANGUGA OLULISE MÕJU KOHTA 62

6.1 ASUSTUSE ARENGU SUUNAMINE 62
6.2 KESKUSTE VÕRGUSTIK 63
6.3 TOIMEPIIRKONDADE JA KESKUSTE VÕRGUSTIKU ÜHENDUSED 66
6.4 ETTEVÕTLUS JA TOOTMISALAD 69
6.5 VÄÄRTUSLIKUD MAASTIKUD 71
6.6 VÄÄRTUSLIKUD PÕLLUMAJANDUSMAAD 72
6.7 PUHKEALAD 73
6.8 ROHELINE VÕRGUSTIK 74
6.9 KAITSTAVAD OBJEKTID (MUINSUSKAITSEOBJEKTID, KULTUURIPÄRANDID NING LOODUSKAITSEOBJEKTID) 76
6.10 HÜDROLOOGIA JA HÜDROGEOLOOGIA 77
6.10.1 Põhjaveeseisund ja –varud 80
6.10.2 Pinnavee seisund 83
6.10.3 Reovesi 83
6.11 MAARDLAD JA MAAVARAD 85
6.12 MAANTEETRANSPORT 89
6.13 RAUDTEETRANSPORT 91
6.14 SADAMAD 92
6.15 LENNUVÄLJAD 94
6.16 ENERGEETIKA 95
6.17 RIIGIKAITSE 96

7 PLANEERITAVALE TULENEVAD RISKID 99

8 ERINEVATE MÕJUDE OMAVAHELINE SEOS, KLIIMAMUUTUSED JA PIIRIÜLENE KESKKONNAMÕJU 106

9 LEEVENDAVAD MEETMED NEGATIIVSE KESKKONNAMÕJU VÄLTIMISEKS 108

10 ALTERNATIIVSETE ARENGUSTSENAARIUMITE VALIKU PÕHJUSED JA MEETODID 110

11 KSH KORRALDAMINE JA AVALIKKUSE KAASAMINE 112

12 RASKUSED, MIS ILMNESID KSH ARUANDE KOOSTAMISEL 113

13 KESKKONNAMÕJU SEIREKS KAVANDATUD MEETMED JA MÕÕDETAVAD INDIKAATORID 114

14 KOKKUVÕTE 115

15 KASUTATUD ALLIKAD 117

LISAD 121

LISA 1. KSH PROGRAMM
LISA 2. LÄÄNE-VIRU MAAKONNA VÄÄRTUSLIKE MAASTIKE EKSPERTHINNANG MAAKONNAPLANEERINGU KOOSTAMISE JUURDE
LISA 3. LÄÄNE-VIRU MAAKONNA VEE ERIKASUTUSEGA PÕHJAVEEHAARETE KAART
LISA 4. RADOONIKAART

SISSEJUHATUS

Keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi ka lihtsalt KSH) objektiks on koostatav Lääne-Viru maakonnaplaneering 2030+ (edaspidi ka lihtsalt maakonnaplaneering). Maakonnaplaneeringu eesmärk on kogu maakonna või selle osa ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemine. Maakonnaplaneering koostatakse eelkõige kohalike omavalitsuste üleste huvide väljendamiseks ning riiklike ja kohalike ruumilise arengu vajaduste ja huvide tasakaalustamiseks.

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu eesmärgiks on tasakaalustada keskkonna kasutusviise, kavandada kestlikku arengut ning parandada inimeste elamistingimusi. Selleks on määratud maakonna ruumilise arengu eesmärgid ning seatud teemade põhised üldised kasutustingimused. Planeeringu koostamisel arvestatakse tasakaalustatult majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi mõjusid. Maakonnaplaneeringus käsitletakse kogu Lääne-Viru maakonna maismaa osa.

Keskkonnamõju strateegiline hindamine viiakse läbi Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ koostamise käigus. KSH sisu lähtub maakonnaplaneeringu sisust ning KSH-s hinnatakse maakonnaplaneeringus käsitletud teemasid ning lahendustega kaasnevaid riske.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise üldeesmärgiks on arvestada keskkonnakaalutlusi maakonnaplaneeringu koostamisel ning kehtestamisel, et tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse ja edendada säästvat arengut. Selleks hinnatakse maakonnaplaneeringu rakendamisega kaasnevaid olulisis mõjusid elukeskkonnale, looduskeskkonnale, kaitstavatele aladele ja objektidele, majanduslikule ja sotsiaalsele keskkonnale kõige laiemas mõttes. Maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine aitab leida parima võimaliku lahenduse maakonna arenguks, tagades sealjuures elukeskkonna jätkusuutliku kasutamise, maastiku kaitse ja ressursside ratsionaalse ning heaperemeheliku kasutuse ja kaitstavate alade ja objektide kaitse-eesmärkide täitmise. Kuivõrd planeeringus käsitletakse eeskätt üldisi arengu põhimõtteid, mitte konkreetseid lahendusi, on võimalik hinnata planeerimisotsuste ellu rakendamisega kaasnevaid eeldatavaid keskkonnamõjusid.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne on koostatud lähtuvalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusest, keskkonnamõju strateegilise hindamise programmist (Lisa 1) ja teistest Eesti Vabariigis kehtivatest üleriigilistest seadustest, arengukavadest ja planeeringutest.

1 LÄÄNE-VIRU MAAKONNAPLANEERINGU SISU JA PEAMISED EESMÄRGID

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu eesmärk on tasakaalustada keskkonna kasutusviise, kavandada kestlikku arengut ning parandada inimeste elamistingimusi. Selleks on määratud maakonna ruumilise arengu eesmärgid ning seatud teemade põhiselt üldised kasutustingimused. Maakonnaplaneering on aluseks üldplaneeringute koostamisel.

Lääne-Viru maakonna ruumilise arengu eesmärgid on:

- Maakasutuse tasakaalustatus ja loodusressursside kestlik kasutamine;

Maakasutuses ja loodusressursside kasutamisel lähtutakse maakonna arengus tasakaalustatuse põhimõttest. Oluliste loodusressurssidena Lääne-Viru maakonnas käsitletakse Pandivere põhjavee kaitse ala, erinevate maavarade esinemist maakonnas, mis on oluline ettevõtluse arenguks, väärtuslikke põllumaid ning maastikke, rohelist võrgustikku.

- Harju-Viru [Põhja-Eesti] regionaalse toimepiirkonna parem integreeritus;

Regionaalse toimepiirkonna eesmärgiks on majandusarengu ja majandusliku spetsialiseerumise toetamine. Selle regionaalse toimepiirkonna (joonis 1) moodustavad piirkonnad tänastest Harju, Lääne-Viru ja Ida-Viru maakondadest. Kasvav mobiilsus ning Tallinna ja Narva suunas transpordi ühendusvõimaluste parandamine, nii maanteetranspordi, kuid eelkõige raudteetranspordi osas, võimaldab siduda regionaalse toimepiirkonna ühtseks tervikuks ning vähendab aegruumilisi vahemaid, luues eelduse ulatusliku tööjõuareaali tekkeks.

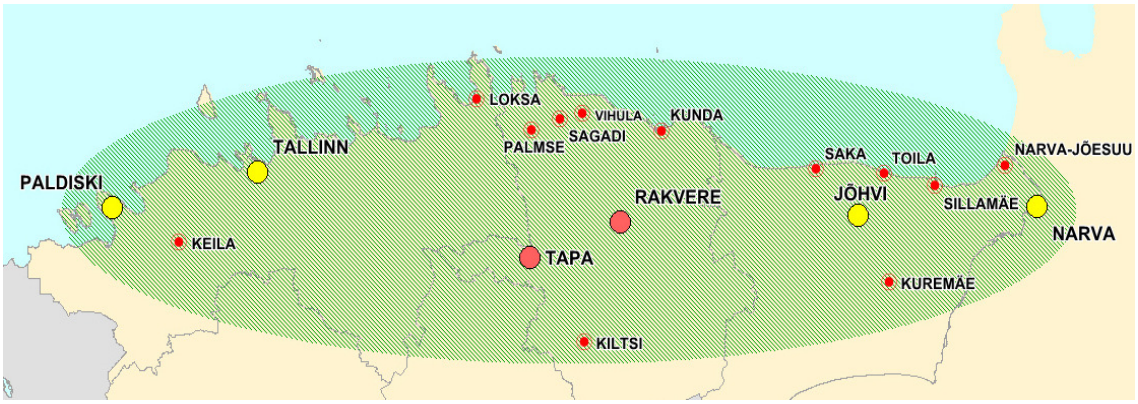

Joonis 1. Harju-Viru [Põhja-Eesti] regionaalne toimepiirkond vastavalt Lääne-Viru maakonnaplaneeringule

- Parem ruumiline integreeritus Soome lahe piirkonnaga (joonis 2);
    - Põhjakoridori moodustab arengukoridor suunal Kotka - Kunda – Rakvere - Tapa

Regulaarse reisilaevaühenduse loomine Kunda sadama baasil ning logistikakeskuste arendamine Kunda ja Tapa linnades võimaldavad parandada Põhja-Eesti konkurentsivõimet ja luua täiendavaid töökohti Lääne-Viru maakonnas. Lisaks sellele regulaarne transpordisild üle Soome lahe annab lisa- ja alternatiivse võimaluse Kesk- ja Lõuna-Eesti piirkonnale ühenduseks Ida- ja Põhja-Soome

piirkondadega, samuti võimaldab arengukoridori arendamine ida- ja põhjasuunal sealt lähtuvaid kaubavooge suunata Kesk- ja Lõuna-Euroopa suunas läbi Edela-Eesti ning vastupidi, ühtlasi luues võimaluse väärindada neid kaupu maakonna logistikakeskustes.

- Lõunakoridori moodustab arengukoridor suunal Sankt-Peterburg - Tallinn - Stockholm

Raudteeliikluse areng, eriti reisirongiliikluse parendamine loob eeldused Lõunakoridori aegruumilise vahemaa kahanemiseks.

Mõlema arengukoridori toimimist soodustab erinevate transpordiliikide integreerimine. Väikesadamate võrgustik, lennuväljade areng loob eeldused äri- ja turismisektori arenguks ning konkurentsivõime parendamiseks nii maakonnas kui Soome lahe ruumis.

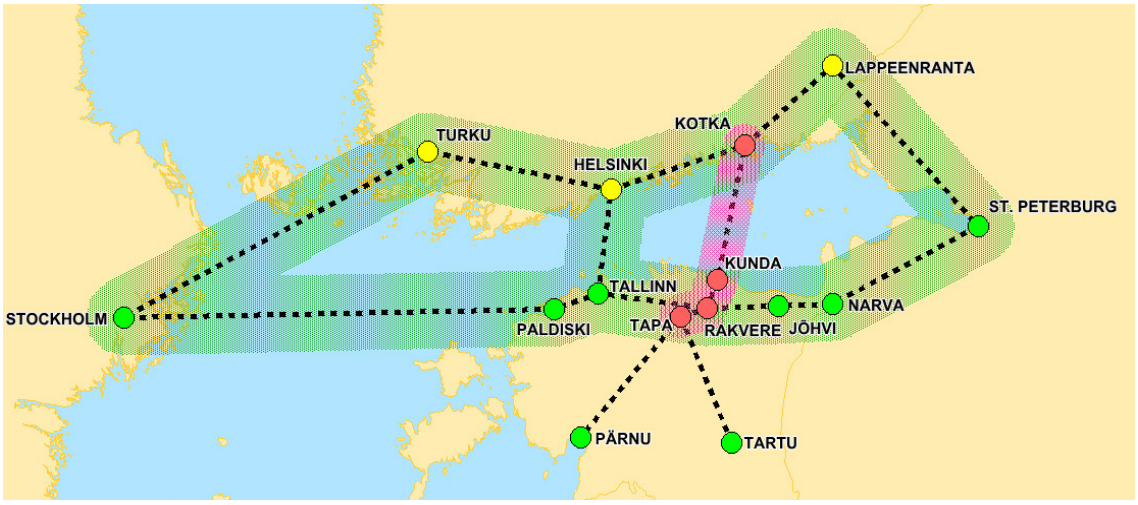

Joonis 2. Ruumiline integreeritus Soome lahe piirkonnaga vastavalt Lääne-Viru maakonnaplaneeringule

- Toimiv maakondlik teenuskeskuste võrgustik.

Toimepiirkonnad (nii maakonna toimepiirkond kui maakondlikud tugi-toimepiirkonnad) on olulised inimeste igapäevaste vajaduste parima rahuldamise vahendina, sest just inimeste igapäevased vajadused, sh töökoha olemasolu on keskse tähtsusega inimeste elukvaliteedi ja elatusvahendite tagamisel ning elukoha valikul.

Lääne-Viru maakonna seisukohalt on oluline arendada lisaks maakondlikule tõmbekeskusele ka tugi-toimepiirkondade keskusi, eriti töökohtade loomise ja teenuste kättesaadavuse parendamiseks.

Teenuskeskused on eelkõige vajalikud igapäevaste teenuste kättesaadavuse tagamisel ja transpordi sõlmpunktidena ligipääsu tagamisel teiste keskuste töökohtadele, haridusasutustele ja teistele teenustele, milledest üheks olulisemaks võib lugeda tervishoiuteenust.

Teenuskeskuste sidustamine läbi intelligentse transpordisüsteemi võimaldab luua ulatuslikumaid tööjõuareaale nii maakonnasiseselt kui -üleselt. Üheks olulise faktoriks on seejuures erinevate transpordiliikide sidustamine sh ajagraafikute ühildamine, mugavate ootekohtade ja ümberistumisvõimaluste (pargi-sõida süsteemi rakendamine) tagamine.

2 MAAKONNAPLANEERINGU SEOS TEISTE STRATEEGILISTE PLANEERIMISDOKUMENTIDEGA

Üleriigiline planeering „Eesti 2030+“ ja maakonnaplaneeringud on riigi ja regiooni tasandil koostatavad planeeringud, mille peamine eesmärk on riigi ruumilise arengu vajaduste väljendamine. Planeerimissüsteem lähtub põhimõttest, et üldisema tasandi planeeringud annavad oma sisendi detailsema tasandi planeeringutesse. Kehtestatud maakonnaplaneering on valla ja linna detailplaneeringute koostamise või projekteerimistingimuste väljaandmise aluseks kui üldplaneeringud on maakonnaplaneeringust varem kehtestatud ja kui üldplaneering ei kajasta maakonnaplaneeringus sätestatut.

Vastavalt KeHJS § 40 lõige 3 punktile 3 peab keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande koostamisel arvesse võtma strateegilise planeerimisdokumendi sisu ja kehtestamise tasandit ning arvestama, missugusel määral saab mitmekordse hindamise vältimiseks teatavaid küsimusi täpsemalt hinnata strateegilise planeerimisdokumendi kehtestamise erinevatel tasanditel. Näiteks vastavalt KeHJS § 33 lõike 1 punktile 2 tuleb keskkonnamõju strateegiline hindamine koostada üldplaneeringule, samuti vastavalt sama lõike punktile 3 ka kõikidele detailplaneeringutele, millel on eeldatavalt oluline keskkonnamõju. Seetõttu ei hinnata käesolevas KSH-s teemasid, mis ei ole maakonnaplaneeringu tasemeks. Hindamise kohane tase on selle taseme planeeringute juures, kus tehakse vastavad konkreetsed otsused.

KSH läbiviimisel analüüsiti maakonnaplaneeringu seotust üleriigiliste arengudokumentidega.

Üleriigiline planeering „Eesti 2030+“ (kehtestatud Vabariigi Valitsuse korraldusega 30.08.2012 nr 368). Üleriigiline planeering Eesti 2030+ täpsustab ja arendab edasi varasemas üleriigilises planeeringus Eesti 2010 võetud ruumilise arengu suundi, hõlmates territoriaalselt ka merealasid ning käsitledes lisaks linnade võrgustikule ka maapiirkondade arengut. Üleriigilise planeeringu elluviimise tegevuskavas olevate uute maakonnaplaneeringute koostamise eesmärgiks on asetada planeerimine kogu riigis ühtsetele alustele arvestades riigi huve, vahepealse kiire majandusarengu perioodil saadud kogemusi ja lisandunud planeerimisalast oskusteavet.

Peamine üleriigilises planeeringus võetud arengueesmärk on tagada elamisvõimalused Eesti igas asustatud paigas. Selleks on vajalikud kvaliteetne elukeskkond, head ja mugavad liikumisvõimalused ning varustatus oluliste võrkudega. Maapiirkonnad pakuvad inimestele elukoha privaatsust, toimetulekut sõltumata eemal valitsevatest oludest ja looduslikku elukeskkonda.

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu eesmärkide püstitamisel tuleb juhinduda üleriigilisest planeeringust „Eesti 2030+“ ning koordineerida ja suunata regionaalseid arengukavasid ning poliitikaid viisil, mis tagavad riigi ja maakonna soovitud ruumilise arengu. Üleriigiline planeering ja maakonnaplaneeringud on riigi ja regiooni tasandil koostatavad planeeringud, mille peamine eesmärk on riigi ruumilise arengu vajaduste väljendamine. Planeeringusüsteem lähtub põhimõttest, et üldisema tasandi planeeringud annavad oma sisendi detailsema tasandi planeeringutesse.

Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030 eesmärgiks on määratleda pikaajalised arengusuunad looduskeskkonna hea seisundi hoidmiseks, lähtudes samas keskkonna valdkonna seostest majandus- ja sotsiaalvaldkonnaga ning nende mõjudest ümbritsevale looduskeskkonnale ja inimesele. Vajalik on loodusvarade säästlik kasutamine ja jäätmetekke vähendamine (aastal 2030 on tekkivate jäätmete ladestamine vähenenud 30% ning oluliselt on vähendatud tekkivate jäätmete ohtlikkust), maastike ja looduse mitmekesisuse säilitamine, kliimamuutuste leevendamine ja õhu kvaliteet, tervist säästev ja toetav väliskeskkond. Lääne-Viru maakonnaplaneeringus tuleb nimetatud eesmärke silmas pidada, mistõttu on ka maakonna üheks arengueesmärgiks maakasutuse tasakaalustatus ja loodusressursside kestlik kasutamine.

Maakonna tasandi strateegilised planeerimisdokumendid:

- Austust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused, 2006
- Lääne-Virumaa sotsiaalne infrastruktuur 2009-2015
- Lääne-Viru maakonna rannikuala, 2011
- Lääne-Viru maakonna jalg- ja jalgrattateed
- Lääne-Virumaa arengustrateegia 2030

Uue maakonnaplaneeringu kehtestamisega kaotab kehtivuse praegune maakonnaplaneering ning selle teemaplaneeringud. Uue Lääne-Viru maakonnaplaneeringu koostamisel on teemaplaneeringud võetud aluseks ja neid igakülgselt arvestatud.

Maakonnaplaneeringu koostamisel ja mõjude hindamisel on arvestatud ka järgmiste strateegiliste dokumentidega:

- Põlevkivi kasutamise riiklik arengukava 2016-2030
- Eesti taastuvenergia tegevuskava 2020
- Looduskaitse arengukava aastani 2020
- Transpordi arengukava 2014-2020
- Riigi jäätmekava 2014-2020
- Eesti elektrimajanduse arengukava aastani 2018
- Riigikaitse strateegia
- Eesti julgeolekupoliitika alused
- Energia tegevuskava aastani 2050
- Eesti säästva arengu riiklik strateegia Säästev Eesti 21
- Eesti metsanduse arengukava aastani 2020
- Eesti maaelu arengukava 2014-2020
- Veemajanduskavad

Eespool loetletud ja ka muid riiklikke arengustrateegiaid ja –kavasid on kasutatud mõjuhindamise teemavaldkondades (peatükk 6 koos alapeatükkidega).

3 OLULISELT MÕJUTATAVA KESKKONNA KIRJELDUS VASTAVALT ARENGUSTSENAARIUMITELE

Käesolevas peatükis käsitletakse maakonnaplaneeringuga määratletud teemasid, mis aitavad ellu viia ruumilise arengu eesmärke.

Lääne-Viru maakonna ruumilise arengu eesmärgid on:

- Maakasutuse tasakaalustatus ja loodusressursside kestlik kasutamine;
- Harju-Viru [Põhja-Eesti] regionaalse toimepiirkonna parem integreeritus;
- Parem ruumiline integreeritus Soome lahe piirkonnaga;
- Toimiv maakondlik teenuskeskuste võrgustik.

Maakonnaplaneering hõlmab mitmeid teemavaldkondi, mis maakonna tasandil vajavad lahendamist. Teemavaldkondadel on erinevad alternatiivsed lahendusvariandid. Keskkonnamõju hindamise raames eeldatakse, et oluline keskkonna mõjutus toimub valdkondades, mis maakonnaplaneeringu raames käsitlust leiavad, seetõttu ei keskenduta kogu maakonna keskkonna kirjeldusele vaid nendele keskkonnaosadele, mida teemavaldkond parasjagu puudutab.

Alternatiivsed stsenaariumid ja lahendusvariandid on kirjeldatud kahel tasandil. Esimene, n-ö üldine tasand hõlmab kõiki teemasid ja teine tasand hõlmab teemavaldkondi eraldi. Seetõttu kujunevad ka erineva tasandi alternatiivsed arengustsenaariumid.

Esimese tasandi alternatiivsed arengustsenaariumid on järgmised:

Põhialternatiiv – maakonnaplaneeringut rakendatakse

Alternatiivne areng 0 – maakonnaplaneeringut ei rakendata, jätkub olemasolev olukord

Üleriigilise planeeringuga peeti vajalikuks algatada kõikides maakondades uus maakonnaplaneering. Vabariigi Valitsuse korraldusega nr 337 algatati kõigis maakondades maakonnaplaneeringute koostamine, mistõttu alternatiivne areng 0 ei ole reaalne alternatiiv – läheb vastuollu Vabariigi Valitsuse korraldusega. Põhialternatiiv jaguneb omakorda teemade kaupa erinevateks all-alternatiivideks.

Alljärgnevates peatükkides kirjeldatakse eeldatavalt mõjutatavat keskkonda (olemasolevat olukorda) ja tuuakse välja alternatiivsed võimalused planeeringu lahenduseks. Kui ei ole võimalik alternatiivsete võimaluste tõenäolist arengut kirjeldada (tegemist on nii üldise teemaga või sõltub ettenägematutest asjaoludest), siis seda siinkohal ei tehta. Alternatiivne lahendus 0 on alati lahendus, kus jätkub olemasolev olukord, midagi ei planeerita.

3.1 ASUSTUS

Lääne-Viru maakond asub Põhja-Eestis, piirnedes idas Ida-Viru, lõunas Jõgeva ning läänes Järva ja Harju maakondadega (joonis 3). Põhjas piirneb maakond Soome lahega.

Lääne-Viru maakonnas on seisuga 04.05.2016 13 valda, 21 alevikku ja 379 küla. Maakonnas on 2 linna: Kunda ja Rakvere, 2 vallasisest linna: Tamsalu ja Tapa, administratiivne keskus on Rakvere linn, mis asub Tallinnast 98 km kaugusel, Jõhvist 67 km, Tartust 123 km ja Pärnust 178 km kaugusel.

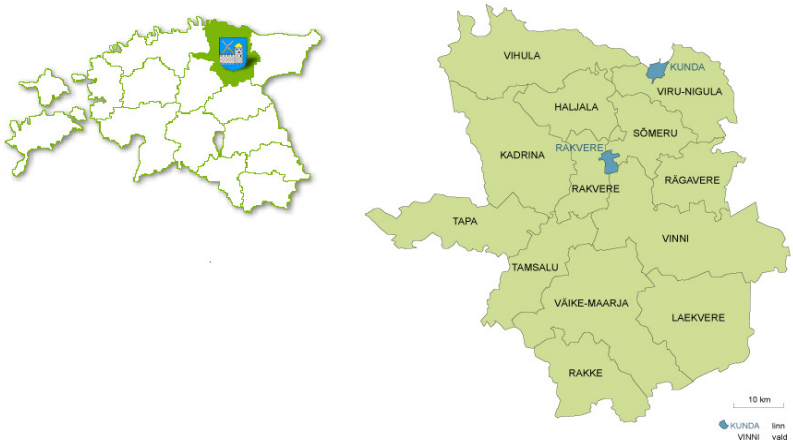

Joonis 3. Lääne-Viru maakonna ja kohalike omavalitsuste paiknemine (www.virumaa.info/maakond, www.stat.ee/)

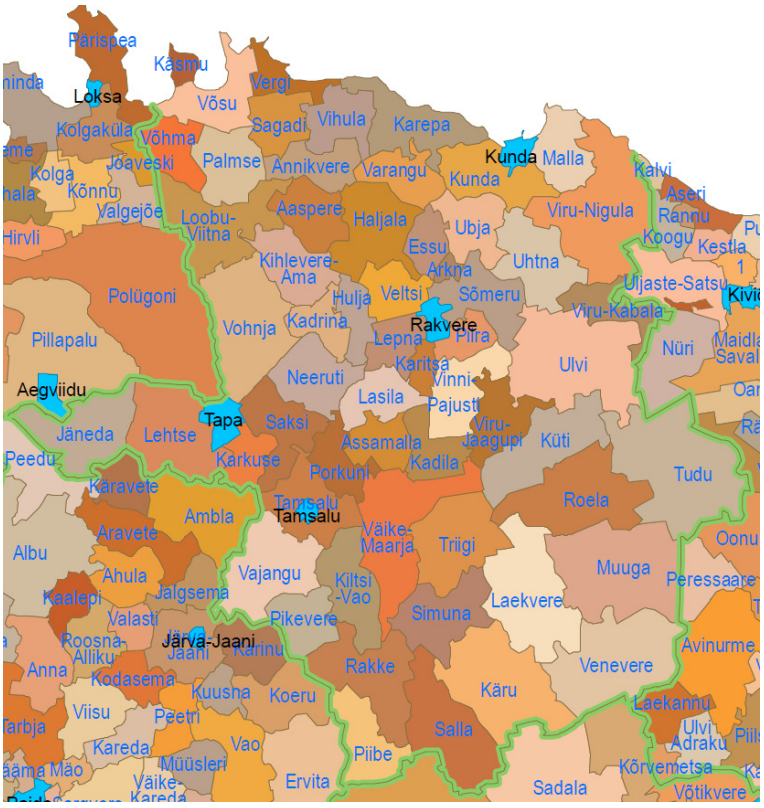

Joonis 4. Kandid Lääne-Virumaal (Tõnurist jt, 2014 ettekanne)

Lääne-Viru maakond hõlmab 59 kanti (joonis 4). Kant on sotsiaalne ja kultuuriline asustuse algkooslus, millel on ühine „meie-tunne“. See on ala, mida kasutab konkreetne kogukond ja mis on neile „oma“. Kant moodustub enamasti mitmest asulast, kuid võib moodustuda ka ühest külast ning teinekord ka tervest vallast või olla piiriülene.

01.01.2016. aasta seisuga elas statistikaameti (www.stat.ee) andmetel Lääne-Viru maakonnas 59 467 inimest, mis teeb elanikkonna keskmiseks asustustiheduseks 16,4 elanikku km^2 kohta.

Joonis 5 illustreerib Lääne-Viru maakonna rahvastiku paiknemist.

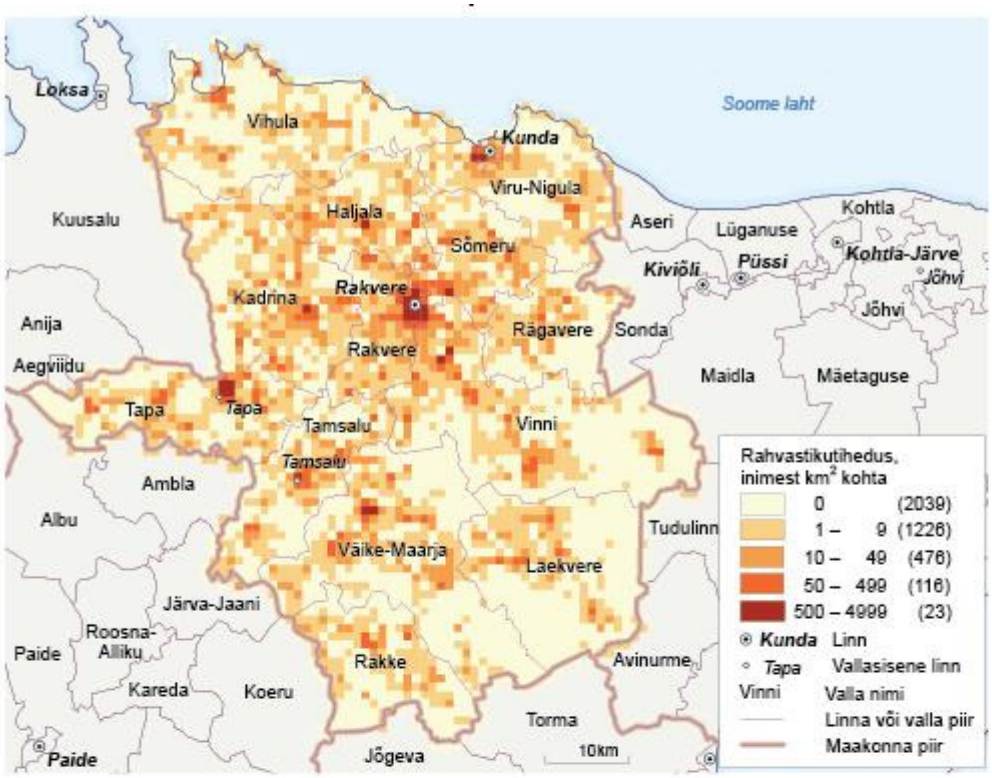

Allikas: Statistikaamet

Joonis 5. Lääne-Viru maakonna rahvastiku paiknemine, 31.12.2011 (Statistikaamet, 13.06.2016)

Statistikaameti 13.06.2016 andmetel on Lääne-Viru maakond rahvaarvult 5. maakond ja pindalalt 3. maakond Eestis. 85% maakonna rahvastikust moodustavad eestlased. Rahvastik jaguneb vanuseliselt järgmiselt: 0-14 aastaseid on 15,4%, 15-64 aastaseid on 64,6% ja 65-aastsed ja vanemad moodustavad 20,0% kogu rahvastikust. Rahvaarv on Lääne-Viru maakonnas olnud langustrendis (v.a mõningane tõus 2016. aastal) (joonis 6).

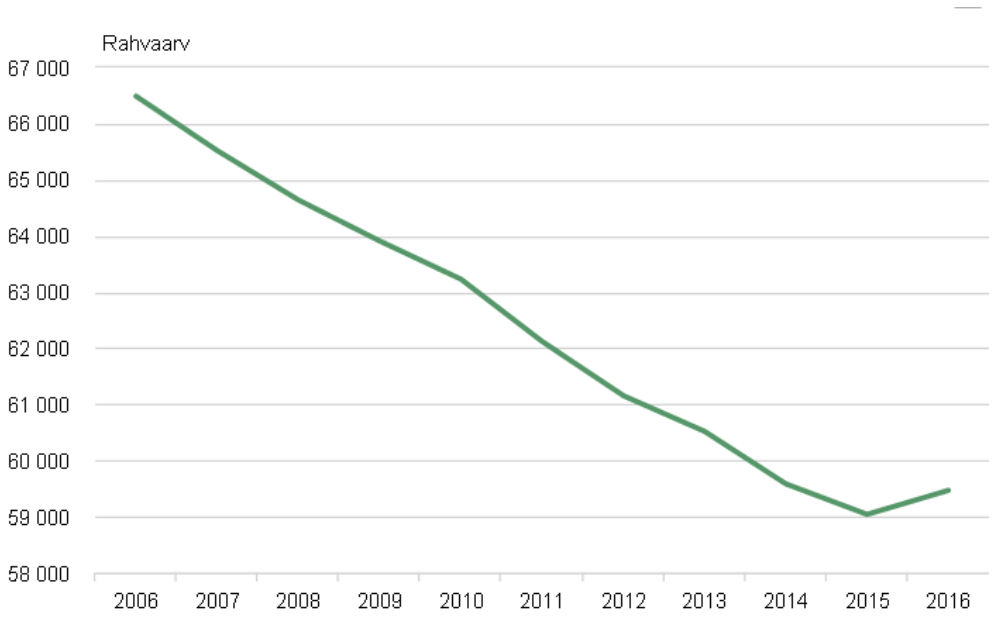

Joonis 6. Lääne-Viru maakonna rahvaarv, 1. jaanuar 2006-2016 (Statistikaamet, 13.06.2016)

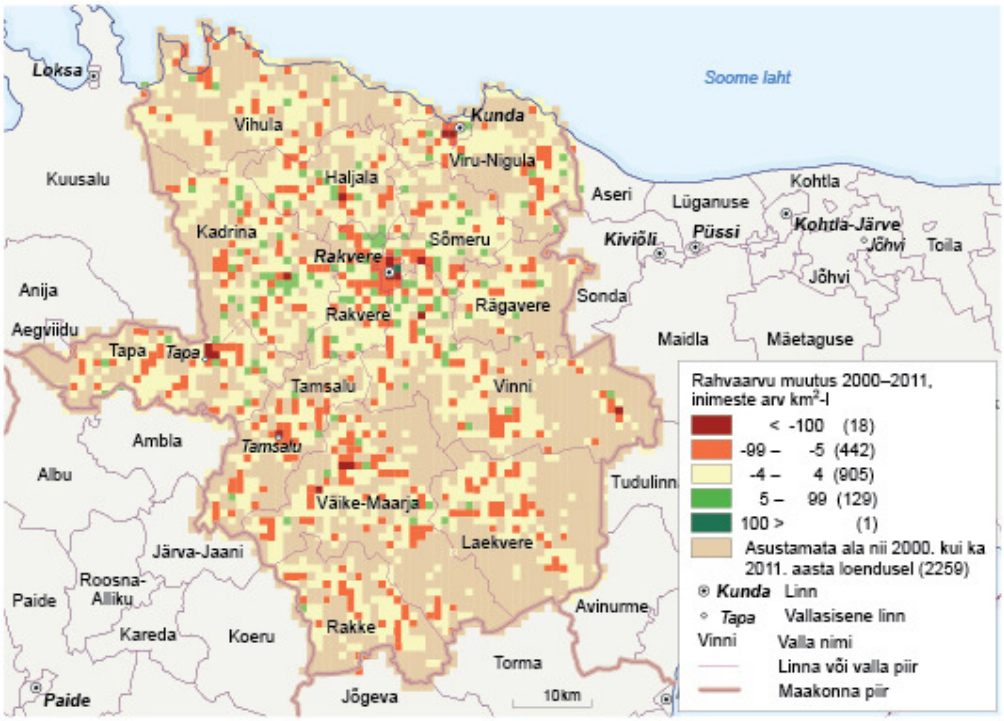

Joonis 7. Lääne-Viru maakonna rahvaarvu muutus, 31.03.2000-31.12.2011 (Statistikaamet, 13.06.2016)

Lääne-Viru maakonna asustustihedus langeb (joonis 6 ja 7). Elanikkonna vähenemine toob kaasa pakutavate teenuste vähenemise, mis halvendab sotsiaalset elukeskkonda ning vähendab tööjõu kättesaadavust vähendades ka huvi majanduslikuks arenguks piirkonnas. Ääremaade omavalitsuste tühjenemine elanikest vaesestab ka asustusstruktuuri.

Üleriigiline planeering Eesti 2030+ seab eesmärgiks luua eeldused elatavuse tagamiseks igas paigas ja kogu riigi territooriumil. Asustusstruktuur on otseselt sõltuv rahvastikuprotsessidest (elanike arvust), aga ka mõjutab neid – soodne elukeskkond väldib väljarännet regioonist ja võib mõjuda positiivselt sündivusele.

Asustuse eripära säilitamise ja regioonide konkurentsivõime parandamise kaudu saab soodustada keskkonna mitmekesisuse säilimist. Konkurentsivõime säilitamine on seotud paljus transpordivõrgu arenguga (kiire ja toimiva transpordiühendusega) ja laiemalt kogu taristu arenguga. (Üleriigiline planeering Eesti 2030+)

Inimeste elamisvõimalused tuleb tagada ka kahaneva ja vananeva rahvastiku tingimustes. Asustuse suunamine on maakonnaplaneeringu üheks peamiseks ülesandeks. Üleriigiline planeering Eesti 2030+ sätestab, et väheneva rahvastiku tõttu tuleb arengu ja transpordikorralduse edendamine muuta toimepiirkondade keskseks, mis aitab suurendada tööealiste elanike tegutsemise tõhusust. Eesmärk ei ole sundida inimesi rohkem liikuma, vaid muuta nende liikumine ökonoomsemaks ja kestlikumaks (nt vahetada autod ühissõidukite vastu).

3.1.1 Lääne-Viru maakonna toimepiirkondade määratlemine ja alternatiivsed arengustsenaariumid

Toimepiirkond on keskus-tagamaa süsteem, mis koosneb toimepiirkonna keskusest ja sellega funktsionaalselt seotud kohalikest keskustest ja nende tagamaal asuvatest paikkondadest, mille elanike jaoks on antud keskused peamiseks igapäevase ja perioodilise liikumise sihtkohaks (Juhend toimepiirkondade käsitlemiseks maakonnaplaneeringutes, Tallinn 2013, lk 1).

Toimepiirkonnad on jagatud kolme gruppi: regionaalsed toimepiirkonnad, maakondlikud toimepiirkonnad ja maakonna tugi-toimepiirkonnad. Regionaalne toimepiirkond (Lääne-Viru kontekstis Harju-Viru [Põhja-Eesti] toimepiirkond) on suur majandusrajoon, mille mõjuvälja kuuluvad väiksemad toimepiirkonnad ja mis on erilise, spetsiifilise tööjõu igapäevase või perioodilise liikumise ala. Maakonnatasandi toimepiirkond (Lääne-Viru maakond) on funktsionaalne piirkond, kust on võimalik jõuda autoga tööle, kooli, igapäevateenusteni poole tunniga. See on eeskätt töökohtade tagamaa. Maakonnatasandi tugi-toimepiirkond on väiksem funktsionaalne piirkond. Nende keskuste roll on toetada maakonnakeskusi pakkudes töökohti, haridust ning muid põhiteenuseid.

Alternatiiv 0. Toimepiirkondi ei määratleta.

Alternatiiv 1. Toimepiirkonnad määratletakse vastavalt Statistikaameti toimepiirkondade raportile.

Toimepiirkonnad ehk keskus-tagamaa süsteem määrati inimeste tööalase liikumise intensiivsuse järgi keskustesse ja toimepiirkonna määramiseks ei rakendatud ühtegi kitsendavat kriteeriumit. Selle alternatiivi korral on Lääne-Viru maakonnas Rakvere toimepiirkonna sees kaks tugi-toimepiirkonda: Kunda ja Tapa.

Alternatiiv 2. Toimepiirkonnad määratletakse vastavalt Statistikaameti toimepiirkondade raportile, koos kitsendusega, et toimepiirkonnas peab elama vähemalt 5000 elanikku. Sel juhul oleks Lääne-Viru maakonnas 2 toimepiirkonda: Rakvere ja Tapa. Kunda piirkond kuuluks Rakvere toimepiirkonda.

Alternatiivide kaalumisel (suuline arutelu planeeringuprotsessis koos töörühmaga) jõuti järeldusele, et toimepiirkonnad on vajalik määrata, sest juba üleriigiline planeering Eesti 2030+ sätestab, et väheneva rahvastiku tõttu tuleb arengu ja transpordikorralduse edendamine muuta toimepiirkondade keskseks. Alternatiiv 1 ja alternatiiv 2 osas oli küsimus, et kas ja miks Kunda toimepiirkonda moodustada. Leiti, et Kunda toimepiirkond tuleb moodustada, sest selle eesmärgiks on tugevdada asustusstruktuuri Lääne-Viru maakonna põhjaosas ja kogu Eesti põhjarannikul. Suurtööstusliku taustaga väikelinnale tuleb anda tugevam keskuse roll oma territoriaalselt lähedase tagamaa paremaks sidumiseks.

Lääne-Viru maakonnaplaneeringus nimetati Rakvere toimepiirkonna sees Kunda ning Tapa maakonna tugi-toimepiirkondadeks (alternatiiv 1).

3.1.2 Lääne-Viru maakonna keskuste määratlemine ja alternatiivsed arengustsenaariumid

Keskuste võrgustik on vajalik igapäevaste teenuste kättesaadavuse tagamiseks ja transpordi sõlmpunktidena ligipääsu tagamiseks teiste keskuste töökohtade, haridusasutuste ja teenuste osas. Lääne-Viru maakonnaplaneeringus on nimetatud miinimumteenusteks haridus- ja tervishoiuteenuste olemasolu või kättesaadavus erinevate tasandite keskustes. Erasektori teenustena peavad olema tagatud sularaha kättesaamise ning ravimimüügi teenus.

Maakonnaplaneeringute koostamise ajal telliti keskuste määramiseks Siseministeeriumi poolt töö „Uuring era- ja avalike teenuste ruumilise paiknemise ja kättesaadavuse tagamisest ja teenuste käsitlemisest maakonnaplaneeringutes", koostas Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuuringute keskus RAKE (edaspidi ka lihtsalt *RAKE uuring*).

Alternatiiv 0. Keskuste võrgustikku ei määratleta

Alternatiiv 1. Keskuste võrgustik määratletakse vastavalt RAKE uuringus toodud ettepanekule. Selle alusel on Lääne-Viru teenuskeskuste hierarhia järgmine (tabel 1):

Tabel 1. Lääne-Viru maakonna teenuskeskuste hierarhia

4. tasandi teenuskeskused			
Rakvere linn			
	3. tasandi teenuskeskused		
	Tapa linn		
	Väike-Maarja		
	Kadrina		
	Kunda linn		
	Tamsalu linn		
		2. tasandi teenuskeskused	
		Haljala	
		Vinni-Pajusti	
		Laekvere	
		Rakke	
		Võsu	
			1. tasandi teenuskeskused
			Sõmeru
			Lehtse
			Viru-Nigula
			Ulvi
			Simuna
			Roela
			Jäneda
			Tudu

Rohkem reaalseid alternatiive ei määratud. Alternatiivseid arengustsenaariumeid töörühmaga suuliselt kaaludes leiti, et praegune asustussüsteem nagu RAKE seda määras, on välja kujunenud pika perioodi vältel ning ühiskonnale ei ole tarvilik ega jõukohane seda muuta. Keskuste võrgustiku loomise põhimõteteks on olemasoleva hajaasustusstruktuuri säilitamine ning linnaruumi kompaktsuse tõstmine. Säilitada tuleb nii olemasolevate tihedate asustuskobarate kui ka nendest väljapoole jäävat hajaasustuse struktuuri. Kompaktsuse tõstmisel ja asulate tihendamisel tuleb silmas pidada Eestile omast asulate ja asumite tihedust.

Maakonnaplaneeringu koostamisel leiti, et keskuste võrgustik tuleb määratleda (alternatiiv 1) ja RAKE uuring on selleks piisav, siiski tehti täpsustusi ja maakonnale mugandusi. Üheks väikeseks erisuseks, mis tegelikult oli ka uuringus välja toodud, on see, et Väike-Maarja ja Tamsalu linn jäävad koos toimima kui kaksikkeskus. Kui Väike-Maarja ja Tamsalu toimimist kaksikkeskusena ei suudeta korraldada, siis eraldiseisvate keskustena kuuluksid nad kohalike keskuste gruppi.

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu keskuste hierarhia jääb vastavalt alternatiivile 1 ja on järgmine :

- Maakondlik keskus: Rakvere
- Piirkondlikud keskused: Tapa, Kunda, Tamsalu ja Väike-Maarja kaksikkeskusena, Kadrina
- Kohalikud keskused: Haljala, Vinni-Pajusti, Laekvere, Rakke, Võsu
- Lähikeskused: Sõmeru, Lehtse, Ulvi, Viru-Nigula, Simuna, Roela, Jäneda, Tudu

Keskuste ja teenuste määramise tagamaa

Erineval tasemel teenuskeskused on määratud keskuseks oleva paikkonna ning selle tagamaal asuvate paikkondade elanike arvust ja sihtrühmade suurusest lähtudes. Maakonnaplaneeringu koostamisel tugineti eeldusele, et teenuskeskus suudab jätkusuutlikult vastaval hierarhiatasemel toimida üksnes juhul, kui teenuspiirkonnas elab piisaval hulgal inimesi ning sellega on teenustele tagatud piisaval hulgal tarbijaid.

Lääne-Viru maakonnas on üks maakondliku keskuse kriteeriumitele vastav keskus – Rakvere linn. Rakvere teenuskeskuse rahuldava kättesaadavuse piirkonda (kuni 40 km ja 60 min ühistranspordiga) kuulub 66 paikkonda, milles 54 kuuluvad Lääne-Viru maakonda ja 12 Ida-Viru maakonna Kiviõli piirkonna paikkonda. Piirkonna elanike arv on piisav rolli jätkusuutlikuks täitmiseks aastani 2030 (RAKE uuring). Rakveres on olemas kõigi olulisemate regionaalsete teenuste osutamiseks vajalik taristu – gümnaasium, kutsekool, haigla, raamatukogu, teater kui regionaalne kultuurikeskus, pangakontor ja tervisespordikeskus.

Lääne-Virumaal on kolm kriteeriumitele vastavat 3. tasandi teenuskeskust – Rakvere linn, Tapa ja Väike-Maarja. Lisaks on kriteeriumi lähedase kliendibaasi suuruse ning kauguse alusel põhjendatud määrata täiendavalt veel kolm keskust - Kadrina, Kunda ning Tamsalu kaksikkeskusena koos Väike-Maarjaga. Kaksikkeskusena toimimine eeldab tulevikus intensiivsemat koostööd, teenuste jaotamist keskuste vahel ning head omavahelist transpordiühendust, et tagada teenuste kättesaadavus ühes või teises keskuses. Kui Väike-Maarja ja Tamsalu toimimist kaksikkeskusena ei suudeta korraldada, siis eraldiseisvatena kuuluvad keskused kohaliku tasandi keskuste hulka. Kõigis kuues piirkondlikus keskuses on olemas valdav osa kohalikest kvaliteetteenustest (tabel 2).

Tabel 2. Piirkondlike keskuste kvaliteetteenused

Keskus	Gümnaasium	Kultuurikeskus	Ujula	Esmatasandi tervishoiukeskus (perearst)	Hambaravikabinet	Apteek	Hooldekodu eakatele	Ehituskaupade kauplus	Kiirabijaam (brigaadi asukoht)	Riiklik päästekomando	Politsei-konstaablijaoskond või	Töötukassa büroo
Kadrina	jah	rahvamaja	jah	jah	jah	jah	jah	jah				
Kunda linn	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah		
Rakvere linn	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
Tamsalu linn	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah		jah		
Tapa linn	jah	jah		jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	
Väike-Maarja	jah	rahvamaja		jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah

Lääne-Virumaal on üheksa kriteeriumitele vastavat 2. tasandi teenuskeskust (nn kohalikud keskused) – kõrgematele keskustele lisanduvad Haljala, Vinni-Pajusti ja Sõmeru. Aga kuna Sõmeru kui linnalähedane piirkond on Rakvere linnastu osa, siis on piisav Sõmeru määramine 1. tasandi keskusena (lähikeskus). Lisaks on teistest keskustest kauguse ja koondunud teenusvajaduse tõttu

otstarbekas määrata kolm täiendavat kohalikku keskust – Laekvere, Rakke ja Võsu. Võsu eristub teistest keskustest kuna omab puhkepiirkonna arengueeldusi turismi valdkonnas, mistõttu tuleb teenuste arendamisel arvestada sessoonsusega nt teatavate teenuste kasvuga suveperioodil. Põhiteenused 2. tasandi keskustes on esitatud tabelis 3.

Tabel 3. Põhiteenused 2. tasandi keskustes (kohalikud keskused)

Teenuspiirkonna keskus	Lasteaed	Põhikool	Noortekeskus või noortetuba	Rahvamaja/ seltsimaja	Raamatukogu	Väli-spordiväljak	Tervise-rada	Spordisaal
Haljala	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
Kadrina	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
Kunda linn	jah	jah	jah	jah	jah	jah		jah
Laekvere	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
Rakke	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
Rakvere linn	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
Tamsalu linn	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
Tapa linn	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
Vinni-Pajusti	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
Võsu	jah	jah		jah	jah	jah	jah	jah
Väike-Maarja	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah

Teenus-piirkonna keskus	Toidu- ja esmatarbe-kaupade kauplus	Auto-kütuse müügi-koht	Sularaha-automaat või postipank	Posti-punkt või post-kontor	Sotsiaal-töötaja vastu-võtukoht	Päeva-keskus	Politsei-ametniku vastu-võtu asukoht	Vaba-tahtlik pääste-üksus
Haljala	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
Kadrina	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
Kunda linn	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
Laekvere	jah		jah	jah	jah	jah	jah	
Rakke	jah	jah	jah	jah	jah		jah	
Rakvere linn	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
Tamsalu linn	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
Tapa linn	jah	jah	jah	jah	jah	jah		jah
Vinni-Pajusti	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	
Võsu	jah		jah	jah	jah		jah	jah
Väike-Maarja	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	

Maakonna tasakaalustatud arengu seisukohalt on vajalik kohaliku tasandi keskustes tervishoiu, haridusteenuse taseme ja kvaliteedi tagamine ning elanike turvalisusega seonduvad teenused avaliku sektori poolt. Erateenuste osas tuleb tagada postipunkti olemasolu, sularaha, ning ravimite kättesaadavus.

Lääne-Viru maakonnas on 1. tasandi teenuskeskusteks (lähikeskused) Sõmeru, Ulvi, Viru-Nigula, Lehtse, Simuna, Roela, Jäneda ja Tudu. Lähikeskuste teenused on esitatud tabelis 4.

Tabel 4. Lähikeskuste teenused

Teenuspiirkonna keskus	Toidu- ja esmatarbekaupade kauplus	Lasteaed	Põhikool	Noortekeskus või noortetuba	Rahvamaja	Raamatukogu	Väli-spordiväljak	Spordisaal
Jäneda	jah	jah	jah	jah		jah	jah	jah
Lehtse	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
Roela	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
Simuna	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
Sõmeru	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
Tudu	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah
Ulvi	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	
Viru-Nigula	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah	jah

Tudu alevikku koos oma tagamaaga – Anguse, Palasi, Suigu, Kaukvere külad käsitletakse maakonnaplaneeringus nn maismaasaarena. Sõmeru asula, omavalitsusüksuse keskusena, toimib hetkel kohaliku keskusena. Juhul kui Sõmeru kaotab omavalitsuse keskuse staatuse, siis edaspidiselt tuleb teda vaadelda kui Rakvere maakonnakeskuse lähialal asuvat lähikeskust, millel samas võib jätkuvalt olla roll teatud teenuste pakkumisel oma vahetule tagamaale.

3.2 VÄÄRTUSLIK MAASTIK

Lääne-Viru maakonna väärtuslikud maastikud on esialgselt määratud maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“ koostamise raames. Selle teemaplaneeringuga väärtustati Lääne-Viru maakonnas 40 maastikku.

Maakonna väärtuslikud maastikud on eelnevalt jagatud kolme klassi:

I klassi alad – kõige väärtuslikumad, riikliku tähtsusega alad;

II klassi alad – väga väärtuslikud, maakondliku tähtsusega alad;

III klassi alad – väärtuslikud, kohaliku tähtsusega alad.

2014. aastal koostati „Lääne-Viru maakonna väärtuslike maastike eksperthinnang maakonnaplaneeringu juurde“ (töö koostajad Imbi Mets, Tiina Vilu, Lauri-Indrek Tummeleht) (edaspidi *väärtuslike maastike eksperthinnang*). Töö koostamise eesmärgiks oli üle vaadata teemaplaneeringus käsitletud väärtuslikud maastikud (lisaks maakonna piiride muutumisega uued väärtuslikud maastikud) ja hinnata nende kajastamist uues maakonnaplaneeringus.

3.2.1 Lääne-Viru maakonna väärtuslike maastike määratlemine ja alternatiivsed arengustsenaariumid

Väärtuslike maastike määratlemisel olid kaalutlusel järgmised alternatiivsed arengustsenaariumid:

Alternatiiv 0. Jätta uude planeeringusse väärtuslikud maastikud endiste piiridega vastavalt maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“ sätestatuga.

Alternatiiv 1. Määratleda väärtuslikud maastikud vastavalt väärtuslike maastike eksperthinnangus toodule.

Alternatiiv 2. Tugineda väärtuslike maastike eksperthinnangule ja loodusressursside töörühma poolt toodud ettepanekutele.

Alternatiivide kaalumisel jõuti töörühmas ühisele seisukohale, et väärtuslike maastike määratlemisel tuginetakse eksperthinnangule ja töögrupi poolt läbi arutatud eksperthinnangule tehtud täiendusettepanekutele (alternatiiv 2).

Järgnevalt Lääne-Viru maakonna väärtuslike maastike iseloomustus koos eksperthinnangus ja töörühmas tehtud hinnangutega.

Lääne-Viru maakonna teemaplaneeringus määratletud väärtuslike maastike **I klassi alade kirjeldused**, väärtused ja hinnang (vastavalt koostatud eksperthinnangule ja loodusressursside töörühma arutelude, alternatiivide võrdlemise tulemustele):

Ebavere väärtuslik maastik on põhiliselt loodusmaastik, millel on ajaloo kontsentraat ja mis on ajaloolise või kultuuriloolise tähtsusega paik. Ebavere mägi on Pandivere kõrgustiku üks tähtsamaid kupleid (kõrguselt kolmas mägi Pandivere kõrgustikul). Tekkelt oos, on Ebavere mägi loode-kagu suunas piklik, järskude nõlvadega. Mäel domineerivad kuuse-segametsad. Ebavere kohta on rahvas loonud palju muistendeid. Alal on matkarajad nii suusatajatele, orienteerujatele kui ka jalgratturitele. Ebavere ala koosseisu jääb Ebavere maastikukaitseala.

Hinnanguks on Ebavere väärtuslik maastik määrata II klassi alaks (tegemist on alaga, mis on pigem maakondliku tähtsusega) ning liita see Vao-Kiltsi-Äntu väärtusliku maastiku osaks (alad paiknevad lähestikku).

Jäneda väärtuslik maastik on põhiliselt loodusmaastik, kuhu kuulub ka asustus, mõis, park ja veekogu. Ala koosseisu jääb Jäneda mõisa park ja Kõrvemaa maastikukaitseala. Väga heas korras on Jäneda keskus koos lossi ja pargiga ning Kalijärve ümbrus pakub rohkelt puhkevõimalusi.

Hinnanguks on määratleda Jäneda väärtuslik maastik jätkuvalt I klassi alaks.

Kellavere väärtuslik maastik on põhiliselt loodus- ja põllumajandusmaastik. Kellavere on Pandivere kõrgustiku kõrguselt teine mägi (156 ü.m.p). Maastiku koosseisus on Kellavere maastikukaitseala. Kellavere mäel paikneb piiratud territooriumil Eesti Kaitseväe radarijaam.

Hinnang: jätkuvalt määratleda I klassi maastikuna. Ettepanek liita alale juurde Rohu park (seni olnud III klassi väärtuslik maastik) põhjendusega, et alad asuvad üksteisele suhteliselt lähedal ning alade vahele jääb järjepidevalt põllumajanduslikus kasutuses olnud avatud maastik. Rohu park on korrastatud ja olukord on seal paranenud KIK toetuste abil. Ala nimetus korrigeeritakse Kellavere-Rohu väärtuslikuks maastikuks. Sellega seoses on vajalik korrigeerida ala piiri.

Kohala väärtuslik maastik on põhiliselt põllumajandusmaastik/küla, mõisakeskus ja park. Maastikus domineerivad lagedad, jätkuvalt põllumajanduslikus kasutuses olevad alad ja kunagise maaparanduse käigus sirgeks muudetud külavaheteed. Külades on mitmel pool näha kasutusest väljalangenud laudahooneid. Uhtna mõisaansamblis ei ole käesolevaks ajaks suuremaid renoveerimistöid toimunud, mõisa peahoone on kasutuseta.

Hinnanguks on ala arvata II klassi maastikuks põhjusel, et võrreldes I klassi väärtuslike maastikega on ala väärtus ja esinduslikkus langenud nii lagunenud Uhtna mõisaansambli kui ka maastikus nähtavate lagunenud endiste loomakasvatushoonete tõttu. Häirivalt mõjuvad maastikus ka suured põllumassiivid, kuhu ei ole jäetud vahele nn puhveralasid, mis ilmestaksid maastikku oluliselt. Ala piire on korrigeeritud (õgvendatud).

Lahemaa väärtuslik maastik on põhiliselt loodusmaastik, mis piirneb suurema veekoguga, lisaks on seal ajaloo kontsentraat, mõisakeskus ja park, ajaloolise või kultuuriloolise tähtsusega paik. Lahemaa väärtusliku maastiku väärtuseks on Lahemaa rahvuspargi loodusmaastik, kaunis rannajoon, kultuurmaastikud, romantilised rannakülad, Palmse, Sagadi ja Vihula külastajatele avatud mõisakompleksid, mis pakuvad elamusi kõikidele huvilistele ja külastajatele. Rajatud on loodusõppe- ja matkaradasid jalgsi- ja rattamatkajatele ning avatud on teabepunktid.

Hinnanguks on määratleda Lahemaa väärtuslik maastik jätkuvalt I klassi (riikliku tähtsusega) alaks.

Letipea-Mahu väärtuslik maastik on põhiliselt loodusmaastik ja asustuse ala. Ala koosseisu jääb Letipea maastikukaitseala, Mahu-Rannametsa looduskaitseala. Rannaniidud on kohati võsastunud ja roostunud ning vajaksid taastamist ja regulaarset hooldust. Letipeal asub Baltimaade suurim rändrahn Ehalkivi, mis suvel osaliselt roostiku taha peitu jääb. Maastikus on esile tõusnud inimkätega tehtud parendused ja korrastustööd.

Hinnanguks on määratleda Letipea-Mahu väärtuslik maastik jätkuvalt I klassi alaks.

Malla-Iila-Kutsala-Padaorg on põhiliselt põllumajandusmaastik/küla, loodusmaastik, mõisakeskus ja park, ajaloolise või kultuuriloolise tähtsusega paik. Ala koosseisu kuulub Malla mõisa park, Padaoru maastikukaitseala. Ala on suur ja hõlmab erinevaid külasid.

Hinnanguks on määratleda Malla-Iila-Kutsala-Padaoru väärtuslik maastik jätkuvalt I klassi alaks. Korrigeerida tuleb piiri arvates Kunda-Malla-Ojaküla teest läände jääv osa ja Kunda-Põdruse teest osa põhjapoolsest maastikust välja.

Ohepalu väärtuslik maastik on loodusmaastik, mis sisaldab suuremat veekogu. Väärtuslik maastik kattub Ohepalu looduskaitsealaga, kus inimasustus praktiliselt puudub, vanad talukohad on maha jäetud ning endised heina- ja põllumaad hakkavad võsastuma. Tegemist on loodusmaastikuga, mis hõlmab Tuksmani ja Ohepalu sood ning Udriku raba, umbes pool alast on metsamaa ja pool raba. Oosiahelikud, mandrijää servakuhjatised, muudavad maastiku vaheldusrikkaks. Ala läbib põhjast lõunasse Tapa-Pikassaare oos, millel kulgeb metsatee, kust vaated rabale ja Ohepalu järvele on mõnes kohas nähtavad. Maastikus on registreeritud hulgaliselt pärandkultuuri objekte.

Hinnanguks on Ohepalu väärtuslike maastike nimekirjast välja jätta, sest tegemist on loodusväärtusega, mis on looduskaitsealana kaitse all ja alal puudub kultuurmaastiku osa, mis on käesoleva väärtusliku maastiku määratluse üks komponente.

Rakvere väärtuslik maastik on linnamaastik sisaldades asustust, parki ja roheala. Ala koosseisu jääb Rakvere Tammiku Maastikukaitseala, Rakvere Rahvapark, Rakvere Vallimägi ja ala ilmestavad pinnavormid, imposantsed linnusevaremed ning lossimäed.

Hinnanguks on määratleda Rakvere väärtuslik maastik jätkuvalt I klassi alaks. Piire tuleks laiendada - Palermo metsa ala on suurendatud ja väärtuslik maastik linnas on kogu linna mets, mida kasutatakse rekreatsiooniks. Samuti liita rohekoridor, mis on ühenduses Rakvere tammikuga, ning Kastani puiestee, kui 1930ndatele iseloomuliku haljastuse näide.

Savalduma (Einjärve) väärtuslik maastik on põllumajandus- ja loodusmaastik, mille peamine väärtus on karstiala. Einjärve-Savalduma karstiala paikneb *ca* 3 km pikkuses, kohati lagedas, kohati põõsastunud nõos. Nõo põhjas esineb üle 60 karstilehtri- ja lohu läbimõõduga kuni 75 m ja sügavusega kuni 2,5 m. Savalduma karstiala ujutatakse tavaliselt kevadeti mõneks nädalaks üle, siis tekivad mitmesaja hektarilised järved, kust vesi pikkamööda karstivormide kaudu kaob.

Hinnanguks on määratleda Savalduma (Einjärve) jätkuvalt I klassi alaks.

Selja jõe alamjooksu väärtuslik maastik on põhiliselt loodusmaastik, mis kattub põhilises osas Selja jõe maastikukaitsealaga. Tegemist on maalilise jõeoruga, kus oru sügavus suureneb kuni 30 meetrini. Jõgi on kärestikuline ja suure languga.

Hinnanguks on Selja jõe alamjooksu väärtuslik maastik määratleda jätkuvalt I klassi alaks.

Sämi-Kuristiku väärtuslik maastik on põhiliselt loodusmaastik. Viru-Nigula vallas asuva ala põhjaosa kattub Sämi maastikukaitsealaga, mille pindalast ligikaudu poole moodustab Sämi soo, servaalad on kaetud madalsoometsaga. Tegemist on hästi säilinud tervikliku soomassiiviga, kus kultuurmaastiku osatähtsus puudub. Tegemist on ainult loodusväärtusega.

Hinnanguks on Sämi-Kuristiku väärtuslike maastike nimekirjast välja jätta, sest tegemist on loodusväärtusega, mis on maastikukaitsealana kaitse all ja alal puudub kultuurmaastiku osa, mis on käesoleva väärtusliku maastiku määratluse üks komponente.

Uhtju saarte väärtuslik maastik on maastikulise, loodusliku ja looduskaitselise väärtusega saarte ala. Soome lahes, Kunda linnast *ca* 15 km kaugusel rannikust asuvad väikesaared – Lõuna-Uhtju ja Põhja-Uhtju baasil on moodustatud looduskaitseala hall- ja viigerhüljeste kaitseks. Suveperioodil külastatakse saari, inimeste viibimine saartel on keelatud 15. aprillist kuni 15. juulini.

Hinnanguks on Uhtju saarte väärtuslik maastik määratleda jätkuvalt I klassi alaks.

Vainupea-Rutja-Karepa-Toolse-Kunda ranniku väärtuslik maastik on põhiliselt ranniku ja küla loodusmaastik. Maastiku keskosa kattub osaliselt Selja jõe maastikukaitsealaga, ala idaosa kattub Toolse looduskaitsealaga. Piki rannikut paiknevad väikesed rannakülad, mis on atraktiivsed ja hästi korrastatud.

Hinnanguks on määratleda Vainupea-Rutja-Karepa-Toolse-Kunda ranniku väärtuslik maastik jätkuvalt I klassi alaks. Korrigeerida tuleb piire, alast välja arvata Metsaniidu karjäär. Ala nimetusest jätta välja Kunda, kuna ei ole asjakohane. Uueks nimeks Vainupea-Rutja-Karepa-Toolse väärtuslik maastik.

Mägede maastik ja Jänijõe uhtlammimetsa väärtuslik maastik.

Hinnanguks on Mägede maastik ja Jänijõe uhtlammimets väärtuslike maastike nimekirjast välja arvata. Ala kaitse on tagatud Kõrvemaa maastikukaitseala kaitserežiimiga, sh on olemas Põhja-Kõrvemaa looduskaitseala kaitsekorralduskava 2013-2022.

Lääne-Viru maakonna väärtuslike maastike II klassi alade kirjeldused, väärtused ja hinnang (vastavalt koostatud eksperthinnangule ja loodusressursside töörühma arutelude, alternatiivide võrdlemise tulemustele):

Aaspere väärtuslik maastik on põhiliselt põllumajandusmaastik, sinna kuulub veel küla, mõisakeskus ja park. Aaspere mõisa ümbritsev maastik on reljeefilt suhteliselt tasane, mõisakompleks paikneb klindi astangu eelsel tasandikul. Mõisahoone on säilinud ja kasutatakse hooldekoduna. Mõisa suunduvad alleed on heas looduslikus seisundis. Vanamõisa mõis, park ja alleed on korrastatud, aga mõisahoone ei ole leidnud konkreetset rakendust. Korrastatud on tuuleveski.

Hinnanguks on Aaspere-Haljala väärtuslik maastik määrata jätkuvalt II klassi alaks. Alale tuleks liita Veltsi maastik (endine III klassi väärtuslik maastik), et moodustuks ühtne tervik, mis on sarnase asustusstruktuuri ja ühtse põllumajandusliku kasutusega. Korrigeerida tuleks ala piiri: jätta välja ala idaosas olev Haljala ristmiku alune maa. Uus nimi oleks Aaspere-Haljala väärtuslik maastik.

Annikvere väärtusliku maastiku ala ilmestab põhiliselt põllumajandusmaastik ja küla. Annikvere ümbrus on põliselt asustatud ala, peamiselt pärandkultuurmaastik. Miljööd kujundavad vanad talud, kiviaiad ja kadastikud, ala põhjaosas Areda oja luhad.

Hinnanguks on määrata Annikvere väärtuslik maastik jätkuvalt II klassi alaks. Ala piiri tuleb korrigeerida liites põhjapoolses osas Paasi külas Mätta ratsatalu ja maad, kus kasvatatakse tinkeri tõugu hobuseid ning lisaks ratsutamisele pakutakse ka majutusteenust.

Vao-Kiltsi-Äntu väärtuslik maastik on põhiliselt loodusmaastik, põllumajandusmaastik, kus on ajaloo kontsentraat, mõisakeskus, park. Alal olev Vao tornlinnus on ehitatud tõenäoliselt XIV saj teisel poole. Kindlus asub mõisapargi serval, kõrge nõlvaku kaldal. Orus voolab oja, mis saab oma vee lähedastest Mõisamaa allikatest, andes alguse Põltsamaa jõele. Vao tornlinnus on nelinurkne ja neljakandiline, ehitatud kohalikust paekivist. Kiltsis asub mõis ja mõisapark ning vesiveski. Mõisas tegutseb Kiltsi Põhikool. Äntu järvede piirkonnas on jätkuvalt välja arendatud matkarajad, järved on puhtad ja selgeveelised.

Hinnanguks on määratleda Vao-Kiltsi-Äntu väärtuslik maastik endiselt II klassi alaks. Liita alale juurde Ebavere väärtuslik maastik (seni kuulus I klassi) ning korrigeerida ala piiri ja ala nimetuseks tuleb Ebavere-Kiltsi-Äntu väärtuslik maastik.

Edru voore väärtuslik maastik on põhiliselt põllumajandusmaastik sh küla, asulamaastik, alal on mõisakeskus ja park. Edru voore (kõrgusega 133 ü.m.p) näol ulatub Lääne-Virumaale osake suuremast voorte esindusalast, mille tuumikuks on Saadjärve voorestik Jõgeva ja Tartu maakonnas. Voore kõrgeimas kohas on muinsuskaitsealune Rakke linnamägi, maastikuliselt mitmekesine paik on kujundatud pargiks, kuhu on rajatud teid ja suusaradasid, ehitatud lava ja paigaldatud treppe ja pinke jms. Ala toimib puhkekohana. Voore lõunapoolses osas nn Kabelimäel on I aastatuhandest muinasaegne põletusmatuse koht.

Hinnanguks on määratleda Edru voore väärtuslik maastik jätkuvalt II klassi alaks.

Hõbeda-Vohnja-Kallukse-Uku-Viitna väärtuslik maastik on põhiliselt loodus- ja põllumajandusmaastik koos küla, mõisakeskuse ja pargiga. Ala piirneb läänest Ohepalu maastikukaitselaga, ala põhjaosa kattub Viitna maastikukaitsealaga ja lõunaosa Kallukse maastikukaitsealaga. Avamaastiku iseloomu määrab Loobu jõe org ning selle veergudel olev põllu- ja külamaastik, mida täiendavad Vohnja ja Undla mõisakompleksid ning Kallukse mäed. Külastajate seas on loodus- ja puhkemaastikuna kõrgelt hinnatud Viitna järved ja neid ümbritsevad oosid. Viitna-Kadrina ja Vohnja-Kadrina teelt avanevad kaunid vaated.

Hinnanguks on Hõbeda-Vohnja-Kallukse-Uku-Viitna väärtuslik maastik määratleda jätkuvalt II klassi alaks. Korrigeeritakse ala piiri ilma pindala oluliselt muutmata (õgvendatakse teravad nurgad).

Kandle-Karulõpe (Varangu) väärtuslik maastik on põhiliselt põllumajandus- ja loodusmaastik koos mõisakeskuse ja pargiga. Tegemist on ajaloolise asustusalaga paekaldaülesel lavamaal ja –esisel rannikumadalikul. Kandlelt Vainupea jõe äärde viib vaateid pakkuv maantee Selja jõe äärse Varanguni. Selja jõe paremkaldal asub Varangu Veskikantsina tuntud linnus, mille lähedal leidub kivikalmeid ja kultusekive. Linnuse lähistel asub ajalooline veskikoht. Maastik alal pakub nauditavaid vaateid: rannikumetsad, rannikumiljöö.

Hinnanguks on Kandle-Karulõpe väärtuslik maastik määratleda jätkuvalt II klassi alaks.

Kiviküla väärtuslik maastik on põhiliselt põllumajandusmaastik koos külaga. Ala ilmestavad looniidud, paehooned, hooldatud põllud, rohumaad, muinaspõllud, kultusekivid, kivikalmed, Toolse jõe org. Säilinud on asustusstruktuur.

Hinnanguks on Kiviküla väärtuslik maastik määratleda jätkuvalt II klassi alaks.

Käru väärtuslik maastik on põhiliselt põllumajandusmaastik koos külaga. Ala ilmestab heas korras ühetaoline põllumajanduslik maakasutus ja üks pikimaid (9 km pikkune) ridakülasid Eestis. Käru küla, mida rahvasuu nimetab „sandiväsitaja külaks“, on ümbritsetud soode ja rabadega.

Hinnanguks on määratleda Käru väärtuslik maastik jätkuvalt II klassi alaks.

Lavi-Männikvälja-Põlula-Mõedaka-Linnamäe-Võlumäe väärtuslik maastik on põhiliselt loodus- ja põllumajandusmaastik koos asustuse, mõisa ja pargiga. Ala koosseisu jääb Võlumäe-Linnamäe maastikukaitseala, Sirtsi looduskaitseala. Männikvälja mõhnastik on üks Eesti suurimaid (pindalaga u 20 km^2). Põlula piikonnas suubub Kunda jõkke mitmeid allikaid, neist tuntumad on Lavi allikad (arheoloogiamälestised). Lavi allikatele rajatud tiikides on tegeletud kala, põhiliselt forelli ja lõhe, kasvatamisega. Ala keskel asub Mõedaku spordibaas, mille ümbruse künklikule maastikule on rajatud

üle 10 km suusaradu. Kultuuriloolist tähtsust omab Nurkse linnamägi. Võlumäe talu maadele on rajatud arboreetum, mis on üks liigirikkamaid omataoliste hulgas Eestis.

Hinnanguks on määratleda Lavi-Männikvälja-Põlula-Linnamäe-Võlumäe väärtuslik maastik jätkuvalt II klassi alaks. Ala piiri on korrigeeritud: liidetud Rägavere mõis ja selle lähiümbrus põhjendusega, et seal tegeletakse lambakasvatusega ja selle läbi ka maastikuhooldusega. Alast on välja arvatud Kõrma piirkonna metsamaad. Väärtusliku maastiku uus nimetus on Lavi-Põlula-Mõedaka-Võlumäe-Linnamäe.

Mädapea väärtuslik maastik on põhiliselt loodusmaastik mõisakeskuse ja pargiga. Mädapea tammik on kaitsealune park, mille näol on tegemist tammepuisniiduga. Piirkonna pinnamood on tasane, kohati leidub väiksemaid karstivorme. Uhkes üksinduses asub põldude ja tammiku vahel 19. sajandist pärit Mädapea mõisaansambel.

Hinnanguks on määratleda Mädapea väärtuslik maastik jätkuvalt II klassi alaks.

Mõdriku-Roela väärtuslik maastik on põllumajandusmaastik koos külaga ja loodusmaastik koos mõisakeskuse ja pargiga. Ala asub Pandivere kõrgustikul ning ala läbib loode-kagusuunaline Mõdrikust Roelani ulatuv ligi 20 km pikkune oosistu, mis on maastikukaitsealana kaitse all. Samuti on kaitse all Mõdriku ja Roela mõisa park. Vallseljak on kaetud männikuga, mis on populaarne sportimis- ja puhkepaik. Piirkonna puhkemajanduslik potentsiaal on üsna kõrge, eelkõige Mõdriku mõisakompleks, liigirohke mõisapark ja allikatiigid. Mõisahoonest *ca* 500 m edela suunas orundis paiknevatest Hiieallikatest saab alguse Sõmeru jõgi. Alal on palju allikaid. Roela alevik on väga hea heakorraga asulamaastik.

Hinnanguks on määratleda Mõdriku-Roela väärtuslik maastik jätkuvalt II klassi alaks osaliselt korrigeeritud piiridega.

Neeruti-Jõepere-Lasila väärtuslik maastik on põhiliselt loodusmaastik koos mõisakeskuse ja pargiga. Ala silmapaistvamad pinnavormid on Neeruti mäed, mille unikaalsus seisneb ooside rööpses asetuses. Vahelduv pinnamood on andnud põhjust rääkida alast kui „jääaja muuseumist“, millel on ka ajalooline ja kultuurilooline tähtsus, järvede ääres on välja ehitatud puhkerajatised ja maastikusse sobivad matkarajad.

Hinnanguks on määratleda Neeruti-Jõepere-Lasila väärtuslik maastik jätkuvalt II klassi alaks.

Porkuni-Võhmetu-Lemmküla-Assamalla väärtuslik maastik on põhiliselt loodus- ja põllumajandusmaastik koos asustuse, veekogu, mõisa ja pargiga. Ala asub Pandivere kõrgustiku keskosas, tegemist on unikaalse metsarikka ooside ja allikatoiteliste järvedega maastikuga, mis kattub Porkuni maastikukaitsealaga. Porkuni ümbruse järved on tihedalt seotud karstiga ning Porkuni suur ehk ülemine järv on kuulus oma ujuvate saarte poolest. Porkuni ja Neeruti vahelise vallseljakuga on tekkelooliselt seotud Võhmetu-Lemmküla järvestik, mis sisaldab umbes viitteist ajutist karstijärve ja –järvistut. Järvestiku toiteala on paari kilomeetri kaugusel asuv niiske puisniit ehk Assamalla luht, kus kevadeti kogunev lumesulavesi imbub maa-aluste vooluteede kaudu järvedesse.

Hinnanguks on määratleda Porkuni-Võhmetu-Lemmküla-Assamalla väärtuslik maastik jätkuvalt II klassi alaks. Ala läänepiiri on laiendatud Valgejõe ürgoru piires ja idapiiri on vähendatud Porkuni metskonna puukooli arvelt.

Saksi väärtuslik maastik on põhiliselt põllumajandus- ja loodusmaastik, tegemist on ajaloolise või kultuuriloolise tähtsusega paigaga, mõisakeskuse ja pargiga. Saksi-Porkuni maantee kulgeb Porkuni ürgoru põhjas kõrvuti Valgejõega, ürgoru pervelt avanevad kaunid vaated. Ala on mitmekesise pinnamoega, keeruka geoloogilise ehitusega. Saksi karstijärv on helekollase veega põhjani läbi paistev. Pariisi karstiväljal on teada 8 karstilist nõgu.

Hinnanguks on määratleda Saksi väärtuslik maastik jätkuvalt II klassi alaks.

Salla-Lasinurme-Emumäe-Tammiku väärtuslik maastik on põhiliselt põllumajandusmaastik asustuse, mõisa ja pargiga. Ala piir kattub Emumäe maastikukaitsealaga. Kaitse all on ka Tammiku mõis. Emumägi on liitpinnavorm, kus vooretaolisel kõrgendikul on esindatud pikk vallseljak ning koos põhjapoolse Tammiku mäega moodustab Emumägi 12 km pikkuse kõrgendiku, milles on rohkesti järsuveerulisi orge ja lohkusid. Emumäel on 21,5 m kõrgune vaatetorn, kust selge ilmaga avanevad kauneimad vaated Lääne-Virumaale. Salla park on üks ümbruskonna liigirikkamaid ning lisaks on Sallas mõisahoone.

Hinnanguks on Salla-Lasinurme-Emumäe-Tammiku väärtuslik maastik määratleda jätkuvalt II klassi alaks. Piiri on korrigeeritud – kirdes vähendatud ala piire, olemasolev piir ei ole põhjendatud. Ala nimi korrigeerida ümber Salla-Emumäe-Tammiku väärtuslikuks maastikuks.

Simuna väärtuslik maastik on põhiliselt asulamaastik mõisa ja pargiga. Ala koosseisu jäävad Avanduse mõisa park ja kaitse all olev Simuna parkmets. Simuna kirik on hästi eksponeeritud ja korrastatud. Aleviku ümbruses domineerib heas korras põllumajandusmaastik, siinsed põllumullad on jätkuvalt Eesti viljakamad.

Hinnanguks on Simuna väärtuslik maastik määratleda kohaliku tähtsust omavaks alaks (eemaldada maakonnaplaneeringu tasandi väärtuslike maastike hulgast), kuna maastik ei eristu teiste samalaadsete alevike seast. Väga suurt pindala hõlmavad hooned on käesolevaks ajaks võssa kasvanud.

Triigi-Avispea väärtuslik maastik on põhiliselt põllumajandusmaastik asustuse, mõisa ja pargiga. Triigi mõisa park on kaitse all. Triigi küla keskuseks on mõisaansambel, peahoonet on korduvalt ümber ehitatud. Avispea külas on tähelepanu vääriv karstivorm Kassiorg – kuiv jõesäng, mis suundub loogeldes Uniküla poole.

Hinnanguks on Triigi-Avispea väärtuslik maastik määratleda jätkuvalt II klassi alaks.

Järsi väärtuslik maastik on põhiliselt põllumajandus- ja loodusmaastik. Ala paikneb Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlikul alal, kus on tegemist tüüpiliste karstialadega. Alal asuvad Järsi-Mängupealse-Aavere karstijärved. Järsi on Tamsalu valla vanim küla, mida on esmakordselt mainitud Läti Hendriku kroonikas 1253. aastal.

Hinnanguks on määratleda Järsi väärtuslik maastik jätkuvalt II klassi alaks, liita alaga ida ja kagu suunas paiknevad alad, Võhmuta mõis ja Metsamõisas asuv Puhta vee teemapark koos alade vahele

jäävate põllumaadega. Puhta vee teemapark jääb Järsi väärtuslikust maastikust *ca* 3 km kaugusele ja selle rajamist alustati 2009. aastal Metsamõisa mõisasse. Tegemist on terves Baltikumis ainulaadse lähenemisviisiga vee väärtustamisele. Järsi alast läänes asub Võhmuta mõis ja park. Ala uueks nimetuseks võiks olla Võhmuta-Järsi-Metsamõisa.

Uljaste väärtuslik maastik on küla ala, mis piirneb suurema veekoguga ja on ajaloolise tähtsusega paik. Uljaste järve piirab põhja-, ida- ja lõunakaares Uljaste oos, loodes ja läänes aga üksikute männijässakatega kaetud raba. Uljaste oos on 18,5 m kõrgune, järskude nõlvadega ning metsaga kaetud seljandik, mis idaosas loodusliku tammina takistab järve tühjaks voolamist, kuna idapoolne tasandik asub järvepinnast 5 m madalamal. Uljaste on meeldiv puhkepaik ümbruskonna elanikele. Alal on ka muistne linnamägi.

Hinnanguks on Uljaste väärtuslik maastik määratleda kohaliku tähtsust omavaks alaks (eemaldada maakonnaplaneeringu tasandi väärtuslike maastike hulgast) v.a juhul kui Ida-Viru maakonnaplaneeringus määratletakse Uljaste jätkuvalt väärtuslike maastike alaks (registri nr 27) ja need alad liidetakse (kahe maakonna ühtne ala).

Lääne-Viru maakonnaplaneeringuga 2030+ määratletud väärtuslikud maastikud on esitatud tabelis 5.

Tabel 5. Lääne-Viru maakonnaplaneeringus 2030+ määratletud väärtuslikud maastikud

I KLASSI ALAD – kõige väärtuslikumad, riikliku tähtsusega alad	
Väärtusliku maastiku nimi	**Omavalitsus**
Jäneda	Tapa
Kellavere-Rohu	Laekvere
Lahemaa	Vihula, Kadrina
Letipea-Mahu	Viru-Nigula, Kunda linn
Malla-Iila-Kutsala-Padaorg	Viru-Nigula
Rakvere	Rakvere linn
Savalduma (Einjärve)	Tamsalu
Selja jõe alamjooks	Vihula, Haljala
Uhtju saared	Vihula
Vainupea-Rutja-Karepa-Toolse – Kunda rannik	Vihula, Viru-Nigula, Kunda linn
II KLASSI ALAD – väga väärtuslikud, maakondliku tähtsusega alad	
Väärtusliku maastiku nimi	**Omavalitsus**
Aaspere-Haljala	Haljala, Rakvere
Annikvere	Vihula
Ebavere - Äntu	Väike-Maarja
Edru voor	Rakke
Hõbeda-Vohnja-Kallukse-Uku-Viitna	Kadrina

Kandle-Karulõpe (Varangu)	Haljala
Kiviküla	Viru-Nigula
Kohala	Sõmeru
Käru	Väike-Maarja
Lavi-Põlula-Miila-Mõedaka-Võlumäe-Linnamäe	Rägavere
Mädapea	Rakvere
Mõdriku-Roela	Rägavere, Vinni
Neeruti-Jõepere-Lasila	Kadrina, Rakvere, Tamsalu
Porkuni-Võhmetu-Lemmküla-Assamalla	Tamsalu
Saksi	Tapa, Kadrina
Salla-Emumäe-Tammiku	Rakke, Väike-Maarja
Triigi-Avispea	Väike-Maarja
Võhmuta – Järsi – Metsamõisa	Tamsalu

Varasemalt määratletud III klassi alasid uues maakonnaplaneeringus ei kajastata, sest tegemist on kohaliku tähtsusega maastikega ja selle määramine on kohalike omavalitsuste pädevuses.

Väärtuslike maastike väärtuste, hinnangute ja klasside andmisel lähtusid eksperdid lähenemisest, et väärtuslik maastik pakub atraktiivset, inimväärset kohta elamiseks ja väärtuslikku ressurssi ettevõtluse (sh turismi) arendamiseks maapiirkondades. Väärtuslikud on mitmekesise maakasutuse ja taimestikuga maastikud, kus leidub nii kohalikku identiteeti loovaid ajaloolisi elemente kui ka sobivaid elupaiku erinevatele taimedele, loomadele ja teistele elusolenditele.

Töö käigus analüüsiti maastike väärtuste muutumist. Analüüsiti alade piiritlemist maastikus ning tehti ettepanekud piiride muutmiseks ja ka väärtusliku maastiku nime muutuseks. Osaliselt olid piirimuudatuste põhjused tehnilist laadi – korrigeeriti ja õgvendati teravaid nurki, teisel juhul olid põhjused sisulised – tehti ettepanekud kõrvuti paiknevate alade liitmiseks. Mitmed ettepanekud olid seotud ka alade väljaarvamiseks.

3.3 ROHELINE VÕRGUSTIK

Looduslike väärtuste säilimiseks on oluline ökosüsteemide toimimist tagava erineva ulatusega tuumikalasid ja neid ühendavaid koridore sisaldava ökoloogilise võrgustiku toimimine. Eesti planeerimissüsteemis kannavad seda ülesannet maakonnaplaneering ja üldplaneering, milles käsitletakse seda rohelise võrgustikuna. Roheline võrgustik on määratud läbi kehtivate maakonnaplaneeringute ja üldplaneeringute.

Roheline võrgustik seob omavahel olemasolevaid kaitse- ja hoiualasid ning lisab neile vajadusel ühendavad koridorid ja kohaliku tähtsusega tuumikalad, moodustades nii katkematu võrgustiku, mis aitab kaasa muuhulgas kaitsealade toimimise, liikide rändeteede säilimisele jms.

Lääne-Viru maakonnas on rohelise võrgustiku genereerimine läbi viidud maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“ koostamise raames ajavahemikul 2003-2005.

3.3.1 Rohevõrgustiku määratlemine ja alternatiivsed arengustsenaariumid

Rohevõrgustiku määratlemisel oli kaalutlusel kolm alternatiivset arengustsenaariumi:

Alternatiiv 0. Jätta uude maakonnaplaneeringusse olev rohevõrgustik endiste piiridega vastavalt maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“ sätestatuga;

Alternatiiv 1. Koostada täiesti uus rohevõrgustiku kaart. Selleks on vajalik läbi viia uuringud looduses;

Alternatiiv 2. Täiendada olemasolevat rohevõrgustiku kaarti piiride korrigeerimise ja kaasajastamisega.

Alternatiivide kaalumisel leiti, et eelnevalt koostatud rohevõrgustik on põhjalikult koostatud ja selle alusel on ka mitmed üldplaneeringud oma rohevõrgustikku planeerinud. Eelnevalt on tehtud palju tööd, mistõttu ei ole mõttekas ja ressursse arvestades otstarbekas alustada rohevõrgustiku koostamist algusest. Pidev ja jätkusuutlik rohevõrgustiku toimimine on parim variant. Samas loodus on pidevas muutuses ja nii ka rohevõrgustik, mistõttu muudatusi on vajalik teha. Leiti, et alternatiiv 2 on parim lahendus.

Rohevõrgustiku kaarti täiendati ja muudeti keskkonnaekspertide ja maavalitsuse koostöös. Vaadati üle olemasolevad tuumikalad ja siduvad rohekoridorid. Rohekoridoride hulka liideti ka osade lõhejõgede jõelõigud. Maakonnaplaneeringu rohevõrgustiku kaardilt eemaldati kohaliku tähtsusega võrgustik, sest see tekitab nii üldise kaardi puhul vaid segadusi ja ei ole nii täpne. Kohaliku tähtsusega rohevõrgustik tuleb lahendada üldplaneeringutes.

Rohevõrgustiku määratlemise metoodika:

1. Lääne-Viru maakonna rohelise võrgustiku genereerimine on läbi viidud maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“ koostamise raames ajavahemikul 2003-2005.

Uue maakonnaplaneeringu koostamise raames:

2. Rohevõrgustiku kaardilt eemaldati kohaliku tasandi rohevõrgustik (nii tugialad kui koridorid).
3. Edasisel kaardianalüüsil leiti kohad, kus eelneva tegevuse tagajärjel katkes võrgustiku ühendus – taastati osad kohaliku tasandi tugialad muutes need maakonnatasandi koridoride osaks.
4. Lisati tähtsamad jõelõigud kui maakonnatasandi rohekoridor.
5. Sellest hoolimata jäid rohevõrgustiku kaardile mõningad ebakõlad ja puudavad ühendused, nende lahendamiseks kasutati kaardimaterjali ja infot valdade käest, et ühendused saaksid korrektsed.

Rohelise võrgustikuga püütakse ennetada ja pehmendada looduslike ökosüsteemide toimimist pärssivaid arendusi. Rohelise võrgustiku kasutustingimused sisaldavad meetmeid rohelise võrgustiku

funktsioneerimist takistavate vastuolude lahendamiseks ja pehmendamiseks, tugialade säilimise tingimusi ja koridoride toimimise tingimusi.

Planeeringu kontekstis on oluline käsitleda rohelise võrgustiku koridoride ja transpordi taristu võimalikke potentsiaalseid konflikte.

Rohevõrgustiku eesmärke tuleb arvestada valgalade veemajanduskavade, metsamajandamiskavade jms koostamisel ning looduskaitse, põllumajanduse ja planeerimistegevuse (sh üleriigilise taristu planeerimine) korraldamisel. (Eesti 2030+)

Rohevõrgustiku võtmine kaitse alla ei ole Eestis otstarbekas ega vajalik. See muudaks asustuse püsimise ja arengu maapiirkondades küsitavaks, oleks vastuolus rohevõrgustiku eesmärgiga ja integreeritud ruumilise planeerimise põhimõtetega. Kaitse alla võtmine tooks kaasa samuti ulatuslikud kulud ning hakkaks takistama asustuse püsimist hajaasustuses, mis on vajalik muuhulgas riigi julgeoleku kaalutlustel. (Eesti 2030+)

Rohealade ja väärtuslike maastike määratlemise, nende hoiu ja arengu suunamise kaudu on võimalik säilitada piirkondadele olulisi kultuurmaastikke ning tagada nende kestlikum kasutamine. Rohevõrgustiku säilitamise meetmed on maakonnaplaneeringus üldiselt piisavad (vajaduse korral võib neid suurte linnade lähialade korral täiendada), kuid üldplaneeringutes tuleb rohkem tähelepanu pöörata nende piiride ja kasutustingimuste täpsustamisele.

3.4 PUHKEALAD

Lääne-Viru maakonna väärtuslikumad puhkealad on seotud mere, rannamaastike, mitmekesiste pinnavormide, metsade, järvede ja rabadega. 2000. aastal kehtestatud Lääne-Viru maakonna planeeringu kohaselt jaotuvad puhkepiirkonnad põhjaranniku ja sisemaa puhkealadeks.

3.4.1 Puhkealade määratlemine ja alternatiivsed arengustsenaariumid

Alternatiiv 0. Puhkealasid ei määratleta, jäetakse uude maakonnaplaneeringusse endiste piiridega kõrge puhkeväärtusega alad vastavalt maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“ sätestatuga.

Alternatiiv 1. Puhkealad vaadatakse üle ja määratletakse vastavalt muutunud olukorrale.

Töögrupi arutelu tulemusena leiti, et puhkealad tuleb üle vaadata ja piire korrigeerida, mistõttu leiti, et alternatiiv 1 on parim lahendus. Lääne-Viru maakonna puhkealad määrati mitmete töögruppide koosolekute arutelude tulemusena. Kaaluti erinevaid alasid, alade suurusi, piire ja selgitati välja Lääne-Viru puhkealad, sealjuures arvestades planeeringu ajalist perioodi aastani 2030+.

Lääne-Viru maakonnaplaneeringus on puhkealaks määratud looduslikult ja/või kultuuriliselt väärtuslik ala, mis on kohandatud puhke-eesmärkidel ning millel paiknevad sportimist, puhkamist ja tervist edendava tegevuse jaoks kavandatud ehitised. Puhkealade kasutusintensiivsus võib olla varieeruv, aga tegemist on intensiivses kasutuses olevate puhkealadega. Rannikualal paiknevad kõige mitmekesisemate puhkevõimaluste ja suurema eeldatava külastuskoormusega piirkonnad. Puhkeväärtus ei ole seotud mitte ainult ühe kindla külastatava objektiga, vaid pakub mitmekülgseid puhkevõimalusi ning erinevaid puhketegevusi toetavaid teenuseid.

Lääne-Viru maakonna puhkealadeks määratud piirkonnad on toodud tabelis 6.

Tabel 6. Lääne-Viru maakonna puhkealad

Nr	Ala nimetus	Omavalitsus
1	Rahvapark-Kõrgemäe	Rakvere
2	Ebavere-Äntu	Väike-Maarja
3	Neeruti-Pariisi	Kadrina
4	Porkuni	Tamsalu
5	Mõedaku	Rägavere
6	Tamsalu	Tamsalu
7	Emumägi	Rakke
8	Võsu-Käsmu	Vihula
9	Aegviidu-Jäneda	Tapa
10	Kunda	Kunda linn
11	Viitna	Kadrina
12	Metsamõisa	Tamsalu

3.5 VÄÄRTUSLIK PÕLLUMAJANDUSMAA

Põllumajandus on olnud Lääne-Virumaa põhiline elatusallikas läbi aegade. Lääne-Viru maakonnas on olnud väärtuslikud põllumaad määratletud maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“, kus kõrge viljelusväärtusega põllumaa on määratud mullastiku viljakuse ja maaharimise sobivuse alusel. Hindamisel tugineti mullakaardi mullahindepunktidele. Väärtuslikud põllumaad algasid boniteedi väärtusega 41 ja eraldi tõsteti esile üle 50 hindepunktidega alad.

Seadusandlikult on defineerimata väärtusliku põllumajandusmaa määratlemise ühtsed alused. Põllumajandusministeeriumi tellimusel valmis 2015. a Põllumajandusuuringute Keskuse Mullaseire büroo poolt (koostajad Priit Penu, Tambet Kikas, Kadri Allik) töö „Väärtusliku põllumajandusmaa kaardikihi loomine“, mis sätestab, et kõige otstarbekam on väärtusliku põllumajandusmaa iseloomustamisel arvestada mullaviljakust. Mullaviljakust väljendatakse erinevaid mullaparameetreid kompleksselt käsitleva mulla boniteediga. Nimetatud töö eesmärgiks oli väärtusliku põllumajandusmaa (edaspidi VPM) määratlemine ja vastava kaardikihi loomine kogu Eestile ühtse süsteemi alusel.

Väärtusliku põllumajandusmaa määratlemise eelduseks oli põllumajandusmaa massiivide reaalboniteet. Kriteeriumiks oli, et väärtuslik põllumajandusmaa (VPM) on haritav maa ja looduslik rohumaa, mille tootlikkuse hindepunkt ehk reaalboniteet on võrdne või suurem Eesti põllumajandusmaa kaalutud keskmisest reaalboniteedist. Eesti kaalutud keskmise reaalboniteedi arvuline väärtus oli 40 hindepunkti. Lääne-Viru maakonna kaalutud reaalboniteediks saadi 46 hindepunkti, mille alusel nende väärtuslike põllumassiivide pindalaks on 100 110 ha, olles kogu Eestis kõige suurema VPM-ga maakond. Uuring soovitab kasutada maakondadel, kelle reaalboniteedi

hindepunkti arvuline keskmine väärtus on kõrgem kui Eesti keskmine kaalutud reaalboniteet, põllumajandusmaade määratlemiseks Eesti keskmist reaalboniteeti.

Eriti viljakad mullad on Pandivere kõrgustikul ja Kirde-Eesti lavamaal.

3.5.1 Väärtuslike põllumajandusmaade määratlemine ja alternatiivsed arengustsenaariumid

Alternatiiv 0. Jätta uude planeeringusse olevad väärtuslikud põllumajandusmaad endiste piiridega vastavalt maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“ sätestatuga;

Alternatiiv 1. Väärtuslikuks põllumajandusmaaks määratleda haritav maa ja looduslik rohumaa, mille reaalboniteet on võrdne või suurem Eesti põllumajandusmaa kaalutud keskmisest boniteedist (40 hindepunkti) vastavalt tehtud uuringule;

Alternatiiv 2. Väärtuslikuks põllumaaks määratleda haritav maa ja looduslik rohumaa, mille reaalboniteet on võrdne või suurem Lääne-Viru maakonna kaalutud keskmisest reaalboniteedist (46 hindepunkti) vastavalt tehtud uuringule.

Seoses asjaoluga, et maakonnaplaneeringute koostamise üks aspekt on luua ühtne ja sarnane alus kogu Eestile, jõuti alternatiive kaaludes tulemuseni, et maakonnaplaneeringus tuleb kajastada nii Eesti keskmine kaalutud reaalboniteediga (alates 40 hindepunkti) kui ka eraldi Lääne-Virumaa jaoks tähtsamad – maakonna kaalutud keskmise reaalboniteediga (alates 46 hindepunkti) põllumajandusmaad. Seega on maakonnaplaneeringuga ära näidatud nii alternatiiv 1 kui ka alternatiiv 2.

Väärtuslike põllumajandusmaade skeemjoonis on esitatud peatükis 6.6.

4 MAAKONNAPLANEERINGU 2030+ ELLUVIIMISEST LÄHTUVAD KESKKONNAPROBLEEMID

Üldreeglina ei too maakonnaplaneeringu rakendamine eeldatavalt kaasa keskkonnale avalduvaid olulisi vahetuid, kaudseid, kumulatiivseid, sünergilisi, lühi- ja pikaajalisi, positiivseid ega negatiivseid keskkonnamõjusid ega olulist mõju inimese tervisele ning sotsiaalsetele vajadustele ja varale, bioloogilisele mitmekesisusele, populatsioonidele, taimedele, loomadele, pinnasele, vee ja õhu kvaliteedile, kliimamuutustele, kultuuripärandile ja maastikele ning jäätmetekkele. Maakonnaplaneeringuga mõjutatakse üldist ruumikasutust ja seda suunavaid regulatsioone ning siin tehtavad otsused on nii suure üldistuse astmega, et nendest otseselt mingeid olulisi mõjusid ei tulene (planeeringuga ei kavandata tegevusi sellisel tasemel, et neist tuleneks otseselt olulisi keskkonnamõjusid). Maakonnaplaneering on ennekõike üldplaneeringuid suunav dokument. Isegi kui kavandatakse objekte, millega võib kaasneda oluline mõju, toimub see detailsemate planeeringute või arengukavade kaudu, millele teostatakse vajadusel ka keskkonnamõju strateegiline hindamine. Maakonnaplaneering ei ole otseselt ühegi objekti rajamise alus vaid arengut koordineeriv ja suunav dokument.

Maakonnaplaneeringu aluseks olevad ruumilise arengu eesmärgid määravad üldises plaanis ka edasiste otsuste võimalused, mis võivad kaudselt tuua keskkonnas toimuvaid muutusi (ja nendega kaasnevaid või neist tulenevaid võimalikke olulisi keskkonnamõjusid), ent nende mõjude avaldumine või mitteavaldumine sõltub nii üldplaneeringutes, arengukavades määratud konkreetsetest rakendusotsustest jms.

Nii üldplaneeringutele kui ka riiklikele arengukavadele tuleb enamasti läbi viia keskkonnamõju strateegiline hindamine. Lisaks sellele eelneb ehitamisele, kaevandamisele või muule maakasutusele eelnevalt ka täpsema planeeringu koostamine (üld- ja detailplaneeringud), projekteerimine või loa taotluse menetlus, mille käigus viiakse reeglina läbi objektikeskne keskkonnamõju hindamine.

Maakonnaplaneeringu elluviimisel tekkivaid võimalikke olulisi keskkonnamõjusid tuleb käsitleda kui otsustusruumi kujundamist. Arvestades planeeringus toodud kirjeldusi ja eesmärke mõjutab see tõenäoliselt otsuseid keskkonnale soodsamas suunas ja loob senisest paremad eeldused vähem soodsate arengute tekkeks.

5 LAIEMATE KESKKONNAKAITSE EESMÄRKIDE KIRJELDUS

5.1 Euroopa Liidu keskkonnakaitse

Euroopa Liidu elurikkuse poliitika raames 2011. aastal vastu võetud Euroopa Liidu elurikkuse strateegia aastani 2020, sellest tulenev rohetaristu strateegia, „Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030" ning looduskaitse arengukava aastani 2020 on dokumendid, mis hakkavad määrama Eesti valikuid territooriumi ja loodusressursside kasutamise kavandamisel ja suunamisel. Planeerimise seisukohalt on eriti huvipakkuv rohetaristu strateegia, sest see eeldab – lisaks erinevate poliitikavaldkondade omavahelisele koordineerimisele – integreeritud planeerimisprotsessi kui üht peamist rohetaristu kavandamise ja elluviimise vahendit. Rohetaristu strateegia seab eesmärgiks säilitada või taasluua toimivate rohealade ja -rajatiste süsteem, mis on erinevatel geograafilistel tasanditel sidusad ja piisavalt kompaktsed, võimaldavad liikidel rännata ja kliimamuutustega kohaneda, rikastavad inimese elukeskkonda ning toetavad ökosüsteemiteenuseid ja hüvesid. Rohetaristu on see Euroopa Komisjoni vastava ekspertkomisjoni määratluse järgi strateegiliselt planeeritud toimiv võrgustik, mis koosneb loodus- ja haljasaladest, maastikulistest elementidest, ökosüsteemidest ja roherajatistest. Rohetaristu hõlmab metsi, looduslikke rohumaid, poollooduslikke kooslusi, märgalasid, jõgesid, rannikuala, parke, ökodukte, tehismärgalasid jne. Rohetaristu struktuurielemendid on erinevatel geograafilistel tasanditel paiknevad tuumalad, koridorid, puhveralad ja roherajatised, mis on Eestis juba praegu valdavalt määratud rohevõrgustikuna. (Eesti 2030+)

Viimasel kümnendil on loodusväärtuste kaitsealust seisundit olulisel määral mõjutanud **Natura 2000 protsess**, mille käigus on loodud EL Loodusdirektiivist ja Linnudirektiivist lähtuvalt uusi kaitsealasid ning uuendatud vanade kaitsekorraldust. Kaitsekorralduskavade uuendamine ja kaasajastamine – kohati koos kaitsealade piiride täpsustamisega – puudutab ka Natura protsessiga mitte seotud kaitsealuseid objekte.

Natura 2000 on üleeuroopaline kaitstavate alade võrgustik, mille eesmärk on tagada haruldaste või ohustatud lindude, loomade ja taimede ning nende elupaikade ja kasvukohtade kaitse. Euroopa Liidu liikmesmaana peab Eesti korraldama Natura 2000 aladel loodusväärtuste säilimise. Õiguslikult põhineb Euroopa Liidu liikmesriike ühendava Natura-võrgustiku loomine kahel EL direktiivil – nn linnudirektiivil (direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta), mille eesmärk on kaitsta linde, ning nn loodusdirektiivil (direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ja loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta), mille ülesanne on kaitsta looma- ja taimeliike ning nende elupaiku ja kasvukohti.

Lääne-Viru maakonnaga seotud Natura 2000 linnu- ja loodusalad on esitatud tabelis 7.

Tabel 7. Lääne-Viru maakonnaga seotud Natura 2000 alad (EELISe andmebaas, seisuga 11.08.2015)

Nimi / kood	Kinnitamise kp	Maismaa pindala (ha)	Mereosa pindala (ha)	Sisevee-kogude pindala (ha)	Natura 2000 ala kohanimi
Aseri loodusala / EE0070112	12.12. 2008	654,4	0	0,3	Ida-Viru maakond Aseri vald: Aseriaru küla, Kalvi küla, Kestla küla, Koogu küla, Kõrkküla küla, Oru küla, Rannu küla Lääne-Viru maakond Viru-Nigula vald: Kurna küla
Kõrvemaa loodusala / EE0060119	12.12. 2008	20517,5	0	135,9	Harju maakond Aegviidu vald: Aegviidu alev; Anija vald, Mustjõe küla, Pikva küla, Vetla küla, Voose küla; Kose vald, Kiruvere küla, Kõrvenurga küla, Laane küla, Vanamõisa küla Järva maakond Albu vald: Järva-Madise küla, Kaalepi küla, Lehtmetsa küla, Mõnuvere küla, Mägede küla, Vetepere küla; Paide vald: Nurme küla, Puiatu küla, Purdi küla, Sõmeru küla, Võõbu küla; Roosna-Alliku vald: Allikjärve küla, Kirisaare küla, Oeti küla Lääne-Viru maakond Tapa vald: Jäneda küla, Kõrveküla küla, Raudla küla
Mädapea loodusala / EE0060204	12.12. 2008	72,1	0	0	Lääne-Viru maakond Kadrina vald: Saukse küla; Rakvere vald: Mädapea küla
Seljamäe loodusala / EE0060211	12.12. 2008	212,1	0	2,3	Lääne-Viru maakond Rakke vald: Edru küla, Koluvere küla, Piibe küla
Loobu jõe loodusala / EE0060279	12.12. 2008	2	0	11,2	Lääne-Viru maakond Kadrina vald: Ama küla, Arbavere küla, Loobu küla, Uku küla
Jäola loodusala / EE0060226	12.12. 2008	34,9	0	0	Lääne-Viru maakond Rakke vald: Kamariku küla, Lammasküla küla, Väike-Tammiku küla; Väike-Maarja vald: Kärsa küla
Lahemaa loodusala / EE0010173	12.12. 2008	47246,8	26978,2	615,6	Harju maakond Kuusalu vald: Andineeme küla, Hara küla, Joaveski küla, Juminda küla, Kahala küla, Kalme küla, Kasispea küla, Kemba küla, Kiiu-Aabla küla, Kolga-Aabla küla, Kolga alevik, Kolgaküla küla, Kotka küla, Kõnnu küla, Leesi küla, Liiapeksi küla, Loksa küla, Murksi küla, Muuksi küla, Nõmmeveski küla, Parksi küla, Pedaspea küla, Pudisoo küla, Pärispea küla, Soorinna küla, Suurpea küla, Sõitme küla, Tammispea küla, Tammistu küla, Tapurla küla, Tsitre küla, Turbuneeme küla, Uuri küla, Valgejõe küla, Vanaküla küla, Vihasoo küla, Viinistu küla, Virve küla; Loksa linn Lääne-Viru maakond Kadrina vald: Loobu küla, Läsna küla; Vihula vald: Aasumetsa küla, Altja küla, Eru küla, Haili küla, Ilumäe küla, Joandu küla, Karula küla, Koljaku küla, Koolimäe küla, Korjuse

Nimi / kood	Kinnitamise kp	Maismaa pindala (ha)	Mereosa pindala (ha)	Sisevee-kogude pindala (ha)	Natura 2000 ala kohanimi
					küla, Käsmu küla, Lahe küla, Lauli küla, Lobi küla, Metsanurga küla, Muike küla, Mustoja küla, Natturi küla, Oandu küla, Pajuveski küla, Palmse küla, Pedassaare küla, Pihlaspea küla, Sagadi küla, Sakussaare küla, Tepelvälja küla, Tiigi küla, Tõugu küla, Uusküla küla, Vainupea küla, Vatku küla, Vergi küla, Vihula küla, Võhma küla, Võsu alevik, Võsupere küla
Neeruti loodusala / EE0060203	12.12. 2008	1268,8	0	9,5	Lääne-Viru maakond Kadrina vald: Jõepere küla, Kiku küla, Neeruti küla, Pariisi küla, Võduvere küla; Rakvere vald: Lasila küla; Tamsalu vald: Piisupi küla
Tudusoo loodusala / EE0060209	12.12. 2008	5278,2	0	29,5	Ida-Viru maakond Avinurme vald: Kiissa küla, Maetsma küla, Paadenurme küla; Tudulinna vald: Peressaare küla Lääne-Viru maakond Laekvere vald: Alekvere küla, Kaasiksaare küla, Paasvere küla; Vinni vald: Palasi küla, Rasivere küla, Suigu küla, Tammiku küla
Ilmandu loodusala / EE0060210	12.12. 2008	169,3	0	0	Lääne-Viru maakond Tamsalu vald: Aavere küla, Kuie küla; Väike-Maarja vald: Uuemõisa küla
Salla loodusala / EE0060280	10.01. 2011	142,5	0	0	Lääne-Viru maakond Rakke vald: Salla küla; Väike-Maarja vald: Käru küla
Järveoja loodusala / EE0060229	12.12. 2008	0,8	0	0	Lääne-Viru maakond Vihula vald: Eisma küla, Rutja küla
Letipea loodusala / EE0060231	10.01. 2011	34	482,5	0	Lääne-Viru maakond Viru-Nigula vald: Letipea küla, Simunamäe küla
Mahu-Ranna-metsa loodusala / EE0060223	12.12. 2008	415,3	0	13,5	Ida-Viru maakond Aseri vald: Kalvi küla Lääne-Viru maakond Viru-Nigula vald: Aasukalda küla, Koila küla, Kurna küla, Mahu küla, Pada küla, Pärna küla, Unukse küla
Varangu loodusala / EE0060225	12.12. 2008	93,9	0	10,9	Lääne-Viru maakond Väike-Maarja vald: Pikevere küla, Varangu küla
Vinni-Pajusti loodusala / EE0060227	12.12. 2008	93,2	0	0	Lääne-Viru maakond Vinni vald: Kehala küla, Pajusti alevik, Vinni alevik
Ohepalu linnuala / EE0020205	30.04. 2004	5804,4	0	130,2	Harju maakond Kuusalu vald: Kolgu küla, Pala küla, Tõreska küla; Lääne-Viru maakond Kadrina vald: Arbavere küla, Kõrveküla küla, Mõndavere küla, Ohepalu küla, Põima küla, Ridaküla küla, Uku küla; Tapa vald: Tapa vallasisene linn

Nimi / kood	Kinnitamise kp	Maismaa pindala (ha)	Mereosa pindala (ha)	Sisevee-kogude pindala (ha)	Natura 2000 ala kohanimi
Endla linnuala / EE0080172	30.04. 2004	9748,2	0	412,8	Jõgeva maakond Jõgeva vald: Endla küla, Kärde küla, Tooma küla; Pajusi vald: Tapiku küla, Tõivere küla Järva maakond Koeru vald: Jõeküla küla, Koidu-Ellavere küla, Merja küla, Norra küla, Preedi küla, Rõhu küla; Lääne-Viru maakond Rakke vald: Koluvere küla, Piibe küla
Suigu loodusala / EE0060216	12.12. 2008	138	0	0	Lääne-Viru maakond Vinni vald: Suigu küla
Sirtsi linnuala / EE0070173	30.04. 2004	6830,3	0	11,9	Ida-Viru maakond Lüganuse vald: Koolma küla, Lümatu küla, Piilse küla, Sirtsi küla; Sonda vald: Nüri küla Lääne-Viru maakond Rägavere vald: Kõrma küla, Lavi küla, Männikvälja küla, Sae küla, Uljaste küla; Vinni vald: Anguse küla, Aravuse küla, Kaukvere küla, Palasi küla
Toolse linnuala / EE0060271	30.04. 2004	216,1	251,8	0	Lääne-Viru maakond Kunda linn; Vihula vald: Toolse küla; Viru-Nigula vald: Ojaküla küla
Tudusoo linnuala / EE0060209	30.04. 2004	5278,2	0	29,5	Ida-Viru maakond Avinurme vald: Kiissa küla, Maetsma küla, Paadenurme küla; Tudulinna vald: Peressaare küla Lääne-Viru maakond Laekvere vald: Alekvere küla, Kaasiksaare küla, Paasvere küla; Vinni vald: Palasi küla, Rasivere küla, Suigu küla, Tammiku küla
Padaoru loodusala / EE0060213	12.12. 2008	177,1	0	0,6	Lääne-Viru maakond Viru-Nigula vald: Metsavälja küla, Pada küla, Samma küla, Võrkla küla
Uljaste loodusala / EE0070125	12.12. 2008	190,4	0	66	Ida-Viru maakond Sonda vald: Uljaste küla Lääne-Viru maakond Rägavere vald: Uljaste küla
Avijõe loodusala / EE0070127	12.12. 2008	3,7	0	25,2	Ida-Viru maakond Avinurme vald: Avinurme alevik, Kaevussaare küla, Kõveriku küla, Maetsma küla, Vadi küla; Lohusuu vald: Separa küla; Lääne-Viru maakond Laekvere vald: Kaasiksaare küla
Sämi loodusala / EE0060219	12.12. 2008	941,4	0	4,9	Lääne-Viru maakond Rägavere vald: Viru-Kabala küla; Sõmeru vald: Sämi-Tagaküla küla, Viru-Nigula vald: Pikaristi küla, Samma küla
Porkuni loodusala / EE0060214	12.12. 2008	257,6	0	58,9	Lääne-Viru maakond Rakvere vald: Levala küla; Tamsalu vald: Assamalla küla, Koplitaguse küla, Lemmküla küla, Piisupi küla, Porkuni küla, Võhmetu küla; Väike-Maarja vald: Kännuküla küla
Noonu loodusala /	16.11. 2012	205,8	0	0	Lääne-Viru maakond Haljala vald: Kandle küla; Vihula vald: Noonu

Nimi / kood	Kinnitamise kp	Maismaa pindala (ha)	Mereosa pindala (ha)	Sisevee-kogude pindala (ha)	Natura 2000 ala kohanimi
EE0060232					küla
Tammelehe loodusala / EE0060224	12.12. 2008	0,1	0	4,1	Lääne-Viru maakond Rakke vald: Tammiku küla, Väike-Tammiku küla
Viitna loodusala / EE0060221	12.12. 2008	292,5	0	20,8	Lääne-Viru maakond Kadrina vald: Ama küla, Viitna küla
Kõrvemaa linnuala / EE0060171	30.04. 2004	22757,1	0	138,9	Harju maakond Aegviidu vald: Aegviidu alev; Anija vald: Mustjõe küla, Pikva küla, Vetla küla, Voose küla; Kose vald: Kiruvere küla, Kõrvenurga küla, Laane küla, Vanamõisa küla; Järva maakond Albu vald: Järva-Madise küla, Kaalepi küla, Lehtmetsa küla, Mõnuvere küla, Mägede küla, Sugalepa küla, Vetepere küla; Paide vald: Nurme küla, Puiatu küla, Purdi küla, Sõmeru küla, Võõbu küla; Roosna-Alliku vald: Allikjärve küla, Kihme küla, Kirisaare küla, Oeti küla; Lääne-Viru maakond Tapa vald: Jäneda küla, Kõrveküla küla, Raudla küla
Haava-kannu loodusala / EE0060207	12.12. 2008	1213	0	0	Lääne-Viru maakond Vinni vald: Aruküla küla, Kannastiku küla, Veadla küla; Väike-Maarja vald: Eipri küla, Raeküla küla
Ohepalu loodusala / EE0020205	12.12. 2008	5804,4	0	130,2	Harju maakond Kuusalu vald: Kolgu küla, Pala küla, Tõreska küla; Lääne-Viru maakond Kadrina vald: Arbavere küla, Kõrveküla küla, Mõndavere küla, Ohepalu küla, Põima küla, Ridaküla küla, Uku küla; Tapa vald: Tapa vallasisene linn
Endla loodusala / EE0080172	12.12. 2008	9748,2	0	412,8	Jõgeva maakond Jõgeva vald: Endla küla, Kärde küla, Tooma küla; Pajusi vald: Tapiku küla, Tõivere küla Järva maakond Koeru vald: Jõeküla küla, Koidu-Ellavere küla, Merja küla, Norra küla, Preedi küla, Rõhu küla Lääne-Viru maakond Rakke vald: Koluvere küla, Piibe küla
Võlumäe loodusala / EE0060230	12.12. 2008	17,1	0	0	Lääne-Viru maakond Rägavere vald: Aasuvälja küla, Mõedaka küla, Põlula küla
Lasila loodusala / EE0060206	12.12. 2008	337,9	0	0,9	Lääne-Viru maakond Kadrina vald: Pariisi küla; Rakvere vald: Lasila küla; Tamsalu vald: Piisupi küla
Toolse loodusala / EE0060271	12.12. 2008	216,1	251,8	0	Lääne-Viru maakond Kunda linn; Vihula vald: Toolse küla; Viru-Nigula vald: Ojaküla küla
Selja jõe loodusala / EE0060218	12.12. 2008	618,6	0,1	24,2	Lääne-Viru maakond Haljala vald: Pehka küla, Varangu küla; Vihula vald: Karepa küla, Kiva küla, Rutja küla, Tidriku küla

Nimi / kood	Kinnitamise kp	Maismaa pindala (ha)	Mereosa pindala (ha)	Sisevee-kogude pindala (ha)	Natura 2000 ala kohanimi
Sirtsi loodusala / EE0070104	12.12. 2008	6140	0	42	Ida-Viru maakond Lüganuse vald: Koolma küla, Lümatu küla, Piilse küla, Sirtsi küla; Sonda vald: Nüri küla Lääne-Viru maakond Kunda linn; Rägavere vald: Aasuvälja küla, Kõrma küla, Lavi küla, Männikvälja küla, Põlula küla, Sae küla, Uljaste küla, Ulvi küla; Sõmeru vald: Jäätma küla; Vinni vald: Aravuse küla, Kaukvere küla, Palasi küla; Viru-Nigula vald: Linnuse küla, Siberi küla
Suurekivi loodusala / EE0060208	12.12. 2008	273,9	0	0	Lääne-Viru maakond Vinni vald: Kannastiku küla, Koeravere küla, Veadla küla
Äntu loodusala / EE0060212	12.12. 2008	384,7	0	6,3	Lääne-Viru maakond Väike-Maarja vald: Kärsa küla, Liivaküla küla, Nõmme küla, Äntu küla
Vaindloo linnuala / EE0060270	30.04. 2004	7,1	69,2	0	Lääne-Viru maakond Vihula vald: Vainupea küla
Uhtju loodusala / EE0060220	12.12. 2008	12,8	2430,5	0	Lääne-Viru maakond Vihula vald: Toolse küla
Lahemaa linnuala / EE0010173	30.04. 2004	47246,8	26978,2	615,6	Harju maakond Kuusalu vald: Andineeme küla, Hara küla, Joaveski küla, Juminda küla, Kahala küla, Kalme küla, Kasispea küla, Kemba küla, Kiiu-Aabla küla, Kolga-Aabla küla, Kolga alevik, Kolgaküla küla, Kotka küla, Kõnnu küla, Leesi küla, Liiapeksi küla, Loksa küla, Murksi küla, Muuksi küla, Nõmmeveski küla, Parksi küla, Pedaspea küla, Pudisoo küla, Pärispea küla, Soorinna küla, Suurpea küla, Sõitme küla, Tammispea küla, Tammistu küla, Tapurla küla, Tsitre küla, Turbuneeme küla, Uuri küla, Valgejõe küla, Vanaküla küla, Vihasoo küla, Viinistu küla, Virve küla; Loksa linn Lääne-Viru maakond Kadrina vald: Loobu küla, Läsna küla; Vihula vald: Aasumetsa küla, Altja küla, Eru küla, Haili küla, Ilumäe küla, Joandu küla, Karula küla, Koljaku küla, Koolimäe küla, Korjuse küla, Käsmu küla, Lahe küla, Lauli küla, Lobi küla, Metsanurga küla, Muike küla, Mustoja küla, Natturi küla, Oandu küla, Pajuveski küla, Palmse küla, Pedassaare küla, Pihlaspea küla, Sagadi küla, Sakussaare küla, Tepelvälja küla, Tiigi küla, Tõugu küla, Uusküla küla, Vainupea küla, Vatku küla, Vergi küla, Vihula küla, Võhma küla, Võsu alevik, Võsupere küla
Ebavere loodusala / EE0060215	12.12. 2008	39,1	0	0	Lääne-Viru maakond Väike-Maarja vald: Ebavere küla, Vao küla

Nimi / kood	Kinnitamise kp	Maismaa pindala (ha)	Mereosa pindala (ha)	Sisevee-kogude pindala (ha)	Natura 2000 ala kohanimi
Mõdriku-Roela loodusala / EE0060202	12.12. 2008	1616,8	0	13	Lääne-Viru maakond Rägavere vald: Kantküla küla, Nurkse küla; Sõmeru vald: Rägavere küla; Vinni vald: Allika küla, Kehala küla, Kulina küla, Küti küla, Mõdriku küla, Ristiküla küla, Roela alevik, Voore küla, Võhu küla
Luusika loodusala / EE0060217	12.12. 2008	441,6	0	0	Lääne-Viru maakond Laekvere vald: Luusika küla, Salutaguse küla

Lahemaa (samade piiridega mis loodusala ja linnuala) on ka HELCOMi ala, kinnitatud 14.07.2005 (kood 88). HELCOM on Läänemere kaitse konventsioon mereelupaikade ja elustiku kaitseks.

Endla looduskaitseala on ka Ramsari ala, kinnitatud 17.06.1997 (kood 3EE004). Ramsari (1971) on rahvusvaheline tähtsusega märgalade, eriti veelindude elupaikade konventsioon.

Important Bird Areas ehk IBA alad on loodud, et kaitsta ülemaailmselt lindude koondumisalasid ja tähtsaid linnualasid säilitamaks enamuse linnuliikide säilimise Maal. Eestis on praeguseks 64 ala, milledest 8 ala on seotud ka Lääne-Viru maakonnaga (tabel 8, joonis 8).

Joonis 8. Skeem Lääne-Viru maakonnaga seotud IBA aladest (allikas: EELISe andmebaas seisuga 11.08.2015)

Tabel 8. Lääne-Viru maakonnaga seotud IBA alad (EELISe andmebaas, seisuga 11.08.2015)

Nimi / kood	Maismaa pindala (ha)	Mereosa pindala (ha)	Sisevee-kogude pindala (ha)	Rahvusvahelise tähtsusega ala kohanimi
Ohepalu / EE034	5588,3	0	125,7	Harju maakond Kuusalu vald: Kolgu küla, Pala küla, Tõreska küla; Lääne-Viru maakond Kadrina vald: Arbavere küla, Kõrveküla küla, Mõndavere küla, Ohepalu küla, Põima küla, Ridaküla küla, Uku küla; Tapa vald: Tapa vallasisene linn
Vaindloo saar / EE077	7,1	69,2	0	Lääne-Viru maakond Vihula vald: Vainupea küla
Tudu / EE078	4907,4	0	29,7	Ida-Viru maakond Tudulinna vald: Peressaare küla; Laekvere vald: Alekvere küla, Paasvere küla; Vinni vald: Palasi küla, Rasivere küla, Suigu küla, Tammiku küla
Kõrvemaa / EE075	22933,2	0	118,6	Harju maakond Aegviidu vald: Aegviidu alev; Anija vald: Mustjõe küla, Pikva küla, Vetla küla, Voose küla; Kose vald: Kiruvere küla, Kõrvenurga küla, Laane küla, Vanamõisa küla Järva maakond Albu vald: Järva-Madise küla, Kaalepi küla, Lehtmetsa küla, Mõnuvere küla, Mägede küla, Vetepere küla; Paide vald: Nurme küla, Puiatu küla, Purdi küla, Sõmeru küla, Võõbu küla; Roosna-Alliku vald: Allikjärve küla, Kihme küla, Kirisaare küla, Oeti küla Lääne-Viru maakond Tapa vald: Jäneda küla, Kõrveküla küla, Raudla küla
Põhja-Kõrvemaa / EE074	14054,7	0	185,1	Harju maakond Anija vald: Pillapalu küla; Kuusalu vald: Kemba küla, Koitjärve küla, Kõnnu küla, Liiapeksi küla, Pala küla, Sigula küla, Suru küla, Tõreska küla, Valgejõe küla; Lääne-Viru maakond Tapa vald: Patika küla
Lahemaa / EE073	47137,6	25159,9	615,2	Harju maakond Kuusalu vald: Andineeme küla, Hara küla, Joaveski küla, Juminda küla, Kahala küla, Kalme küla, Kasispea küla, Kemba küla, Kiiu-Aabla küla, Kolga-Aabla küla, Kolga alevik, Kolgaküla küla, Kotka küla, Kõnnu küla, Leesi küla, Liiapeksi küla, Loksa küla, Murksi küla, Muuksi küla, Nõmmeveski küla, Parksi küla, Pedaspea küla, Pudisoo küla, Pärispea küla, Soorinna küla, Suurpea küla, Sõitme küla, Tammispea küla, Tammistu küla, Tapurla küla, Tsitre küla, Turbuneeme küla, Uuri küla, Valgejõe küla, Vanaküla küla, Vihasoo küla, Viinistu küla, Virve küla; Loksa linn Lääne-Viru maakond Kadrina vald: Loobu küla, Läsna küla; Vihula vald: Aasumetsa küla, Altja küla, Eru küla, Haili küla, Ilumäe küla, Joandu küla, Kakuvälja küla, Karula küla, Koljaku küla, Koolimäe küla, Korjuse küla, Käsmu küla, Lahe küla, Lauli küla, Lobi küla, Metsanurga küla, Muike küla, Mustoja küla, Natturi küla, Oandu küla, Pajuveski küla, Palmse küla, Pedassaare küla, Pihlaspea küla, Sagadi küla, Sakussaare küla, Tepelvälja küla, Tiigi küla, Tõugu küla, Uusküla küla, Vainupea küla, Vatku küla, Vergi küla, Vihula küla, Võhma küla, Võsu alevik, Võsupere küla
Sirtsi / EE079	5137,4	0	6,4	Ida-Viru maakond Lüganuse vald: Koolma küla, Lümatu küla, Sirtsi küla; Sonda vald: Nüri küla

				Lääne-Viru maakond Rägavere vald: Kõrma küla, Männikvälja küla, Uljaste küla; Vinni vald: Kaukvere küla, Palasi küla
Kunda / EE076	42,1	245,5	0	Lääne-Viru maakond Kunda linn; Vihula vald: Toolse küla; Viru-Nigula vald: Ojaküla küla

5.1.1 Natura hindamine

Natura 2000 hindamisel on lähtutud Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühingu MTÜ poolt koostatud juhendmaterjalist **„Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis“ (**Aunapuu, A., Kutsar, R. jt, 2013), Euroopa Komisjoni juhendist **„Natura 2000 alasid oluliselt mõjutavate kavade ja projektide hindamine. Loodusdirektiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigete 3 ja 4 tõlgendamise metoodilised juhised“** (Keskkonnaministeerium, 2005) ja juhendmaterjali **„Juhised loodusdirektiivi artikli 6 lõigete 3 ja 4 rakendamiseks Eestis“** (koostaja K. Peterson, Säästva Eesti Instituut, 2006).

Natura-eelhindamine

Lääne-Viru maakonnaplaneeringuga hõlmatava ala mõjupiirkonda jäävate Natura alade iseloomustus

Vastavalt Vabariigi Valitsuse korraldusele (vastu võetud 05.08.2004) nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“ on Lääne-Viru maakonnas mitmeid Natura 2000 võrgustiku alasid (joonis 9).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ **loodusliku linnustiku kaitse** kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25) I lisas nimetatud linnuliikide ja I lisast puuduvate rändlinnuliikide elupaikade kaitseks asutatud linnualad Lääne-Viru maakonnas:

Endla linnuala (EE0080172) Jõgeva, Järva ja Lääne-Viru maakonnas:

- liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*), karvasjalg-kakk (*Aegolius funereus*), jäälind (*Alcedo atthis*), soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*), luitsnokk-part (*Anas clypeata*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rägapart (*Anas querquedula*), suur-laukhani (*Anser albifrons*), rabahani (*Anser fabalis*), kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*), hallhaigur (*Ardea cinerea*), punapea-vart (*Aythya farina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), merivart (*Aythya marila*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), hüüp (*Botaurus stellaris*), kassikakk (*Bubo bubo*), sõtkas (*Bucephala clangula*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), mustviires (*Chlidonias niger*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), madukotkas (*Circaetus gallicus*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), soo-loorkull (*Circus pygargus*), aul (*Clangula hyemalis*), rukkirääk (*Crex crex*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), laululuik (*Cygnus cygnus*), kühmnokk-luik (*Cygnus olor*), valgeselg-kirjurähn (*Dendrocopos leucotos*), musträhn (*Dryocopus martius*), väikepistrik (*Falco columbarius*), tuuletallaja (*Falco tinnunculus*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), lauk (*Fulica atra*), järvekaur (*Gavia arctica*), punakurk-kaur (*Gavia stellata*), värbkakk (*Glaucidium passerinum*), sookurg (*Grus grus*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), väänkael (*Jynx torquilla*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), kalakajakas

(*Larus canus*), väikekajakas (*Larus minutus*), naerukajakas (*Larus ridibundus*), nõmmelõoke (*Lullula arborea*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), väikekoskel (*Mergus albellus*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), väikekoovitaja (*Numenius phaeopus*), kalakotkas (*Pandion haliaetus*), herilaseviu (*Pernis apivorus*), veetallaja (*Phalaropus lobatus*), tutkas (*Philomachus pugnax*), laanerähn e kolmvarvas-rähn (*Picoides tridactylus*), hallpea-rähn e hallrähn (*Picus canus*), rüüt (*Pluvialis apricaria*), tuttpütt (*Podiceps cristatus*), hallpõsk-pütt (*Podiceps grisegena*), väikehuik (*Porzana parva*), täpikhuik (*Porzana porzana*), rooruik (*Rallus aquaticus*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), händkakk (*Strix uralensis*), teder (*Tetrao tetrix*), metsis (*Tetrao urogallus*), mudatilder (*Tringa glareola*), heletilder (*Tringa nebularia*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*);

Kõrvemaa linnuala (EE0060171) Järva, Harju ja Lääne-Viru maakonnas:

- liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on kanakull (*Accipiter gentilis*), piilpart (*Anas crecca*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), sõtkas (*Bucephala clangula*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), laululuik (*Cygnus cygnus*), musträhn (*Dryocopus martius*), väikepistrik (*Falco columbarius*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), hallõgija (*Lanius excubitor*), rüüt (*Pluvialis apricaria*), sarvikpütt (*Podiceps auritus*), teder (*Tetrao tetrix*), metsis (*Tetrao urogallus*), mudatilder (*Tringa glareola*), heletilder (*Tringa nebularia*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*);

Lahemaa linnuala (EE0010173) Lääne-Viru ja Harju maakonnas:

- liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on kanakull (*Accipiter gentilis*), rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*), karvasjalg-kakk (*Aegolius funereus*), jäälind (*Alcedo atthis*), soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), nõmmekiur (*Anthus campestris*), kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*), hallhaigur (*Ardea cinerea*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), merivart (*Aythya marila*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), hüüp (*Botaurus stellaris*), kassikakk (*Bubo bubo*), sõtkas (*Bucephala clangula*), niidurisla e rüdi e niidurüdi (*Calidris alpina schinzii*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), mustviires (*Chlidonias niger*), valge-toonekurg (*Ciconia ciconia*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), välja-loorkull (*Circus cyaneus*), õõnetuvi (*Columba oenas*), rukkirääk (*Crex crex*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), laululuik (*Cygnus cygnus*), kühmnokk-luik (*Cygnus olor*), väike-kirjurähn (*Dendrocopos minor*), musträhn (*Dryocopus martius*), põldtsiitsitaja (*Emberiza hortulana*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), värbkakk (*Glaucidium passerinum*), sookurg (*Grus grus*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), väänkael (*Jynx torquilla*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), kalakajakas (*Larus canus*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), naerukajakas (*Larus ridibundus*), männi-käbilind (*Loxia pytyopsittacus*), nõmmelõoke (*Lullula arborea*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), kalakotkas (*Pandion haliaetus*), herilaseviu (*Pernis apivorus*), tutkas (*Philomachus pugnax*), laanerähn e kolmvarvas-rähn (*Picoides tridactylus*), roherähn e meltsas (*Picus viridis*),

sarvikpütt (*Podiceps auritus*), tuttpütt (*Podiceps cristatus*), hahk (*Somateria mollissima*), randtiir (*Sterna paradisaea*), händkakk (*Strix uralensis*), vööt-põõsalind (*Sylvia nisoria*), teder (*Tetrao tetrix tetrix*), metsis (*Tetrao urogallus*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*), vaenukägu e toonetutt (*Upupa epops*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*);

Ohepalu linnuala (EE0020205) Lääne-Viru ja Harju maakonnas:

- liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), sõtkas (*Bucephala clangula*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*) ja sookurg (*Grus grus*);

Sirtsi linnuala (EE0070173) Ida-Viru ja Lääne-Viru maakonnas:

- liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), väikekoovitaja (*Numenius phaeopus*), rüüt (*Pluvialis apricaria*), teder (*Tetrao tetrix*) ja mudatilder (*Tringa glareola*);

Toolse linnuala (EE0060271) Lääne-Viru maakonnas:

- liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*), rääkspart (*Anas strepera*), suur-laukhani (*Anser albifrons*), hallhani e roohani (*Anser anser*), rabahani (*Anser fabalis*) ja kühmnokk-luik (*Cygnus olor*);

Tudusoo linnuala (EE0060209) Lääne-Viru maakonnas:

- liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on karvasjalg-kakk (*Aegolius funereus*), kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), kalakotkas (*Pandion haliaetus*) ja metsis (*Tetrao urogallus*);

Vaindloo linnuala (EE0060270) Lääne-Viru maakonnas:

- liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on kivirullija (*Arenaria interpres*), sooräts (*Asio flammeus*), krüüsel (*Cepphus grylle*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), jõgitiir (*Sterna hirundo*) ja randtiir (*Sterna paradisaea*).

Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ **looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitse** kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) I ja II lisas nimetatud elupaigatüüpide või liikide kaitseks asutatud loodusalad Lääne-Viru maakonnas:

Avijõe loodusala (EE0070127) Ida-Viru ja Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstav elupaigatüüp on jõed ja ojad (3260);
- II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on saarmas (*Lutra lutra*), harilik võldas (*Cottus gobio*), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*) ja paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*);

Ebavere loodusala (EE0060215) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstav elupaigatüüp on rohunditerikkad kuusikud (9050);

- II lisas nimetatud liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on karvane maarjalepp (*Agrimonia pilosa*);

Endla loodusala (EE0080172) Jõgeva, Järva ja Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140), looduslikult rohketoitelised järved (3150), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), nõrglubja-allikad (*7220), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0);
- II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on saarmas (*Lutra lutra*), tiigilendlane (*Myotis dasycneme*), harilik võldas (*Cottus gobio*), harilik vingerjas (*Misgurnus fossilis*), laiujur (*Dytiscus latissimus*), pronkskõrsik (*Sympecma paedisca*), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*), suur-kuldtiib (*Lycaena dispar*), suur-mosaiikliblikas (*Euphydryas maturna*), suur-rabakiil (*Leucorrhinia pectoralis*), teelehe-mosaiikliblikas (*Euphydryas aurinia*), tõmmuujur (*Graphoderus bilineatus*), kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*), läikiv kurdsirbik (*Drepanocladus vernicosus*), soohiilakas (*Liparis loeselii*), nõtke näkirohi (*Najas flexilis*) ja eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. esthonica*);

Haavakannu loodusala (EE0060207) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), puisniidud (*6530), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050) ning okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060);
- II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on harilik lendorav (*Pteromys volans**) ja kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*);

Ilmandu loodusala (EE0060210) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on liigirikkad madalsood (7230) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080);
- II lisas nimetatud liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*);

Jäola loodusala (EE0060226) Lääne-Viru maakonnas:

- II lisas nimetatud liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. esthonica*);

Järveoja loodusala (EE0060229) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstav elupaigatüüp on jõed ja ojad (3260);

Kõrvemaa loodusala (EE0060119) Järva, Harju ja Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on liiva-alade vähetoitelised järved (3110), vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lamminiidud (6450), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), nõrglubja-allikad (*7220), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0);
- II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on tõmmuujur (*Graphoderus bilineatus*); kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*), palu-karukell (*Pulsatilla patens*), eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. esthonica*) ja kollane kivirik (*Saxifraga hirculus*);

Lahemaa loodusala (EE0010173) Lääne-Viru ja Harju maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on veealused liivamadalad (1110), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), püsitaimestuga liivarannad (1640), eelluited (2110), valged luited (liikuvad rannikuluited – 2120), hallid luited (kinnistunud rannikuluited – *2130), rusked luited kukemarjaga (*2140), metsastunud luited (2180), luidetevahelised niisked nõod (2190), kuivad liivanõmmed kanarbiku ja kukemarjaga (2320), looduslikult rohketoitelised järved (3150), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), kuivad nõmmed (4030), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), liigirikkad madalsood (7230), lubjakivipaljandid (8210), liivakivipaljandid (8220), koopad (8310), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080), rusukallete ja jäärakute metsad (pangametsad – *9180), siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning lammi-lodumetsad (*91E0);
- II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on saarmas (*Lutra lutra*), tiigilendlane (*Myotis dasycneme*), harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik võldas (*Cottus* gobio), jõesilm (*Lampetra fluviatilis*), lõhe (*Salmo salar*), suur-mosaiikliblikas (*Hypodryas maturna*), suur-kuldtiib (*Lycaena dispar*), suur-rabakiil (*Leucorrhinia pectoralis*), harilik ebapärlikarp (*Margaritifera margaritifera*), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*), paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*) ja vasakkeermene pisitigu (*Vertigo angustior*);

Lasila loodusala (EE0060206) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), puisniidud (*6530), vanad laialehised metsad (*9020) ja rohunditerikkad kuusikud (9050);
- II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on harivesilik (*Triturus cristatus*), suur-rabakiil (*Leucorrhinia pectoralis*) ja kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*);

Letipea loodusala (EE0060231) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on veealused liivamadalad (1110), liivased ja mudased pagurannad (1140), laiad madalad lahed (1160), metsastunud luited (2180) ja luidetevahelised niisked nõod (2190), vanad loodusmetsad (*9010) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080);

Loobu jõe loodusala (EE0060279) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstav elupaigatüüp on jõed ja ojad (3260);

Luusika loodusala (EE0060217) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstav elupaigatüüp on vanad loodusmetsad (*9010);

Mahu-Rannametsa loodusala (EE0060223) Lääne-Viru ja Ida-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on jõed ja ojad (3260), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080), siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning lammi-lodumetsad (*91E0);
- II lisas nimetatud liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on jõesilm (*Lampetra fluviatilis*);

Mõdriku-Roela loodusala (EE0060202) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), lood (alvarid – *6280), rabad (*7110), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0);
- II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on harivesilik (*Triturus cristatus*) ja kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*);

Mädapea loodusala (EE0060204) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on puisniidud (*6530), vanad laialehised metsad (*9020) ja puiskarjamaad (9070);

Neeruti loodusala (EE0060203) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140), looduslikult rohketoitelised järved (3150), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0);

- II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*), laiujur (*Dytiscus latissimus*), suur-rabakiil (*Leucorrhinia pectoralis*) ja tõmmuujur (*Graphoderus bilineatus*);

Ohepalu loodusala (EE0020205) Harju ja Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0);
- II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*) ja eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. esthonica*);

Padaoru loodusala (EE0060213) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on jõed ja ojad (3260), lamminiidud (6450), puisniidud (*6530), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050) ja lammi-lodumetsad (*91E0);
- II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on jõesilm (*Lampetra fluviatilis*) ja paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*);

Porkuni loodusala (EE0060214) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140), karstijärved ja -järvikud (*3180) ning aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510);
- II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on harivesilik (*Triturus cristatus*), suur-rabakiil (*Leucorrhinia pectoralis*) ja tõmmuujur (*Graphoderus bilineatus*);

Salla loodusala (EE0060280) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), vanad loodusmetsad (*9010) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0);

Selja jõe loodusala (EE0060218) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on jõed ja ojad (3260), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), vanad loodusmetsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning laialehised lammimetsad (91F0);
- II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on jõesilm (*Lampetra fluviatilis*), lõhe (*Salmo salar*), harilik võldas (*Cottus gobio*) ja paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*);

Seljamäe loodusala (EE0060211) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080);

Sirtsi loodusala (EE0070104) Ida-Viru ja Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0);
- II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on tiigilendlane (*Myotis dasycneme*), harilik lendorav (*Pteromys volans**), harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik võldas (*Cottus gobio*), jõesilm (*Lampetra fluviatilis*), lõhe (*Salmo salar*), väike-punalamesklane (*Cucujus cinnaberinus*) ja paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*);

Suigu loodusala (EE0060216) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080);

Suurekivi loodusala (EE0060208) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstav elupaigatüüp on rohunditerikkad kuusikud (9050);
- II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on harilik lendorav (*Pteromys volans**) ja kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*);

Sämi loodusala (EE0060219) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), vanad loodusmetsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0);

Tammelehe loodusala (EE0060224) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstav elupaigatüüp on vähe- kuni kesktoitelised mõõdukalt kareda veega järved (3130);

Toolse loodusala (EE0060271) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on veealused liivamadalad (1110), laiad madalad lahed (1160), püsitaimestuga kivirannad (1220), väikesaared ning laiud (1620), eelluited (2110), vanad loodusmetsad (*9010) ning rusukallete ja jäärakute metsad (pangametsad – *9180);
- II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on vasakkeermene pisitigu (*Vertigo angustior*) ja jõesilm (*Lampetra fluviatilis*);

Tudusoo loodusala (EE0060209) Ida-Viru ja Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), rabad (*7110), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), nokkheinakooslused (7150), vanad loodusmetsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0);
- II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on harilik lendorav (*Pteromys volans**) ja harilik võldas (*Cottus gobio*);

Uhtju loodusala (EE0060220) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on karid (1170) ja väikesaared ning laiud (1620);
- II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on hallhüljes (*Halichoerus grypus*) ja viigerhüljes (*Phoca hispida bottnica*);

Uljaste loodusala (EE0070125) Ida-Viru ja Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on liiva-alade vähetoitelised järved (3110), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), vanad loodusmetsad (*9010) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080);

Varangu loodusala (EE0060225) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on allikad ja allikasood (7160), nõrglubja-allikad (*7220), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0);
- II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*), suur-rabakiil (*Leucorrhinia pectoralis*) ja eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. esthonica*);

Viitna loodusala (EE0060221) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on liiva-alade vähetoitelised järved (3110), vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140), rabad (*7110), nokkheinakooslused (7150), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0);
- II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on laiujur (*Dytiscus latissimus*), suur-rabakiil (*Leucorrhinia pectoralis*) ja tõmmuujur (*Graphoderus bilineatus*);

Vinni-Pajusti loodusala (EE0060227) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on puisniidud (*6530), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050) ja puiskarjamaad (9070);

Võlumäe loodusala (EE0060230) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on vanad loodusmetsad (*9010) ja rohunditerikkad kuusikud (9050);
- II lisas nimetatud liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on roheline kaksikhammas (*Dicranum viride*);

Äntu loodusala (EE0060212) Lääne-Viru maakonnas:

- I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140), siirde- ja õõtsiksood (7140), allikad ja allikasood (7160), vanad loodusmetsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080);
- II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on karvane maarjalepp (*Agrimonia pilosa*), kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*), suur-rabakiil (*Leucorrhinia pectoralis*) ja läikiv kurdsirbik (*Drepanocladus vernicosus*).

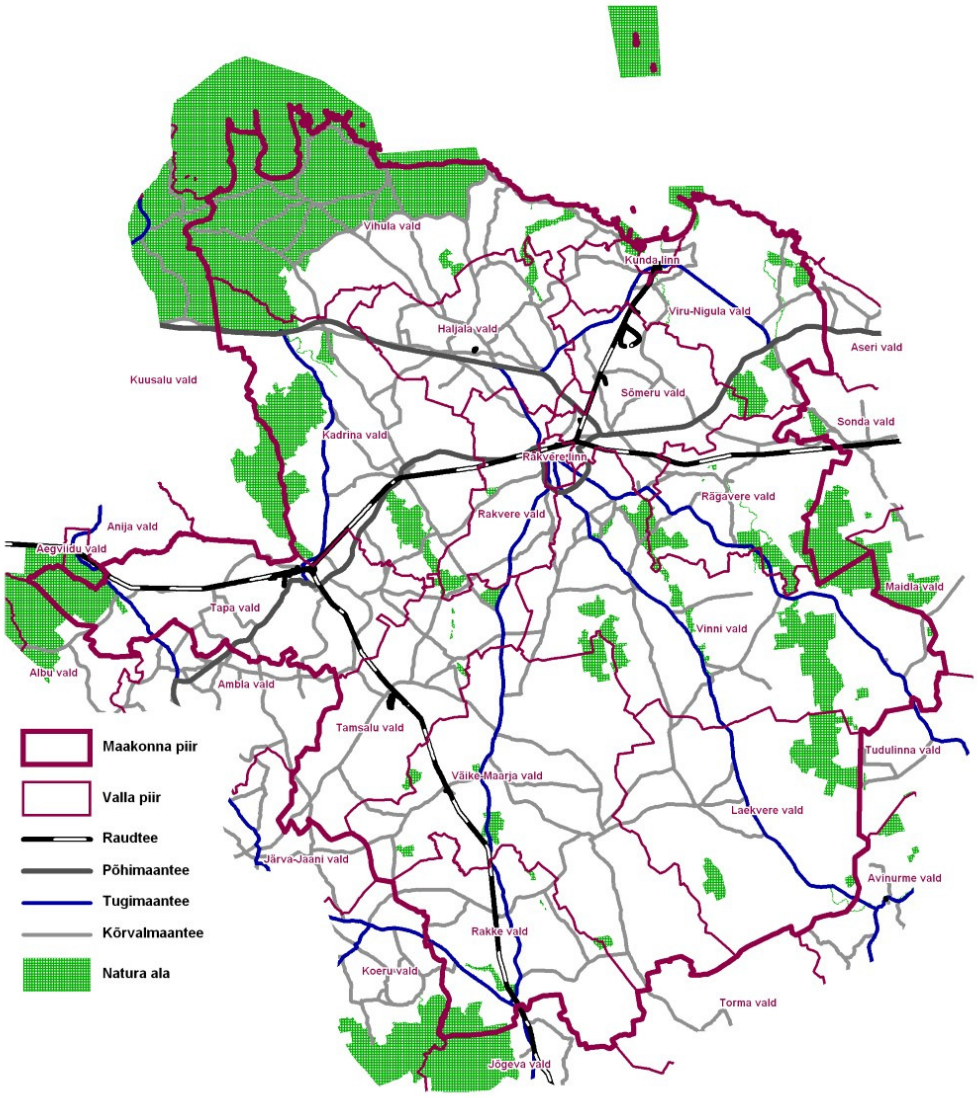

Joonis 9. Lääne-Viru maakonna ja lähipiirkonna Natura 2000 alad

Lääne-Viru maakonnaplaneeringuga on Natura 2000 alad kajastatud ja planeeringu lahendusel nende aladega arvestatud. Käesolev Lääne-Viru maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise Natura eelhindamine tõi välja Natura 2000 alad ja nende kaitse eesmärgi/väärtuse. Natura 2000 alade osas on maakonnaplaneeringu roll teadvustada ja informeerida sellest üleeuroopalisest

kaitstavate alade võrgustikust, et korraldada Natura 2000 alade loodusväärtuste säilimine juba madalama tasemete planeeringutega (üldplaneeringud, detailplaneeringud jms).

Natura-aladel esinevate loodusväärtuste säilimisnõudega tuleb arvestada ka siis, kui kavandatakse olulise keskkonnamõjuga tegevust väljaspool kaitse- ja hoiuala piire. Sel juhul peab planeeritud tegevusele eelnema mõjude hindamine, mille käigus selgitatakse välja, ega plaanitava tegevuse mõju ei ohusta kaitse- või hoiualasse jäävaid loodusväärtusi.

Maakonnaplaneeringul on üldine iseloom ning sellest tulenevalt madal täpsusaste, mis ei võimalda Natura hindamist teha samas täpsusastmes kui projektide Natura hindamise korral ehk jõuda järeldustele, et kavandatava tegevuse elluviimisega on oluline negatiivne mõju välistatud. Maakonnaplaneeringu üldised suunad täpsustatakse tulevikus madalama taseme planeeringute või projektidega. Alles siis on võimalik täpsem mõjude prognoosimine ja hindamine.

5.2 Riiklikult kaitstavad alad

Vastavalt looduskaitseseadusele on kaitstavateks loodusobjektideks kaitsealad, hoiualad, kaitsealused liigid ja kivistised, püsielupaigad, kaitstavad looduse üksikobjektid, kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid.

Kaitstavate loodusobjektide nimekiri kohalike omavalitsuste kaupa 1. jaanuari 2014 seisuga on toodud tabelis 9. EELIS (Eesti Looduse Infosüsteem - Keskkonnaregister): Keskkonnaagentuur, 15.09.2014.

Tabel 9. Kaitstavad loodusobjektid (EELIS)

Kaitsealuse objekti nimi	Objekti tüüp	Pindala (ha)
Haljala vald		
Aaspere mõisa park	kaitsealune park	36,4
Essu mõisa park	kaitsealune park	7,4
Kaasik; Kaasiku kaasik	kaitsealune puistu	1,2
Kandle mägivaher	üksikobjekt	0
Kandle pargi põlised puud ja allee	kaitsealune puistu	0
Kavastu park	kaitsealune park	4,6
Kisuvere allikad	kaitstav looduse üksikobjekt	1
Pahnimägi	uuendamata kaitsekorraga kaitseala	0,1
Selja jõe maastikukaitseala	maastikukaitseala	223,7
Vanamõisa mõisa park	kaitsealune park	6,2
Vanamõisa männik	kaitsealune puistu	19,6
Varangu väike-konnakotka püsielupaik	püsielupaik	3,1
Võle rändrahn	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Kadrina vald		
Arbavere mõisa park	kaitsealune park	2,6
Jõepere põlispuud	kaitsealune puistu	1,4
Jõepere veskiallikad; (Kalevipoja allikad)	uuendamata kaitsekorraga kaitseala	2,9
Jõetaguse käpaliste püsielupaik	püsielupaik	37,1

Kaitsealuse objekti nimi	Objekti tüüp	Pindala (ha)
Kallukse maastikukaitseala	maastikukaitseala	232,5
Kallukse mänd	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Kolu allikad	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Kolu mõisa park	kaitsealune park	12,5
Lahemaa rahvuspark	rahvuspark	2054,5
Linda-Neitsi e Lodikivi; Linnamäe kivi	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Loobu jõe hoiuala	hoiuala	13,2
Loobu kaljukotka püsielupaik	püsielupaik	37,7
Loobu must-toonekure püsielupaik	püsielupaik	19,6
Loobu mõisa park	kaitsealune park	3,8
Neeruti maastikukaitseala	maastikukaitseala	1278
Neeruti mõisa park	kaitsealune park	3,7
Ohepalu looduskaitseala	looduskaitseala	2638,8
Udriku mõisa park ja Kabelimägi	kaitsealune park	16
Undla mõisa park	kaitsealune park	5,2
Viitna kadakas	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Viitna maastikukaitseala	maastikukaitseala	313,3
Vila metsise püsielupaik	püsielupaik	0,1
Vohnja mõisa park	kaitsealune park	10,5
Kunda linn		
Kunda jõe hoiuala	hoiuala	6,5
Kunda linnapark	kaitsealune park	10,9
Toolse looduskaitseala	looduskaitseala	31,6
Laekvere vald		
Aruküla mänd	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Avijõe hoiuala (Lääne-Viru)	hoiuala	1,9
Kaasiksaare must-toonekure püsielupaik	püsielupaik	17,4
Karja metsise püsielupaik	püsielupaik	409,6
Kellavere maastikukaitseala	maastikukaitseala	155,2
Kullissaare metsise püsielupaik	püsielupaik	262,3
Kärje metsise püsielupaik	püsielupaik	332
Laekvere mänd	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Laekvere väike-konnakotka püsielupaik	püsielupaik	3,1
Lebavere-Rünga metsise püsielupaik	püsielupaik	3
Luusika 2 must-toonekure püsielupaik	püsielupaik	3,8
Luusika looduskaitseala	looduskaitseala	441,6
Muuga mõisa park	kaitsealune park	10,1
Paadenurme looduskaitseala	looduskaitseala	76,1
Paasvere park	kaitsealune park	1,9
Rahkla põlispuud	kaitsealune puistu	5,8
Rohu mõisa park	kaitsealune park	12
Saara metsise püsielupaik	püsielupaik	120,7
Sirevere ussikuusk	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Sootaguse metsise püsielupaik	püsielupaik	2,2
Tudusoo looduskaitseala	looduskaitseala	2139

Kaitsealuse objekti nimi	Objekti tüüp	Pindala (ha)
Venevere puiestee; Venevere pärnaallee	kaitstav looduse üksikobjekt	1,8
Rakke vald		
Baeri tammed (2)	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Edru väike-konnakotka püsielupaik	püsielupaik	11,1
Emumäe maastikukaitseala	maastikukaitseala	539,2
Emumäe park	kaitsealune park	2,8
Endla looduskaitseala	looduskaitseala	1002,7
Jäola eesti soojumika püsielupaik	püsielupaik	34
Kaavere väike-konnakotka püsielupaik	püsielupaik	3,1
Lammasküla park	kaitsealune park	3,7
Lammasküla parkmets	kaitsealune park	7,6
Lasinurme pargi põlispuud	kaitsealune puistu	1,4
Liigvalla "Orjatamm"	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Liigvalla mõisa park	kaitsealune park	5,7
Liigvalla orjakivi	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Mõisamaa allikad	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Piibe pargi põlispuud	kaitsealune puistu	0
Plettenbergi tamm	üksikobjekt	0
Salla kaljukotka püsielupaik	püsielupaik	46,5
Salla mõisa park	kaitsealune park	6
Seljamäe hoiuala	hoiuala	207,2
Tammelehe hoiuala	hoiuala	3,3
Tammiku mõisa park	kaitsealune park	21,6
Väike-konnakotka püsielupaik	püsielupaik	3,1
Rakvere linn		
Rakvere Rahvapark ehk Rakvere mõisa park	kaitsealune park	8,8
Rakvere tammiku maastikukaitseala	maastikukaitseala	23,2
Rakvere Vallimägi	uuendamata kaitsekorraga kaitseala	10,9
Rakvere vald		
Arkna mõisa park	kaitsealune park	19,5
Järni hoiuala	hoiuala	99,2
Karitsa mõisa park	kaitsealune park	4
Lasila harivesiliku püsielupaik	püsielupaik	18
Lasila hoiuala	hoiuala	269,3
Lasila mõisa park	kaitsealune park	2,8
Mädapea mõisa park	kaitsealune park	6,4
Mädapea tammiku maastikukaitseala	maastikukaitseala	72,1
Neeruti maastikukaitseala	maastikukaitseala	0,1
Pahnimägi	uuendamata kaitsekorraga kaitseala	17,9
Samma allikad	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Taaravainu käpaliste püsielupaik	püsielupaik	61,2
Rägavere vald		
Kunda jõe hoiuala	hoiuala	11,6
Kõrma lendorava püsielupaik	püsielupaik	125,7

Kaitsealuse objekti nimi	Objekti tüüp	Pindala (ha)
Kõrma väike-konnakotka püsielupaik	püsielupaik	3,1
Külmaveski allikad ja allikajärv	kaitstav looduse üksikobjekt	2,2
Mustjärve metsise püsielupaik	püsielupaik	494,6
Mõdriku-Roela maastikukaitseala	maastikukaitseala	645,3
Mädaoja mänd	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Männikvälja metsise püsielupaik	püsielupaik	244,6
Pohlaaru metsise püsielupaik	püsielupaik	9,5
Põlula park parkmetsaga	kaitsealune park	6,9
Pühamänd (Põlula pühamänd)	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Rihula metsise püsielupaik	püsielupaik	626,7
Sae lendorava püsielupaik	püsielupaik	13,9
Sirtsi looduskaitseala	looduskaitseala	512,4
Uljaste metsise püsielupaik	püsielupaik	290,2
Uljaste oos koos Uljaste järvega	uuendamata kaitsekorraga kaitseala	23,6
Võhunõmme metsise püsielupaik	püsielupaik	97,8
Võlumäe-Linnamäe maastikukaitseala	uuendamata kaitsekorraga kaitseala	436,7
Sõmeru vald		
Kohala mõisa park	kaitsealune park	12,4
Kunda jõe hoiuala	hoiuala	2,5
Mõdriku-Roela maastikukaitseala	maastikukaitseala	7,3
Rahkla allikad	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Rägavere mõisa park	kaitsealune park	5,2
Sämi maastikukaitseala	maastikukaitseala	189,5
Sämiveski allikad	kaitstav looduse üksikobjekt	1
Toomla väike-konnakotka püsielupaik	püsielupaik	3,1
Ubja väike-konnakotka püsielupaik	püsielupaik	3,1
Uhtna mõisa park	kaitsealune park	7,2
Vaeküla mõisa park	kaitsealune park	12,4
Varudi-Altküla väike-konnakotka püsielupaik	püsielupaik	3,1
Väike-konnakotka püsielupaik	püsielupaik	3,1
Tamsalu vald		
Einmanni mõisa park	kaitsealune park	11,2
Hobusepuu; Kuie pärn, (Kuie hobusepuu)	üksikobjekt	0
Ilmandu hoiuala	hoiuala	56,4
Kuie mõisa park	kaitsealune park	3,7
Kuusk-tuuleluud	kaitstav looduse üksikobjekt	0,1
Künnapuud; (Pulmajalakad)	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Lasila harivesiliku püsielupaik	püsielupaik	12,3
Lasila hoiuala	hoiuala	39,2
Liivamägi ja Jaanitulemägi	kaitstav looduse üksikobjekt	1,9
Neeruti maastikukaitseala	maastikukaitseala	0,2
Porkuni hõbepajud	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Porkuni maastikukaitseala	maastikukaitseala	1146,9
Porkuni mänd	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8

Kaitsealuse objekti nimi	Objekti tüüp	Pindala (ha)
Porkuni parkmets	kaitsealune park	100,1
Savalduma karstiala	uuendamata kaitsekorraga kaitseala	180,8
Tamsalu suur rändrahn; (Suur rändrahn; Tooma kivi; Toomaru e Tooma talu suurkivi)	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Tapa vald		
Imastu mõisa park	kaitsealune park	8,8
Imastu siniallikad	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Jootme park	kaitsealune park	3,6
Jäneda allikad	uuendamata kaitsekorraga kaitseala	5,5
Jäneda mõisa park	kaitsealune park	13,3
Karkuse jalakas	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Kernu metsise püsielupaik	püsielupaik	257,3
Konnavere allikad	kaitstav looduse üksikobjekt	1,8
Koolme allikate käpaliste püsielupaik	püsielupaik	9,8
Kuusk-tuuleluud	kaitstav looduse üksikobjekt	0,7
Kõrvemaa maastikukaitseala	maastikukaitseala	2164,5
Lehtse kokkukasvanud tammed; Lehtse kaks paaristamme	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Linnape park	kaitsealune park	2,1
Läpi käpaliste püsielupaik	püsielupaik	14,1
Moe pargi põlispuud	kaitsealune park	3,9
Patika kivi; Kaldamäe kivi	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Pruuna mõisa park	kaitsealune park	5,8
Põldvahtrad; (Tapa põldvahtrad)	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Rehesaare rändrahn; Saunasaare kivi	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Saksi park ja karstijärved	kaitsealune park	4,2
Vihula vald		
" Vana-Jüri" rändrahn	kaitstav looduse üksikobjekt	0,3
Andi metsise püsielupaik	püsielupaik	733,8
Eisma merikotka püsielupaik	püsielupaik	12,6
Ilumäe hiiepärn; Hiie-niinepuu	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Järveoja hoiuala	hoiuala	0,8
Kaarna- e Pruudikivi; Armumiskivi	kaitstav looduse üksikobjekt	0,6
Koolimäe merikotka püsielupaik	püsielupaik	10,2
Lahemaa rahvuspark	rahvuspark	20317,6
Lauli kadakad (12)	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Lemeti kivi; (Lemmeti suurkivi)	kaitstav looduse üksikobjekt	0,1
Lobi ussikuusk	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Matsi kivi e Eremiit; (Uustalu kivi)	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Ojakivi; (Orjakivi; Võsu rändrahn; Oja suurkivi; Sagadi kivi)	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Pahkadega mänd; (Käsmu pahkadega mänd)	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Palmse kask; Kõver kask	üksikobjekt	0
Palmse park ja parkmets	kaitsealune park	280
Pedassaare männid (4)	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8

Kaitsealuse objekti nimi	Objekti tüüp	Pindala (ha)
Rahnude rühm Palmse pargis e. Kloostrikivid (13)	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Saadumetsa suurkivi	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Sagadi park	kaitsealune park	20
Selja jõe maastikukaitseala	maastikukaitseala	418,7
Toolse kanakulli püsielupaik	püsielupaik	15,5
Toolse looduskaitseala	looduskaitseala	36
Toolse park	kaitsealune park	1,8
Tõugu kadakas	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Uhtju looduskaitseala	looduskaitseala	12,7
Uusküla kadakas	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Vahakivi; Palmse rändrahn; Palmse Vahakivi; Nõiakivi	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Vaindloo hiidrahn	kaitstav looduse üksikobjekt	0,2
Vaindloo hoiuala	hoiuala	7,1
Vatku tamm	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Vihula park parkmetsaga	kaitsealune park	38,5
Vila metsise püsielupaik	püsielupaik	455,7
Võsu mänd	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Võsupere kroonlühterkuusk	üksikobjekt	0
Vinni vald		
Allika allikas	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Aravuse väike-konnakotka püsielupaik	püsielupaik	3,1
Aravuse väike-konnakotka püsielupaik	püsielupaik	3,1
Aravuse väike-konnakotka püsielupaik	püsielupaik	3,1
Eigale lendorava püsielupaik	püsielupaik	19,5
Haavakannu hoiuala	hoiuala	629,5
Hõbepappel "Pilvepuu"	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Inju mõisa park	kaitsealune park	18,4
Kaukvere lendorava püsielupaik	püsielupaik	24,5
Kaukvere väike-konnakotka püsielupaik	püsielupaik	3,1
Kulina mõisa park	kaitsealune park	3,1
Kunda jõe hoiuala	hoiuala	2
Küti mõisa park	kaitsealune park	3,7
Lebavere-Rünga metsise püsielupaik	püsielupaik	208,6
Lõhiselehine must lepp	üksikobjekt	0
Mustjärve metsise püsielupaik	püsielupaik	12,3
Mõdriku mõisa park	kaitsealune park	11,7
Mõdriku veskijärve allikad; (Mõdriku mineraalveeallikas; Mõdriku Vanaküla allikas)	kaitstav looduse üksikobjekt	2
Mõdriku-Roela maastikukaitseala	maastikukaitseala	977,3
Palasi lendorava püsielupaik	püsielupaik	108,4
Rihula metsise püsielupaik	püsielupaik	69,1
Roela mõisa park	kaitsealune park	5,4
Saara metsise püsielupaik	püsielupaik	309,4

Kaitsealuse objekti nimi	Objekti tüüp	Pindala (ha)
Sirtsi looduskaitseala	looduskaitseala	1045,5
Suigu lendorava püsielupaik	püsielupaik	48,2
Suigu looduskaitseala	looduskaitseala	82,8
Suurekivi hoiuala	hoiuala	273,9
Tudu hõbe-luulisambliku püsielupaik	püsielupaik	29,3
Tudu park	kaitsealune park	3,5
Tuduküla rändrahn	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Tudusoo looduskaitseala	looduskaitseala	2609,9
Vetiku allikad; Vetiku Söeoru allikad e Vanajärve allikad	uuendamata kaitsekorraga kaitseala	3,4
Vinni-Pajusti maastikukaitseala	maastikukaitseala	93,2
Võhunõmme metsise püsielupaik	püsielupaik	444,2
Väljaotsa lendorava püsielupaik	püsielupaik	21,1
Viru-Nigula vald		
Kunda jõe hoiuala	hoiuala	14,6
Kunda põlispuud	kaitsealune puistu	15,7
Kuresoo metsise püsielupaik	püsielupaik	2,4
Letipea maastikukaitseala	maastikukaitseala	121,1
Mahu merikotka püsielupaik	püsielupaik	12,5
Mahu-Rannametsa looduskaitseala	looduskaitseala	412,8
Malla mõisa park	kaitsealune park	8,5
Pada jõe hoiuala (Lääne-Viru)	hoiuala	13,9
Pada oru mänd (Vanaveski mänd)	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Pada park	kaitsealune park	55,1
Padaoru maastikukaitseala	maastikukaitseala	177,7
Padaoru mänd; (Peetri mänd; Ulmi mänd))	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Simunamäe merikotka püsielupaik	püsielupaik	12,6
Sämi maastikukaitseala	maastikukaitseala	756,7
Tagaküla suurkivi	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Toolse looduskaitseala	looduskaitseala	140,7
Vasta mõisa park	kaitsealune park	3,1
Väike-Maarja vald		
Aavere mõisa park	kaitsealune park	7,3
Avanduse mõisa park	kaitsealune park	7,2
Ebavere maastikukaitseala	maastikukaitseala	39,1
Haavakannu hoiuala	hoiuala	154,4
Hirla kanakulli püsielupaik	püsielupaik	11,1
Hõbepaju	üksikobjekt	0
Ilmandu hoiuala	hoiuala	113
Imukvere väike-konnakotka püsielupaik	püsielupaik	3,1
Jäola eesti soojumika püsielupaik	püsielupaik	0,9
Järvepera pärnad (2.tk.)	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Kiltsi mõisa park	kaitsealune park	8,1
Koonu pargi põlispuud	kaitsealune park	6,4
Kärsa väike-konnakotka püsielupaik	püsielupaik	3,1

Kaitsealuse objekti nimi	Objekti tüüp	Pindala (ha)
Käru must-toonekure püsielupaik	püsielupaik	19,5
Lebavere-Rünga metsise püsielupaik	püsielupaik	206,5
Lindrehti allikad	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Linkaevu lendorava püsielupaik	püsielupaik	56,9
Luusika 2 must-toonekure püsielupaik	püsielupaik	15,8
Määri kaseallee	kaitsealune park	0,4
Oti metsise püsielupaik	püsielupaik	0,4
Peedla metsise püsielupaik	püsielupaik	322
Porkuni maastikukaitseala	maastikukaitseala	4,7
Porkuni parkmets	kaitsealune park	2,2
Pudivere park	kaitsealune park	2,7
Raeküla metsise püsielupaik	püsielupaik	372,2
Rakke-Nõmme merikotka püsielupaik	püsielupaik	12,5
Salla kaljukotka püsielupaik	püsielupaik	95,9
Salla kaljukotka püsielupaik	püsielupaik	74,7
Simuna katkuallikas	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Simuna parkmets	kaitsealune puistu	7,2
Sootaguse metsise püsielupaik	püsielupaik	327,9
Triigi mõisa park	kaitsealune park	6,8
Vao lehis	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Varangu looduskaitseala	looduskaitseala	104,8
Varangu mõisa park	kaitsealune park	6,6
Varangu Siniallikad	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Väljaotsa allikad; Väljaaluse allikad	kaitstav looduse üksikobjekt	0,8
Äntu maastikukaitseala	maastikukaitseala	391
Äntu park	kaitsealune park	14,7

Info kaitstavate loodusobjektide kohta on leitav Keskkonnaregistri andmebaasist register.keskkonnainfo.ee. Registri veebirakendust täiendatakse pidevalt uute andmetega, mistõttu tuleb eelkõige registrile tugineda. Käesolevas aruandes on andmed seisuga 15.09.2014.

Riiklikult kaitstavaid üksikobjekte arvestatakse maakonnaplaneeringu koostamisel, aga maakonnaplaneeringu niivõrd suure üldistustaseme tõttu neid eraldi ei näidata. Joonisel 10 on välja toodud Lääne-Viru maakonna looduskaitsealad, maastikukaitsealad, rahvuspark ja hoiualad.

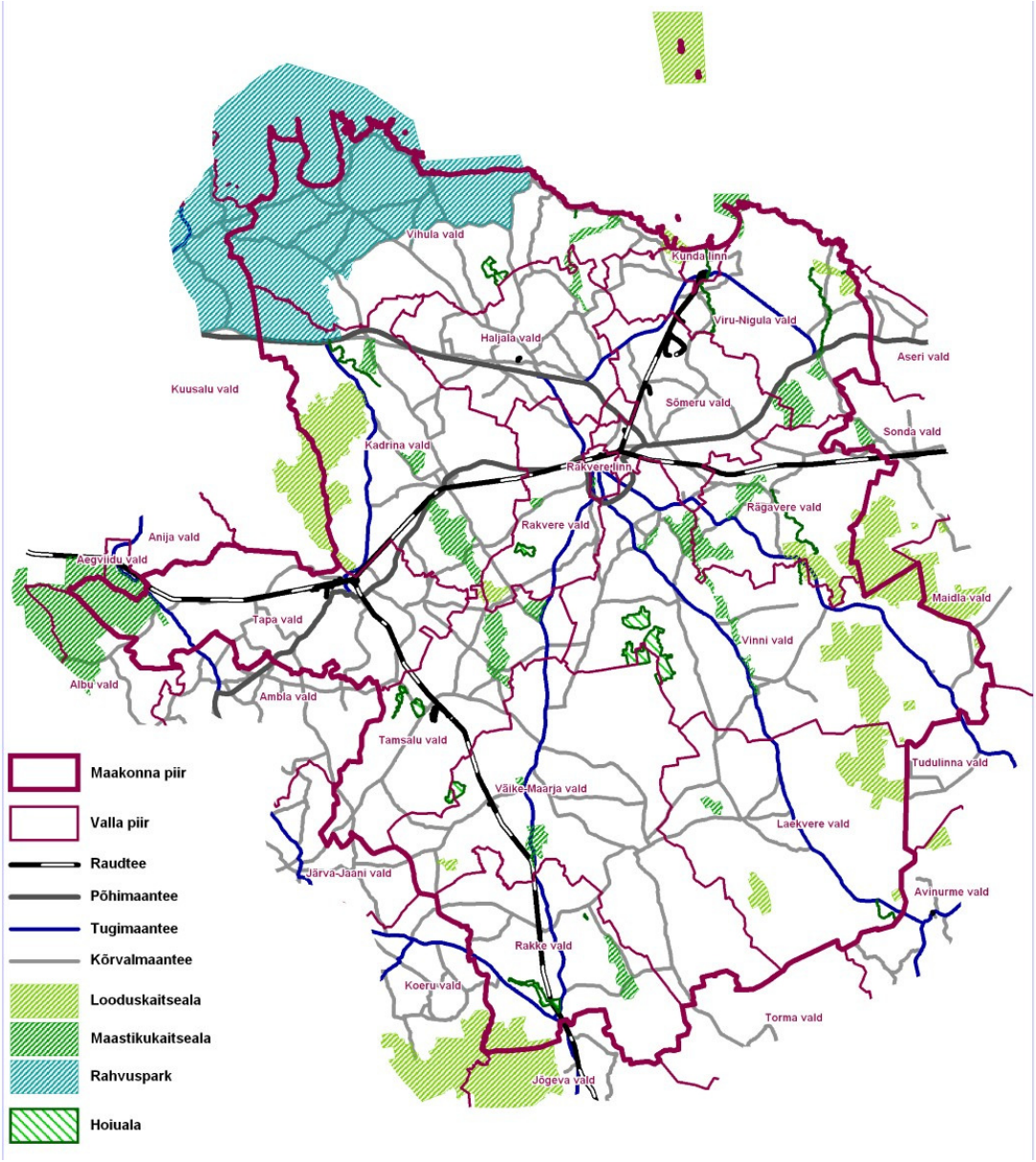

Joonis 10. Lääne-Viru maakonna riiklikult kaitstavad alad

Maakonnaplaneeringuga ei teha ettepanekuid kaitsealuste objektide kaitserežiimi algatamiseks, muutmiseks ega lõpetamiseks.

6 KÄSITLETUD TEEMAVALDKONNAD KOOS HINNANGUGA OLULISE MÕJU KOHTA

6.1 Asustuse arengu suunamine

Lääne-Viru maakonna asustust ning selle arengu suunamise võimalusi on kirjeldatud peatükis 3.1. Käesoleva peatüki mõjude prognoosimisel (eelkõige null-alternatiivse arengustsenaariumi e planeeringu mitte realiseerumisel) on tuginetud üleriigilise planeeringu „Eesti 2030+" KSH aruandele.

Asustuse arengu võimalikud keskkonnamõjud on seotud ebapiisavalt reguleeritud asustusmustri muutuste mõjuga väärtuslikele kultuurmaastikele ja viimaste kadumine (sh külamiljöö kadumine). Lisaks toovad organiseerimatud muutused asustuses kohati kaasa surve loodusaladele (nt kaitstavatele aladel, rannikule).

Asustusstruktuuri muutused mõjutavad teisi ruumikasutuse aspekte (sh vajadust transpordi ning energiavarustuse järele) ja seeläbi ka nii loodus- kui sotsiaalmajanduslikku keskkonda. Reguleerimata protsessid asustusstruktuuris, millega ei kaasne taristu vastav areng, võivad põhjustada survet loodusväärtustele, rohelisele võrgustikule ja väärtuslikele maastikele ja ebakõlasid sotsiaalmajanduslikus olustikus. Teisalt võib transpordivõrgu olemasolu või puudumine (juurdepääsetavuse muutumine) hakata asustusstruktuuri ümber kujundama, kuivõrd kommunikatsioon on üks oluline elukeskkonna kvaliteedi osa.

Asustusstruktuuri ja elanikkonna paiknemise muutustel on mõju ka majanduskeskkonnale (sh toimepiirkondade muutumine), sotsiaalsele keskkonnale (sh hajaasustuse sotsiaalmajandusliku keskkonna (teenuste kättesaadavus) tagatus ja tagamise viisid).

Eraldi paiknevate töö- ja elukohtade sidustamine vähendab transpordimahtusid. Sotsiaal-majanduslikud tingimused Eestis on sellised, et töökohad on turbulentsed (kiire kadumine, kiire teke). Need muutused toimuvad erinevalt isegi suhteliselt lähestikku (nt maakonna sees) paiknevates kohtades, linnades ja valdades, mille tagajärjeks on vähese sidususe korral ebakõlad töökohtade pakkumises ja nõudluses. Tulenevalt Eesti asutuse hõredusest, on enamik keskusi liiga väikesed, et turbulentse summutada, sestap on vajalik asulate vaheline sünergia, sidusus jms (koostöö) – puuduvate lülide kompenseerimiseks, suurema mastaabi saavutamiseks. See on Eesti asustus- ja ruumistruktuuri olulisim strateegiline arengutingimus. Paraku on nii, et mida rohkem on erinevate geograafiliste punktide vahel regulaarset eratranspordil põhinevat liikumist (pendelrändajad), seda suurem on kütuse tarbimine jmt mõjud keskkonnale.

Parem juurdepääsetavus liiklusele tekitab täiendava tõmbe kolimiseks kohalikesse keskustesse. See tasakaalustab asustustihendust, ent ei takista ääremaastumist kaugemates piirkondades. Raudtee kättesaadavustsoonides toimub elanike koondumine, mis on kaasa aidanud asustuse säilimisele. Oluline on pöörata tähelepanu ka asustusele ääremaadel.

Peamised eesmärgid asustuse suunamisel on olemasolevate asustusstruktuurile toetuva mitmekesise ja valikuvõimalusi pakkuva elukeskkonna kujundamine; teenuste ja töökohtade kättesaadavuse tagamine läbi toimepiirkondade sisemise ja omavahelise sidustamise. Nende eesmärkide täitmine

pidurdab negatiivseid trende sotsiaal-majanduslikus keskkonnas ja parandab olukorda võrreldes käesolevaga.

Üleriigilise planeeringu Eesti 2030+ kohaselt ei tohi toimepiirkondade sisese sidususe kõrval tähelepanuta jätta ka nende omavahelist sidustamist ja koostoimimist. Toimepiirkondade vaheline ühendus ei ole vajalik mitte niivõrd inimeste igapäevase liikuvuse tagamiseks, kuivõrd just igakülgsete koostöösidemete soodustamiseks ja sellega seotud majandusliku, kultuurilise ja sotsiaalse sünergia tekkimiseks. Toimepiirkondade omavahelise sidustamise aluseks on eeskätt heatasemeline ühistranspordivõrk.

Lääne-Viru maakonna elanike arv on tugevas langustrendis. Statistika andmetel rahvaarvu langus jätkub. Kahaneva rahvastiku tingimustes on eriti oluline olemasoleva asustusstruktuuri tugevdamine ja teenuste parema kättesaadavuse tagamine. Kohalike omavalitsuste suurus on seotud nende jätkusuutlikkusega (tagada toimiv sotsiaalne keskkond, hoida korras teedevõrk jne) ja mõjutab pikemas perspektiivis asustuse säilimist erinevates piirkondades.

Asustuse arengu suunamisel on positiivne mõju looduskeskkonnale, sh väärtuslikele kultuurmaastikele ja viimaste kadumise vältimisele (sh külamiljöö kadumine). Reguleerimata muutused asustuses toovad kohati kaasa surve loodusaladele (nt kaitstavatele aladele, rannikule), mistõttu on oluline asustuse teadlik suunamine.

Lääne-Viru maakonnas suunatakse asustust läbi toimepiirkondade ja keskuste ning teenuste määratlemise. Toimepiirkondade määramiseks tegi Statistikaamet Siseministeeriumi tellimusel 2014. a kogu Eesti kohta uuringu ning keskuste võrgustiku kohta koostas RAKE uuringu. Töödes määrati ühtsed eesmärgid ja ühtne metoodika kogu Eesti kohta. Maakonnaplaneeringus nähakse ette asusutse laienemiseks sobivad suunad Rakvere linna lähiümbruses:

- Papiaru – Roodevälja – Ussimäe;
- Tõrremäe – Tõrma – Kullaaru – Taaravainu;
- Mäetaguse – Karkuse.

6.2 Keskuste võrgustik

Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuuringute keskus RAKE koostas 2015. aastal aruande „Uuring era- ja avalike teenuste ruumilise paiknemise ja kättesaadavuse tagamisest ja teenuste käsitlemisest maakonnaplaneeringutes“. Uuringu alusel on maakonnaplaneeringu kontekstis oluline asustussüsteemi suunamiseks kavandatud taristuobjektide asukohtade säilitamise ja muutmise võimaluste kavandamine. Teenuste osutaja on sageli ka taristu objektide konkreetsete asukohaotsuste tegija. Maakonnaplaneeringute kontekstis on küsimus eelkõige avaliku sektori institutsioonide – KOV, maavalitsus, riigiasutused – võimes asukohaotsuseid teha ja otsuste tegemist mõjutada.

Õigusaktides ja riiklikes strateegilistes arengudokumentides, aga ka ametkondlikes suunistes, on sageli juba määratletud kriteeriumid teenuste kättesaadavuse ja teenuspiirkondade minimaalse või

maksimaalse suuruse kohta, konkreetsete teenust osutavate asutuste asukohad või asutused ise. Need on kõik sisendiks üldistatud teenuse kättesaadavuse kriteeriumite ning teenuskeskuste hierarhia välja kujundamisel. (RAKE uuring)

RAKE uuringu tulemusena on keskustel 4-tasemeline hierarhia ning igale tasemele on antud vastav teenuste nimekiri, mis antud keskuse tasemel tuleb tagada. Teenuste tagamiseks on vajalik teatud minimaalse suurusega kliendibaasi olemasolu, mis kujuneb elanikest nii keskuses kui ka lähitagamaal ning kes tarbivad teenust oma kodukoha lähedases keskuses. Kliendibaasi suurus on oluline teenuste pakkumisel, mistõttu tuleb arvestada elanikkonna suurusega praegu ja ka statistilisi arvutusi tuleviku osas, et kas teenust on võimalik pakkuda.

Lääne-Virumaa keskuse hierarhia on järgmine:

- Maakondlik keskus: Rakvere
- Piirkondlikud keskused: Tapa, Kunda, Tamsalu ja Väike-Maarja kaksikkeskusena, Kadrina
- Kohalikud keskused: Haljala, Vinni-Pajusti, Laekvere, Rakke, Võsu
- Lähikeskused: Sõmeru, Lehtse, Ulvi, Viru-Nigula, Simuna, Roela, Jäneda, Tudu

Lääne-Viru maakonna keskused on toodud joonisel 11 ja keskuste määramisest on juttu ka peatükis 3.1.2.

Regionaalses ehk maakonnakeskuses peavad olema ka edaspidi tagatud avalikus sektoris tervishoiu (sh eriarsti vastuvõtt), hariduse (sh kutse- ja ametiõppe tagamine) ja elanikkonna turvalisusega soetud teenused. Lääne-Viru maakonna jaoks on oluline, et riiklikud poliitikad toetaksid Rakveres Rakvere Teatri kui kultuurikeskuse toimimist.

Piirkondlikes keskustes tuleb tagada hariduse (sh huviharidus) ning tervishoiuteenuse (perearstikeskus) kättesaadavus ning kvaliteet, samuti elanikkonna turvalisusega seonduvad teenused. Väike-Maarja – Tamsalu kaksikkeskuses säilib gümnaasiumihariduse kättesaadavus mõlemas keskuses vähemalt aastani 2020. Erasektori teenuste osas tuleb tagada sularaha ning ravimite kättesaadavus.

Kohalike põhiteenuste osutamise asukohaks on kohalik keskus. Lääne-Viru maakonnaplaneeringuga on leitud, et maakonna tasakaalustatud arengu seisukohalt on vajalik kohaliku tasandi keskustes tervishoiu, haridusteenuse taseme ja kvaliteedi tagamine ning elanike turvalisusega seonduvad teenused avaliku sektori poolt. Erateenuste osas tuleb tagada postipunkti olemasolu, sularaha ning ravimite kättesaadavus.

Lääne-Virumaa lähikeskused täidavad kohalike keskuste võrgustikus täiendavat rolli ning neid määrates on arvestatud potentsiaalse kliendibaasi arvestuslikku suurust ning kaugust teistest teenuskeskustest. Maakonnaplaneeringus on sätestatud, et lähikeskustes tagatakse põhihariduse võimalused vähemalt I-II kooliastme ulatuses, lasteaiateenus ning elanikele isetegevuse ja sportimise võimalused vaba aja keskuse taristu abil.

Keskuste võrgustiku määramine ning sellega seoses ka teenuste arendamine ja hoidmine keskuses aitab hoida keskusest väljapoole jäävaid alasid looduslikena. Teenuste koondumine on läbimõeldum,

vältides ja vähendades liigselt sundliikumist (sh autoliiklus), millest tulenevalt väheneb negatiivne mõju välisõhule ja mürale.

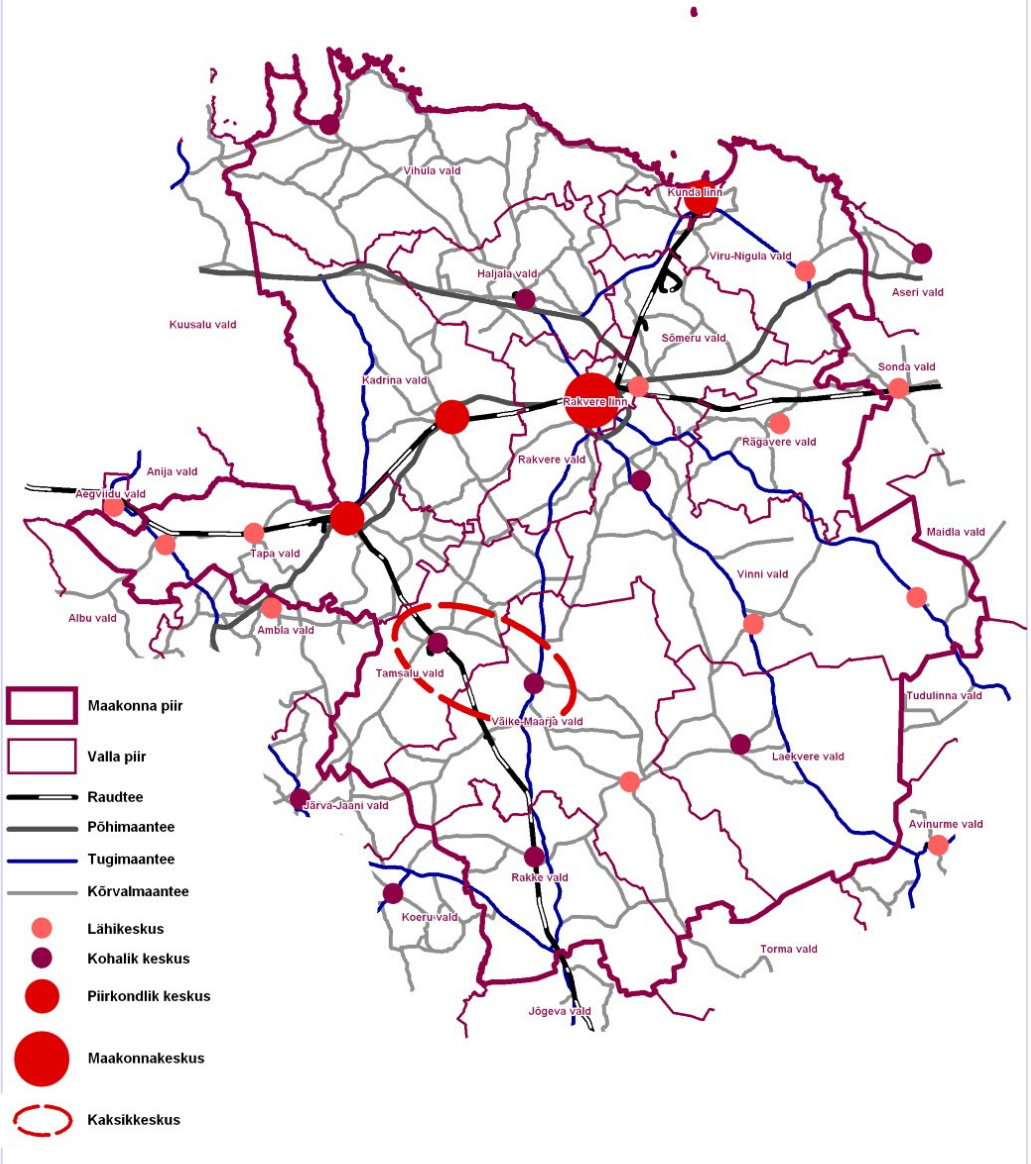

Joonis 11. Lääne-Viru maakonna keskused

Lääne-Viru maakonna keskuste võrgustik ei laiene ning teenuste koondumisel toimub pigem tihendamise põhine areng, mistõttu on looduskeskkonnale (bioloogilisele mitmekesisusele, populatsioonidele, taimedele, loomadele, pinnasele, vee ja õhu kvaliteedile, kliimamuutustele, kultuuripärandile ja maastikele) mõju positiivne.

Elanikkond eelistab teenuste kvaliteeti ja rohkust, mistõttu teenuseid kasutatakse seal, kus on ka töökohad ja koolid (suuremates keskustes). Seega kodulähedasi teenuseid ei pruugita nii palju tarbida, mis viib kliendibaasi vähenemisele ja teenuste hääbumisele. Inimeste sotsiaalsetele vajadustele tuginedes on oluline keskuste määramine ja kindlate teenuste pakkumine kogu Lääne-Viru maakonnas. Keskuste ja teenuste pakkumise võrgustiku üheks eesmärgiks on nõrgalt kaitstud gruppide – eakate, väiksema sissetulekuga isikute, puuetega isikute huvide kaitse.

6.3 Toimepiirkondade ja keskuste võrgustiku ühendused

Teedevõrk on suhteliselt tihe ja loob eeldused hajaasustuse säilimiseks. Teedevõrgu säilimine mugavat ja kiiret juurdepääsu toetavana on raudteega koostöös toimiva transpordiskeemi oluline komponent. Teedevõrgu korrashoid ja säilitamine (sh kohalike teede osas, ka talvise hooldusena) on oluline eeldus asustuse säilimiseks ja asustusest tühjade piirkondade lisandumise vältimiseks.

Transpordivõrgustikul on täita oluline roll ruumis asustuse püsimisel ja tugisüsteemina inimeste poolt ruumi kasutamisel. Head ja mugavad liikumisvõimalused on elukeskkonna kvaliteedi tagamisel üks oluline komponent. Oluline on transpordiliikide omavaheline ladus sidustamine.

Maakonnaplaneeringus jaotatakse ühendused kolme kategooriasse:

- Toimepiirkondade ülesed ehk Harju-Viru [Põhja-Eesti] regionaalse toimepiirkonna ühendus;
- Toimepiirkonna keskuse (Rakvere) ja tugi-toimepiirkonna keskuste ühendamine;
- Tugi-toimepiirkondade sisesed ühendused.

Harju-Viru [Põhja-Eesti] regionaalse toimepiirkonna ühenduses on oluline põhimaantee Tallinn-Narva (E20), mis on väga oluline transpordikoridor Venemaa ja Lääne-Euroopa vahel ja samuti võimaldab see ühendus siduda Rakvere toimepiirkonna Tallinna ning Ida-Virumaa toimepiirkondadega. Tallinn-Narva raudteega moodustab see olulise transpordikoridori nii majanduse arenguks kui mobiilsuse kasvuks tervikuna.

Tehniliselt heal tasemel raudteeliiklus võimaldab sõita kiirusel 120-160 km/h, mis laseb ajasäästlikult sõita (sh iga päev tööl käia) ja kaugemale reisida. Selles osas on Lääne-Viru maakond heas positsioonis, kuna maakonda läbib nii Tallinn-Tartu kui Tallinn-Narva raudtee. Arvestades, et Tapa tugi-toimepiirkond on käesoleval ajal mõjutatud tugevasti Tallinna tõmbekeskuse poolt, siis on vajalik pikendada Tallinna toimepiirkonna sisesed Aegviidu suunalised rongiliinid lähemas perspektiivis Tapani, kaugemas Rakvereni. Transpordisõlmedes on oluline erinevate transpordiliikide puhul transpordigraafikute ühildamine ning võimalikult lühike ooteaeg ühelt transpordiliigilt teisele üleminekuks. Lisaks on oluline rakendada ka pargi-sõida süsteemi, mis eeldab parklate arendamist.

Ühendamaks Järva maakonna keskusi (peamiselt Koeru ja Järva-Jaani) Tallinn-Tartu raudteega, tuleb arendada maakonnaüleseid bussitranspordi ühendusi eelkõige Tamsalu suunal, kuid ka Rakke suunal. Maakonnasiseselt on oluline ühendada Väike-Maarja ja Tamsalu lähibussiliiniga, mis võimaldab maakonna lõunapiirkonda paremini ühendada raudteega.

Maakonna kõige olulisemaks raudteesõlmeks on kahtlemata Tapa raudteejaam, kus on võimalik liikuda nii Tallinna, Narva kui Tartu suunal. Sellega tuleb arvestada linna edasisel arendamisel (nt eritasandiline raudteeületus).

Maakonna põhjaosa on Harju-Viru [Põhja-Eesti] regionaalse toimepiirkonnaga optimaalne siduda peamiselt läbi maanteetranspordi. Põhjaranniku olulisemate keskuste Võsu ja Kunda ühendamiseks Tallinn-Narva maanteega on mõistlik kujundada Viitna ja Pada transpordisõlmedeks (ehk ümberistumisvõimalustega ühilduvatele kaug- ja maakonna- ning kohalikele liinidele). Tallinna ning Võsu ühenduse parendamiseks on oluliseks transpordisõlmeks ka Kotka rist Harju maakonnas. Aegviidu transpordisõlm võimaldab samuti paremini ühendada Harju-Viru [Põhja-Eesti] regionaalset

toimepiirkonda, tema eeliseks on elektriraudtee ühenduse olemasolu. Pada transpordisõlm võimaldab paremaid ühendusi nii Viru-Nigula kui Aseriga.

Raudteeliikluse paranemisel (tihenemisel) Tallinn-Narva suunal jääb peamiseks transpordisõlmeks maakonna toimepiirkonnas Rakvere. See omakorda tähendab, et Rakvere ja teiste keskuste ühendamine maakonnasiseselt on edaspidi veel olulisem.

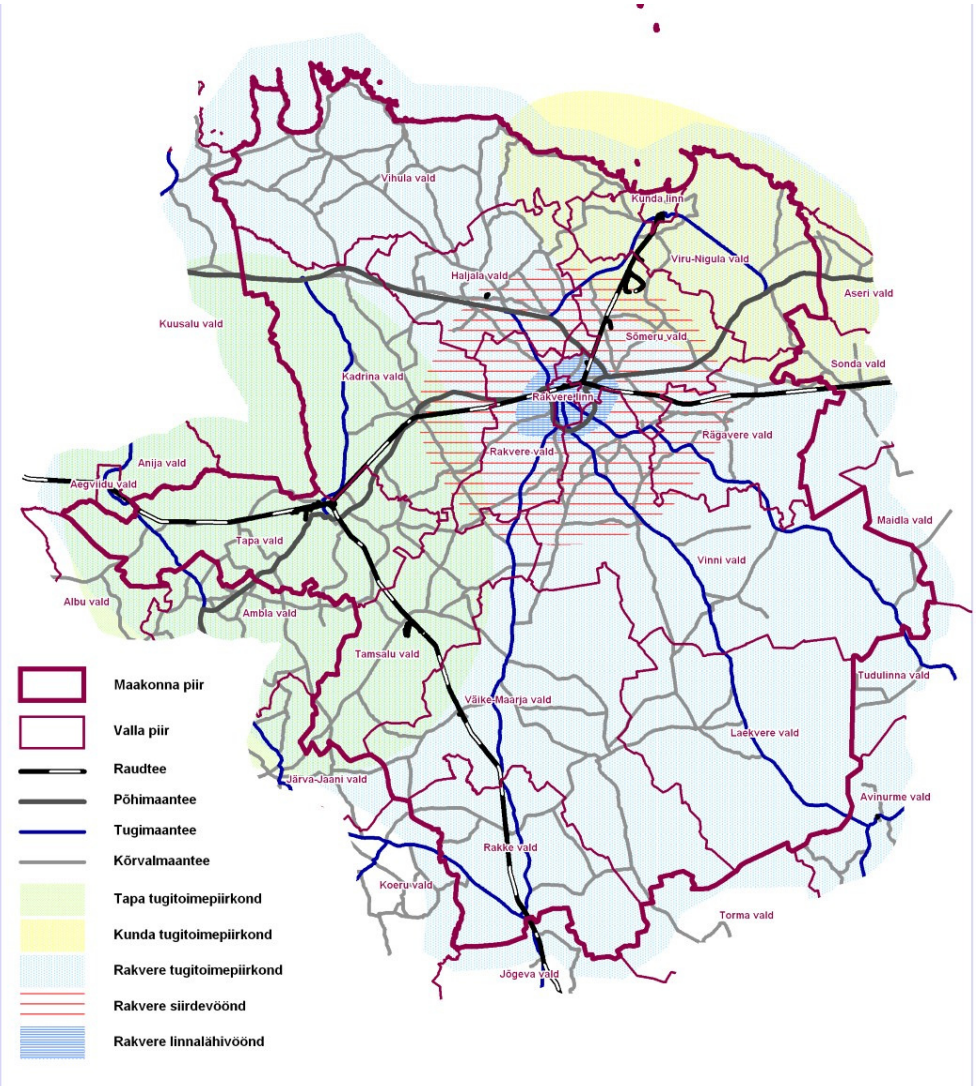

Joonis 12. Lääne-Viru maakonna toimepiirkonnad

Üleriigilise planeeringu Eesti 2030+ kohaselt tuleb väheneva rahvastiku tõttu arengu ja transpordikorralduse edendamine muuta toimepiirkondade keskseks, mis aitab suurendada tööealiste elanike tegutsemise tõhusust. See põhimõte peab saama taristu arendamise ja transpordikorralduse lähtekohaks. Eesmärk ei ole sundida inimesi rohkem liikuma, vaid muuta nende liikumine ökonoomsemaks ja kestlikumaks (näiteks vahetada autod ühissõidukite vastu). Piirkondliku ühistranspordivõrgu kujundamisel tuleb lähtuda toimepiirkondade vajadustest. Lääne-Viru maakonna toimepiirkonnad on toodud joonisel 12.

Eraldi piirkonna moodustab Rakvere mõjupiirkond, mis hõlmab suurema osa maakonnast. See jaotub omakorda Rakvere linna siirdevööndiks, kuhu kuuluvad Kadrina, Haljala, Vinni-Pajusti kaksikasula.

Teised keskused, mis peavad olema Rakverega otseliinidega ühendatud on Laekvere, Väike-Maarja, Võsu ning Tudu alevik ja Ulvi asula.

Vastavalt Maanteeameti poolt 2014. a koostatud uuringule „Elanikkonna paiknemine ja ühistranspordi analüüs“ kaardistati elanikkonna paiknemine ja ühistranspordi kättesaadavus (tugineb 2011. aasta rahvaloenduse andmetele). Uuringu alusel leiti, et 91% elanikest elab alates 100 elanikuga asulates ja 50% elanikest elab maakonnakeskustes. Nimetatud uuringu andmetele tuginedes on Lääne-Viru maakonnakeskusesse ühenduseta 3% elanikest. Ühenduse olemasolu Lääne-Viru maakonnakeskusesse - Rakverre ilmestab joonis 13.

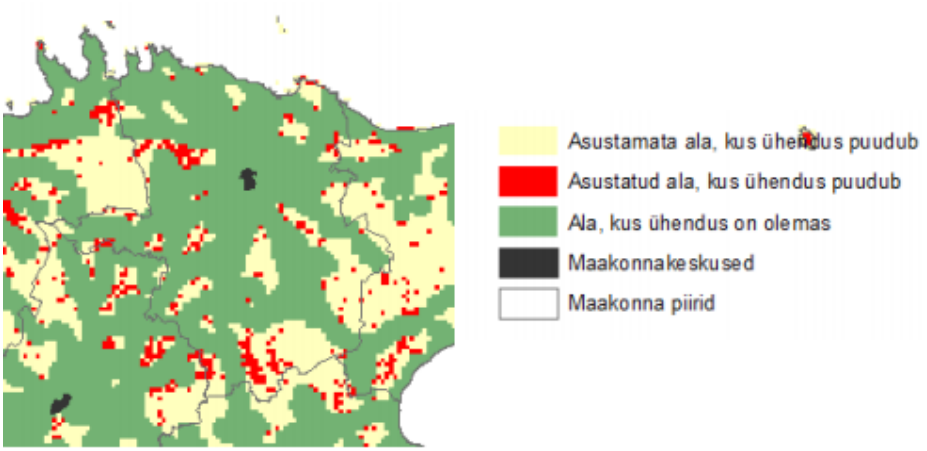

Joonis 13. Ühenduse olemasolu Lääne-Viru maakonnakeskusesse (allikas: Pikner, P. “Elanikkonna paiknemine ja ühistranspordi kättesaadavuse analüüs” Maanteeamet, 2014)

Lääne-Viru maakonna lõunaosas puudub otseühendus Rakverega. Tegemist on hajaasustuspiirkonnaga, mistõttu ühistranspordi kasutajate arv on väike. Kui vaadata eelneval joonisel kajastatu kitsendamisel kriteeriumiga, et asulas elab vähemalt 100 elanikku, on tulemus teine (joonis 14).

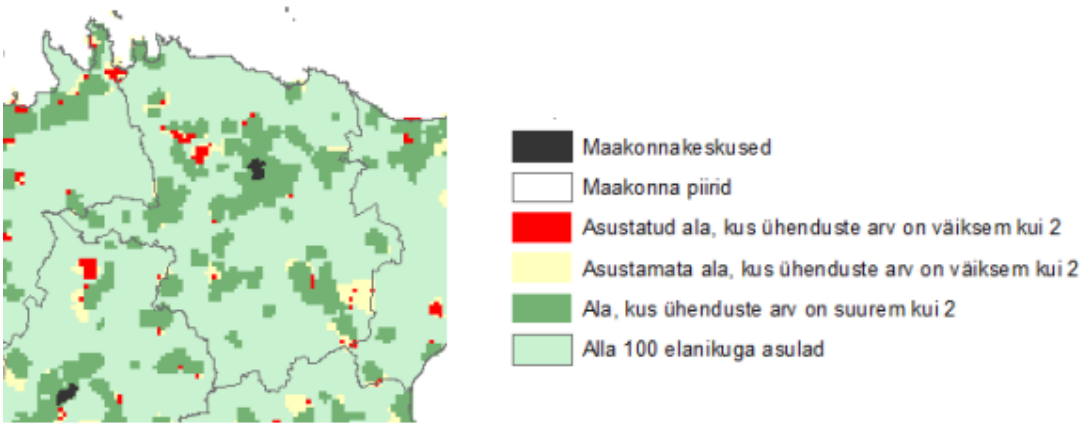

Joonis 14. Ühendus maakonnakeskusega alates 100 elanikuga asulates (allikas: Pikner, P. “Elanikkonna paiknemine ja ühistranspordi kättesaadavuse analüüs” Maanteeamet, 2014)

Lääne-Viru maakonnas on 100 elanikuga asulates kogu maakonna rahvastikust 1% inimesi, kellel ühistranspordi ühenduste arv maakonnakeskusega on alla 2.

Lääne-Viru maakond ei eristu transpordi hõreduse osas teistest maakondadest, pigem on ühendus päris hea (st elanike protsent, kus puudub ühendus on Eesti keskmine). Rahvastiku vähenedes on tõenäoline, et ka transpordiühendus väheneb (harveneb), seetõttu on inimeste sotsiaalsete vajaduste täitmiseks vajalik transporti või teenuste kättesaadavust tõhustada. Transpordiühenduse tõhustamiseks on võimalus kasutada eelkirjeldatud transpordisõlmesid. Kahaneva rahvastiku tingimustes võib tekkida olukord, kus bussiliinide täituvus on niivõrd väike, et bussiliini töös hoidmine on kahjumlik nii majanduslikus kui keskkonna (kütuse kulu, õhusaaste jms) seisukohast. Sel juhul tuleb mõelda teenuste kättesaadavuse tõhustamisele (liikuvad teenused – ratastel raamatukogu, pood, pank, iluteenused jms) või leida transpordisüsteemis uued lahendused (vajadusel maapiirkonda ühistranspordi tellimine, naabriabi vms).

Maakonnaplaneeringuga on määratud kaks tugi-toimepiirkonda – Tapa ja Kunda – Rakvere toimepiirkonna sees. Tapa tugi-toimepiirkonna olulisemad keskused, mis tuleb ühendada tugi-toimepiirkonna keskusega (Tapa linnaga) on Tamsalu, Kadrina, Jäneda, Lehtse. Kunda tugi-toimepiirkonnas on olulised ühendused Viru-Nigula ning Ida-Viru maakonnast Aseriga. Kunda tugi-toimepiirkonda jääb ka Vihula valla idapoolne osa (Rutja, Karepa, Toolse).

6.4 Ettevõtlus ja tootmisalad

Tootmise ja logistikaga seotud ettevõtluse arenguvõimalused on koondunud Kunda linna ja selle ümbrusesse Viru-Nigula valda, Rakvere linna ja selle lähivööndisse, Tapa ning Tamsalu linna lähialadele, kus on suur logistiline potentsiaal. Olulisemad ning logistiliselt maantee- ja raudteetranspordiga hästi ühendatud potentsiaalsed tootmispiirkonnad maakonnas on järgmised:

- **Rakvere linna ja lähivööndi ettevõtlus- ja tootmisala** arendamisel on oluline kruntide varustamine kommunikatsioonidega, teede rajamine, lennuvälja asendi muutmine. Tootmisala, mis asub Sõmeru valla kaguosas, laiendamine on võimalik *ca* 30 ha munitsipaalmaal, mille sihtotstarve on tootmismaad.
- **Kunda linna tootmisala** asub linna idaosa tööstuspiirkonnas. Üksikud krundid on tööstuspiirkonda läbiva tee ääres vabad, sadama piirkonnas on kasutamata riigi reservmaa. Arengusuundadest on Kunda piirkonnal võimalus areneda Kunda ja selle lähiümbruse tootmisaladel asuvate ehitusmaterjalide tootmise klastriks, lähtudes traditsioonidest ja kvaliteetse tooraine olemasolust; arendada Kunda sadamat kui transiitsadamat (sh Kunda linnas raudtee väljaehitamine Kunda sadamani transiitvedude arendamiseks) lähtudes eduka väljaveosadama olemasolust, heast ühendatusest Tallinn-Narva maanteega ning Tallinna sadama ülekoormatusest.
- **Tapa ettevõtlus- ja tootmisala** asub Tapa linna edelaosas Eesti raudteetranspordi keskmes, maa-ala suurus *ca* 50 ha. Olemas head kommunikatsioonid, raudteeharu, renoveeritud on

tööstusalale suunduv maantee. Ala on 78 km pikkuse raudteeliiniga ühenduses Muuga sadamaga.

- **Tamsalu tootmisala** asub Tamsalu linna edelaservas. Alal paiknevad ettevõtete tootmishooned, kus on olemas vajalikud kommunikatsioonid ning asfalteeritud ühendusteede võrgustik koos parklatega. Laiendatav ala *ca* 15 ha, millele puudub hoonestus ning kommunikatsioonid, piirneb linnale kuuluva Paide maanteega. Haruteede kaudu on olemas ühendus Tamsalut läbiva raudteega.
- **Kaarma tootmisala** asub Väike-Maarja aleviku lähedal. Olemas on vabad krundid ning kasutamata hoonete kompleksid. Vajalik ehitada välja piirkonda teenindav tee.

Ettevõtlus ja tootmisalade arendamisel ning loomisel tuleb suurt rõhku panna säästvale keskkonnahoiule. Ettevõtluse ja tootmisalade suurimaks mõjuks on mõju inimese tervisele – müra, õhusaaste, vibratsioon. Alad võivad mõjutada vee ja õhu kvaliteeti, sh avaldada mõju kliimale.

Tootmisalad on ühed tööstusmüra tekitajad. Ettevõtluses ja tootmisaladel tuleb arvestada, et uute alade loomisel või olemasolevate alade laiendamisel ei põhjustata ülenormatiivset mürataset naaberaladele. Uute alade planeerimisel tuleb tagada, et naaberaladel ei ületataks kehtivaid müra normväärtusi. Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamute ning ühiskasutusega hoonete sees ja nende hoonete välisterritooriumil ning mürataseme mõõtmise meetodid on sätestatud sotsiaalministri määrusega nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“.

Tootmisalad on ühed põhilised jäätmetekke allikad. Jäätmeseadus sätestab jäätmehoolduse korralduse, nõuded jäätmete tekke ning jäätmetest tuleneva tervise- ja keskkonnaohu vältimiseks, sealhulgas meetmed loodusvarade kasutamise tõhususe suurendamiseks ja sellise kasutamise ebasoodsa mõju piiramiseks, samuti vastutuse kehtestatud nõuete rikkumise eest.

Ettevõtlus ja tootmisalad on olulise mõjuga ka vee ja õhu kvaliteedile. Tööstusheite seadus määrab suure keskkonnaohuga tööstuslikud tegevusvaldkonnad, sätestab nõuded nendes tegutsemiseks ja vastutuse nõuete täitmata jätmise eest ning riikliku järelevalve korralduse. Seaduse eesmärk on saavutada keskkonna kui terviku kaitse kõrge tase, minimeerides saasteainete heite õhku, vette ja pinnasesse ning jäätmetekke, et vältida ebasoodsat mõju keskkonnale.

Tootmisalade laienemisel tuleb eraldi hinnata konkreetse asukoha keskkonnatingimusi, et vältida negatiivset mõju looduskeskkonnale ja sotsiaal-majanduslikule olukorrale (sh inimese tervisele, varale jms).

Igasugune ettevõtlus ja tootmine peab võimalikult palju vältima saastamist. Saastamine on inimtegevusest tulenev ainete, vibratsiooni, soojuse või müra otsene või kaudne väljutamine välisõhku, vette või pinnasesse, mis võib kaasa tuua vähendamist vajava mõju keskkonnale, inimese tervisele, heaolule, varale ja kultuuripärandile.

6.5 Väärtuslikud maastikud

Lääne-Viru maakonna väärtuslikud maastikud on kirjeldatud peatükis 3.2.

Väärtuslike maastike hoidmine, säilitamine ja kestlik kasutamine teenib üldplaneeringu Eesti 2030+ kohaselt osaliselt rohevõrgustiku toimimise eesmärke, sest need sisaldavad muuhulgas loodusväärtusi, poollooduslikke kooslusi jms, seetõttu mõju looduskeskkonnale, sh bioloogilisele mitmekesisusele, populatsioonidele, taimedele, loomadele, pinnasele, vee ja õhu kvaliteedile, kliimamuutustele, kultuuripärandile ja maastikele mõjuvad positiivselt.

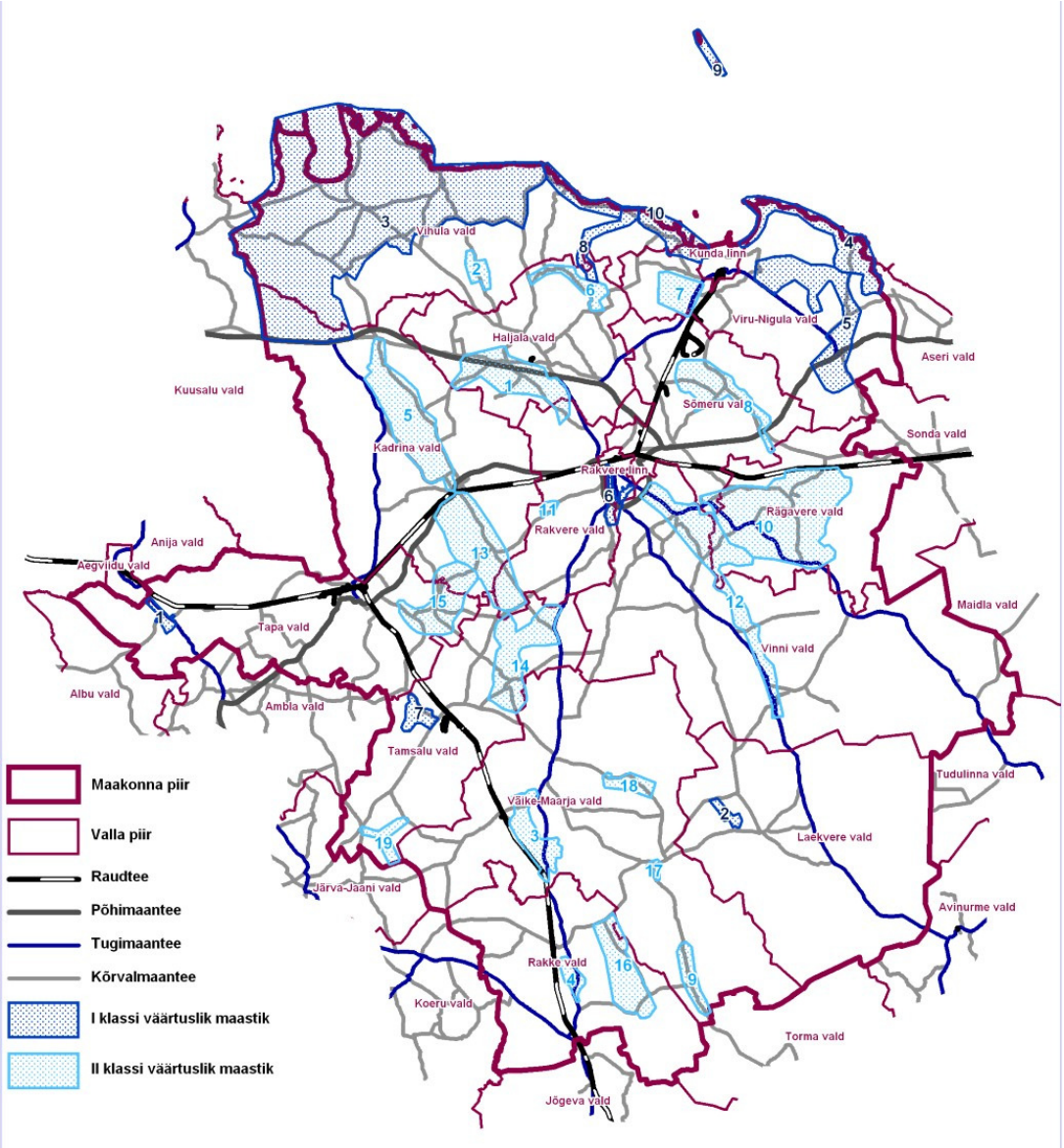

Joonis 15. Lääne-Viru maakonna väärtuslikud maastikud

Väärtuslikud maastikud aitavad säilitada traditsioonilisi maastikuelemente, struktuure ja maakasutust. Kultuurmaastiku säilitamine ja hoidmine eeldab majandustegevuse ja uute rajatiste hoolikat planeerimist (et ei hävitataks olemasolevaid väärtusi). Samas kultuurmaastiku säilimine eeldab sihipärast hooldust.

Väljakujunenud asustussüsteem ja maastikumuster on Eesti kultuuri ja ajaloolise järjepidevuse üks olulisi väljendusi ning rahvusliku identiteedi ning keskkonnakvaliteeti kindlustav tegur. Väärtuslikud maastikud toetavad külade ja kogukondade püsimist ja väärtuslikke maastikke ohustavad peamiselt külade tühjenemine, millega kaasneb avatud alade võsastumine ning hoonete lagunemine.

Paljud Lääne-Viru väärtuslikud maastikud kattuvad kaitsealade piiridega. Kaitseala kaitse-eeskiri sätestab muuhulgas piirangud majandustegevusele (metsade majandamine, ehitustegevus, maavarade kaevandamine), tänu millele on säilinud ja säilib ka edaspidi alade maastikuilme ja loodusväärtused.

Lääne-Viru maakonnaplaneeringuga määratleti I ja II klassi alad (riikliku ja maakondliku tähtsusega alad) (joonis 15). III klassi ehk kohaliku tähtsusega alad tuleb määratleda üldplaneeringutega. Maakonnaplaneering määratleb üldised kasutustingimused väärtuslike maastike säilimiseks.

6.6 Väärtuslikud põllumajandusmaad

Lääne-Viru maakonna väärtuslike põllumajandusmaade määramise võimalusi on kirjeldatud peatükis 3.5.

Maakonnaplaneeringus on kajastatud väärtuslikud põllumajandusmaad (reaalboniteet al 40 hindepunkti ja al 46 hindepunkti) ja mõned kasutamistingimused. Väärtuslike põllumajandusmaade puhul (nagu ka teiste põllumaade juures) on oluline mulla keskkonnasõbralik kasutamine loodus- ja kultuurmaastike toimivuse ja säästlikku kasutamise eesmärkidel.

Lääne-Viru maakonnas on väga palju väärtuslikke põllumaid (joonis 16), aga need põllud asuvad enamjaolt kaitsmata põhjaveega alal – Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlikul alal. Vabariigi Valitsuse määrus „Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundliku ala kaitse-eeskiri“ sätestab, et kaitsmata põhjaveega aladel ei tohi mineraalväetistega antav lämmastikukogus olla aastas üle 120 kg haritava maa ühe hektari kohta ning taliviljadele ja mitmeniitelistele rohumaadele korraga antav lämmastikukogus olla aastas üle 80 kg haritava maa ühe hektari kohta.

Põllumajandusega tegelemisel tuleb suurt rõhku panna keskkonnasõbralikule mulla kasutamisele, kindlasti ei tohi ületada haritavale maale lubatud lämmastiku kogust aastas. Vastasel korral on suur oht vee kvaliteedile (nii põhjavesi kui veekogud). Juba praegu on mitmed Lääne-Viru vooluveekogud ökoloogilise seisundi alusel kesises või lausa halvas seisus (vt ptk 6.10.2). Euroopa Liidu nõuete kohaselt tuleb aastaks 2021 saavutada kõigi vete hea seisund, selle saavutamiseks on oluline ka põllumajandust keskkonnasõbralikult viljeleda.

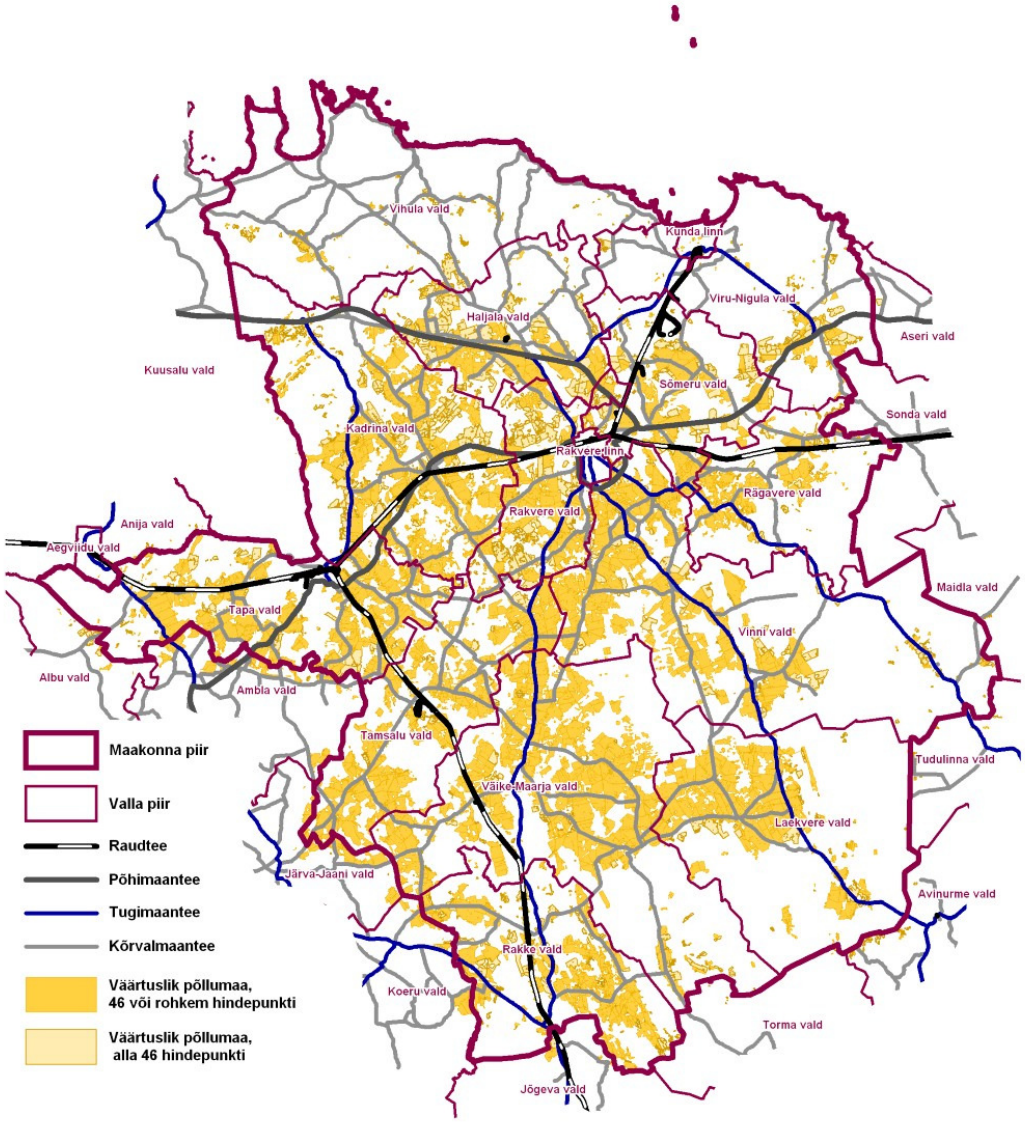

Joonis 16. Lääne-Viru maakonna väärtuslikud põllumajandusmaad

6.7 Puhkealad

Puhkealad on kirjeldatud peatükis 3.4.

Lääne-Viru maakonnaplaneeringus on puhkealaks määratud looduslikult ja/või kultuuriliselt väärtuslik ala, mis on kohandatud puhke-eesmärkidel ning millel paiknevad sportimist, puhkamist ja tervist edendava tegevuse jaoks kavandatud ehitised (joonis 17). Puhkealade kasutusintensiivsus võib olla varieeruv, aga tegemist on intensiivses kasutuses olevate puhkealadega.

Puhkealad on positiivse mõjuga elanikkonna mitmekülgsete vajaduste rahuldamise osas. Maakonnaplaneeringul on positiivne mõju puhkealade arengule, määrates puhkealad ja määrates nende üldised kasutustingimused. Maakonnaplaneeringuga on määratud ka tegevused puhkealade kättesaadavuse osas.

Lääne-Viru maakonna tasandil on määratud 12 puhkeala. Maakonna piires on oluline puhkealade sidustamine ning nende lülitamine üleriigilisse või maakonnaülesesse turismivõrgustikku. Üldplaneeringute koostamise raames tuleb valdadel määrata ka kohaliku tasandi puhkealad.

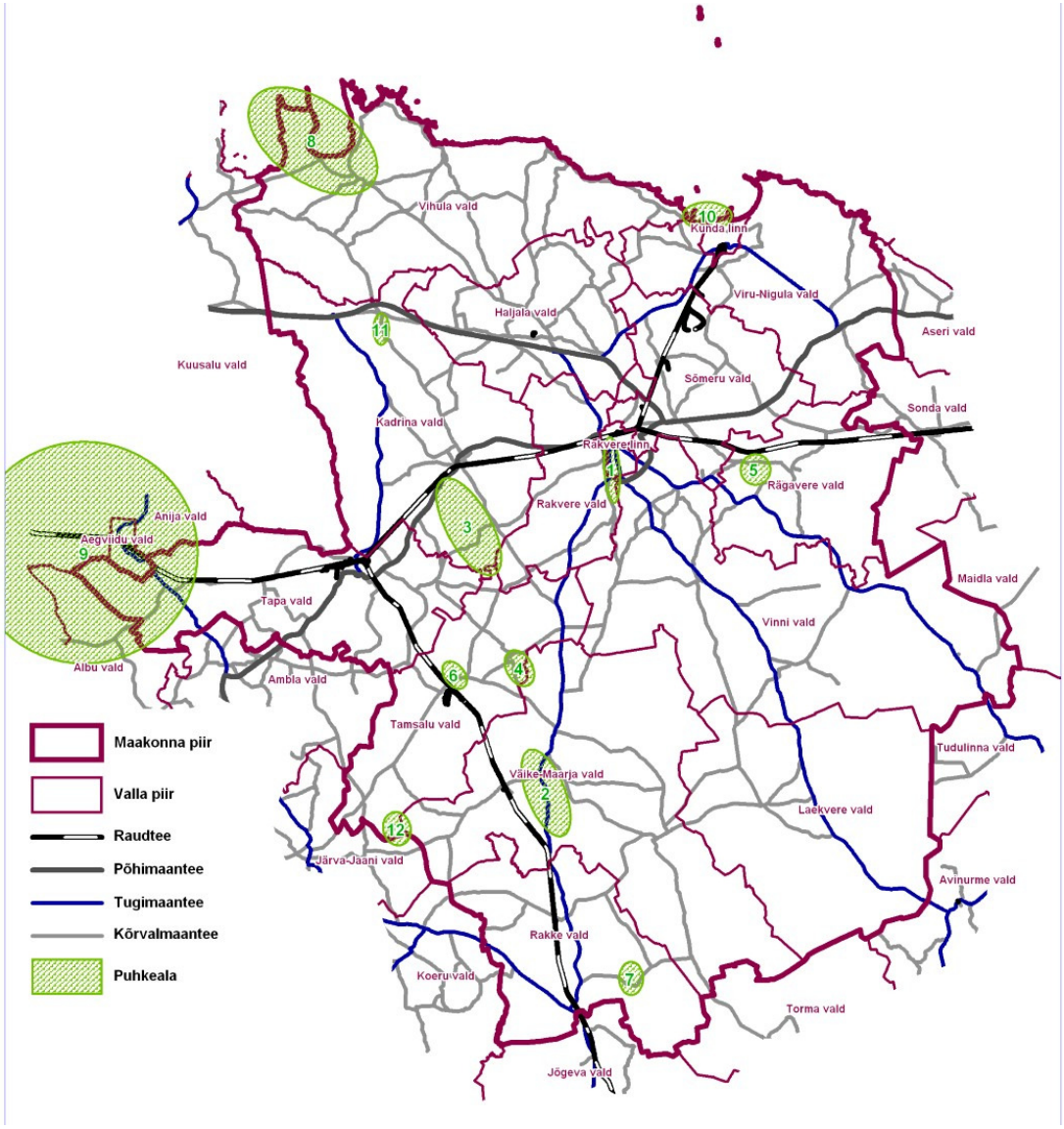

Joonis 17. Lääne-Viru maakonna puhkealad: 1. Rahvapark-Kõrgemäe, 2. Ebavere-Äntu, 3. Neeruti-Pariisi, 4. Porkuni, 5. Mõedaku, 6. Tamsalu, 7. Emumägi, 8. Võsu-Käsmu, 9. Aegviidu-Jäneda, 10. Kunda, 11. Viitna, 12. Metsamõisa

Puhkealadel, mis paiknevad ka looduskaitsealal, ei ole eesmärk kasutusintensiivsust suurendada. Sellistel aladel tuleb selgelt looduskaitseala viidastada ja teavitada kohad, mis on puhke-eesmärkideks mõeldud, et takistada loodusväärtuste halvendamine.

6.8 Roheline võrgustik

Lääne-Viru maakonna rohevõrgustiku määramise alternatiivseid võimalusi on käsitletud peatükis 3.3.

Rohevõrgustik on planeeringuline meede, mis peaks parandama loodushoiu olukorda ja kestliku arengu võimalusi. Vastavalt üleriigilisele planeeringule 2030+ toetab rohetaristu ökosüsteemide toimimist, säilitades ja luues tingimusi, mis tagavad ökosüsteemiteenused nagu puhas vesi, õhk, tootlik maapind, elurikkus, atraktiivsed puhkepiirkonnad jne, toetades seega kaudselt majandust ja kogukondi ning annab elutähtsa panuse kliimamuutuse looduslikku leevendamisse ja sellega kohanemisse.

Üleriigiline planeering 2030+ sätestab, et tagada tuleb riigi rohevõrgustiku suurte struktuuride terviklikkus ja toimivus. Kui rohevõrgustiku tuumaladele kavandatakse suuri, riigi toimimiseks vajalikke objekte, tuleb tagada tuumalasisene ja tuumaladevaheline sidusus. Maavarade kaevandamisel tuleb see tagada rekultiveerimise või asendusalade leidmise kaudu.

Koostatud rohevõrgustik kajastab maakondliku tähtsusega rohevõrgusikku. Valdadel tuleb üldplaneeringute koostamisel väiksemad ühendused ja tuumalad luua. Lääne-Viru maakonna rohevõrgustik on esitatud joonisel 18.

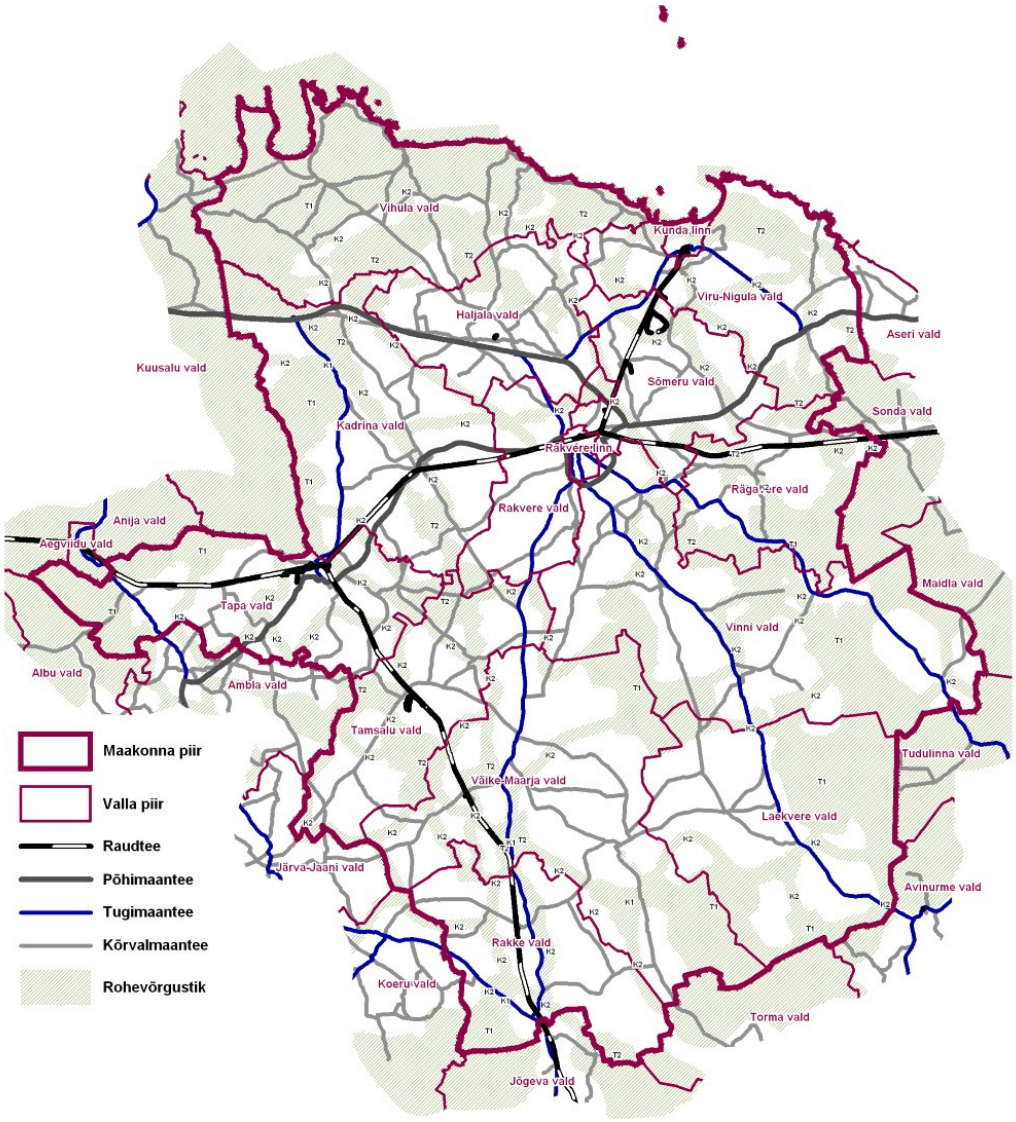

Joonis 18. Lääne-Viru maakonna rohevõrgustik

Rohevõrgustikku lisati ka mitmete jõgede (eelkõige lõhejõgede) koridorid. Rohevõrgustiku koridoride loomisel ja täpsustamisel arvestati, et loomad liiguvad peamiselt metsaaladel ja nende servadel mitte üle suurte põllumassiivide. Kohalike omavalitsuste ülesanne on valla territooriumil paiknevad kohaliku tähtsusega tuumalad vähemalt ühe, soovitatavalt vähemalt kahe kohaliku tasandi koridori kaudu ühendada ülejäänud võrgustikuga.

Rohevõrgustikult puuduvad mitmed koridorid, et moodustuks ühtne tervik, need koridorid tuleb lahendada üldplaneeringutes, et hoida maakonnatasandi rohevõrgustik selge ja arusaadav. Rohevõrgustik peab toimima, ent ei tohiks pärssida maakonna üldist arengut. Igal kaardil on oma üldistatuse tase, nii ka maakonnaplaneeringul on suur üldistatuse tase. Rohevõrgustiku planeerimine tähendab valdavalt olemasoleva olukorra fikseerimist ja säilitamist, mitte loomist. Rohelise võrgustiku kaart on vaid reaalsuse „vahendamine“ leppemärkide abil. Kaardil näha olevat rohelise võrgustiku elemendi piiri ei tohiks samastada looduses eksisteeriva tegeliku „objektiga“ arvestamata seejuures kaardi koostamise eesmärki, mõõtkava ja üldistusastet. Üldplaneeringute kaudu maakondliku võrgustiku liigendamine ning tuumaladele ja koridoridele lisaks täiendavate elemenditüüpide kasutusele võtmine võimaldab saavutada paremat sidusust ja maakasutustingimuste paindlikumat reguleerimist.

Rohelise võrgustiku püsima jäämise eelduseks on omakorda sobiva maakasutuse püsimajäämine ja stabiilsus pikemas perspektiivis. Reeglina kuuluvad kõik maismaal paiknevad kaitsealad rohelise võrgustiku alade hulka, merealadel asuvad kaitsealad mitte.

Rohevõrgustik toetab ka puhkealasid mõjudes positiivselt inimeste liikumise ja puhke vajadustele. Maakonnaplaneeringus on määratletud rohelise võrgustiku ja selle elementide säilimiseks ja toimimiseks üldised kasutustingimused.

6.9 Kaitstavad objektid (muinsuskaitseobjektid, kultuuripärandid ning looduskaitseobjektid)

Eestis riikliku kaitse all olevad mälestised on Kultuurimälestiste riiklikus registris (register.muinas.ee), sealt on leitav ka Lääne-Viru muinsuskaitseobjektide nimekiri. Planeerides või järgmise taseme dokumente koostades tuleb alati lähtuda registri ajakohastest andmetest. Maakonnaplaneeringu koostamisel arvestati muinsuskaitseobjektide ja kultuuripärandi asukohtadega, kaardile neid eraldi ei kantud, lisaks arvestati kultuuripärandi säilitamise ja traditsioonilise elulaadi jätkamisega. Neid viimaseid on arvestatud eriti väärtuslike maastike määratlemisel ja nende kaitsel.

Vastavalt looduskaitseseadusele on kaitstavad loodusobjektid kaitsealad, hoiualad, kaitsealused liigid ja kivistised, püsielupaigad, kaitstavad looduse üksikobjektid, kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid. Olulised rahvusvaheliselt kaitstavate loodusobjektide ja riiklikult kaitstavate kaitsealade lühiülevaade on toodud peatükis 5.

Maakonnaplaneeringuga ei tehta ettepanekuid kaitsealuste objektide kaitserežiimi algatamiseks ega lõpetamiseks. Uute kaitsealade moodustamisel, kaitse-eeskirjade väljatöötamisel tuleb maakonna tasakaalustatud arengu eesmärke silmas pidades läbi viia ka majanduslik ja sotsiaalne analüüs.

6.10 Hüdroloogia ja hüdrogeoloogia

Lääne-Viru maakond kuulub enamjaolt Ida-Eesti vesikonna Viru alamvesikonda, osaliselt ka Lääne-Eesti vesikonna Harju alamvesikonda ning **Pandivere kõrgustikule** moodustatud Pandivere põhjavee alamvesikonda, mis hõlmab osaliselt nelja pinnavee alamvalgala. Vabariigi Valitsuse 07.01.2016 protokollilise otsusega on kinnitatud veemajanduskavad perioodiks 2015-2021. Veemajanduskavad annavad põhjaliku ülevaate Eesti veekogude seisundist ning planeerivad tegevusi jõgede, järvede ja rannikuvee ning mere seisundi parandamiseks. Veemajanduskavades ja meetmeprogrammis olevaid suuniseid ja piiranguid tuleb arvestada planeeringutes ja arengukavades ning keskkonnalubade andmisel.

Pandivere kõrgustik on Eesti tähtsaim veelahkmeala. Karstivee süsteem Pandivere võlvil ja nõlvade ülaosas on moodustunud juba enne jääaega, ent on elav ja aktiivselt arenev tänapäevalgi. Pinnavee neeldumist ja kivimite karstumist põhjustavad lubjakivide maapinnalähedane asend ja ümbrusest suurem kõrgus. Kõrgustiku võlvil (üle 100 m kõrgusel), umbkaudu 1300 km² suurusel alal pole peaaegu ühtki jõge ega järve. Seevastu kõrgustiku jalamit (80–90 m kõrgusel) tähistab tiheda sõõrina allikate vöönd, millest lähtuvad paljud jõed ja ojad. (Estonica, Entsüklopeedia Eestist, www.estonica.org)

Taoline omapärane veevõrk teeb Pandivere kõrgustiku Eesti tähtsaimaks veelahkmealaks. Sellest tulenevalt nimetatakse seda koos naabruses paiknevate moreentasandike ja voorestikega sageli **Lahkme-Eestiks**. Kevadise lumesulamise ja suurte vihmasadude perioodil täituvad suuremad maapinnanõod ja väiksemad lohud ajutiselt veega. Kujunevad lühiajalised järved, millest tuntumad on Võhmetu-Lemküla järved Porkuni-Neeruti oosiaheliku naabruses, nn Assamalla luht Tartu-Rakvere maantee ääres, Einjärv Savalduma karstialal ja teised. Pärast vee aeglast maapõue imbumist jäävad need nõod taas kuivaks. Sellest tulenevalt nimetatakse Pandivere kõrgustikku **ajutiste järvede maaks**. (Estonica, Entsüklopeedia Eestist, www.estonica.org)

Kirjeldatud tingimustes on põhjavesi eriti tundlik reostuse suhtes. Põhjavette sattunud reostus levib kiiresti piki karstikanaleid ning jõuab allikateni, saastades nii allika- kui ka jõevett. Põhjavee isepuhastusvõime sellises ringlussüsteemis on minimaalne. Põhjaveekanaleid on avanud ka ettevaatamatu maaparandus või ehitustegevus, mis on toonud kaasa veetaseme alanemise ulatuslikel aladel. Selle tulemusena on toimunud märgatavad muutused niiskustingimustes, muu hulgas on ära kuivanud paljud madalad talukaevud. Samas on siinse piirkonna puhtad veerikkad allikad etendanud varasematel aegadel tähtsat osa piiritusevabrikute asupaikade valikul ning allikalise toitumisega jõed on eriti sobivad forellikasvatuseks. (Estonica, Entsüklopeedia Eestist, www.estonica.org)

Nõukogude okupatsiooni lõpukümnendeil kannatas Pandivere kõrgustik erakordselt tugeva põllumajandusliku, militaarse ning linnade tööstusliku ja olmereostuse all. Toonaste tendentside jätkumisel oleks näiteks põhja- ja allikavee nitraatide sisaldus peagi ületanud lubatud sanitaarnormi. Pandivere unikaalse, enam kui poole Eesti territooriumi vetevõrku mõjutava põhjaveesüsteemi kaitseks ja taastamiseks moodustati Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusega nr 586 13. detsembrist 1988. aastal **Pandivere Riiklik Veekaitseala** (algse pindalaga 350 875 ha). Järjepidev kaitsemeetmete rakendamine kõrvuti inimtegevuse kahjuliku mõju vähendamisega nimetatud

kaitsealal on andnud positiivseid tulemusi. See on üks paremaid näiteid tugevasti kahjustatud loodusressursi seisundi järkjärgulisest paranemisest. (Estonica, Entsüklopeedia Eestist, www.estonica.org)

Endine Pandivere veekaitseala on näidatud joonisel 19.

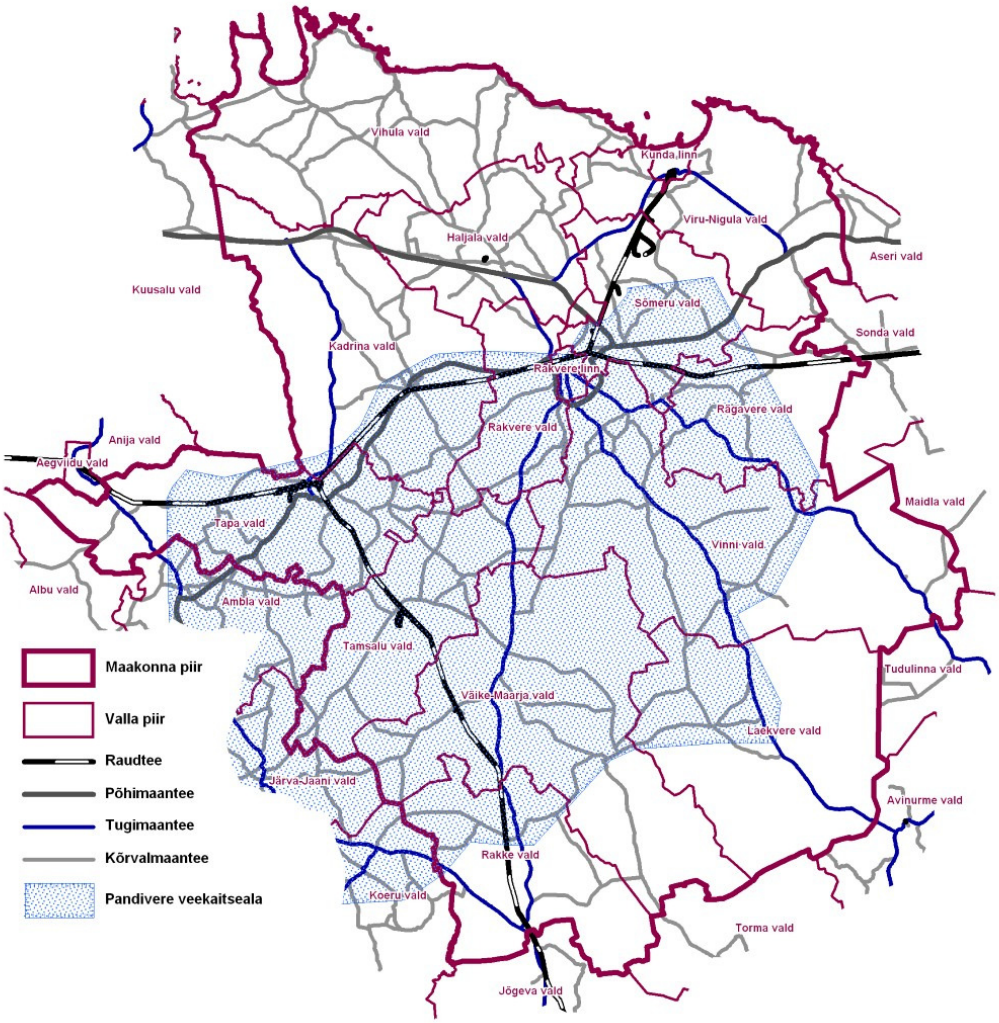

Joonis 19. Endise Pandivere veekaitseala asukoht Lääne-Virumaal

Pandivere Riikliku Veekaitseala kaitse korraldamise õigusaktide korrastamise üle käisid eeltööd pikka aega. 1995. aastal alustas AS Maves Pandivere Riikliku veekaitseala kaitse-eeskirja koostamist. Selle käigus täpsustati piirid ja vähendati ka esialgset pindala 2382 km^2-ni. Parandused piirikirjelduses tehti ka 1999. aastal. Alamvesikondade veemajanduskavade valmimise järel võttis Pandivere Riikliku Veekaitseala veemajanduse ja veekaitse juhtimise üle **Pandivere põhjavee alamvesikonna veemajanduskava**. Pandivere peab alatiseks jääma riigi tasemel esiletõstetud erilise veemajandusliku tähtsusega piirkonnaks. (AS Maves, Pandivere põhjavee alamvesikond http://www.maves.ee)

Pandivere põhjavee alamvesikonnast saavad alguse Viru, Peipsi, Pärnu ja Harju alamvesikondade jõed. Pandivere kõrgustiku nõlvade allikatest saab alguse 11 jõge: Pärnu jõgi, Jägala jõgi, Ambla jõgi, Soodla jõgi, Valgejõgi, Selja jõgi, Sõmeru jõgi, Kunda jõgi, Avijõgi, Pedja jõgi ja Põltsamaa jõgi.

Pandivere põhjavee alamvesikond jääb tervikuna nitraaditundlikule alale, kus levivad väga head põllumullad ja on arenenud põllumajandustootmine. Kogu piirkond on väga tundlik põhjaveereostuse suhtes.

Nitraaditundlik ala (edaspidi NTA) kehtestati Vabariigi Valitsuse määrusega nr 17 (vastu võetud 21.01.2003) „Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundliku ala kaitse-eeskiri“ (joonis 20). Koostatud on NTA seireprogramm, mille eesmärgiks on koguda usaldusväärseid andmeid, et jälgida põllumajandustootmise mõju põhjaveeressursile ning selgitada põhjaveekvaliteedi muutuste trendid.

Pandivere piirkonnas on suurima nitraadisisaldusega Väike-Maarja valla põhjavesi (Nitraaditundliku ala põhjavee seire 2011).

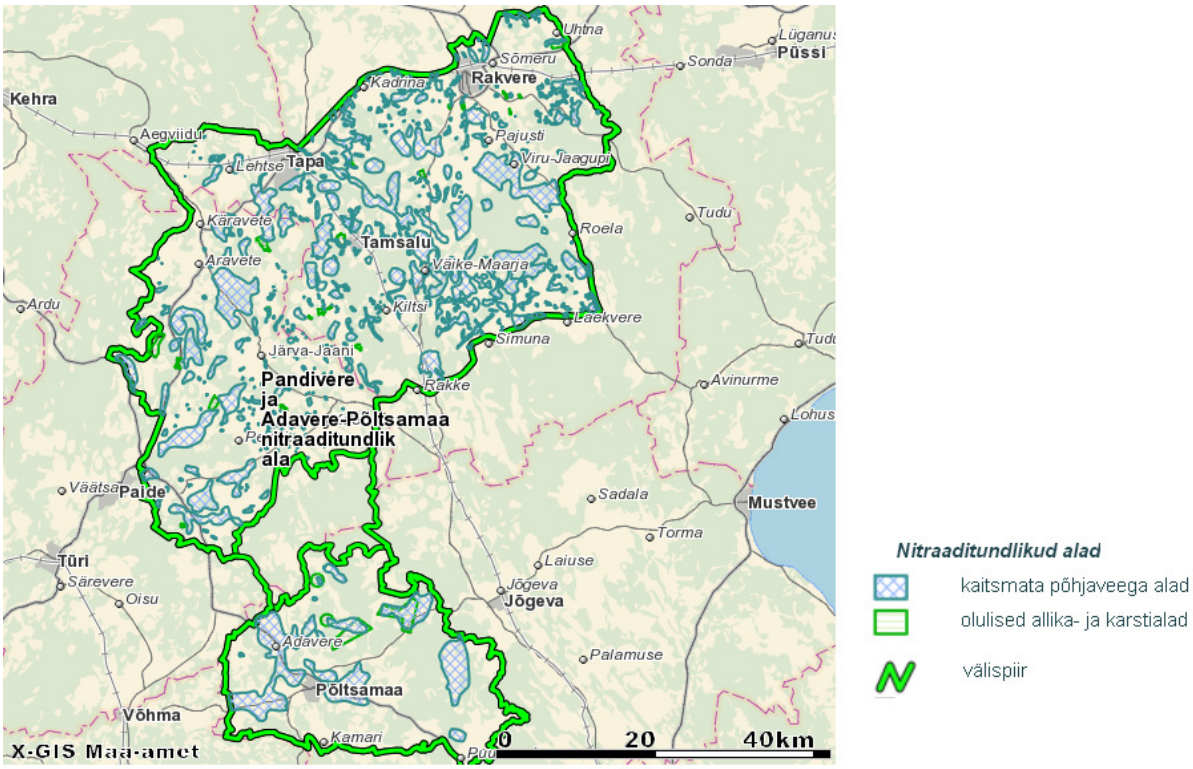

Joonis 20. Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlik ala (allikas: Maa-amet, nitraaditundliku ala kaardirakendus, 12.10.2015, http://xgis.maaamet.ee/xGIS/XGis)

Täpsema ülevaate saamiseks, mõjude hindamiseks ja prognoosimiseks oleks mõistlik koostada Pandivere hüdrogeoloogiline mudel. Pandivere piirkonda on palju uuritud, aga ühtset, kogu Pandivere hõlmavat hüdrogeoloogilist kaasaegset mudelit koostatud ei ole. Mudel on vajalik ka täiendavate maardlate uurimisel ja kaevandamisel, sest selle abil on võimalik hinnata erinevate kaevandustegevuste riske.

6.10.1 Põhjaveeseisund ja –varud

Vastavalt keskkonnaministri 29.12.2009 määrusele nr 75 „Põhjaveekogumite moodustamise kord ja nende põhjaveekogumite nimestik, mille seisundiklass tuleb määrata, põhjaveekogumite seisundiklassid, seisundiklassidele vastavad kvaliteedinäitajate väärtused ja koguseliste näitajate tingimused, põhjavett ohustavate saasteainete nimekiri, nende saasteainete sisalduse läviväärtused ja kvaliteedi piirväärtused põhjavees ning põhjaveekogumite seisundiklasside määramise kord“ on Lääne-Viru maakonnas järgmised põhjaveekogumid (sulgudes põhjaveekogumi number):

- Kambrium-Vendi põhjaveekogum (3)
- Kambrium-Vendi Gdovi põhjaveekogum (1)
- Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekogum Lääne-Eesti vesikonnas (4)
- Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekogum Ida-Eesti vesikonnas (5)
- Siluri-Ordoviitsiumi Harju põhjaveekogum (10)
- Siluri-Ordoviitsiumi Pandivere põhjaveekogum Lääne-Eesti vesikonnas (14)
- Siluri-Ordoviitsiumi Pandivere põhjaveekogum Ida-Eesti vesikonnas (15)
- Siluri-Ordoviitsiumi põhjaveekogum Ida-Eesti vesikonnas (13)

Vastavalt veemajanduskavadele (Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava ja Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava) iseloomustavad **põhjaveeseisundit** looduslähedus järgi kaks seisundiklassi: hea ja halb. Põhjaveekogumi seisund määratakse põhjaveekogumi keemilise seisundi ja koguselise seisundi alusel, olenevalt sellest, kumb neist on halvem. Seega, põhjavee seisund on hea, kui nii põhjaveekogumi keemiline seisund kui ka koguseline seisund on vähemalt hea. Juhul, kui inimtegevuse tõttu võib põhjaveekogumi seisund muutuda halvaks, on põhjaveekogum ohustatud. Põhjaveekogumi seisundiklassi määramisel arvestatakse inimtegevuse mõju ja põhjaveekogumi hüdrogeoloogilisi tingimusi, sh põhjavee kaitstust ning põhjaveest sõltuvate ökosüsteemide seisundit. Põhjaveekogumi keemiline seisund näitab inimtegevusest tingitud põhjavee keemilise koostise muutusi ning põhjavee koguseline seisund näitab, millisel määral mõjutab põhjaveekogumit veevõtt.

Koguselise seisundi alusel on Lääne-Viru põhjaveekogumid heas seisundiklassis ning keemiline seisund on samuti heas seisundiklassis, v.a halvas seisundiklassis olev Siluri-Ordoviitsiumi Pandivere põhjaveekogum Ida-Eesti vesikonnas (15) (kvaliteedinõuetele vastava põhjaveega seirekaeve on 76%, esineb nitraatide kasvusuundumus, ületatud on pestitsiidide piirväärtus kahes seirejaamas, naftasaaduste piirväärtus ühes seirekaevus ja nitraatide seitsme aasta keskmine piirväärtus ühes seirejaamas, seirekaevust 3677 on leitud ftalaate).

Kokkuvõtteks on Lääne-Viru maakonnas halvaks hinnatud Siluri-Ordoviitsiumi Pandivere põhjaveekogum Ida-Eesti vesikonnas. Nimetatud põhjaveekogumi seisund on halvenenud võrreldes 2009. a seisundiga. Keskkonnaministeerium on koostanud vesikondade veeseire korraldamise, seireprogramm on esitatud veemajanduskava lisas ja see on ajakohasena kättesaadav

Keskkonnaministeeriumi kodulehel, http://www.envir.ee/et/eesmargid-tegevused/vesi/veemajanduskavad/veemajanduskavad-2015-2021.

Veemajanduskavade alusel on Lääne-Viru maakonnas põhjavee prognoosvaru arvutamine vajalik teha järgmistes piirkondades:

- Siluri-Ordoviitsiumi põhjaveekogum Ida-Eesti vesikonnas (13), Vinni vallas, veekiht O (potentsiaalne veevõtt)
- Siluri-Ordoviitsiumi Pandivere põhjaveekogum Ida-Eesti vesikonnas (15), Väike-Maarja vald, veekiht O (potentsiaalne veevõtt)

Lääne-Viru maakonna **põhjaveevarud** on kinnitatud 06. aprill 2006 keskkonnaministri käskkirjaga nr 408 ja varude kinnitamine on muudetud keskkonnaministri 21.detsembri 2007 käskkirjaga nr 1414. Keskkonnaministri käskkirjaga nr 224 on 13.02.2009 kinnitatud uuesti Tapa linna Moe II ordoviitsiumi veehaarde põhjavee tarbevaru.

Veeseaduse alusel (§ 12 lg 6), Põhjaveekomisjoni 02.12.2005. a ettepaneku põhjal (protokoll nr 79), ning vastavalt keskkonnaregistri põhjaveehaarete nimistus hoitavale põhjaveevarude arvestusele on kinnitatud Lääne-Viru maakonna põhjaveevarud vastavalt tabelile 10.

Tabel 10. Lääne-Viru maakonna kinnitatud põhjaveevarud

Põhjavee-maardla	**Põhjavee-maardla piirkond**	**Valdaja**	**Veekihi geoloogiline indeks**	**Põhjavee-varu, m^3/ööp**	**Varu katergooria[1] ja otstarve**	**Kasutus-aeg**
Haljala	Viru Õlu AS		C-V	800	T_1 joogivesi	kuni 2024
Kadrina	Kadrina		O	400	T_2 joogivesi	kuni 2025
	Kadrina		O-C	700	T_1 joogivesi	kuni 2025
Kunda	Kunda		V_2vr	720	T_1 joogivesi	kuni 2025
	Kunda		V_2gd	1 290	T_1 joogivesi	kuni 2025
Rakvere	Arkna veehaare		O (Lasnamäe-Kunda)	1 400	T_1 joogivesi	kuni 2020
	Rakvere lihakombinaadi Arkna veehaare		O (Keila-Kukruse)	1 000	T_1 tootmisvesi	kuni 2020
	Rakvere linn		O-C	800	T_1 joogivesi	kuni 2020
	Rakvere lihakombinaat		O-C	500	T_1 joogivesi	kuni 2020
	Arkna veehaare		O-C	500	T_1 joogivesi	kuni 2020
	Rakvere ümbrus		O-C	1 760	T_1 joogivesi	kuni 2020

Põhjavee-maardla	Põhjavee-maardla piirkond	Valdaja	Veekihi geoloogiline indeks	Põhjavee-varu, m^3/ööp	Varu katergooria[1] ja otstarve	Kasutus-aeg
	Rakvere linn		C-V	500	T_1 joogivesi	kuni 2020
	Piira veehaare		C-V	6 000	T_1 joogivesi	kuni 2020
	Arkna veehaare		C-V	2 000	T_1 joogivesi	kuni 2020
	Rakvere ümbrus		C-V	1 660	T_1 joogivesi	kuni 2020
Tamsalu	Tamsalu linn		O	480	T_1 joogivesi	kuni 2025
	Tamsalu veehaare		O	800	T_1 joogivesi	kuni 2025
	Tamsalu veehaare		O-C	360	T_1 joogivesi	kuni 2025
Tapa	Tapa-Moe		O	13 400	T_1 joogivesi	kuni 2006
	Moe II	AS Tapa vesi	O	2 000	T_1 , Põhjavee kvaliteedi klass I	31.12.2033
	Tapa		C-V	1 200	T_1 joogivesi	kuni 2010
	Tapa		O-C	1 500	T_1 joogivesi	kuni 2033
Virukivi	Virukivi		O	450	T_1 joogivesi	kuni 2020
	Virukivi		V_2vr	50	T_1 joogivesi	kuni 2020
Väike-Maarja	V-Maarja veehaare		O	2 010	T_1 joogivesi	kuni 2013
	V-Maarja veehaare		O	1 590	T_2 joogivesi	kuni 2013

[1] Keskkonnaministri 27. jaanuari 2003. a määruse nr 9 „Põhjaveevaru hindamise kord“ kohaselt jaguneb põhjaveevaru uurituse detailsuse alusel tarbevaruks T_1 või T_2 või prognoosvaruks P. T_1 on tagatud põhjaveevaru, T_2 on hinnatud põhjaveevaru ja prognoosvaru P on haldus – või hüdrogeoloogilise piirkonna põhjaveevaru eeldatav hulk, millega tuleb arvestada piirkonna arengukavade koostamisel, vee erikasutuslubade andmisel ja ühest puurkaevust koosneva veehaarde projekteerimisel.

Joogiveega varustamiseks planeeritava põhjaveevaru kvaliteedi vastavuse sotsiaalministri 2. jaanuari 2003. a määrusele nr 1 „Joogivee tootmiseks kasutatava või kasutada kavatsetava pinna- ja põhjavee kvaliteedi- ja kontrollinõuded“ ja sellest tuleneva põhjavee puhastamise vajaduse kindlakstegemiseks tuleb lähtuda varu uuringuaruandest.

Lääne-Viru maakonna vee erikasutusega põhjaveehaarete kaart on lisa 3 (Keskkonnaministeeriumi koduleht, http://www.envir.ee/et/eesmargid-tegevused/vesi/pohjavesi). Kaardil on näidatud Lääne-Viru maakonna puurkaevud, mis on veevõtuga rohkem kui 5 m^3/d.

6.10.2 Pinnavee seisund

Pinnavee seisund sõltub eelkõige reovee puhastamise tõhususest, põllumajanduse intensiivsusest ja põllumajanduses rakendatavatest kaitsemeetmetest. Pinnavee seisundi üle peetakse arvestust pinnaveekogumite kaupa. Pinnavee seisundi hindamiseks kasutatakse viit seisundiklassi: väga hea, hea, kesine, halb ja väga halb. Pinnaveekogumi seisundi hindamisel kasutatakse riikliku keskkonnaseire programmi raames kogutavat infot, veekasutuse aruannetest laekuvat infot, modelleerimist ja muud kättesaadavat infot.

Veekogumite seisund 2014. a seireandmetele tuginedes näitab, et Lääne-Viru maakonnas on pinnaveekogumite seisund 2014 järgmine:

- Halvas seisus – 7 veekogumit (Valgejõgi Moe paisuni, Kunda jõgi alumisest HEJ paisust suudmeni, Mustoja Vihula alumise paisjärveni, Selja jõgi Veltsi ojani, Selja jõgi Soolikaojast Varangu mnt sillani, Soolikaoja, Sõmeru jõgi)
- Kesises seisus – 19 veekogumit
- Heas seisus – 21 veekogumit

Koondseisundi muutus 2010-2014 aastatel näitab, et 15. pinnaveekogumi seisund on halvenenud, viie seisund paranenud ja 27. veekogumi seisund on samaks jäänud. Uus koondseisundi eesmärk on kõik pinnaveekogumid saada heasse seisundisse hiljemalt 2021. aastaks.

Lääne-Viru maakonna pinnavee seisund ja tõdemus, et seisund järjest halveneb, ilmestab hästi, et tegemist on olulise probleemiga. Veekogude seisundi halvenemine on seotud eelkõige hajukoormuse (põllumajanduse intensiivistumine) tõttu.

6.10.3 Reovesi

Veekogude hea seisundi ja kvaliteetse joogivee teemaga tuleb paralleelselt käsitleda reovee teemat. Keskkonnaministeeriumi tellimusel valmis 2014. a „**Hajaasustuse reovee kohtkäitlussüsteemide inventuuri aruanne**“. Nimetatud töö andmetel on *ca* 700 hoonel veel kuivkäimla (tabel 11).

Tabel 11. Hajaasustuses väljaspool reoveekogumisalasid elavate elanike, eluhoonete ja üksikobjektide (koolid, hooldekodud, spordikompleksid, turismiobjektid) hinnanguline arv Lääne-Viru maakonnas (allikas: Hajaasustuse reovee kohtkäitlussüsteemide inventuuri aruanne)

Elanike arv	Eluruumi asustatus	Eluhooned			Üksik-objektid
		Hoonel on RVKS	Hoonel on kuivkäimla	Kõik kokku	
13 817	Püsivalt asustatud hooned	2 301	477	2 777	315
	Mittepüsivalt asustatud hooned	555	224	779	

Reovee kohtkäitlussüsteemid, mis asetsevad hajaasustuses teineteisest suhteliselt eraldatult, kujutavad peamiselt ohtu keskkonnale, mis on kohtkäitlussüsteemi lähiümbruses. Avalduv keskkonnamõju seisneb peamiselt pinnase ja joogivee reostamises reoveega ja selles sisalduvate komponentide ja mikroorganismidega. Juhul kui mitmete üksikmajapidamiste reovee

kohtkäitlussüsteemid asuvad lähestikku või tegemist on hajaasustuses esinevate väikeste kortermajade reovee kohtkäitlussüsteemidega, mille koormus on suurem, on nõuetele mittevastava süsteemi mõju keskkonnale ulatuslikum. Viimasel juhul võivad reovee kohtkäitlussüsteemid sõltuvalt konkreetse asukoha põhjavee kaitstusest avaldada mõju põhjaveele või sõltuvalt kohtkäitlussüsteemi ja pinnaveekogu vahelisest kaugusest avaldada mõju pinnaveekogule. Lähtuvalt reoveekäitlussüsteemide jõudlusest ja sellest tulenevast keskkonnariskist on Vabariigi Valitsuse määruse nr 171 „Kanalisatsiooniehitiste veekaitsenõuded“ sätestatud reoveekäitlussüsteemidele ja nende osadele vastavad kujad, mis peavad tagama, et reoveekäitlussüsteem või selle osa ei avaldaks tavapärases ekspluatatsioonis ega ka avariisituatsiooni korral mõju keskkonnale, sealhulgas siis joogiveeallikale. (Hajaasustuse reoveekäitlussüsteemide mõjust keskkonnale)

Inventuuri käigus leiti, et peamiseks nõuetele mittevastavuse asjaoluks on biotiikide, kogumismahutite ja kuivkäimlate puhul kanalisatsioonisüsteemide lekkekindluse puudumine ja sellest tulenev oht ja mõju keskkonnale.

Lääne-Virumaa põhjavesi on enamjaolt kaitsmata või nõrgalt kaitstud, mistõttu peaksid reovee kohtkäitlussüsteemid väga korralikud ja töötavad olema. Lääne-Viru maakonnas on oluline pöörata tähelepanu kaitsmata ja nõrgalt kaitstud põhjaveega aladel paiknevate reovee kohtkäitlussüsteemide tehnilisele seisukorrale ja nõuetele vastavusse viimisele. Lisaks tuleb ka arvestada asjaolu, et avarii korral ohustavad põhjavett kõik kaitsmata või nõrgalt kaitstud piirkonna kohtkäitlussüsteemid. Elanike tähelepanu tuleb suunata sobiva kohtkäitlussüsteemi kavandamisel, rajamisel ja hooldamisel.

Inventeeritud reovee kohtkäitlussüsteemide jaotus oli Lääne-Viru maakonnas järgmine:

- Kuivkäimlal põhinev reoveekäitlussüsteem – 23 %
- Kogumismahutil põhinev reoveekäitlussüsteem – 61,1 %
- Imbsüsteemil põhinev reoveekäitlussüsteem – 13,7 %
- Filtersüsteemil põhinev reoveekäitlussüsteem – 0,4 %
- Aktiivmudatehnoloogial põhinev reoveekäitlussüsteem – 0,9 %
- Biokiletehnoloogial põhinev reoveekäitlussüsteem – 0,9 %

65% kogu inventeeritud reovee kohtkäitlussüsteemist on rajatud enne 2000. aastat. Nimetatud uuring tõi välja, et Lääne-Viru maakond on Eestis kõige **kriitilisem seoses reovee tõenäolise juhtimisega põhjavette**. Inventeerimise andmete põhjal eelkõige väiksema põhjavee kaitstuse, aga ka tehniliselt nõuetele mittevastavate süsteemide tõttu ei toimunud heitvee juhtimine suublasse vastavalt Vabariigi Valitsuse määruse nr 99 „Reovee puhastamise ning heit- ja sademevee suublasse juhtimise kohta esitatavad nõuded, heit- ja sademevee reostusnäitajate piirmäärad ning nende nõuete täitmise kontrollimise meetmed“ nõuetes sätestatule. **Tõenäoline reovee põhjavette juhtimise osakaal** inventeerimise andmete põhjal on vastavalt **38,9 %** (Eesti maakondade näitajatest kõige suurem).

Parandamaks hajaasustuse reovee kohtkäitlussüsteemide planeerimise, valiku, kooskõlastamise, ehitamise ja hooldusega seotud arusaamasid nii süsteemide kavandajate, omanike kui ka kohalike omavalitsuste ja Keskkonnaameti spetsialistide poolt, koostati „Hajaasustuse reovee kohtkäitlussüsteemide inventuuri aruande“ koostamisel ka järgmised juhendmaterjalid:

• „Juhendmaterjal hajaasustuse reoveekäitlussüsteemide kavandamiseks, valikuks, ehitamiseks ja hooldamiseks“;

• Juhendmaterjal hajaasustuse reoveekäitlussüsteemide valikuks sõltuvalt põhjavee kaitstusest: soovituslik abimaterjal kohaliku omavalitsuste ja Keskkonnaameti töötajatele.

Tiheasustusaladel toimub reovee käitlemine vee erikasutusloa alusel ja nendele tehakse eraldi seiret.

6.11 Maardlad ja maavarad

Lääne-Virumaa on rikas oma maavarade poolest, kus lisaks ehitusmaavaradele ja turbale esineb ka maakonnale ja riigile strateegilise tähtsusega maavarasid, nagu põlevkivi, fosforiit ning tehnoloogilistes protsessides kasutatav lubjakivi. Viimased on aluspõhja maavarad, mis lasudes kohati üksteise peal, katavad üheskoos ligi 36% maakonna territooriumist. („Lääne-Virumaa strateegilised maavarad“).

Seisuga 03.02.2016 asub Lääne-Viru maakonna territooriumil 105 keskkonnaregistri maardlate nimistus olevat maardlat või maardlaosa ning 54 kehtivat maavara kaevandamise luba.

Lääne-Viru maakonna piires paikneb Eesti põlevkivi- ehk kukersiidimaardla suhteliselt vaesem lääne- ja loodeosa. Selle rikas ja intensiivselt ekspluateeritav kesk- ja idaosa paikneb Ida-Viru maakonnas. Peale selle asub Lääne-Viru maakonnas veel Tapa kukersiidileiukoha idaosa ning väike ala graptoliit-argilliidi Põhja-Eesti levikualast (joonis 21). Viimase kahe ressursid ei paku praegu veel piisavat tööstuslikku huvi ega ole arvel keskkonnaregistris. Keskkonnaregistris arvel olev Lääne-Viru maakonna kukersiidi koguvaru on 1 299 979 tuhat tonni. 808 021 tuhat tonni ehk 62% koguvarust lasub sügavusel alla 30 m ning on teoreetiliselt sobilik avakaevandamiseks. Sügavusel üle 30 m, mis on üldjuhul sobiv allmaakaevandamiseks, lasub 491 958 tuhat tonni ehk 38%. Lääne-Viru maakonna piires on aktiivne tarbevaru (51 682 tuhat tonni) arvel Haljala uuringuvälja põhjaosas kuni 20 m sügavuses, Sonda uuringuvälja kirdenurgas (12 233 tuhat tonni) kuni 40 m sügavuses ning pisikese laiguna Ubja karjääri kaeveväljal (6140 tuh. tonni), mida kaevandatakse Kunda tsementitehase huvides. Eesti maavarade klassifikatsiooni kohaselt jaotub Lääne-Viru maakonna kukersiidi koguvaru 1 299 979 tuh. tonni järgmiselt: aktiivne tarbevaru 70 055 tuhat tonni, passiivne tarbevaru 569 827 tuhat tonni, aktiivne reservvaru 44 958 tuhat tonni ja passiivne reservvaru 615 139 tuhat tonni. Pindalaliselt paikneb kukersiidi-varu põhiliselt Rägavare, Sõmeru, Rakvere ja Haljala valla piirides. Kukersiidikihindi keskmisest energiatootlusest lähtuvalt on nimetatud uuringuväljade varud energiatootluselt kehvemad kui Ida-Viru maakonnas paiknevad kasutusel olevate ja kavandatavate Ojamaa ja Uus-Kiviõli kaeveväljade ning Puhatu uuringuvälja varud, ning vaesemad või peaaegu võrdsed Ida-Viru maakonnas veel kasutusele võtmata Sonda, Oandu, Seli ja Permisküla uuringuväljade varud. Ida-Viru maakonna uuringuväljad paiknevad praegustele põlevkivi suur-tarbijatele lähemal kui Lääne-Viru maakonna väljad. Iseloomustatud uuringuväljadest lõuna poole jääb leiukoha loodepiirini otsingutega haaratud ala, mille varu 20-100 m sügavusel lasuva kihindi kehvast kvaliteedist lähtuvalt ei peeta seni arvestamisväärseks. Tapa leiukoha eelnevalt uuritud põlevkivikihind lasub sügavusel 60-170 m ning on energiatootluselt võrreldav Eesti maardla (EPM) lõuna- ja loodepoolsete äärealadega, ning seega vähem huvipakkuv kui ülalkirjeldatud Lääne-Viru

maakonna uuringuväljad. Siiski, Leningradi maardla lõunaosas on kaevandatud Eesti maardla lõunaosa ja Tapa maardla kihindiga sarnast kihindit. Lääne-Viru maakonna põlevkivi tarbe- ja reservvarude väljadel ei ole läbi viidud kaasaegsetele nõuetele vastavaid teostatavus- ja tasuvusuuringuid. Nende väljade kasutusse võtmise otsustamisele peaksid eelnema vastavad uuringud. Graptoliitargilliiti on esialgselt hinnatud kui põlevkivi Põhja-Eestis ja selle uraani, molübdeeni, vanaadiumi jt metallide sisaldusi Toolse fosforiidimaardla piirides. Madala kasulike komponentide sisalduse tõttu puudub kaasajal huvi selle potentsiaalse maavara vastu. („Lääne-Virumaa strateegilised maavarad“)

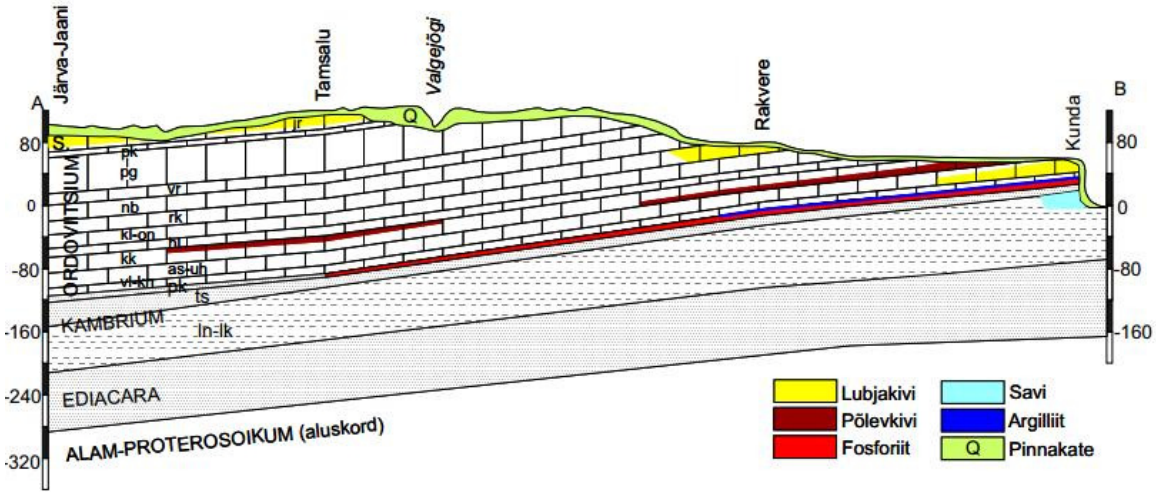

Joonis 21. Põhja-lõuna suunaline geoloogiline profiil koos maavarade esinemisega Lääne-Viru maakonnas (allikas: Lääne-Virumaa strateegilised maavarad, 2010)

Põlevkivi kaevandused ja karjäärid paiknevad eelkõige Ida-Virumaal, Lääne-Virumaale jääb vaid Ubja vana kaevandus ja praegune Ubja karjäär (Põlevkivi kasutamise riiklik arengukava 2016-2030 eelnõu seisuga okt 2014).

Lääne-Viru maakonnas asuvad Tallinnast Narvani ulatuvad Eesti **fosforiidi**vööndi rikkaimad ja suurimad leiukohad. Praeguse majandussüsteemi tingimustes ei ole Nõukogude ajal tootmisväärsena käsitletud fosforiidivaru kasutamine kaugeltki konkurentsivõimeline, mistõttu on Lääne-Viru maakonna fosforiidi tarbe- ja reservvarud Eesti keskkonnaregistris arvel passiivsetena. Eesti fosforiidimaardlate arendamise uuringud on täielikult seiskunud. Majandusliku huvi taaskerkimise korral peaks tõsisele arendustegevusele eelnema ulatuslik ja aeganõudev kaevandamis-, kasutamis- ja keskkonnatehnoloogiliste uuringute etapp, mis omakorda nõuab vastavate pädevuste (taas)loomist riigis. („Lääne-Virumaa strateegilised maavarad“)

Lääne-Virumaa **tehnoloogilise lubjakivi** maardlad on seotud eelkõige siluri ladestu juuru lademe Tamsalu kihistu *Borealis*-lubjakiviga, mis on oma puhtuse tõttu kasutatav eelkõige tehnoloogilise lubja-maavarana (joonis 22). *Borealis*-lubjakivi levikuala ulatub ka Järvamaale, kus paiknevad Karinu, Metsla ja Kuusna tehnoloogilise lubjakivi maardlad (joonis 21). Lisaks siluri kivimitele on tehnoloogilise kivina arvel ka ordoviitsiumi lubjakivid Rakvere maardlas, mis on *Borealis*-lubjakivist oluliselt savikamad ja seega halvemate kvaliteedinäitajatega. („Lääne-Virumaa strateegilised maavarad“)

Maapõueseaduse (MaaPS) kohaselt on maavara looduslik kivim, setend, vedelik või gaas, mille omadused või mille lasundi lasumistingimused vastavad MaaPS § 9 lõike 1 alusel kehtestatud nõuetele või uuringu tellija esitatud nõuetele ja mille lasund või selle osa on keskkonnaregistris arvele võetud. MaaPS § 9 lg 1: Nõuded dolokivi, fosforiidi, järvelubja, järvemuda, kristalliinse ehituskivi, kruusa, liiva, lubjakivi, meremuda, metallitoorme, põlevkivi, savi ja turba omadustele ning lasumistingimustele ja omadustele maavaravaruna maardlas arvele võtmiseks kehtestab valdkonna eest vastutav minister.

Maapõueseadusele tuginedes jagunevad maardlad üleriigilise ja kohaliku tähtsusega maardlateks (MaaPS §3 lg 1) ning maavaravaru jaguneb olenevalt uurituse detailsusest tarbevaruks, reservvaruks ja prognoosvaruks (MaaPS § 10 lg 1).

Kaevandada tohib ainult keskkonnaregistris maavarana arvele võetud kivimi, setendi, vedeliku või gaasi looduslikku lasundit, kui käesolev seadus ei sätesta teisiti (MaaPS §25 lg 2).

Ehitiste püstitamisel, maaparandusel või põllumajandustöödel ülejääva kaevise kasutamine: kaevise võõrandamine või selle väljaspool kinnisasja kasutamine on lubatud ainult Keskkonnaameti nõusolekul (MaaPS§ 60 lg 3).

§ 62. Maapõue kaitse põhinõuded

(1) Maapõue seisundit ja kasutamist mõjutava tegevuse korraldamisel tuleb tagada:

1) arvelevõetud maavara kaevandamisväärsena säilimine;

2) arvelevõetud maavaravaru kaevandamisväärsena säilimine;

3) juurdepääs maavaravarule;

4) kasutada antud maavaravaru optimaalne kasutamine.

Vastavalt looduskaitseseadusele (LKS) on kaitseala piiranguvööndis keelatud maavara kaevandamine (kui kaitse-eeskirjaga ei sätestata teisiti) (§ 31 lg 2 p 3). Samuti on keelatud maavara kaevandamine ranna ja kalda piiranguvööndis (LKS § 37 lg 3 p 5).

Sihtkaitsevööndites on keelatud (kui kaitse-eeskirjaga ei ole sätestatud teisiti) igasugune majandustegevus ja loodusvarade kasutamine (LKS § 30 lg 2 p 1 ja 2).

Lisaks käsitlevad maavara ja maardlaid ka kaevandamisseadus ja keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus.

Lääne-Viru maakonnaplaneeringuga on jaotatud maavarad kolmeks:

- Tänapäevase ja lähituleviku kaevandusperspektiiviga maavarad

Nendeks on Kunda tsementitoorme piirkond maakonna põhjaosas ja Tamsalu-Rakke piirkond maakonna lõunaosas.

- Kaugema kaevandamisperspektiiviga maavarad

Need on seotud põlevkivi tarbe- ja reservvarudega.

- Vähese ja ebaselge kaevandamisperspektiiviga maavarad

Siia kuuluvad vähemuuritud ja sügavamal paiknevad põlevkivi-, fosforiidimaardlad ja Rakvere tehnoloogilise lubjakivi maardla levilad.

Lääne-Viru maakonnaga seotud maardlad on esitatud joonisel 22.

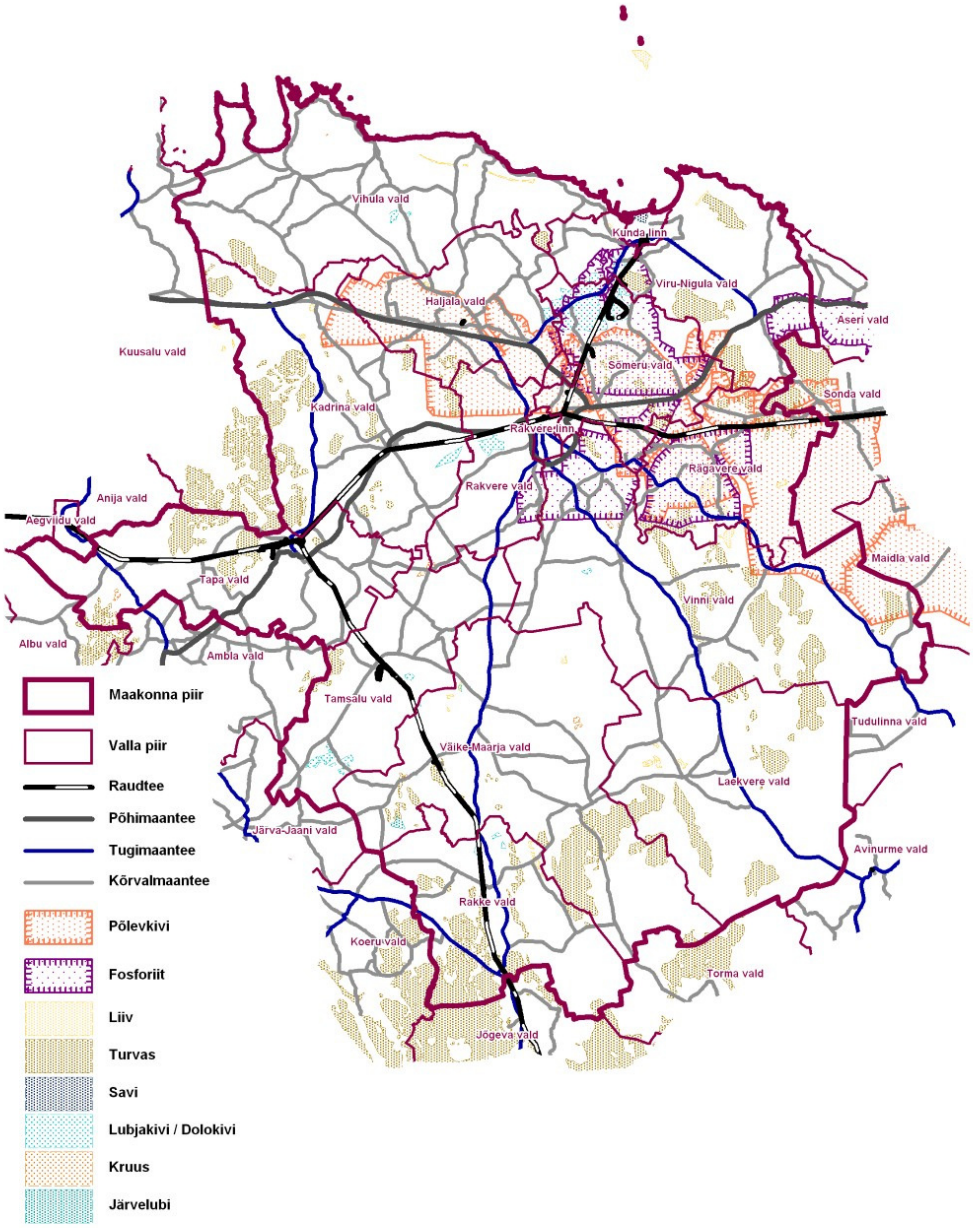

Joonis 22. Lääne-Viru maakonna maardlad seisuga 20.10.2015

Maakonnaplaneeringuga ei nähta ette Lääne-Viru maakonna ruumistruktuuri mõjutavat põlevkivi täiendavat kaevandamist ega ka fosforiidi kaevandamist (tegemist on ehk kaugema tuleviku küsimustega), mistõttu neid ka ei käsitleta maakonnaplaneeringus. Maakonnaplaneeringus on leitud, et edasistes planeeringutes ja arendustegevuste kavandamisel tuleb arvestada vajadusega rajada uusi või laiendada olemasolevaid karjääre lubjatööstusele ja tsementitööstusele.

Planeerimisseaduse § 56 lg 1 sätestab, et maakonnaplaneeringu ülesandeks on maardlate ja kaevandamisest mõjutatud alade kasutustingimuste määramine. Maakonnaplaneeringuga on

sätestatud, et rannajoonest kuni 3 km kaugusel kruusa ja liiva ulatuslikku kasutuselvõttu tuleb võimalusel vältida. Ulatuslik kasutuselevõtt on konkreetse kasutuselevõtukoha olemasolevate pinnavormide või maastikupildi muutmine. Juhul, kui nimetatud aladel on kaevandamine majanduslikult otstarbekas, tuleb eelnevalt kaaluda kaasnevaid mõjusid rannaala puhke- ja maastikuväärtustele. Rannaala puhke- ja maastikuväärtuste toimimise tagamisega tuleb arvestada kaevandamisloale tingimuste seadmisel, korrastamistingimuste andmisel ja nende alusel korrastamisprojekti koostamisel.

Kui maakonnaplaneeringu rakendamise ajal selgub vajadus alustada fosforiidi maardlate uuringuga, siis seda on aktsepteeritav teha Kunda jõest ida pool. Igal juhul on selle tegemiseks vajalik eelnevalt koostada Pandivere hüdrogeoloogiline uuring, hindamaks kaevandustegevuse erinevaid riske.

6.12 Maanteetransport

Riigiteede ülesanne on tagada inimeste ja kaupade liikumine, ühendades Eesti erinevaid piirkondi ja tagades juurdepääsu kõikidele Eesti linnadele ja valdadele ja olulisematele sihtkohtadele (näiteks sadamad). Riigiteede korrashoiu eest vastutab Maanteeamet. Riigiteed liigitatakse: põhimaanteed, tugimaanteed, kõrvalmaanteed, ühendusteed, riigi jäätee ning muu riigitee.

Lääne-Viru maakonda läbivad põhimaanteedest Tallinn–Narva (E20) ja Pärnu-Rakvere-Sõmeru maantee. Tugimaanteed on Lääne-Viru maakonnas järgmised: Jägala-Käravete maantee, Põdruse-Kunda-Pada maantee, Rakvere-Luige maantee, Rakvere-Väike-Maarja – Vägeva maantee, Rakvere-Haljala maantee, Tapa-Loobu maantee, Tartu-Jõgeva-Aravete maantee, Rakvere-Rannapungerja maantee.

Tallinn-Narva maantee on oluline Lääne-Viru maakonna sidumisel Harju-Viru [Põhja-Eesti] regionaalse toimepiirkonnaga, mis on üheks maakonnaplaneeringu ruumilise arengu eesmärgiks. Maakonna põhjaosa paremaks ühendamiseks ülejäänud Harju-Viru [Põhja-Eesti] regionaalse toimepiirkonnaga oleks vaja kujundada Viitnast ja Padast transpordisõlmed ehk tagada seal ümberistumisvõimalused. Transpordisõlmede arendamisel on oluline integreerida kohalik ja kaugbussiliiklus – ühildades liikumisgraafikuid, lühendades seejuures busside ooteaega. Maakonnaplaneeringuga on nähtud, et tuleb välja arendada ka parklad ning kasutajasõbralikud ootepaviljonid.

Maakonnaplaneeringuga on välja toodud muudetavad teelõigud (joonis 23):

1. Põhimaantee nr 1 (Tallinn-Narva) Aaspere-Haljala lõigu lahendus (ristmike, ristete, kogujateede asukohad) on kaardile kantud oluliselt muudetava teelõiguna trassikoridoriga 150 m (trassi on juba kajastatud Haljala valla üldplaneeringus, millele on koostatud keskkonnamõju strateegiline hindamine)
2. Tugimaantee nr 23 Haljala-Rakvere perspektiivne trass trassikoridoriga 150 m (trassi asukoht on osaliselt kajastatud Haljala valla üldplaneeringus, millele on koostatud keskkonnamõju strateegiline hindamine)

3. Põhimaantee nr 1 (Tallinn-Narva) Sõmeru õgvendus ning perspektiivsed ristmike ja ristete asukohad on markeeritud planeeringu kaardil oluliselt muudetava teelõiguna (trassi on juba kajastatud detailsemalt Sõmeru valla üldplaneeringus)
4. Põhimaantee nr 1 (Tallinn-Narva) trass Lääne-Viru maakonnas Sõmeru, Viru-Nigula vallas ning selle jätkumine Ida-Viru maakonnas kuni Kukruse-Jõhvi maanteelõiguni, mis on kajastatud oluliselt muudetava teelõiguna. Lähiajal on kavas algatada täpsem planeering riigi põhimaantee trassi koridor Haljala-Kukruse vahelisel lõigul.

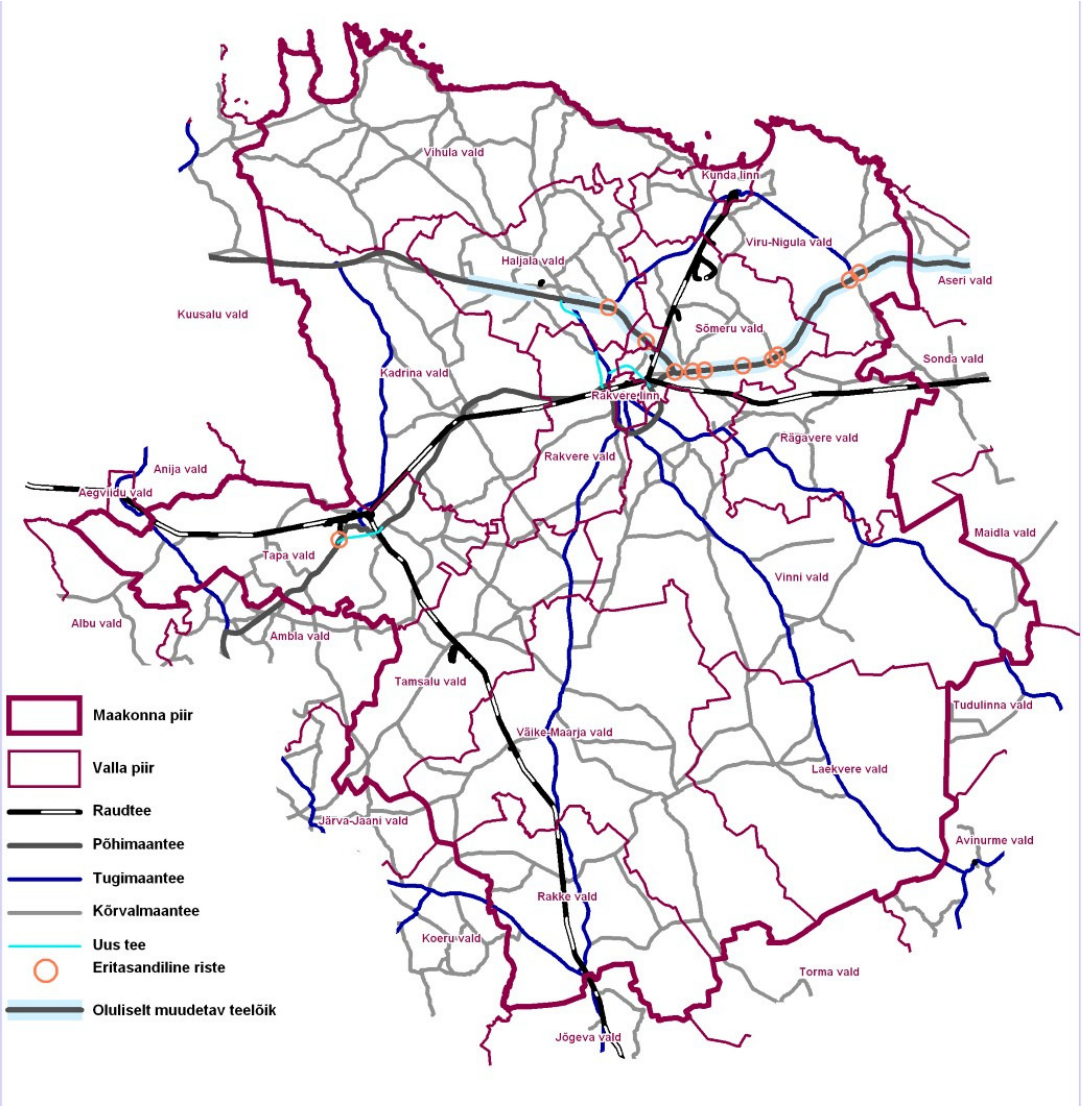

Joonis 23. Lääne-Viru maakonna maanteed koos oluliselt muudetavate teelõikudega

Maakonna arengu seisukohalt on olulised:

- Rakvere linna põhjapoole ümbersõit
- Tapa linna ümbersõit

Maanteetransport, mis toimib toimepiirkondade ja keskuste võrgustiku ühendamiseks on kirjeldatud peatükis 6.3.

Autotransport on pidevalt suurenenud ja ühistransport viimastel aastatel pidevalt vähenenud. Sellel on mitmeid põhjusi – autokasutuse kättesaadavuse paranemine seoses elatustaseme tõusuga; hajaasustus, kus ei ole otstarbekas pakkuda autokasutuse mugavusega võrreldavat ühistransporditeenust; muudatused rahvastiku paiknemises ja maakasutuses, millega ei ole ühistranspordisüsteemi suudetud piisavalt kohandada; olemasoleva ühistranspordi kvaliteet, mis tihti ei vasta inimeste ootustele ka piirkondades, kus seda on võimalik kuluefektiivselt pakkuda.

Maanteetransport on peamine peenosakeste ja müra allikas ning looduskeskkonna killustamise põhjustaja. Transpordisektori kasvuhoonegaaside heitest moodustab maanteetranspordi osa 94%, seejuures moodustab sõiduautodest pärinev kasvuhoonegaasi heide 67% (Transpordi arengukava 2014-2020). Seega on just maanteetranspordi keskkonnamõjude vähendamises suurim potentsiaal Euroopa ühise kliimapoliitika eesmärkide täitmiseks ning negatiivse mõju vähendamiseks inimeste tervisele ja looduskeskkonnale.

Eesti on üle võtnud Euroopa keskkonnamüra direktiiviga 2002/49/EC seatud välisõhus leviva müra vähendamise eesmärgid ja kohustused ning siseriiklikult kehtestanud need välisõhu kaitse seaduses.

Liikluse planeerimine ja suunamine on vajalik selliselt, et oleks välditud konfliktid loodusega. Liikumisvõimalused mõjutavad oluliselt inimeste elukvaliteeti, mistõttu transpordisüsteem peab võimaldama ohutut ja keskkonnasäästlikku liikumisvõimalust kõigile inimestele.

Maakonnaplaneeringuga on määratud üldised trassikoridoride kasutustingimused.

6.13 Raudteetransport

Raudtee täidab nii reisijate- kui ka kaubaveo rolli. Avalikuks kasutamiseks mõeldud raudteetaristu kuulub suuremas osas riigi äriühingule AS Eesti Raudtee ja osaliselt ettevõttele Edelaraudtee Infrastruktuuri AS. Lisaks on mitteavalikuks kasutamiseks mõeldud raudteelõigud sadamates ja AS Eesti Energia Kaevandused omanduses olev põlevkivi veoks kasutatav raudtee. Transpordi arengukava 2014-2020 kohaselt on raudteetaristu piisav, et teenindada umbes kaks korda suuremat kaubavoogu kui hetkel raudteel liigub.

Lääne-Viru maakonda läbivad Tallinn–Narva ja Tallinn–Tartu raudtee (joonis 24). Tapa on oluline raudteesõlmjaam.

Raudtee ja –raudteetranspordi edasine areng on seotud maakonnaplaneeringu kahe eesmärgiga: parem ruumiline integreeritus Soome lahe piirkonnaga – raudteeliikluse areng loob eeldused Lõunakoridori aegruumilise vahemaa kahanemiseks ja Harju-Viru [Põhja-Eesti] regionaalse toimepiirkonna parem integreeritus – raudteeliikluse areng võimaldab siduda regionaalse toimepiirkonna ühtseks tervikuks ning vähendab aegruumilisi vahemaid, luues eelduse ulatusliku tööjõuareaali tekkeks.

Raudtee läbilaskevõime ammendumise riskid puuduvad ka suuremate kaubamahtude teenindamiseks, mistõttu uusi arendusprojekte kuni 2020. aastani ette ei nähta. Olemasolev Tapa-Narva raudteekoridor võimaldab vajadusel teise rööpapaari paigutamist. Seega täiendavat raudteekoridori maakonnaplaneeringuga ei määrata.

Elektriraudtee arendamine, vähemalt Tapa raudteejaamani, annaks Lääne-Viru maakonnale täiendava arengupotentsiaali ning selle keskkonnamõjud on positiivsemad võrreldes fossiilsete kütuste kasutamisega raudteetransportdis.

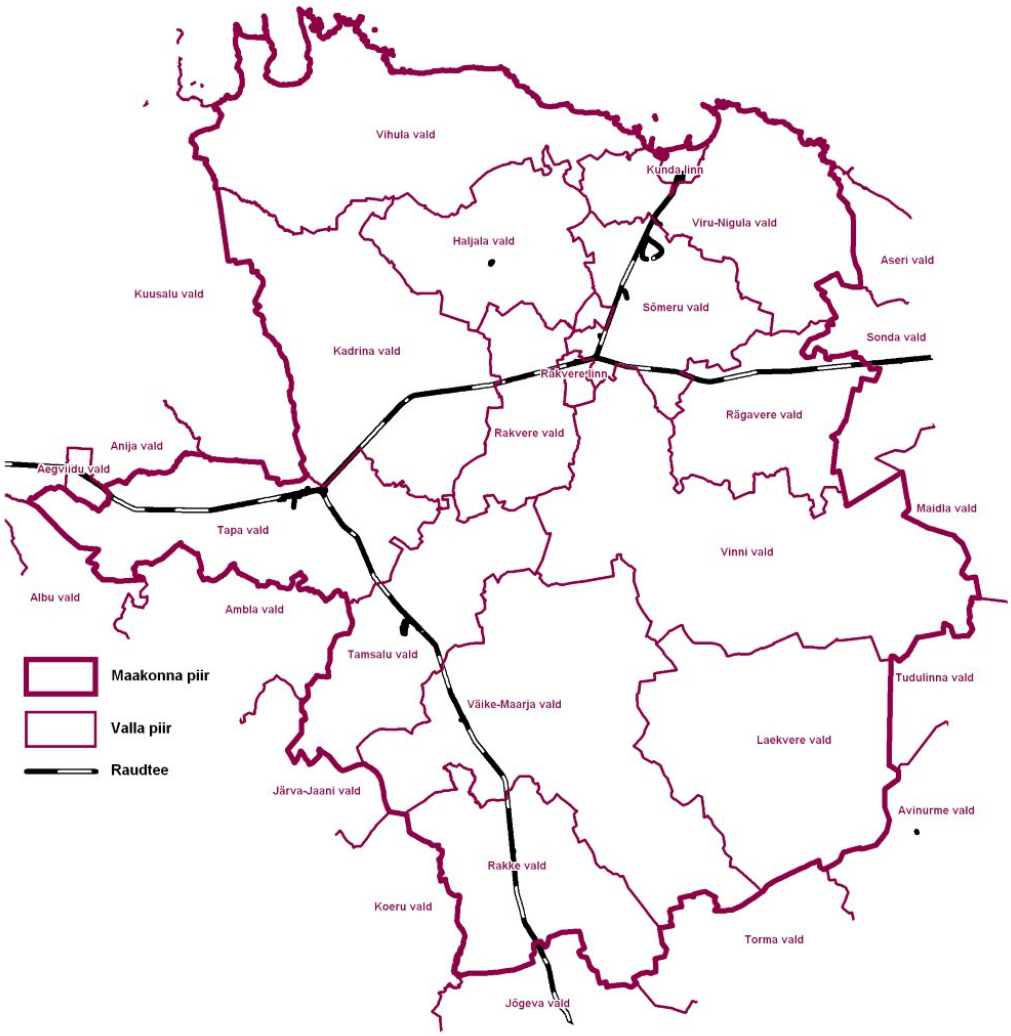

Joonis 24. Lääne-Viru maakonda läbivad raudteed

Eeldades reisirongiliikluse tihenemist ja kiirenemist tõuseb aga päevakorda ka raudteeületuskohtade ohutuse kindlustamine. Olulised on selle kontekstis eelkõige Rakvere ja Tapa linnades raudteeületuskohtade ohutu väljaarendamine (eritasandilised ristumised).

6.14 Sadamad

Lääne-Viru maakonnaplaneering käsitleb rannikualal arendatavate sadamatena Kunda, Vergi, Mahu, Võsu, Eisma, Käsmu, Vainupea, Karepa ja Eru sadamat.

Suuruse ja perspektiivse kasutuse järgi on sadamad (joonis 25) jaotatud kolme kategooriasse:

- Kauba- ja reisisadam, milleks on Kunda;
- Väikesadamad Vergi, Mahu, Võsu, Eisma – tasuliste sadamateenustega, kvaliteetsed tugiteenused harrastusmeresõidule ja mereturismile, harrastuskalurid, talvised hoiuteenused jahtidele ja paatidele;
- Väikesadamad Käsmu, Vainupea, Karepa, Eru – harrastuskalurid, talvised hoiuvõimalused paatidele.

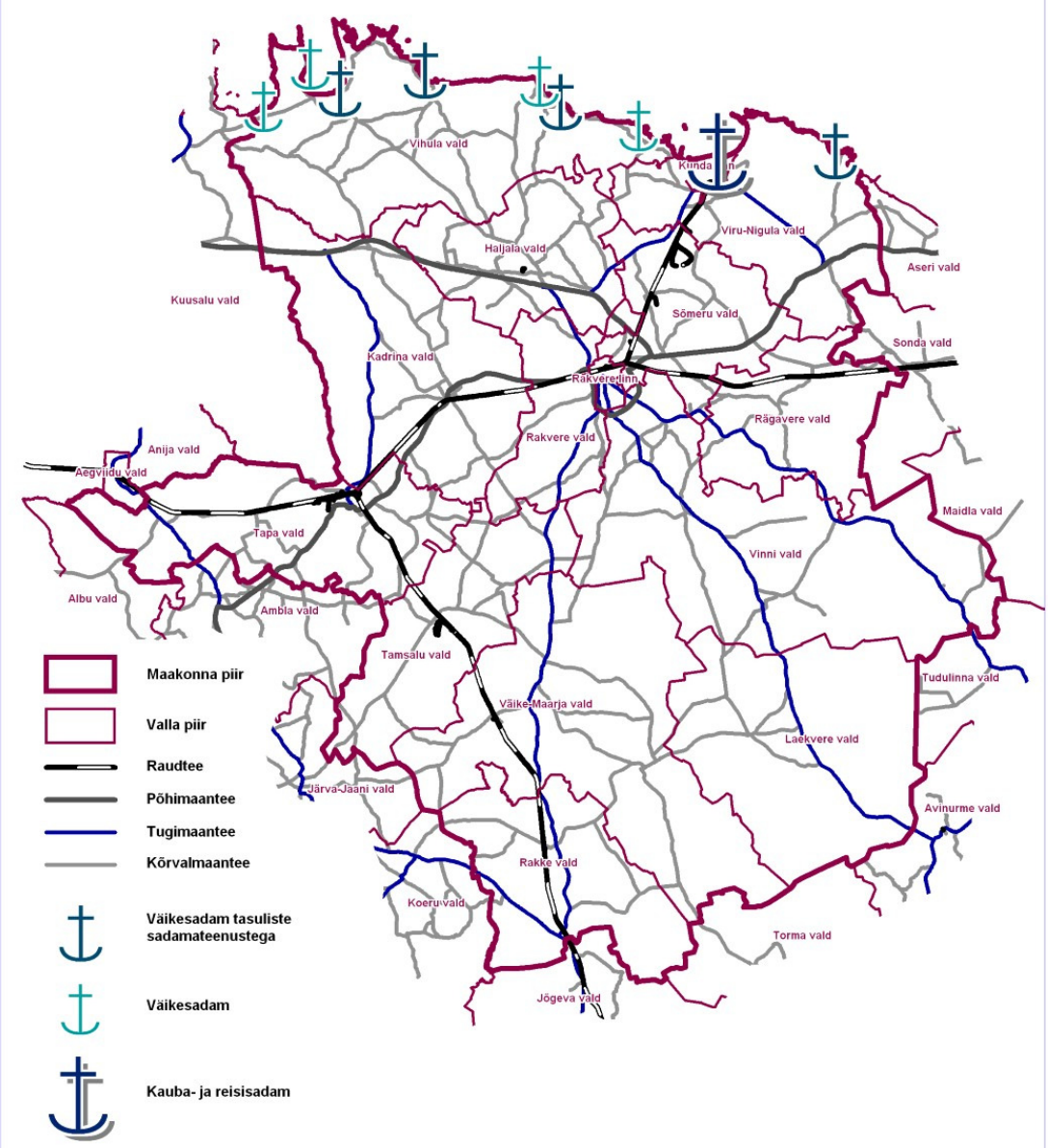

Joonis 25. Lääne-Viru maakonna sadamad

Kunda sadama potentsiaal on seotud nii kauba- kui reisisadama kombineeritud arenguga, millega kaasneb sadama laiendamine ning reisiterminali ja jahisadama rajamine.

Väikesadamate kasutamise eesmärk on turismivõimaluste arendamine ning võimaluste loomine kalanduseks. Arengusuund on muuta sadamad aktiivselt tegutsevateks üksusteks, kus oleksid

olemas võimalused mere- ja tavaturistide teenindamiseks ning kohalikele harrastuskaluritele paatide hoidmiseks ning remondiks.

Mereturismi arengu eesmärgi täitmiseks on oluline luua piki Lääne-Viru maakonna rannikut erinevatest väikesadamatest moodustuv sadamate kett, mis täiendab maismaaühendusi.

Vastavalt sadamaseadusele vastutab sadama akvatooriumis veeliikluse ohutuse, turvalisuse ja keskkonnakaitse nõuete täitmise eest sadama pidaja. Laevandus on keskkonnale olulise mõjuga (nii vee kui õhu kvaliteedile, jäätmetekkele), mistõttu nendele on seatud ka eraldi karmid keskkonnanõuded, näiteks EL direktiiv 2000/59/EÜ sätestab merereostuse vältimise tagamise läbi laevaheitmete merrejuhtimise vähendamise, esitab nõuded sadamatele (kõik laevaheitmed ja lastijäätmed). Direktiivi eesmärk on vähendada laevaheitmete ja lastijäätmete juhtimist, eelkõige ebaseaduslikku juhtimist merre ühenduse sadamaid külastatavatelt laevadelt sellega, et tõhustatakse sadamate laevaheitmete ja lastijäätmete vastuvõtmiseks mõeldud seadmete kättesaadavust ja kasutamist, parandades seega merekeskkonna kaitset. Sadamates peab olema tagatud vastuvõtuseadmed (laevaheitmed ja lastijäätmed), mis on piisavad selleks, et täita tavaliselt sadamat külastatavate laevade vajadused neile asjatuid viivitusi põhjustamata.

Sadamate laiendamine ja rajamine nõuab eraldi keskkonna hinnangut. Tuleb arvestada ka sadamatest lähtuvate häirivate teguritega, nagu näiteks müra, transpordivood. Samas sadamad on olulised nii kalanduse kui ka töökohtade seisukohalt.

Lääne-Viru maakonnaplaneeringuga on määratud Kunda sadama arengutingimused ja väikesadamate üldised maakasutustingimused.

6.15 Lennuväljad

Lääne-Viru maakonnas on 3 lennuvälja: Tapa, Rutja ja Rakvere lennuväli. Väikelennukite stardi- ja maandumisrada on praegusel ajal vaid Rakveres. Tapa ja Rutja lennuväli on endised nõukogudeaegsed militaarlennuväe objektid, mis on sisuliselt kasutusest väljas.

Maakonnaplaneeringuga määratakse väikelennukite stardi- ja maandumisraja (lennurada) asukohtadeks Rakvere linn ja Sakussaare küla, kus senini otseselt lennundusega seotud tegevusi pole olnud. Lennuvälja, kopteriväljakut, selle lähiümbrust ja maapinnast üle 45 m kõrgust ehitist hõlmavad detailplaneeringud peab kohalik omavalitsus kooskõlastama lennundusseaduse § 35 lg 2 kohaselt Lennuametiga. 2100 meetri pikkuse või pikema peamaandumisrajaga lennuvälja püstitamisel on vajalik läbi viia keskkonnamõju hindamine.

Maakonnaplaneeringuga ei seata lennuväljade osas ülempiiri ning lennuradade kavandamine üldplaneeringutega ei loeta maakonnaplaneeringu muutmiseks. Lennuväljade kasutuselevõtul, rekonstrueerimisel või laiendamisel tuleb tähelepanu pöörata mürahäiringute vähendamisele ning vajadusel leevendusmeetmete väljatöötamisele. Uute lennuväljade rajamisel tuleb lisaks eelnimetatud mõjudele arvestada asukoha valikul eelneva maakasutusega. Vältida tuleb rohelise võrgustiku tuumalasid, rohekoridore ja väärtuslikke maastike.

6.16 Energeetika

Üleriigilise planeeringu Eesti 2030+ kohaselt tuleb vältida soovimatut mõju kliimale, saavutada taastuvenergia suurem osakaal energiavarustuses, tagada energiasäästlik meetmete rakendamine ja energiatootmise keskkonnamõju vähendamine. Elektrivõrgu arengus soovitab nii maakonnaplaneering kui üleriigiline planeering Eesti 2030+ keskenduda rohkem hajutatumale piirkondlikule energia tootmisele, parandades sellega üldist energiajulgeolekut ja võimaldada paremini kasutada kohalikke energeetilisi ressursse (päike, tuul, biomass, maasoojus).

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu kohaselt on tuuleenergia tootmiseks maakonnas sobivaid alasid vähe ja kui ala sobib, on need üksikult ja tuulepargi paigutamiseks väikesed – mahutades vaid mõne tuulegeneraatori. Samas maakonnaplaneering ei välista tuuleparkide kavandamist, kuid sel juhul tuleb sobivust tõestada konkreetse asukohavaliku ja keskkonnamõju strateegilise hindamisega. Tuuleparkide arendamisel ja tuulegeneraatorite paigaldamisel tuleb Kaitseministeeriumiga teha varajast koostööd ja küsida kooskõlastust. Maakonnaplaneeringuga on määratud tingimused, millega tuleb arvestada tuulegeneraatorite püstitamiseks planeeringute koostamisel.

Maakonna lõunaosas on, seoses põllumajanduse intensiivse arenguga, võimalus biogaasi või –kütuse kasutamiseks, kuid need on pigem lokaalsel tasandil ning lahendatavad madalama tasemete strateegiliste planeeringute või dokumentide alusel.

Soojus- ja elektrimajanduses on mõju ökosüsteemidele seotud just taastuvate energiaallikate kasutamisega: mida enam kasutatakse energia tootmiseks metsa ja rohtse biomassi energeetilist ressurssi, seda suurem on ka mõju ökosüsteemidele (Möldre, 2014).

Energeetika on suure mõjuga nii looduskeskkonnale kui sotsiaal-majanduslikule olukorrale. Lääne-Viru maakonnaplaneeringuga ei määratleta kindlaid energia kasutamise viise, mistõttu ei ole otstarbekas hakata hindama erinevate energialiikide mõju keskkonnale. Seda tehakse arengukavade, projektide jms põhiselt.

Vastavalt Eleringis valminud Eesti elektrisüsteemi arengukavale on Lääne-Viru maakonna elektrivõrgus aastani 2030 ja edasi planeeritud järgmised võimalikud arengud:

- Elektrivõrgu ümberehitamine Aruküla-Tapa vahel
- Elektrivõrgu rekonstrueerimine Rakvere-Püssi piirkonnas

Uue 35-220-kilovoldise pingega ja üle 15 kilomeetri pikkusega elektriõhuliini rajamisel on vajalik anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang ning kõrgepingeliini püstitamine, kui selle pinge on üle 220 kilovoldi ja pikkus üle 15 kilomeetri on olulise keskkonnamõjuga tegevus, mille puhul on vajalik läbi viia keskkonnamõju hindamine. Elektrivõrgu ümberehitamisel Aruküla-Tapa vahel on plaanis ka uue 110 kv elektriliini rajamine. Kui uus liin hõlmab Kõrvemaa linnu- ja loodusala (Kõrvemaa maastikukaitseala), tuleb läbi viia ka Natura hindamine.

Vastavalt Elering Gaas AS-s valminud Eesti gaasivarustuse arengukavale on Lääne-Viru maakonna maagaasi ülekandevõrgus aastani 2030 ja edasi planeeritud järgmised võimalikud arengud:

- Tallinn–Jõhvi- Narva ülekandetorustiku (edaspidi: Torustik) rekonstrueerimine

Praegune Lääne-Viru maakonna gaasi ja elektri jaotusvõrk koos tuulegeneraatoritega on toodud Joonis 26.

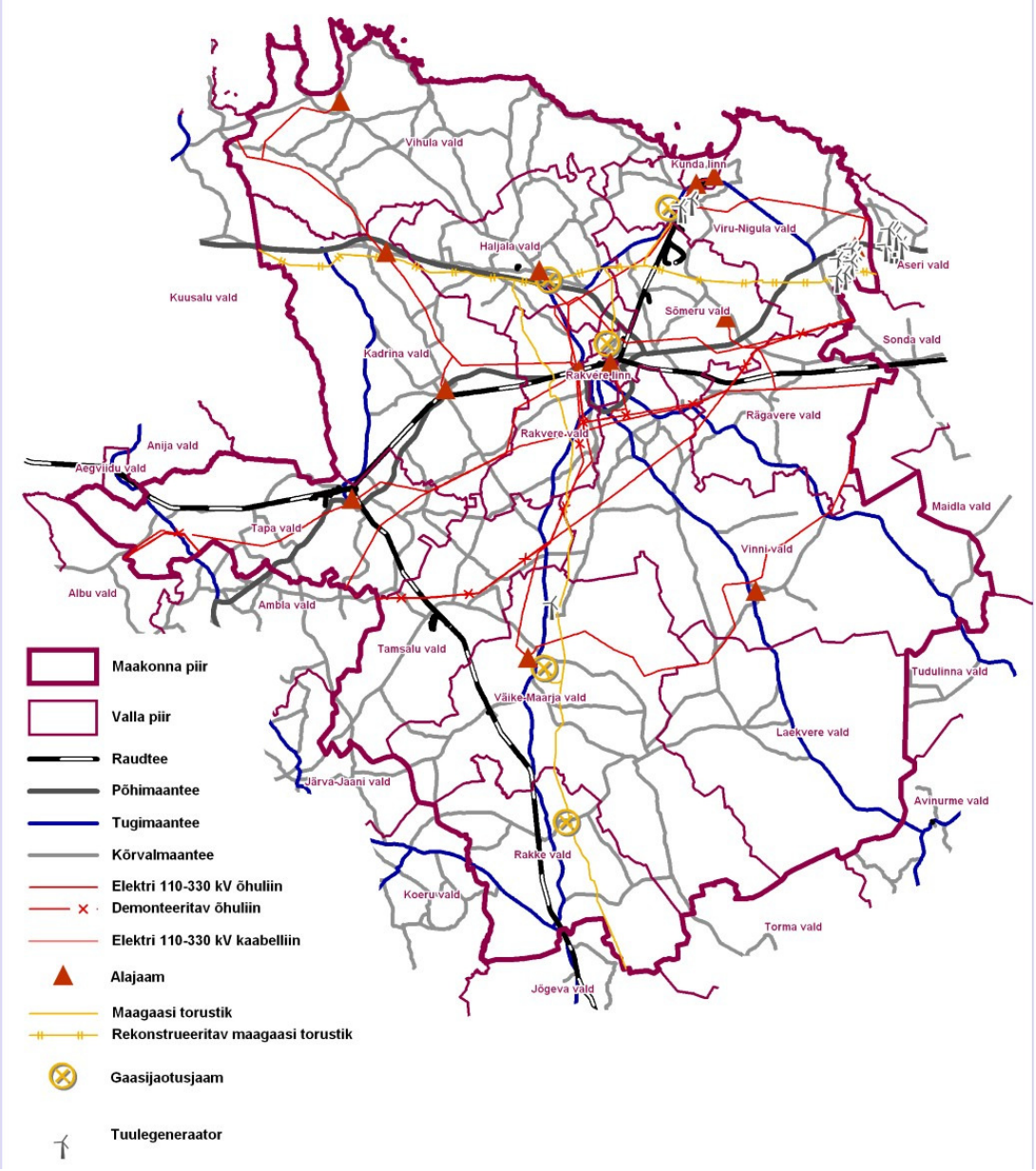

Joonis 26. Lääne-Viru maakonna gaasi ja elektri jaotusvõrk ning tuulegeneraatorid

6.17 Riigikaitse

Lääne-Viru maakonnas on mitmed riigikaitselised ehitised (joonis 27):

- Tapa linnak
- Kellavere linnak
- Keskpolügoon
- Tapa lähiharjutusala
- Rutja lasketiir

- Viru maleva staap
- Viru maleva perspektiivne tagalakeskus

Lääne-Viru maakonnas on järgmised kaitseväe harjutusalad:

- Rutja merele orienteeritud harjutusala
- Letipea neeme merele orienteeritud harjutusala
- Tapa harjutusala

Maakonnaplaneeringus on välja toodud harjutusalade kasutustingimused.

Kaitseliidu Viru maleva allüksused:

Rakvere üksikkompanii – Rakvere linn

Kadrina üksikkompanii – Kadrina alevik

Tapa üksikkompanii – Tapa linn

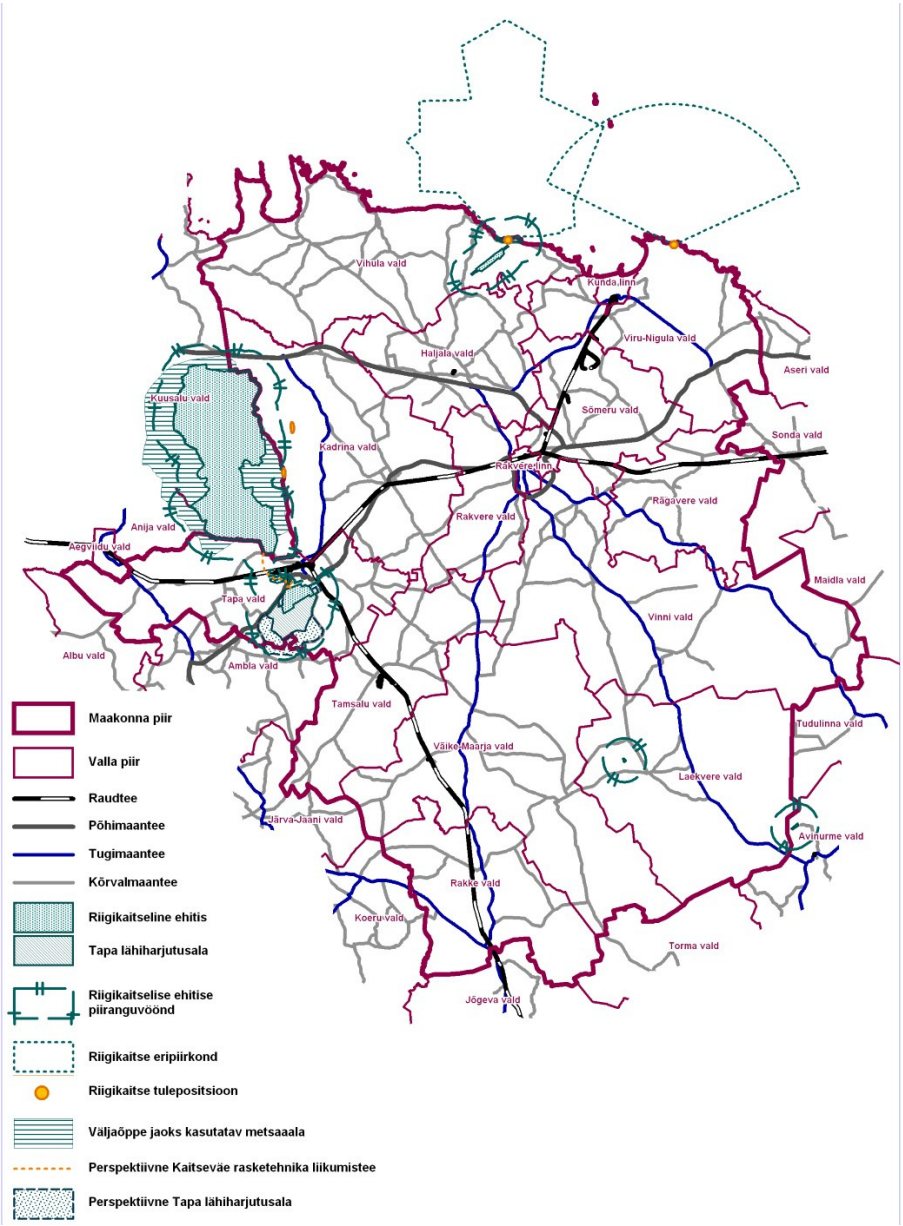

Joonis 27. Lääne-Viru maakonda hõlmavad riigikaitselised objektid

Riigikaitse on suure mõjuga nii looduskeskkonnale kui sotsiaal-majanduslikule olukorrale. Olemasolevate harjutusväljade ja lasketiirude piiranguvööndites ei ole võimaliku müra leviku tõttu soovitatav rajada müratundlikke hooneid (nt elamuid, puhkeotstarbelisi hooneid jne). Riigikaitseliste ehitiste rajamisel ja taktikaalade kasutamisel on soovitatav koostöös omavalitsustega vähendada tegevustega kaasnevaid negatiivseid mõjusid piirkonna elanikele ja looduskeskkonnale. Kaitseministeeriumiga tuleb kooskõlastada kõik riigikaitselise ehitise piiranguvööndisse jäävad või ulatuvad planeeringud ning projekteerimistingimused või nende puudumisel ehitusloa eelnõud või ehitamise teatised.

7 PLANEERITAVALE TULENEVAD RISKID

Riskid planeeritavale tulenevad eelkõige järgmistest tehislikest allikatest: ohtlikke kemikaale käitlevad ettevõtted, kiirgustegevusluba omavad objektid, ohtlike kemikaalide transporditeed ja kaubajaamad ning looduslikest allikatest: üleujutusohtlikud alad, radoon. Riskide ennetamise jaoks peaks olema koostatud hädaolukorra riskianalüüsid, kohaliku omavalitsuse riskianalüüsid, suurõnnetuse ohuga ja ohtlike ettevõtete riskianalüüsid. Suurõnnetuse ohuga ettevõtte ohuala planeerimiseks on Päästeamet koostanud ka juhendi „Kemikaaliseaduse kohase planeeringute kooskõlastamise ja ehitusprojektide heakskiitmise otsuse tegemine“.

Ohtlikud ja suurõnnetuse ohuga ettevõtted

Vastavalt majandus- ja taristuministri poolt välja antud määrusele „Kemikaali ohtlikkuse alammäär ja ohtliku kemikaali künniskogus ning suurõnnetuse ohuga ettevõtte ohtlikkuse kategooria ja ohtliku ettevõtte määratlemise kord“ on käitis, kus kemikaali käideldakse alammäärast suuremas ja künniskogusest väikesemas koguses, ohtlik ettevõte. Suurõnnetuse ohuga ettevõte on käitis, kus kemikaali käideldakse künniskogusest suuremas koguses. Suurõnnetuse ohuga ettevõtted jagunevad ohtlikkuse suurenemise alusel B- ja A-kategooria suurõnnetuse ohuga ettevõteteks. Oht on ohtliku kemikaali või olukorra omadus, mis võib põhjustada kahju inimese elule, tervisele või keskkonnale.

Maa-ameti kaardirakenduse andmetel on Lääne-Viru maakonnas 6 ohtlikku ettevõtet ja 3 suurõnnetuse ohuga ettevõtet, millest kaks on B-kategooria ohtlik ettevõte ja üks A-kategooria ohtlik ettevõte. Lääne-Viru maakonnas olevad ohtlikud ja suurõnnetuse ohuga ettevõtted on toodud tabelis 12 ja joonisel 28.

Tabel 12. Lääne-Viru maakonnas olevad ohtlikud ja suurõnnetuse ohuga ettevõtted (allikas: Maa-ameti geoportaali ohlike ettevõtete kaardirakendus, seisuga 19.10.2015)

Ettevõte	Aadress	Ohu kategooria	Kemikaalid	Ohu tüüp	Ohuala raadius
Estonian Cell AS	Kunda linn, Jaama 21	A-kategooria suurõnne-tuse ohuga	vesinikperoksiid, naatriumhüdroksiid, väävelhape, soolhape, polüalumiiniumkloriid, fosforhape, naatriumhüpoklorit, pentanaatriumisool, diislikütus	soojuskiirgus ja ülerõhk	150 m
Baltic Tank AS	Kunda linn, Uus-	B-kategooria suurõnne-	põlevkiviõli, diislikütus	soojuskiirgus keskkonna-	200 m

Ettevõte	Aadress	Ohu kategooria	Kemikaalid	Ohu tüüp	Ohuala raadius
	Sadama 2	tuse ohuga		reostus	
AS Kunda Nordic Tsement lõhke-materjali ladu	Sõmeru vald Andja küla paekarjäär	B-kategooria suurõnne-tuse ohuga	lõhkematerjalid	soojuskiirgus ja ülerõhk	500 m
Roodevälja Terminaal OÜ	Sõmeru vald Roodevälja asula	ohtlik	bituumen, diislikütus, biodiisel, kütteõli	soojuskiirgus	100 m
Rakvere Lihakombi-naat AS	Sõmeru vald Roodevälja küla	ohtlik	ammoniaak	mürgisus	2000 m
Estonian Spirit OÜ	Rakvere linn Kalda tn 3	ohtlik	etanool	soojuskiirgus ja ülerõhk	279 m
Viru Õlu AS	Haljala vald Haljala asula Rakvere mnt 7	ohtlik	Mix100BPRD43, lämmastikhape, P3OxoniaAktiv, P3trimetaHC, veeldatud ammoniaak, P3Lubodrive, soolhape, seebikivi, P3mipFL, naatriumhüpoklorit, lämmastik, propaan, süsihappegaas, hapnik, argoon, atsetüleen, süsinik	mürgisus	1500 m
Reiden Plaat AS	Kadrina vald Kadrina asula Tööstuse 29	ohtlik	propaan-butaan		402 m
Eesti Raudtee AS Tapa depoo	Tapa vallas Tapa Hommiku 31	ohtlik	diislikütus, mootoriõlid, süsihappegaas, propaan, atsetüleen, hapnik, propaan	soojuskiirgus ja ülerõhk	300 m

Joonis 28. Ohtlikud ja suurõnnetuse ohuga ettevõtted (allikas: Maa-ameti ohtlike ettevõtete kaardirakendus, 12.10.2015)

Suurõnnetuse ohuga ja ohtlikele ettevõtetel on erinõuded, mis sõltuvad ettevõtte ohtlikkuse kategooriast. Suurõnnetuse riskiga ettevõtte puhul peab ohtliku kemikaali käitleja tegema ennetustööd, teavitades üldsust võimalikust ohust, ohutusabinõudest ja õnnetuse korral soovitavatest käitumisjuhistest. (Kemikaaliohutus, 2015)

Üldplaneeringute koostamisel tuleb samuti arvestada ohtlike ja suurõnnetuse ohuga ettevõtteid ning tulenevalt üldplaneeringute täpsusastmest on võimalik ära näidata ka nende ettevõtete ohualad.

Kiirgusohutus

Vastavalt kiirgusohutuse riiklikule arengukavale 2008-2017 on kõige tõenäolisemad kiirgusohu allikad Eestis kiirgusallikaga töötamisel ohutusnõuete eiramine ja liiklusavarii radioaktiivseid aineid vedava veokiga.

Keskmine looduslike allikate põhjustatav kiirgusdoos Eesti elanikule on 2–3 mSv aastas. Doosi põhjustavad radoon elumajades, radionukliidid joogivees, maapinna ja ehitusmaterjalide

radioaktiivsus, kosmiline kiirgus ning vähemal määral keskkonna tehnogeenne saastumine ja radionukliidid toiduainetes.

Vastavalt kiirgusohutuse riiklikule arengukavale 2008-2017 on Lääne-Virumaa põhjapoolne osa üks kahest kõrge radioaktiivsusega piirkonnast Eestis. 2005. aastal põhjavee radioaktiivsuse uuringute tulemuste üldistamisel selgus, et kambrium-vendi veekompleksist vett võetavatest uuritud puuraukudest u 80%-l oli efektiivdoos üle viitetaseme, s.o rohkem kui 0,1 mSv/a (joonis 29). Rohkem kui kahekordse viitetasemega efektiivdoos oli 45%-l, kolmekordse tasemega 28%-l ja viiekordse tasemega 9%-l puurkaevude veel. Kambrium-vendi põhjavett kasutab joogiveena umbes 230 000 inimest. Lubatust kõrgema radionukliidide sisaldusega vett tarbib 184 000 inimest, mis on 14% Eesti elanikkonnast. See elanike grupp esindab 51 valda ja linna Põhja-Eestis. (Kiirgusohutuse riiklik arengukava 2008-2017)

Joogiveeallika valikul tuleb arvestada põhjavee keemilist koostist, joogivee tootmise võimalikkust ning asjaolu, et Eesti põhjavesi ei vasta alati joogivee nõuetele. Eelistada tuleks ülemisi põhjavee kihte, kus on probleemiks peamiselt raud, mangaan, kloriid jne, kuid mille radioloogiline koostis ei ületa joogiveele kehtestatud efektiivdoosi viitetaset. Samuti oleks lahenduseks juba nõuetele vastavate olemasolevate veevärkide laiendamine, tagades sellega suuremale hulgale elanikkonnast kvaliteetse joogivee. Joogivee nõuetekohasuse tagamiseks tuleb pooldada veeprojektide käigus üldiste süsteemide väljavahetamist, mille puhul arvestatakse ka radionukliididega. Sellisel juhul saab lähtuda optimeerimisprintsiibist, mille järgi doosid olgu nii madalad kui mõistlikult on saavutatav. (Kiirgusohutuse riiklik arengukava 2008-2017)

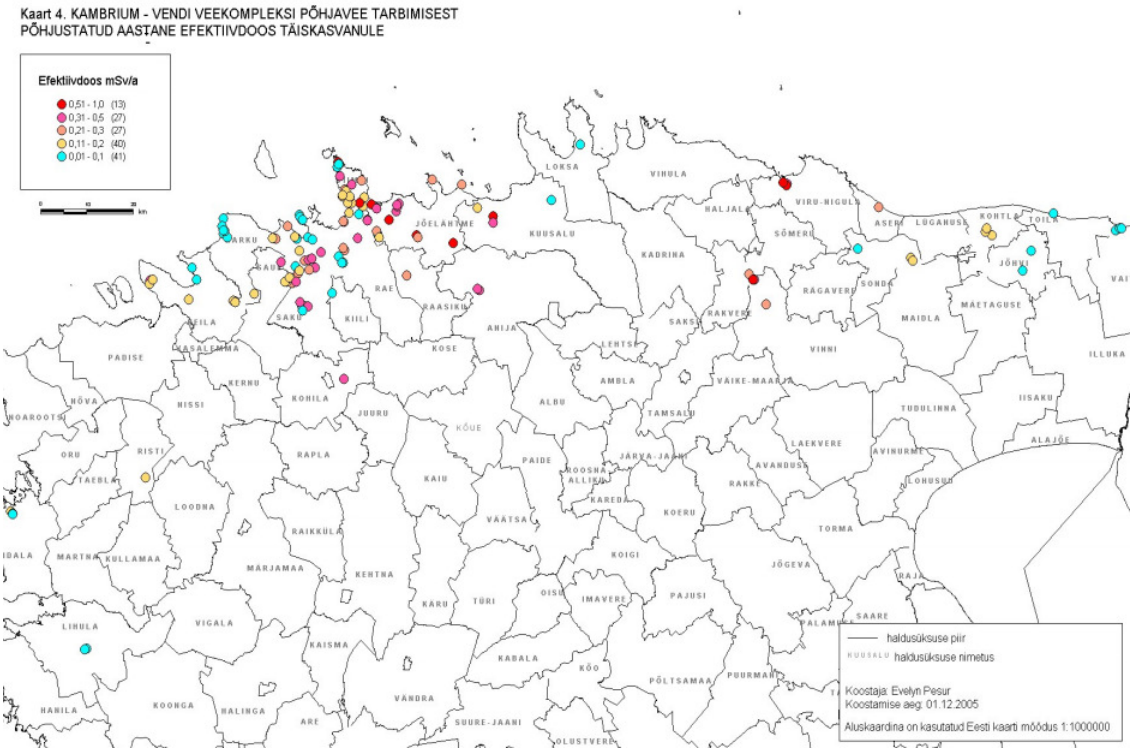

Joonis 29. Kambrium-vendi veekompleksi põhjavee tarbimisest põhjustatud aastane efektiivdoos täiskasvanule (allikas: Kiirgusohutuse riiklik arengukava 2008-2017)

Joogivee radioaktiivsuse probleemist tingituna võib vee hind kallineda, mis on tingitud selle normikohaseks viimisest veekäitlejate poolt. Seetõttu tuleb oluliseks pidada elanikkonna teavitamist vee hinna kallinemisest ning vee radioaktiivsuse probleemist, mida praegu tehakse minimaalselt. Veekäitlejad ei teavita tarbijaid pakutava vee kvaliteedinäitajaist ning ka teabematerjalid puuduvad. Sellega tuleb kindlasti arvestada edasise tegevuse planeerimisel. (Kiirgusohutuse riiklik arengukava 2008-2017)

Radoon

Eesti pinnases ja aluspõhja kivimites radoonisisalduse laialdasem, kuid üsna kaudne uuring sai alguse 1958. aastal uraaniotsingute ühe suunana. 1970ndatest aastatest peale jätkusid uuringud ainult aluspõhja kivimite osas. Esimesed radoonisisalduse otsemõõtmised majade keldrites ja esimeste korruste õhus tehti aastail 1985–1990. Aastail 1994–1998 uuriti radoonisisaldust 700 majas, peamiselt elamutes. Nende hoonete mõõtmistulemuste aritmeetiline keskmine oli 102 Bq/m³. Suurim mõõtmistulemus saadi Kundast – 1200 Bq/m³. Üldse on Eestis saadud mõõtetulemusi ka kuni 10 000 Bq/m^3. Et selgitada siseõhu radoonist tulenevat terviseriski meie elanikele, toimus aastail 1998–2001 riiklik radooniuuring 515 juhuslikult valitud majas üle Eesti. Vastavalt sellele on keskmine radoonitase meie ühepereelamuis 103 Bq/m³ ja korrusmajade alumisel korrusel 78 Bq/m³. Kasutades ICRP riskihinnanguid ja Eesti Vähiregistri andmeid ning riiklike uuringutulemusi, leiti, et radoon meie elamutes põhjustab igal aastal umbes 90 uut kopsuvähijuhtu. (Kiirgusohutuse riiklik arengukava 2008-2017)

Eestis tehtud radooniuuringute üheks eesmärgiks oli elanike, projekteerijate, ehitajate ja omavalitsuste teavitamine radooniprobleemist ning selle leevendamise võimalustest.

Lääne-Viru maakonnas (eriti põhjaosas) tuleks kindlasti juba ehitiste projekteerimisel arvestada standardi EVS 840:2003 „Radooniohutu hoone projekteerimine“ põhimõtteid ja radooniohutu elamu ehitamise üldnõudeid.

Lisas 4 on esialgne Eesti radooniriski levilate kaart (2004). Eesti radooniriski kaart on koostatud Eesti Geoloogiakeskuse, Kiirguskeskuse, Rootsi Geoloogiateenistuse ja Rootsi Kiirguskaitse Instituudi rahvusvahelise arengu koostöö osakonna koostööna.

Keskkonnaohtlikud objektid

Vastavalt Keskkonnaregistrile (seisuga 01.11.2015) on Lääne-Viru maakonnas mitmeid keskkonnaohtlikke objekte, mille alla kuuluvad mitmed kütusemahutid, tanklad ja ka jääkreostusobjektid.

Keskkonnaregistri andmetel on Lääne-Viru maakonnas 11 jääkreostusobjekti (tabel 13).

Tabel 13. Lääne-Viru maakonna jääkreostusobjektid (allikas: Keskkonnaregister, 02.11.2015)

Objekti nimetus	Registrikood	Asukoht
Tapa veduridepoo	JRA0000015	Tapa vald

Objekti nimetus	Registrikood	Asukoht
Tapa vagunidepoo	JRA0000019	Tapa vald
Tapa sõjaväelennuvälja petroolireostus	JRA0000001	Tapa vald
Tamsalu liipriimmutustehase põhjaveereostus	JRA0000067	Tamsalu vald, Tamsalu vallasisene linn
Roodevälja ABT	JRA0000024	Sõmeru vald, Roodevälja küla
Rakvere naftaterminaal	JRA0000066	Rakvere vald
Rakvere helikopterite lennuväli	JRA0000069	Sõmeru vald, Papivälja küla
Pahnimäe ABT	JRA0000021	Rakvere vald, Päide küla
Moonaküla põhjaveereostus	JRA0000009	Rakvere vald
Lasila ABT	JRA0000031	Rakvere vald, Lasila küla
endine Laekvere ühismajandi ABT	JRA0000059	Laekvere vald, Kellavere küla

Jääkreostus on minevikus inimese tegevuse tagajärjel tekkinud maa ja/või veekeskkonna reostunud piirkond või keskkonda jäetud kasutuseta ohtlike ainete kogum, mis ohustab ümbruskonna elanike tervist ja elusloodust.

Jääkreostusobjektide likvideerimine on väga tähtis kogu elusilooduse (sh inimene) seisukohast.

Üleujutusalad

Üleujutus määratletakse hädaolukorrana, kui see toimub piirkonnas, kus ohtu satub paljude inimeste elu või tervis või mis põhjustab suure varalise kahju või tõsised ja ulatuslikud häired elutähtsa teenuse toimepidevuses (muu hulgas häired päästetöö toimimises, elektrivarustuse toimimises, veevarustuse ja kanalisatsiooni toimimises) või suure keskkonnakahju. Elamute ja nende abihoonete ehitamine ning maapinna täitmine on enamjaolt keelatud hoonestamata üleujutatavatel ranna-aladel (allapoole mere kõrgvee piiri, milleks loetakse topo-geodeetilisel plaanil olevat 1,5 m samakõrgusjoont).

Keskkonnaministeerium määras 2011. aastal esialgse hinnangu tulemusena üle Eesti kakskümmend olulisemat riskipiirkonda, millest Lääne-Virumaale ühtegi riskipiirkonna ala ei jää. Riskipiirkondade põhjalikum kaardistamine ning üleujutusohupiirkonna ja üleujutusohuga seotud riskipiirkonna kaardid, mis näitavad veetaseme tõenäolist tõusu 10; 50, 100 ja 1000 aasta jooksul ja kirjeldavad võimalikke kahjulikke tagajärgi on nähtavad Maa-ameti üleujutusalade kaardirakenduselt. Keskkonnaministeerium on koostanud üleujutusohuga seotud riskide maandamiskavad.

Sellegipoolest tuleb Lääne-Viru maakonna rannikualale planeerimisel hinnata üleujutuse ohtu ning sellest tulenevalt peab arvestama ennetus- ja leevendusmeetmetega.

Riigimaanteed

Riigimaanteid võib ohtlikeks pidada suure liiklussageduse ja ohtlike veoste tõttu. Maanteedel on lisaks oht liiklusõnnetusteks. Maanteede kavandamisel, korrastamisel jms tuleb silmas pidada liiklusohutuse tagamist.

Maa-ameti geoportaali kaardirakenduse andmetele tuginedes on enim liiklusõnnetusi sh ka enim hukkunutega lõppenud liiklusõnnetusi põhimaanteedel, kus on ka suurem liiklussagedus. Samas on liiklusõnnetuste arv suur ka tugimaanteedel ja kõrvalmaateedel, mistõttu on liiklusohutusele tähelepanu pööramine vajalik igal pool.

Raudtee

Raudteed võib ohtlikuks pidada eelkõige ohtlike veoste tõttu. Lääne-Viru maakonda läbivad Tallinn–Narva ja Tallinn–Tartu raudtee (joonis 24). Tapa on oluline raudteesõlmjaam. Samuti on ohtlikud raudtee ülesõidud. Võimalusel tuleb uurida vähese kasutusega ületuskohtade sulgemisi, juhul kui on olemas mõistlikke alternatiive, sest see võimaldaks tõsta raudteesõidu turvalisust. Rakvere ja Tapa linnades raudteeületuskohtade ohutu väljaarendamine (eritasandilised ristumised) on turvalisuse seisukohast väga oluline.

8 ERINEVATE MÕJUDE OMAVAHELINE SEOS, KLIIMAMUUTUSED JA PIIRIÜLENE KESKKONNAMÕJU

Lääne-Viru maakonnaplaneering sätestab ruumilise arengu põhieesmärgid ja üldised ruumilised arengusuunad, mistõttu on mõjude hindamise tasand väga üldine. Täpsemad tingimused selguvad järgnevate etappide käigus, kas siis üldplaneeringute, detailplaneeringute või projektide koostamisel. Maakonnaplaneeringu tasandi mõjude hindamise eesmärgiks on praegu vaid olulistele asjaoludele tähelepanu juhtimine.

Erinevate mõjude vahel on tihti olemas omavaheline seos. Tihedalt on seotud looduskeskkond ja sotsiaal-majanduslik keskkond – mõlemal tuleb teineteisega koostoimimiseks arvestada. Praeguses hindamise etapis, kui mõjud ja ajaperspektiiv on kauges tulevikus, ei ole võimalik täpsemalt mõjusid seostada.

Kliimamuutused on seotud väga erinevate mõjude omavahelise seosega. Kliimamuutuseks Eestis loetakse keskmise õhutemperatuuri tõusuga kaasnevaid nähtusi: äärmuslikud ilmastikunähtused, suurenevad tormid ja nendest põhjustatud üleujutused, paduvihmad, kuumalained jms. Maakonnaplaneeringu lahendus on välja töötatud selliselt, et oleks tasakaalus majanduslik, sotsiaalne ja looduskeskkond, et võimalikult palju vältida inimtegevusest tulenevaid kliimamuutuste põhjuseid. Kliimamuutustest, nende prognoosidest ja etteennustustest on koostatud mitmeid infomaterjale, juhendeid ja programme. Kliimamuutustega seotud prognoosid ja mõjud Eestis on koostamisel. Võitlus kliimamuutuse vastu peab toimuma kahel tasandil: leevendamine (kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine) ja kohanemine (toimetulek vältimatute tagajärgedega).

Maanteeamet esitas oma 27.04.16 kirjas 15-2/16-00033/053 ettepanekud Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ täiendamiseks, millest üks sätestas, et KSH aruandesse tuleks lisada kliimamuutuste mõju peatükk, mis käsitleks võimalikku kliimamuutuste mõju taristule. Koostatav Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ KSH hindab ja käsitleb maakonnaplaneeringu rakendamisega kaasnevaid olulisi mõjusid elukeskkonnale, looduskeskkonnale, kaitstavatele aladele ja objektidele, majanduslikule ja sotsiaalsele keskkonnale kõige laiemas mõttes. Maanteeameti ettepanek hinnata kliimamuutuste mõju taristule on käsitletud kliimamuutuste mõjuga kohanemise arengukavas aastani 2030 (eelnõu ettepaneku tööversioon V 07042016) ja sellele koostatud keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes (eelnõu avalikule väljapanekule, 07.04.2016). Eeldame, et Maanteeamet on mõelnud transpordiga seotud taristut, mis kujutab endast nii maanteede ja tänavate võrku, raudteevõrku, sildasid, sadamaid ja ka lennuvälju.

Tsiteerides kliimamuutuste mõjuga kohanemise arengukava aastani 2030 eelnõu ettepanekut: „Transporditaristu osas on kliima muutudes aastani 2100 ette näha olulisi muutusi transporditaristu korrashoiu ja hoolduse vajaduses. Näiteks on vajalik tormidest ja üleujutustest tuleneva risu koristamine teedel, sadamates ja lennuväljadel või õhuliinide sagedasem hooldus jäitepäevade arvu kasvades. Siiski on ette näha ka mõningaid kliimast tulenevaid olusid, mis võivad transporditaristut kahjustada. Näiteks kuumalainetest põhjustatud teekatte pehmenemine ning raudtee deformeerumine või üleujutuste põhjustatud teede või sildade lagunemine. Transpordiliikide võrdluses on haavatavaim kogu maantee- ja tänavavõrgustikus toimuv transport ja inimeste liikumine taristuga seotud

liikluskatkestuste, libeduseohu, katteta kõrvalmaanteede kandevõime vähenemise ja kergliikluse ohutusega seotud muutuste tõttu. Ka on kliimamuutuste nagu merepinnatõusu ja sagenevate tormide tõttu haavatavad Eesti väikesadamad."

Piiriüleseid keskkonnamõjusid, mis tuleneksid Lääne-Viru maakonnaplaneeringust 2030+, ei ole ette näha. Lääne-Viru maakonna üks ruumilise arengu eesmärk on parem ruumiline integreeritus Soome lahe piirkonnaga, aga otseseid tegevusi ja ajaperspektiivi ette nähtud ei ole – ükski otsus piiriülest keskkonnamõju avaldavate objektide kohta ei tulene otseselt maakonnaplaneeringust. Kõigil neil juhtudel tehakse eelnevalt keskkonnamõju strateegiline hindamine üldplaneeringute või eeldatavalt konkreetse objekti keskkonnamõju hindamise korras.

Sellest tulenevalt ei ole piiriülese mõju hindamist objektidele vajalik ega võimalik teha Lääne-Viru maakonnaplaneeringu koostamise käigus.

9 LEEVENDAVAD MEETMED NEGATIIVSE KESKKONNAMÕJU VÄLTIMISEKS

Otseseid negatiivseid keskkonnamõjusid planeeringu elluviimisest ei tulene, pigem aitab planeering ja selle järgimine kaasa ruumikasutuskonfliktide vältimisele/leevendamisele. Planeeringu põhialternatiivi elluviimist võime seega käsitleda null-alternatiivi omalaadse leevendava meetmena, mis avaldub näiteks nii asustuse kui ka transpordi valdkonnas ebasoovitavate arengute vältimises ning leevendab survet sotsiaalmajanduslikule ja looduskeskkonnale.

Kõigi planeeringus alternatiivsete võimaluste seast tehtud valikute puhul on arvestatud võimalike keskkonnamõjudega ning nende leevendamise võimalused sisalduvad eelistatud valikus.

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu koostamisel on keskkonna strateegiliste mõjude hindamine ja planeerimine toimunud tihedalt seostatult. Keskkonnamõju hindamise töögrupi ettepanekuid on jooksvalt arvestatud planeeringulahenduse väljatöötamisel, mistõttu kajastuvad mõjude hindamise käigus tehtud ettepanekud leevendavate meetmete osas juba maakonnaplaneeringu lahenduses.

Lääne-Virumaa üldised keskkonnaprobleemid (ei pruugi olla otseselt planeeritavaga seoses) ja nende leevendamismeetmed:

- **Põllumajandus**

Lääne-Viru maakonnas on ühelt poolt väga palju väärtuslikke põllumaid, teiselt poolt asuvad need põllud enamjaolt kaitsmata põhjaveega alal – Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlikul alal. Põllumajandusega tegelemisel tuleb suurt rõhku panna keskkonnasõbralikule mulla kasutamisele, kindlasti ei tohi ületada haritavale maale anda lubatavat lämmastiku kogust aastas. Vastasel korral on suur oht vee kvaliteedile (nii põhjavesi kui veekogud). Juba praegu on mitmed Lääne-Viru vooluveekogud ökoloogilise seisundi alusel kesises või lausa halvas seisus. 15. pinnaveekogumi seisund on halvenenud (koondseisundi muutus 2010-2014 aastatel). Lääne-Viru maakonna pinnavee seisundi halvenemine ilmestab hästi, et tegemist on olulise probleemiga. Euroopa Liidu nõuete kohaselt tuleb aastaks 2021 saavutada kõigi vete hea seisund, et seda saavutada on oluline ka põllumajandust keskkonnasõbralikult viljeleda.

- **Soolikaoja**

Soolikaoja, mis asub ka Rakvere linnas, on erakordselt halvas seisus ja sellele tuleb tähelepanu juhtida. Tuleb kindlaks teha, mis seda põhjustab, kuidas takistada edasine reostus ja Soolikaoja puhastada. Soolikaoja reostus mõjutab Selja jõge (Soolikaoja on Selja jõe lisaharu).

- **Hajaasustuse reovee kohtkäitlussüsteemid**

„Hajaasustuse reovee kohtkäitlussüsteemide inventuuri aruanne“ tõi välja, et Lääne-Virumaal on tõenäoline reovee põhjavette juhtimise osakaal 38,9 **%** (Eesti maakondade näitajatest kõige suurem). Reovee kohtkäitlussüsteemid, mis asetsevad hajaasustuses teineteisest suhteliselt eraldatult, kujutavad peamiselt ohtu keskkonnale, mis on kohtkäitlussüsteemi lähiümbruses. Avalduv

keskkonnamõju seisneb peamiselt pinnase ja joogivee reostamises reoveega ja selles sisalduvate komponentide ja mikroorganismidega.

Kõik tehnilistele nõuetele mittevastavad süsteemid tuleb korrastada ja kohtkäitlussüsteeme järjepidevalt seirata.

- **Maavarad ja nende kaevandamine**

Lääne-Virumaa on rikas oma maavarade poolest, kus lisaks ehitusmaavaradele ja turbale esineb ka maakonnale ja riigile strateegilise tähtsusega maavarasid, nagu põlevkivi, fosforiit ning tehnoloogilistes protsessides kasutatav lubjakivi. Samas Lääne-Virumaal olev Pandivere kõrgustik on Eesti tähtsaim veelahkmeala - Pandivere põhjavee alamvesikonnast saavad alguse Viru, Peipsi, Pärnu ja Harju alamvesikondade jõed. Säilitamaks Eestile tähtis veesüsteem ka maavarade kaevandamise mõjudest sõltumata, on vajalik eelnevalt koostada Pandivere hüdrogeoloogiline uuring koos kaasaegse mudeliga. Kui maakonnaplaneeringu rakendamise ajal selgub vajadus alustada fosforiidimaardlate uuringuga, siis seda on aktsepteeritav teha esialgsete prognooside kohaselt ainult Kunda jõest ida pool.

- **Jääkreostusobjektid**

Jääkreostus on minevikus inimese tegevuse tagajärjel tekkinud maa ja/või veekeskkonna reostunud piirkond või keskkonda jäetud kasutuseta ohtlike ainete kogum, mis ohustab ümbruskonna elanike tervist ja elusloodust. Lääne-Viru maakonnas on 11 jääkreostusobjekti. Jääkreostusobjektid tuleb likvideerida.

- **Jäätmed**

Jäätmehoolduse korralduse, nõuded jäätmete tekke ning jäätmetest tuleneva tervise- ja keskkonnaohu vältimiseks, sealhulgas meetmed loodusvarade kasutamise tõhususe suurendamiseks ja sellise kasutamise ebasoodsa mõju piiramiseks, samuti vastutuse kehtestatud nõuete rikkumise eest sätestab jäätmeseadus. Jäätmeseaduse alusel arendatakse jäätmehooldust valdkonna arengukava ja kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava alusel, seetõttu maakonnaplaneeringuga otseselt jäätmehoolduse korralduse jms teemasid ei kajastatud. Teema on oluline, mistõttu maakonna tasandil oleks otstarbekas veenduda kohalike omavalitsuste jäätmekavade olemasolus.

Keskkonnaregistri andmetel on Lääne-Viru maakonnas 65 töötavat jäätmekäitluskohta.

10 ALTERNATIIVSETE ARENGUSTSENAARIUMITE VALIKU PÕHJUSED JA MEETODID

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise puhul on kasutatud kahte klassikalist alternatiivi – säilib senine olukord või planeering realiseeritakse. Kuivõrd maakonnaplaneeringuga kavandatud tegevused on sedavõrd üldised, et neist keskkonnamõjusid otseselt ei tulene, oleks keerukamate alternatiivide konstrueerimine kunstlik ja planeeringu ning keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande arusaadavust hägustav.

Alternatiivne areng 0: maakonnaplaneeringut ei uuendata, jätkuvad eelneval perioodil alanud tendentsid erinevate huvigruppide soovidest lähtuvalt seni kehtiva maakonnaplaneeringu mõtte edasise hajumise suunas. Üleriigilise planeeringu koostamisel ja tulemustele tuginedes peeti vajalikuks algatada kõikides maakondades uus maakonnaplaneering. Tõdeti, et kehtivad maakonnaplaneeringud vajavad sisulist uuendamist. Mistõttu ka null-alternatiiv sisuliselt ei ole reaalne alternatiiv – läheks vastuollu Vabariigi Valitsuse korraldusega nr 337, millega algatati kõigis maakondades maakonnaplaneeringute koostamine.

Põhialternatiiv: maakonnaplaneering uuendatakse ning sellega seatakse üldised põhimõtted otstarbeka ruumikasutuse saavutamiseks, mis eelkõige peab looma sobiva elukeskkonna inimesele ning samas säilitama võimalikult tervikliku ja jätkusuutliku looduskeskkonna. All-alternatiive on käsitletud peatükis 3.

Maakonnaplaneeringu koostamise käigus avalikkuse ega teiste osapoolte poolt muid põhialternatiive pakutud ei ole. Seetõttu ei ole ka nende käsitlemine mõistlik.

Tavatähenduses strateegilisele keskkonnamõju hindamisele omasel alternatiivide kaalumisel puudub maakonnaplaneeringu põhialternatiivi puhul tähendus. Põhiline valik – kas uuendada planeering ja seda järgida või lasta toimuda reguleerimata protsessidel (mis küll osaliselt on mõjutatud varasemast planeeringust) – on ilmselge vastusega planeerimise kasuks. Planeeringu koostamisel ja selle järgimisel on ruumikasutust korrastav ja seeläbi konflikte vähendav (nende tekkimist ennetav) mõju ning põhialternatiiv on nullalternatiivi omalaadne leevendav meede.

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu alternatiivide võrdlemine ja parima võimaluse leidmine toimus kvalitatiivsete arutelude käigus planeeringu valmimise jooksul, nii teemade kaupa kui erinevate valdkondade kooskõla vaadeldes. Aruteludes osalesid planeeringu valmimisele kaasatud valdade esindajad jt eksperdid. Suur osa aruteludest toimus teemade kaupa, kõigi teemarühmade aruteludesse panustati võimalike keskkonnamõjude tekkimise tõenäosusi hindavad ja neid leevendavad valikud, mis olid temaatiliste arutelude üheks sisendiks. Nii alternatiivsete variantide esitamine kui ka eelistatavate lahenduste väljavalimine toimus töörühmades. Keskkonnamõju hindamine on toimunud kogu planeeringu valmimise ajal ja samad arutelud ning otsused on mõjutanud ka planeeringut. Planeeringus on peamise valikuna alles jäänud parim võimalik lahendus, mis sisaldab leevendavaid meetmeid.

Keskkonnamõju strateegiline hindamine on vaid väheste alternatiivide tõttu keskenduv sellele, kas uue maakonnaplaneeringu elluviimine võib kaasa tuua olulist ja/või tõenäolist keskkonnamõju võrreldes hindamise hetkel kehtivate planeeringute ja riiklike arengukavade elluviimisega.

11 KSH KORRALDAMINE JA AVALIKKUSE KAASAMINE

2012. aastal kehtestati üleriigiline planeering "Eesti 2030+" ning selle tulemina algatas Vabariigi Valitsus 18.07.2013 korraldusega nr 337 uute maakonnaplaneeringute koostamise kõikides maakondades. Lääne-Viru maavanem algatas 30.07.2013 korraldusega nr 1-1/2013/543 maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise. KSH algatamisest teatati 06.08.2013 ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ja ajalehes Virumaa Teataja 13.08.2013.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi sisu osas küsiti seisukohti Keskkonnaametilt ja kõigilt teistelt asutustelt, keda Lääne-Viru maakonnaplaneeringu rakendamisega eeldatavalt kaasnev keskkonnamõju tõenäoliselt puudutab. Seisukohad laekusid 28. asutuselt.

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi ja aruande avalikustamine toimus vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele.

Lääne-Viru Maavalitsus teatas KSH programmi avalikust väljapanekust ja avaliku arutelu toimumisest ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded 21.04.2014, ajalehes Virumaa Teataja 23.04.2013, Lääne-Viru Maavalitsuse veebilehel ning huvigruppidele edastati teade elektrooniliselt e-posti teel. KSH programmi avalik väljapanek toimus 24.04.2014-08.05.2014 ning avalik arutelu toimus 13. mail kell 14.00 Lääne-Viru Maavalitsuse suures saalis. Avaliku väljapaneku ajal oli keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi eelnõuga võimalik tutvuda Lääne-Viru Maavalitsuses ja Lääne-Viru Maavalitsuse koduleheküljel.

Keskkonnaamet kiitis Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi heaks 10.06.2014 kirjaga nr V 6-8/14/12139-2. KSH programm koos kõigi menetlusdokumentidega on esitatud lisas 1.

KSH sisu lähtub maakonnaplaneeringu sisust ning KSH-s hinnati maakonnaplaneeringus käsitletud teemasid ning lahendustega kaasnevaid riske. Aruanne koostati lähtuvalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusest, keskkonnamõju strateegilise hindamise programmist (Lisa 1) ja teistest Eesti Vabariigis kehtivatest üleriigilistest seadustest, arengukavadest ja planeeringutest.

KSH aruande eelnõu koostamise aluseks on olnud Lääne-Viru maakonnaplaneeringu eskiislahendus. Keskkonnamõju strateegilise hindamise protsess on käinud käsikäes maakonnaplaneeringu lahenduste väljatöötamisega – mõjude hindamine ja planeerimine on tihedalt seotud. Mõjude hindamise käigus tehtud ettepanekud nii lahenduse kui leevendavate meetmete osas on kajastatud juba maakonnaplaneeringu lahenduses.

Maakonnaplaneeringu koostamise protsessi jooksul on toimunud mitmeid töökoosolekuid.

Täiendatakse jooksvalt

12 RASKUSED, MIS ILMNESID KSH ARUANDE KOOSTAMISEL

Ületamatuid raskusi keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande koostamisel ei esinenud. Seoses asjaoluga, et planeeringute valmimise tähtaeg oli planeeritud esialgselt juba 2015. aasta lõpuks, aga vajalikud alusdokumendid valmisid hiljem kui loodeti, siis ka planeeringu koostamine oli selle võrra takerdunud, mistõttu KSH läbiviimine oli raskendatud. Septembrikuus 2015. a pikendati Vabariigi Valitsuse korralduse muutmisega maakonnaplaneeringute koostamist selliselt, et planeering tuleb Rahandusministeeriumile järelevalve teostamiseks esitada hiljemalt 31. detsembriks 2016. a. Keskkonnamõju hindamise aruanne oli vajalik kokku panna juba planeeringu eskiisi raames, aga reaalne keskkonnamõju hindamine kulgeb kuni planeeringu valmimiseni.

Lääne-Viru maakonnaplaneering 2030+ hõlmab tervet maakonda, mistõttu keskkonnamõju hindamise objekt on väga suur ja ka see raskendab konkreetsete hindamiste/aruande kirjapanekut.

Maakonnaplaneeringu tasand on niivõrd üldine, mistõttu KSH aruande koostamisel reaalsete alternatiivide kirjeldamine ja ka võrdlemine on raskendatud. Ebareaalseid alternatiive pole otstarbekas ainult võrdlemiseks välja tuua. Raskendatud on nii hindamine, prognoosimine kui ka erinevate alternatiivide võrdlus ja kaalumine.

Lääne-Viru maakonnaplaneering 2030+ sätestab põhimõtted arengu edasiseks toimimiseks. Täpsema taseme planeeringutes konkretiseeritakse arengu põhimõtted tegevusteks ja seal hinnatakse samuti keskkonnamõjusid, mistõttu mitmekordne hindamine ei ole otstarbekas.

13 KESKKONNAMÕJU SEIREKS KAVANDATUD MEETMED JA MÕÕDETAVAD INDIKAATORID

Maakonnaplaneeringu elluviimisega kaasneva olulise keskkonnamõju seire peaks kuuluma riikliku keskkonnaseire alla. Riiklik keskkonnaseire on riigieelarvest ja rahvusvaheliste koostööprogrammide kaudu finantseeritav seire, mis keskendub vee- ja õhukvaliteedi ning elusloodu se muutuste jälgimisele. Riikliku keskkonnaseire läbiviimise aluseks on riikliku keskkonnaseire programm, mille iga-aastase mahu (seiretööd, seiretööde teostajad ja maksumus) kinnitab keskkonnaminister oma käskkirjaga. Riikliku keskkonnaseire puhul lähtutakse seireprogrammide koostamisel sise- ja välisriiklikest seadusandlikest aktidest ning rahvusvaheliste kokkulepetega võetud kohustustest.

Maakonna üldise ruumilise arengu suundade seireks on oluline maakonnaplaneeringu regulaarne ülevaatus ning erinevate planeeringute omavaheline sisuline kooskõla (nt üldplaneeringud).

Lääne-Viru maakonna radooniprobleemide osas tuleks edasi uurida nii põhjavee kvaliteeti kui ka hoonete siseruume radooni sisalduse osas.

Lääne-Virumaa põhjavesi on enamjaolt kaitsmata või nõrgalt kaitstud, mistõttu peaksid reovee kohtkäitlussüsteemid olema väga korralikud ja töötavad. Tuleks järjepidevalt seirata reovee kohtkäitlussüsteemide tehnilist korrasolekut ja nõuetele vastavust.

14 KOKKUVÕTE

Keskkonnamõju strateegiline hindamine viidi läbi Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ koostamise käigus. Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne koostati Lääne-Viru maakonnaplaneeringu elluviimisega kaasnevate mõjude hindamiseks maakonnaplaneeringu eskiislahenduse koostamise ajal.

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu eesmärk on tasakaalustada keskkonna kasutusviise, kavandada kestlikku arengut ning parandada inimeste elamistingimusi. Selleks on määratud maakonna ruumilise arengu eesmärgid ning seatud teemade põhiselt üldised kasutustingimused. Maakonnaplaneering on aluseks üldplaneeringute koostamisel.

KSH sisu lähtub maakonnaplaneeringu sisust ning KSH-s hinnati maakonnaplaneeringus käsitletud teemasid ning lahendustega kaasnevaid riske. Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne on koostatud lähtuvalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusest, keskkonnamõju strateegilise hindamise programmist ja teistest Eesti Vabariigis kehtivatest üleriigilistest seadustest, arengukavadest ja planeeringutest.

Maakonnaplaneeringuga planeeritava mõju sotsiaalsele keskkonnale. Lääne-Viru maakonnaplaneeringuga määrati ära maakonna toimepiirkonnad ja keskused ning keskuste vaheline transpordivõrgustik, puhkealad, väärtuslikud maastikud. Kahaneva rahvastiku tingimustes on oluline Lääne-Viru maakonna keskuste võrgustiku tugevdamine. Keskuste määramisel lähtuti töökohtade ja erinevate teenuste paiknemisest ja funktsionaalsest seosest tagamaaga. Väheseid ressursse on vajalik otstarbekalt jaotada ja vältida süsteemitut killustamist. Keskuste määramise eesmärgiks on tagada maakonnas töökohtade ning teenuste kättesaadavus ning seeläbi ka elukvaliteet nii linnades kui maapiirkonnas.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus arvestati, et planeeritava mõju sotsiaalsele keskkonnale oleks eelkõige suunatud elanike heaolu tagamisele kahaneva rahvastiku tingimustes, et oleks tagatud infrastruktuur, võimalused ettevõtluse loomisele ja head keskkonnatingimused (puhkealad, väärtuslikud maastikud, veekogude seisund, põhjavee seisund e joogivesi). Rahvastiku kahanemise peatamiseks on vajalik mõelda väljarände vähendamisele, sisserände suurendamisele, sündimuse suurenemisele jms.

Maakonnaplaneeringuga planeeritava mõju looduskeskkonnale. Lääne-Viru maakonnaplaneeringuga määrati maakonnatasandi rohevõrgustik. Keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus oli eesmärk rohekeskkonna säilitamise tagamine, selleks pöörati tähelepanu eelkõige looduskaitsealadele (sh Natura 2000 võrgustik), rohevõrgustikule, kaitstavatele üksikobjektidele.

KSH raames koostati ka Natura 2000 eelhinnang, mille eesmärgiks on eelkõige informeerida ja teavitada madalama tasemete planeeringuid vajadusest Natura aladega arvestamisel ja hindamiste koostamisel.

Maakonnaplaneeringuga planeeritava mõju majanduskeskkonnale. Maakonnaplaneeringuga toodi välja praeguste ettevõtlus- ja tootmisalade laiendamise võimalused. Lääne-Viru maakonnas on

majanduskeskkond seotud tihedalt ka maavaradega. Igasugune ettevõtlus ja tootmine peab võimalikult palju vältima saastamist. Samas ettevõtluse arendamine on üks eeldus elanike heaolu tagamiseks, töökohtade loomisel.

Maakonnaplaneeringuga planeeritava mõju kultuurilisele keskkonnale. Kultuuriliste mõjude määratlemisel pöörati tähelepanu nii kultuuripärandi kui traditsioonilise elulaadi teemadele. Kultuuripärandiks on nii objektid (muinsuskaitseobjektid) kui traditsiooniline elulaad. Väärtuslikud maastikud aitavad säilitada traditsioonilisi maastikuelemente, struktuure ja maakasutust. Asustuse arengu suunamisel ja keskuste võrgustiku loomisel peeti tähtsaks teatri, kultuurimajade jt kultuuriteenuste säilimist.

Maakonnaplaneering seab uued eesmärgid detailsema taseme planeeringutele. Kuivõrd konkreetsemad otsused tehakse detailsema taseme planeeringutes, tuleb neile igal juhul koostada ka keskkonnamõju strateegiline hindamine. Seda ei saa asendada maakonnaplaneeringu tasandil tehtavad teoreetilised arutlused selle üle, mis oleks võimalik ja milliseid keskkonnamõjusid üldse valdkonnas esineda võib ning kuidas neid leevendada saaks. Seetõttu ei ole, tulenevalt KeHJS seaduse § 40 lg 3 p 3 (vältimaks mitmekordset hindamist) mingit tarvidust seesuguste arutluste ülemääraseks arendamiseks maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise juures. Hindamise kohane tase on selle taseme planeeringu juures, kus tehakse vastavad konkreetsed otsused.

15 KASUTATUD ALLIKAD

ÕIGUSAKTID

1. **Euroopa keskkonnamüra direktiiv 2002/49/EC.**
2. **„Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“,** Vabariigi Valitsuse 5.08.2004 korraldus nr 615.
3. **Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/59/EÜ laevaheitmete ja lastijäätmete vastuvõtmise seadmete koha sadamates.**
4. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ**, loodusliku linnustiku kaitse kohta.**
5. **„Joogivee tootmiseks kasutatava või kasutada kavatsetava pinna- ja põhjavee kvaliteedi- ja kontrollinõuded“**, Sotsiaalministri 02.01.2003 määrus nr 1.
6. **Jäätmeseadus,** vastu võetud 28.01.2004.
7. **Kaevandamisseadus,** vastu võetud 29.01.2003
8. **„Kanalisatsiooniehitiste veekaitsenõuded**“, Vabariigi Valitsuse 16.05.2001 määrus nr 171.
9. **Kemikaali ohtlikkuse alammäär ja ohtliku kemikaali künniskogus ning suurõnnetuse ohuga ettevõtte ohtlikkuse kategooria ja ohtliku ettevõtte määratlemise kord“,** Majandus- ja taristuministri 25.09.2015 määrus nr 121.
10. **Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus,** vastu võetud 22.02.2005.
11. **Keskkonnavastutuse seadus**, vastu võetud 14.11.2007.
12. **Lennundusseadus,** vastu võetud 17.02.1999.
13. **Looduskaitseseadus**, vastu võetud 21.04.2004.
14. **„Looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitse kohta“,** Euroopa Nõukogu Direktiiv 92/43/EMÜ 21.05.1992 (Loodusdirektiiv).
15. „**Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistu**“, Keskkonnaministri 15.06.2004 määrus nr 73 .
16. „**Lõheliste ja karpkalalaste elupaikadena kaitstavate veekogude nimekiri ning nende veekogude vee kvaliteedi- ja seirenõuded ning lõheliste ja karpkalalaste riikliku keskkonnaseire jaamad**“, Keskkonnaministri 09.10.2002 määrus nr 58.
17. **„Maakonnaplaneeringute algatamine“,** Vabariigi Valitsuse 18.07.2013 korraldus nr 337.
18. **Maapõueseadus,** vastu võetud 23.11.2004**.**
19. **Merereostuse vältimise tagamine läbi laevaheitmete merrejuhtimise vähendamise,** EL direktiiv 2000/59/EÜ.
20. **„Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“,** Sotsiaalministri 04.03.2002 määrus nr 42.
21. Nõukogu direktiiv 97/11/EÜ, 03.03.1997, millega muudetakse direktiivi 85/337/EMÜ teatavate riiklike ja eratööde keskkonnamõju hindamise kohta.

22. Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ **looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta.**

23. **„Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundliku ala kaitse-eeskiri"** Vabariigi Valitsuse 21.01.2003 määrus nr 17.

24. **Planeerimisseadus**, vastu võetud 13.11.2002.

25. **Planeerimisseadus,** vastu võetud 28.01.2015.

26. **„Põhjaveekogumite moodustamise kord ja nende põhjaveekogumite nimestik, mille seisundiklass tuleb määrata, põhjaveekogumite seisundiklassid, seisundiklassidele vastavad kvaliteedinäitajate väärtused ja koguseliste näitajate tingimused, põhjavett ohustavate saasteainete nimekiri, nende saasteainete sisalduse läviväärtused ja kvaliteedi piirväärtused põhjavees ning põhjaveekogumite seisundiklasside määramise kord"** keskkonnaministri 29.12.2009 määrus nr 75.

27. **„Põhjaveevaru hindamise kord"** keskkonnaministri 27.01.2003 määrus nr 9.

28. „**Radooniohutu hoone projekteerimine"** EVS 840;2003.

29. **„Reovee puhastamise ning heit- ja sademevee suublasse juhtimise kohta esitatavad nõuded, heit- ja sademevee reostusnäitajate piirmäärad ning nende nõuete täitmise kontrollimise meetmed",** Vabariigi Valitsuse 29.11.2012 määrus nr 99.

30. **Sadamaseadus**, vastu võetud 15.06.2009.

31. **Tööstusheite seadus,** vastu võetud 24.04.2013.

32. **Veeseadus,** vastu võetud 11.05.1994.

33. **Välisõhu kaitse seadus,** vastu võetud 05.05.2004.

STRATEEGIAD, ARENGUKAVAD, JUHENDID

34. **Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030**.

35. **„Energiamajanduse arengukava aastani 2030"** keskkonnamõju strateegiline hindamine aruanne.

36. Euroopa Komisjoni juhend **„Natura 2000 alasid oluliselt mõjutavate kavade ja projektide hindamine.** Loodusdirektiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigete 3 ja 4 tõlgendamise metoodilised juhised". Keskkonnaministeerium, 2005.

37. Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava (2015-2021).

38. Kiirgusohutuse riiklik arengukava 2008-2017.

39. Kliimamuutuste mõjuga kohanemise arengukava aastani 2030, eelnõu ettepaneku tööversioon V 07042016.

40. Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava (2015-2021).

41. Lääne-Viru maakonnaplaneeringu teemaplaneering „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused".

42. Päästeameti juhend **„Kemikaaliseaduse kohase planeeringute kooskõlastamise ja ehitusprojektide heakskiitmise otsuse tegemine".**

43. **Põlevkivi kasutamise riiklik arengukava 2016-2030.**

44. **Transpordi arengukava 2014-2020.**

45. **„Riigimaanteede teehoiukava aastateks 2014-2020“.**

46. Väliskeskkond 2020 olulised trendid ja nende tähendus Eestile (Tallinn 2012).

47. **Üleriigilise planeeringu Eesti 2030+ KSH programm.** Koostanud Tõnu Oja.

48. **Üleriigilise planeeringu „Eesti 2030+“ keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne.** Koostanud Tõnu Oja.

49. **Üleriigiline planeering Eesti 2030+.**

REGISTRID, INTERNETI ALLIKAD

50. **EELIS** (Eesti Looduse Infosüsteem – Keskkonnaregister): Keskkonnaagentuur.

51. **EELIS infoleht,** loodus.keskkonnainfo.ee.

52. AS Maves kodulehekülg, **Pandivere põhjavee alamvesikond**, www.maves.ee .

53. **Estonica Entsüklopeedia Eestist,** www.estonica.org .

54. **Keskkonnaministeerium,** www.envir.ee.

55. **Keskkonnaregister**, http://register.keskkonnainfo.ee .

56. **Lääne-Viru Omavalitsuste Liit,** www.virumaa.info **.**

57. **Maa-ameti Geoportaali kaardirakendused**, http://xgis.maaamet.ee/xGIS/XGis.

58. **Maanteeameti Riiklik Teeregister,** http://teeregister.riik.ee.

59. **Maaparandussüsteemide register,** http://msr.agri.ee.

60. **Muinsuskaitseameti Kultuurimälestiste riiklik register,** http://register.muinas.ee .

61. **Päästeamet, kemikaaliohutus,** http://www.rescue.ee/et/ettevotjale/kemikaaliohutus/, 2015

62. **Seireveeb, nitraaditundliku ala põhjavee seire,** seire.keskkonnainfo.ee.

63. **Statistikaamet,** www.stat.ee.

TEISED ALLIKAD

64. Aunapuu, A., Kutsar, R. (2013). **„Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis“.** Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühingu MTÜ.

65. Infragate Eesti AS (2014). **„Hajaasustuse reovee kohtkäitlussüsteemide inventuuri aruanne“** Töö nr KM22. Keskkonnaministeeriumi tellimus.

66. Mets, I., Vilu, T., Tummeleht, L-I. (2014). **„Lääne-Viru maakonna väärtuslike maastike eksperthinnang maakonnaplaneeringu juurde“.**

67. Möldre, I. (2014) **„Energiamajanduse arengukava aastani 2030“ keskkonnamõju strateegiline hindamine.** Eesti Arengufond**.**

68. Paaver, T., Puusepp, R. (2014). **„Asustuse arengu suunamise ülesande lahendamise võimalused maakonnaplaneeringus“**. Eesti Kunstiakadeemia Arhitektuuri ja Linnaplaneerimise osakond.

69. Penu, P., Kikas, T., Allik, K. (2015). **„Väärtusliku põllumajandusmaa kaardikihi loomine“** aruanne. Mullaseire büroo, Põllumajandusuuringute Keskus.

70. Peterson, K. (2006). **„Juhised loodusdirektiivi artikli 6 lõigete 3 ja 4 rakendamiseks Eestis“.** Säästva Eesti Instituut.

71. Pikner, P. (2014) **“Elanikkonna paiknemine ja ühistranspordi kättesaadavuse analüüs”.** Maanteeamet.

72. Rosentau, A., Puura, V., Ainsaar, L., Aosaar, H., Zukker, L. (2010). **„Lääne-Virumaa strateegilised maavarad“**. Tartu Ülikooli Ökoloogia ja Maateaduste Instituut.

73. Sepp, V., Kivi, T., Puolokainen, T., Tali, T., Themas, E., Valgma, Ü. (2015). **Uuring era- ja avalike teenuste ruumilise paiknemise ja kättesaadavuse tagamisest ja teenuste käsitlemisest maakonnaplaneeringutes**. Tartu: Tartu Ülikool.

74. Tõnurist, A., Servinski, M., Valgma, Ü. (2014). **Toimepiirkondade määramine.** Siseministeerium, Statistikaamet. Tallinn.

LISAD

LISA 1. KSH PROGRAMM

Registrikood 10171636
Riia 35, Tartu 50410
Tel 7300 310
faks 7300 315
kobras@kobras.ee

TÖÖ NR 2013- 218

Lääne-Viru Maavalitsus,
Rakvere asukoht (L-Est'97) *X 6581382*
Y 633550

LÄÄNE-VIRU MAAKONNAPLANEERINGU 2030+ KESKKONNAMÕJU STRATEEGILINE HINDAMINE

PROGRAMM

HEAKSKIIDETUD

Asukoht	*LÄÄNE-VIRU MAAKOND*
Tellija:	*LÄÄNE-VIRU MAAVALITSUS*
Töö täitja:	*KOBRAS AS*

Juhataja:	*URMAS URI*
Eksperdid:	*GERLI KULL*
	URMAS URI, litsents KMH0046
	ANNE ROOMA, litsents KMH0047
	TEELE NIGOLA
	ENE KÕND

TARTU 2014

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+
keskkonnamõju strateegilise hindamise programm.
Koostatud detsember 2013 – mai 2014 Tartus
Koostaja: Kobras AS, www.kobras.ee
Riia 35
50410 Tartu
Tel +372 730 0310

Üldinfo

TÖÖ NIMETUS:	**Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegiline hindamine. Programm**
OBJEKTI ASUKOHT:	Lääne-Viru maakond
TÖÖ EESMÄRK:	Keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimine Lääne-Viru maakonnaplaneeringule 2030+
TÖÖ LIIK:	Keskkonnamõju strateegiline hindamine
TÖÖ TELLIJA:	**Lääne-Viru Maavalitsus** F.R. Kreutzwaldi 5 44314 Rakvere
Kontaktisik:	**Jaan Kangur** tel +372 325 8015 jaan.kangur@laane-viru.maavalitsus.ee
JÄRELEVALVAJA:	**Keskkonnaameti Viru regioon** Lääne-Virumaa kontor 1 Kunderi 18 44307 Rakvere tel 325 8401, faks 325 8403 laane-viru@keskkonnaamet.ee
TÖÖ TÄITJA:	**Kobras AS** Registrikood 10171636 Riia 35, 50410 Tartu tel 730 0310, faks 730 0315 www.kobras.ee
Eksperdid:	**Gerli Kull** – keskkonnaekspert, vastutav täitja gerli@kobras.ee **Urmas Uri –** keskkonnaekspert (litsents KMH0046) urmas@kobras.ee **Anne Rooma –** keskkonnaekspert (litsents KMH0047) anne@kobras.ee **Teele Nigola** – planeerija, muinsuskaitse teele@kobras.ee **Reet Lehtla** – planeerija infrastruktuur reet@kobras.ee
Kontrollija:	**Ene Kõnd** - tehniline kontrollija, ekspert

Kobras AS litsentsid / tegevusload:

1. Keskkonnamõju hindamise tegevuslitsentsid:
    - KMH0046 Urmas Uri;
    - KMH0047 Anne Rooma;
    - KMH0126 Kadi Kukk.
2. Hüdrogeoloogiliste tööde litsents nr 329.
3. Geodeetilised ja kartograafilised tööd. Tegevuslitsents 762 MA.
4. Maakorraldustööd. Tegevuslitsents 15 MA-k.
5. Ettevõtte Majandustegevuse Registri (MTR) registreeringud:
    - Ehitusjuhtimine EEJ002734;
    - Ehitusgeodeetilised ja -geoloogilised uuringud EG10171636-0001;
    - Ehitusprojektide ja ehitiste ekspertiiside tegemine EK10171636-0001;
    - Omanikujärelevalve EO10171636-0001;
    - Projekteerimine EP10171636-0001;
    - Kaevandamise või kaeveõõne teisese kasutamise projekteerimine KP00002;
    - Kaevandamine KKA000152;
    - Kaeveõõne teisene kasutamine KKT000005.
6. Ettevõtte registreeringud Maaparandusalal tegutsevate ettevõtjate registris (MATER):
    - Maaparandussüsteemi omanikujärelevalve MO0010-00;
    - Maaparandussüsteemi projekteerimine MP0010-00;
    - Maaparanduse uurimistöö MU0010-00.
7. Muinsuskaitseameti tegevusluba E 377/2008. Vastutav spetsialist Teele Nigola (VS 606/2012, tähtajatu). Ehitismälestiste, ajaloomälestiste, tööstusmälestiste ja UNESCO maailmapärandi nimekirja objektil konserveerimise ja restaureerimise projektide ning muinsuskaitse eritingimuste koostamine, uuringud ja muinsuskaitseline järelevalve (sh muinsuskaitsealadel) maastikuarhitektuuri valdkonnas.
8. Veeuuringut teostava proovivõtja atesteerimistunnistus (reoveesettest, pinnaveest, põhjaveest, heit- ja reoveest proovivõtmine) Noeela Kulm - Nr 1148/14.

SISUKORD

1 KAVANDATAV TEGEVUS, EESMÄRK JA KSH ULATUS 5

2 LÄÄNE-VIRU MAAKONNAPLANEERINGU ELLUVIIMISEGA EELDATAVALT KAASNEV KESKKONNAMÕJU 7

2.1 EELDATAV MÕJU INIMESE TERVISELE 9
2.2 PIIRIÜLESE KESKKONNAMÕJU ESINEMISE VÕIMALIKKUS 9
2.3 VÕIMALIK MÕJU NATURA 2000 VÕRGUSTIKU ALALE 9
2.4 HINDAMISMETOODIKA 9

3 AVALIKKUSE KAASAMINE, HUVIGRUPID 11

4 KSH AVALIKUSTAMISE AJAKAVA 12

5 PLANEERINGU KOOSTAMISE JA KSH PROTSESSI OSAPOOLED 14

6 ASUTUSTE JA ISIKUTE SEISUKOHAD 17

7 PROGRAMMI AVALIKUSTAMINE 31

KASUTATUD ALLIKAD 32

LISAD 33

LISA 1. LÄÄNE-VIRU MAAVANEMA 30.07.2013 KORRALDUS NR 1-1/2013/543 KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE ALGATAMINE 34

LISA 2. LÄÄNE-VIRU MAAKONNAPLANEERINGU KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE ALGATAMISE TEADE VÄLJAANDES AMETLIKUD TEADAANDED, 06.08.2013 ... 36

LISA 3. LÄÄNE-VIRU MAAKONNAPLANEERINGU KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE ALGATAMISE TEADE AJALEHES VIRUMAA TEATAJA, 13.08.2013 38

LISA 4. LÄÄNE-VIRU MAAKONNAPLANEERINGU KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE PROGRAMMI KOHTA ESITATUD SEISUKOHAD 40

LISA 5. LÄÄNE-VIRU MAAKONNAPLANEERINGU 2030+ KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE PROGRAMMI AVALIKU VÄLJAPANEKU JA AVALIKU ARUTELU TOIMUMISE TEADE VÄLJAANDES AMETLIKUD TEADAANDED, 21.04.2014 83

LISA 6. LÄÄNE-VIRU MAAKONNAPLANEERINGU 2030+ KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE PROGRAMMI AVALIKU VÄLJAPANEKU JA AVALIKU ARUTELU TOIMUMISE TEADE AJALEHES VIRUMAA TEATAJA, 23.04.2014 85

LISA 7. LÄÄNE-VIRU MAAKONNAPLANEERINGU 2030+ KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE PROGRAMMI EELNÕU AVALIKU ARUTELU PROTOKOLL JA OSALEJATE REGISTREERIMISLEHT 87

LISA 8. KESKKONNAAMETI 10.06.2014 KIRI NR V 6-8/14/12139-2 LÄÄNE-VIRU MAAKONNAPLANEERINGU 2030+ KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE PROGRAMMI HEAKSKIITMISE KOHTA 94

1 KAVANDATAV TEGEVUS, EESMÄRK JA KSH ULATUS

2012. aastal kehtestati üleriigiline planeering "Eesti 2030+", mille elluviimise tegevuskavas on uute maakonnaplaneeringute koostamine. Vabariigi Valitsus algatas 18.07.2013 korraldusega nr 337 uute maakonnaplaneeringute koostamise kõikides maakondades. Lääne-Viru maavanem algatas 30.07.2013 korraldusega nr 1-1/2013/543 maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (vt Lisa 1). Sellekohane teade avaldati 06.08.2013 väljaandes Ametlikud Teadaanded (vt Lisa 2) ning 13.08.2013 ajalehes Virumaa Teataja (vt Lisa 3). Maakonnaplaneeringu algatamise dokumendid ja planeeringu lähteseisukohad on kättesaadavad Lääne-Viru Maavalitsuse kodulehel http://laane-viru.maavalitsus.ee/et/maakonnaplaneering.

Lääne-Viru maakonnaplaneeringus 2030+ (*edaspidi maakonnaplaneering*) käsitletakse kogu maakonna maismaa osa. Vastavalt maavanema korraldusele on maakonnaplaneeringu koostamise üldiseks eesmärgiks maakonna ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemine, tasakaalustades riiklikke ja kohalikke huve ning vajadusi. Lääne-Viru maakonna jaoks on maakonnaplaneeringu koostamisel olulisemateks teemadeks maavarad, sadamad ja logistika, sotsiaalne infrastruktuur. Samuti maakonna toimepiirkonnad, maakondliku tähtsusega taristute asukohad ja nende koridorid. Planeeringu koostamisel arvestatakse tasakaalustatult majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi mõjusid.

Vastavalt planeerimisseaduse §7 (vastu võetud 13.11.2002, RT 2002, 99, 579) lõikele 4 on kehtestatud maakonnaplaneering aluseks valla ja linna üldplaneeringute koostamisele. Kui kehtestatud üldplaneering puudub või kui maakonnaplaneeringust varem kehtestatud üldplaneering ei kajasta kehtestatud maakonnaplaneeringus sätestatut, on kehtestatud maakonnaplaneering valla ja linna detailplaneeringute koostamise või projekteerimistingimuste väljaandmise aluseks.

Maakonnaplaneering annab vajadusel sisendit ka riigi tasandi strateegilistesse dokumentidesse nt kaitse-eeskirjadesse, arengukavade tegevuskavadesse jne.

Maakonnaplaneeringute koostamisel on keskkonnamõju strateegiline hindamine *(edaspidi KSH*) kohustuslik. **KSH eesmärk on arvestada keskkonnakaalutlusi planeerimisdokumendi koostamisel, tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse ja edendada säästvat arengut.**

Keskkonnamõju strateegiline hindamine toimub Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ koostamise käigus. KSH eesmärgiks on hinnata Lääne-Viru maakonnaplaneeringuga kavandatavaid ja sellega kaasnevaid olulisi mõjusid elukeskkonnale, looduskeskkonnale, kaitstavatele objektidele, majanduslikule ja sotsiaalsele keskkonnale ning analüüsida parimat võimalikku lahendust maakonna arenguks, tagades elukeskkonna jätkusuutliku kasutamise, maastiku kaitse ja ressursside ratsionaalse ning heaperemeheliku kasutuse ning kaitstavate loodusobjektide kaitse-eesmärkide täitmise. KSH käigus hinnatakse planeerimise lahenduste (sh nende erinevate alternatiivide) vastavust ruumilise arengu eesmärkidele (nii riigi kui maakonna tasandil) ning säästva arengu põhimõtetele. KSH sisu lähtub maakonnaplaneeringu sisust ning KSH-s hinnatakse maakonnplaneeringus käsitletud teemasid ning lahendustega kaasnevaid riske.

Planeeringuala on Lääne-Viru maakond ning selle lähiümbrus, et tagada sidusate võrgustike (transpordivõrk ja muud infrastruktuuri elemendid, roheline võrgustik) toimimine. KSH ala ühtib planeeringu alaga: keskkonnamõju strateegiline hindamine viiakse läbi Lääne-Viru maakonnas ning selle lähimõjualal. Lähimõjuala ulatus täpsustub KSH aruande koostamise käigus. Maakonnaplaneering koostatakse ajaperspektiiviga 2030+, mis on ka KSH ajaline ulatus.

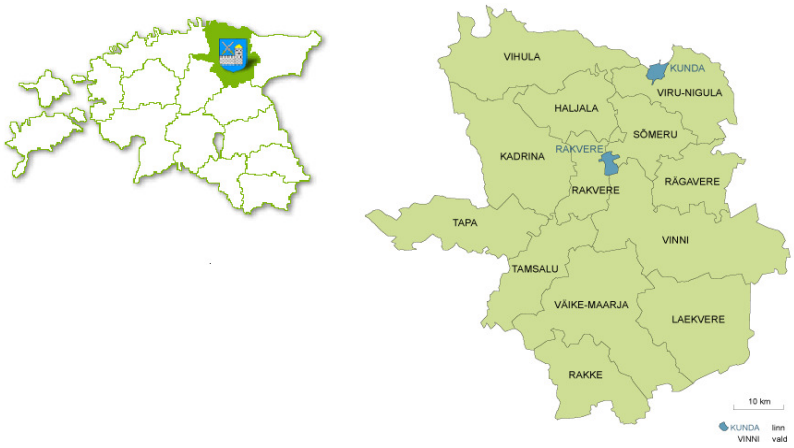

Joonis 1. Lääne-Viru maakonna ja kohalike omavalitsuste paiknemine (www.virumaa.info/maakond, www.stat.ee/ppe-laane-viru-maakond)

Lääne-Viru maakond asub Põhja-Eestis, piirnedes idas Ida-Viru, lõunas Jõgeva ning läänes Järva ja Harju maakonnaga. Põhjas piirneb maakond Soome lahega. Lääne-Viru maakonna administratiivne keskus on Rakvere linn (vt joonis 1). Lääne-Viru maakonnas on 2 linna: Kunda ja Rakvere, 2 vallasisest linna: Tamsalu ja Tapa, 21 alevikku ja 377 küla. Rakvere asub Tallinnast 98 km kaugusel. Teiste suuremate linnade kaugused: Jõhvi 67 km, Tartu 123 km ja Pärnu 178 km. Maakonda läbivad Tallinn–Narva ja Sõmeru–Pärnu maantee ning Tallinn–Narva ja Tallinn–Tartu raudtee. Tapa on oluline raudteesõlmjaam ning Kundas asub tähtis kaubasadam. (http://www.stat.ee/ppe-laane-viru-maakond, 04.12.2013)

Lääne-Viru maakonna pindala on 3 627,80 km^2 ja maakonna elanike arv seisuga 01.01.2013 on 58 806 inimest. Lääne-Viru maakond on Eestis rahvaarvult viies maakond ja pindalalt kolmas maakond. (www.stat.ee, 04.12.2013)

2 LÄÄNE-VIRU MAAKONNAPLANEERINGU ELLUVIIMISEGA EELDATAVALT KAASNEV KESKKONNAMÕJU

Keskkonnamõju hindamisel lähtutakse Lääne-Viru maakonnaplaneeringus käsitletavatest valdkondadest ja nende üldistusastmest. Keskkonnamõju strateegilise hindamise üheks suunaks on planeeringu koostamisel leida selline lahendus, mille puhul oleks võimalik vältida ebasoodsat mõju inimese tervisele, elukeskkonnale ja looduskeskkonnale ning arendada sotsiaalmajanduslikku keskkonda.

KSH arvestab ja KSHs lähtutakse planeeringu täpsusastmest ning eripärast. KSH käigus hinnatakse maakonnaplaneeringu elluviimise mõju looduskeskkonnale ning sotsiaalsele, kultuurilisele ja majanduslikule keskkonnale. KSH-s käsitletakse maakonnaplaneeringu seoseid teiste asjakohaste strateegiliste dokumentidega ja vastavust nendes püstitatud eesmärkidele.

Lähteseisukohtade ja olemasoleva olukorra analüüsil on selgunud järgmised teemad, mis vajavad käsitlemist ja/või mille mõju hinnatakse KSH raames:

1. Asustus ja selle suunamine

   Planeeringus käsitletakse toimepiirkondi, asustuse suunamise nõudeid, sotsiaalset taristut, maakondliku tähtsusega tööstus- ja logistikaalade paigutust ning kogu asustust siduva ühistranspordi korraldamise põhimõtteid, transpordi, sh kergliikluse võimalusi. KSH käigus hinnatakse võimalusi eelnimetatud valdkondade kujunemisele ja arengule ning nende võimalikku mõju rahvaarvule, rahvastiku paiknemisele, sotsiaalsete teenuste kättesaadavusele, loodusväärtustele jms.

2. Loodusvarade, väärtuslike põllumaade, maastike ja looduskoosluste säilimist ning rohelise võrgustiku toimimist tagavad meetmed

   Käsitletakse väärtuslike maastike, väärtuslike põllumaade, looduskoosluste säilimise, rohevõrgustike jms teemasid.

3. Maa- ja veealade üldiste kasutamistingimuste määratlemine

   Maa- ja veealade (sh avalikult kasutatavate veekogude) üldiste kasutamistingimuste määratlus. Võimalikud raskendatud teemad on rannikuala spetsiifilised teemad.

   Erilise tähelepanuga käsitletakse pinna- ja põhjavett: ruumiliselt lokaliseeritud tingimused rannikumere, pinnaveekogude ja põhjavee kaitsmiseks (põhjavee erineva kaitstusega alad). Põhjalikumalt käsitletakse Pandivere nitraaditundlikku ala, mis hõlmab umbes poole maakonna territooriumist. Võimalusena on nähtud Pandivere veekaitseala taastamine või teatud uue kaitserežiimi ettepaneku esitamine.

   Käsitletakse peamiste veehaarete ja jääkreostusalade paiknemist.

4. Maardlate ja maavaravaru kaevandamisest mõjutatud alade kasutustingimuste määratlemine

Maardlate, sealhulgas planeeringuperioodil ammenduvate, kasutustingimused, riiklikud ja kohalikud huvid, konfliktalad ning kaevandamise võimalik kasu ja kahju, sh mõjusid veekogudele, põhjaveele, põllumajandusele ning muule ettevõtlusele, looduskooslustele ja asustusele. Tegemist on kindlasti kõige problemaatilisema teemaga, sest fosforiidi- ja põlevkivimaardlate kasutuselevõtu perspektiiv tekitab erinevaid piiranguid ja sellega kaasneb tugev sotsiaalne ja majanduslik mõju.

5. Teede, raudteede, veeteede ja tehnovõrkude koridoride, lennuväljade, sadamate ja jäätmete käitlemise kohtade ning muude tehnorajatiste paigutuse määramine

   Käsitletakse Tallinn-Tartu ja Tallinn-Narva raudteede, riigimaanteede, kohalike maanteede ning jalgratta- ja jalgteede, mis ühendavad erinevaid omavalitsusi, ümbersõitude paiknemist, eritasandiliste ristumiskohtade vajadust, sadamate lahendusi, ühistranspordiliikide ja –liinide omavahelist sidumist, tööstus- ja logistikaalade paiknemist ning teede ja trasside seotust ettevõtlus- ja tootmispiirkondadega. Selgitatakse välja, kas Lääne-Viru maakonnaplaneeringus „Lääne-Viru maakonna rannikuala“ välja pakutud lahendus vastab praegustele strateegilistele arenguhuvidele. Jäätmete teema käsitlemisel pööratakse tähelepanu maakonna jäätmete kogumis- ja käitlemisvõrgustikule arvestades eesmärki võtta jäätmed ringlusse ja taaskasutusse maksimaalsel tasemel.

6. Kaitstavate loodusobjektidega, kaitsealade ja nende kasutamistingimuste arvestamine, vajaduse korral ettepanekute tegemine kasutamistingimuste täpsustamiseks, uute kaitsealade loomiseks või kaitserežiimi lõpetamiseks

   Planeeritavaga kooskõla tagamine seaduste alusel kehtestatud piirkondlike ja lokaalsete kaitserežiimidega, konfliktalade väljaselgitamine, kaitstavate alade kasutamistingimuste täpsustamine. Vajadusel ettepanekud kaitserežiimi täpsustamiseks või korrigeerimiseks. Arvestatakse kõikide kaitstavate loodusobjektidega sh projekteeritavate objektidega.

7. Puhkealade määramine ja nende kasutamistingimuste määratlemine

   Maakondliku tähtsusega puhkealad, nende piisavus, ligipääsetavus ning puhkajate sihtkohad.

8. Üleriigilise tähtsusega riigikaitselise otstarbega maa-alad

   Kaitseväe ja Kaitseliidu väljaõppe taristu, piiranguvööndid.

KSH protsessi käigus võib võimaliku uue ja olulise informatsiooni ilmnemisel käsitletavad teemad muutuda.

Lääne-Virumaa eripära, millega peab mõjude hindamisel eelkõige arvestama, on seotud Pandivere nitraaditundliku alaga (NTA), mis on tähtsaim veekaitse objekt, ning fosforiidi- ja põlevkivimaardlate kasutuselevõtu perspektiiviga, mis tekitab erinevaid piiranguid.

Lääne-Viru maakonda jääb mitmeid kaitsealasid, sh osa Lahemaa Rahvuspargist. Looduskaitsealuseid territooriume on ca 15% maakonna pindalast (www.stat.ee, 04.12.2013).

2.1 Eeldatav mõju inimese tervisele

Planeeringu käigus käsitletavad mõjud inimese tervisele on eelkõige seotud võimalike õnnetusjuhtumite, õhu saastatuse (sh radoon) ja selle mõjudega, mürahäiringute ja tarbevee kvaliteediga. KSH-s hinnatakse elanikkonna elu ja tervist ohustavaid riske (sh radoonirisk) selles ulatuses, mis on kajastatud maakonnaplaneeringus ning tuuakse välja riske ennetavaid ja leevendavaid meetmeid.

2.2 Piiriülese keskkonnamõju esinemise võimalikkus

Hetkel teadaoleva informatsiooni alusel ei ole ette näha maakonnaplaneeringuga kavandatavaid tegevusi, millega võiks kaasneda oluline negatiivne piiriülene mõju mõnele naaberriigile. Piiriülese mõju tekkimise korral tuleb vältida negatiivseid keskkonnamõjusid ja leida selliseid lahendusi, et ebasoovitavat mõju ei kaasneks. Kui sellist lahendust ei ole võimalik leida, tuleb võimaliku piiriülese mõju esinemise korral koostöös Keskkonnaministeeriumiga vastav mõjutatav riik kaasata KSH protsessi.

2.3 Võimalik mõju Natura 2000 võrgustiku alale

Lääne-Viru maakonnas on mitmeid Natura 2000 võrgustiku alasid. Lääne-Viru maakonna planeeringu koostamisel tuleb arvestada Natura 2000 alade ja nende kaitsega. Eeldatavalt ei kaasne maakonnaplaneeringuga olulist mõju Natura 2000 väärtustele, vajadusel tuleb välja töötada selline planeeringulahendus, mis arvestab Natura 2000 kaitse-eesmärke. Keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus viiakse läbi Natura eelhindamine ja juhul kui jääb kahtlusi kaasnevate mõjude kohta viiakse keskkonnamõju strateegilise hindamise raames läbi ka Natura-hindamine.

2.4 Hindamismetoodika

Alternatiivide käsitlemisel määratletakse, milliseid tuleviku tarvis soovitavaid arenguid planeering peaks tagama. Planeering on koostamise algfaasis, mistõttu puuduvad hetkel planeeringulahenduse väljatöötamisel tekkivad alternatiivsed variandid. KSHs käsitletakse planeeringu koostamise ja KSH läbiviimise käigus tekkivaid alternatiivseid variante. Alternatiivide võrdlemise metoodika selgub alternatiivide defineerimise käigus.

Hindamisel lähtutakse Eestis ja Euroopa Liidus kehtivatest õigusaktidest ja nendes määratud normidest. KSH viiakse läbi vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele (vastu võetud 22.02.2005, RT I 2005, 15, 87). Siseministeeriumi poolt on koostatud/tellitud ekspertarvamused: „Sotsiaalsed ja kultuurilised mõjud maakonnaplaneeringute keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimisel“ (P. Metspalu, T. Oidjärv, 2013) ja „Majanduslikud mõjud maakonnaplaneeringute keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimisel“ (R. Noorkõiv, K. Lass, 2013). KSH hindamise läbiviimisel arvestatakse kõiki eelnimetatud ja ka teisi keskkonnamõju strateegilise hindamise juhendeid, võetakse arvesse ja tuginetakse ekspertide arvamustele, eelnevatele kogemustele ja teistele erialastele teadmistele.

Metoodiliselt tuginetakse eelkõige kvalitatiivsele hindamisele (kvalitatiivse uurimise käigus keskendutakse objekti süvaanalüüsile kasutades selleks teemakohast kirjandust, dokumente, ekspertarvamusi, konsultatsioone jms).

Alternatiivsete lahenduste tekkimisel hinnatakse kavandatava tegevusega kaasnevaid võimalikke olulisi keskkonnamõjusid, määratletakse mõjude ulatus ja leitakse parim võimalik lahendus (eelkõige on tegemist SWOT analüüsiga).

3 AVALIKKUSE KAASAMINE, HUVIGRUPID

Isikud ja asutused, keda strateegilise planeerimisdokumendi alusel kavandatav tegevus võib eeldatavalt mõjutada või kellel võib olla põhjendatud huvi selle strateegilise planeerimisdokumendi vastu on esitatud tabelis 1.

Tabel 1. Lääne-Viru maakonnaplaneeringu KSH-st huvitatud ning mõjutatud asutused ja isikud

Huvigrupp	Asutus või isik
Kohalikud omavalitsused	Haljala Vallavalitsus, Kadrina Vallavalitsus, Kunda Linnavalitsus, Laekvere Vallavalitsus, Rakke Vallavalitsus, Rakvere Linnavalitsus, Rakvere Vallavalitsus, Rägavere Vallavalitsus, Sõmeru Vallavalitsus, Tamsalu Vallavalitsus, Tapa Vallavalitsus, Vihula Vallavalitsus, Vinni Vallavalitsus, Viru-Nigula Vallavalitsus, Väike-Maarja Vallavalitsus. Lääne-Viru Omavalitsuste Liit.
Naabermaavalitsused	Harju Maavalitsus, Ida-Viru Maavalitsus, Jõgeva Maavalitsus, Järva Maavalitsus,
Ministeeriumid	Haridus- ja Teadusministeerium, Kaitseministeerium, Keskkonnaministeerium, Kultuuriministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Põllumajandusministeerium, Siseministeerium, Sotsiaalministeerium.
Ametid ja riigiasutused	Keskkonnaamet, Lennuamet, Maa-amet, Maanteeamet, Muinsuskaitseamet, Politsei- ja Piirivalveamet, Põllumajandusamet, Päästeamet, Tehnilise Järelevalve Amet, Terviseamet, Veeteede Amet. Keskkonnainspektsioon.
Riigi osalusega äriühingud, ettevõtted jm ühendused	Eesti Keskkonnaühenduste Koda, Riigimetsa Majandamise Keskus, SA Lääne-Viru Arenduskeskus.
Laiem avalikkus	Huvitatud ja mõjutatud isikud ning ühendused, näiteks kohalikud ettevõtjad, kohalikud elanikud (elanikud, töötajad, suvitajad), teadlaskond. Juhan Kunderi Selts

KSH käigus võib huvitatud asutuste ja/või isikute nimekiri täieneda.

Huvigruppe teavitatakse KSH oluliste etappide valmimisest vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele ja planeerimisseadusele. Laiemat avalikkust teavitatakse väljaandes Ametlikud Teadaanded, ajalehes, Lääne-Viru Maavalitsuse koduleheküljel. Teisi huvigruppe teavitatakse elektrooniliselt (e-maili teel). Avalikkuse kaasamist korraldab planeeringu koostaja, kelleks on Lääne-Viru maavalitsus.

4 KSH AVALIKUSTAMISE AJAKAVA

KSH läbiviimine ja aeg on seotud maakonnaplaneeringu koostamise protsessiga. KSH programmi ja aruande avalikustamise etappide kestus on kooskõlas keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusega.

Maakonnaplaneeringu koostamist ja selle avalikku menetlemist reguleerib planeerimisseadus (PlanS). Keskkonnamõju strateegilist hindamist (KSH) korraldatakse keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses (KeHJS) sätestatud korraga. Kuivõrd planeeringute koostamine ja KSH läbiviimine on reguleeritud eri seadustega (PlanS ja KeHJS) on otstarbekas protsessid ja etapid ühtlustada (vt joonis 2). Vastavalt KeHJS-e § 36 lõike 2 punktile 4 tuleneb KSH ajakava strateegilise planeerimisdokumendi koostamise ajakavast.

KSH läbiviimise eeldatav ajakava on toodud tabelis 2, arvestades planeeringu koostamise ajakava.

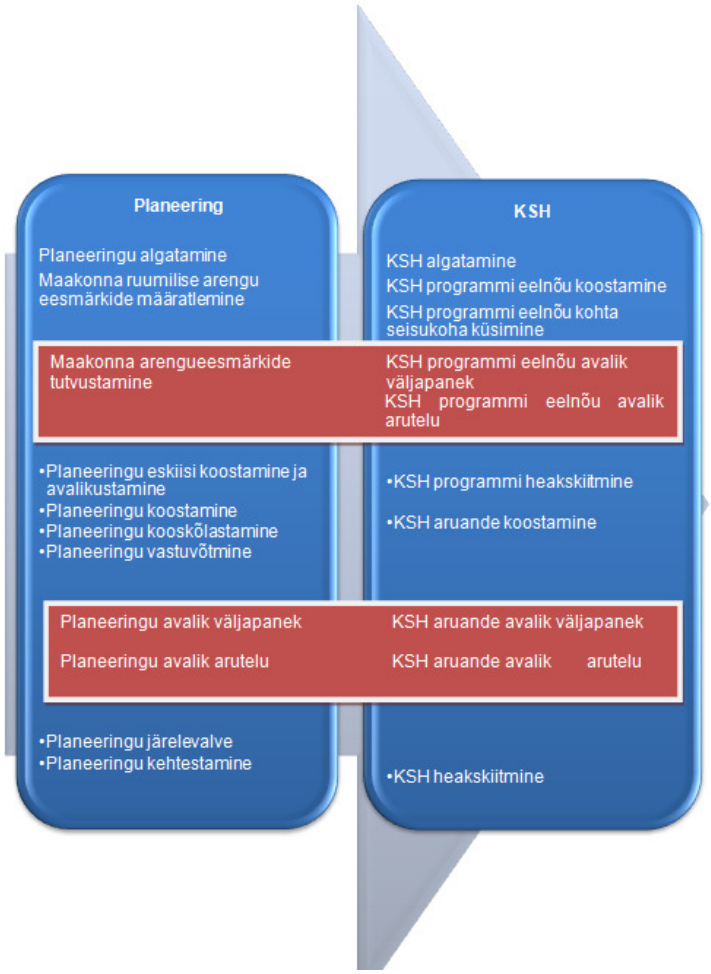

Joonis 2. Planeeringu ja KSH läbiviimise etapid ja nende ühildamine

Tabel 2. Maakonnaplaneeringu KSH läbiviimise eeldatav ajakava

Maakonnaplaneeringu etapp	**Tegevus/KSH etapp**	**KSH osapool**	**Läbiviimise aeg**
Planeeringu algatamine, planeeringu lähteseisukohtade koostamine	KSH algatamine	Strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldaja – Lääne-Viru Maavalitsus (Lääne-Viru maavanem)	juuli 2013
	KSH algatamise otsustest teatamine		06.08.2013
Maakonna arengueesmärkide koostamine, toimepiirkondade määratlemine	KSH programmi koostamine	KSH ekspertgrupp koostöös strateegilise planeerimisdokumendi koostajaga	IV kvartal 2013 – I kvartal 2014
Informatsiooni koondamine	KSH programmi kohta seisukohtade küsimine	Strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldaja – Lääne-Viru Maavalitsus	I kvartal 2014
Maakonna arengueesmärkide tutvustamine, eskiisi koostamine	KSH programmi avalikust väljapanekust teatamine	Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja – Lääne-Viru Maavalitsus	21-23. 04.2014
	KSH programmi avalik väljapanek	Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja – Lääne-Viru Maavalitsus	24.04.2014-08.05.2014
	KSH programmi avalik arutelu	Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja – Lääne-Viru Maavalitsus	13.05.2014
	KSH programmi heakskiitmine	Järelevalvaja – Keskkonnaameti Viru regioon	II kvartal 2014
Maakonnaplaneeringu koostamine, kooskõlastamine, vastuvõtmine	KSH aruande koostamine	KSH ekspertgrupp koostöös strateegilise planeerimisdokumendi koostajaga – Lääne-Viru Maavalitsus	II kvartal 2014 – I kvartal 2015
Maakonnaplaneeringu ja KSH aruande avalikust väljapanekust teatamine		Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja – Lääne-Viru Maavalitsus	II kvartal 2015
Maakonnaplaneeringu ja KSH aruande avalik väljapanek		Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja – Lääne-Viru Maavalitsus	II kvartal 2015
Maakonnaplaneeringu ja KSH aruande avalik arutelu		Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja – Lääne-Viru Maavalitsus	II kvartal 2015
	KSH aruande heakskiitmine	Järelevalvaja – Keskkonnaameti Viru regioon	III kvartal 2015
Maakonnaplaneeringu järelevalvesse esitamine			IV kvartal 2015

KSH läbiviimise ajakavas võib tekkida muudatusi. KSH läbiviimise ajakava sõltub suuresti maakonnaplaneeringu koostamise ajakavast.

5 PLANEERINGU KOOSTAMISE JA KSH PROTSESSI OSAPOOLED

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise protsessi osapooled on toodud tabelis 3.

Tabel 3. Lääne-Viru maakonnaplaneeringu ja KSH protsessi osapooled

Osapool	Asutus	Kontaktandmed
Maakonnaplaneeringu koostamise korraldaja. Maakonnaplaneeringu kehtestaja	Lääne-Viru Maavalitsus, Lääne-Viru Maavanem	F.R. Kreutzwaldi tn 5 44314 Rakvere Kontaktisik: Jaan Kangur tel 325 8015 e-post: jaan.kangur@l-virumv.ee
Maakonnaplaneeringu järelevalvaja	Siseministeerium	Pikk 61 15065 Tallinn tel 612 5008 e-post: info@siseministeerium.ee
KSH koostaja	Kobras AS	Riia 35, 50410 Tartu tel 730 0310, faks 730 0315 e-post: kobras@kobras.ee www.kobras.ee
KSH järelevalvaja	Keskkonnaamet	Viru regioon Lääne-Virumaa kontor Kunderi 18 44307 Rakvere tel 325 8401, faks 325 8403 e-post: laane-viru@keskkonnaamet.ee

Kobras AS keskkonnaeksperdid/töörühm:

- **Gerli Kull — KSH juhtekspert, vastutav täitja**

KSH hindamise õigus: on omandanud loodusteaduste bakalaureusekraadi keskkonnatehnoloogia erialal Tartu Ülikoolis ja magistrikraadi maastikukaitse ja –hoolduse erialal Eesti Maaülikoolis. On läbinud näiteks keskkonna- ja sotsiaalse mõju hindamise ainekursuse (2AP), regionaalarengu ja –planeerimise ainekursuse (3,0 AP), keskkonnamõjude hindamine ja audit ainekursuse (3,0 AP), keskkonnajuhtimissüsteemid ja keskkonnariskid ainekursuse (3 AP), maastiku ja visuaalse mõju hindamise ainekursuse (1,0 AP). Kõik eksamid on sooritatud positiivse tulemusega. On läbinud

planeeringute strateegilise keskkonnamõjude hindamise koolituse (Eesti Maaülikool, 2010). Omab keskkonnamõju hindamise töökogemust alates 2008. aastast. Tunneb keskkonnamõju strateegilise hindamise põhimõtteid, protseduuri ja hindamisega seonduvaid õigusakte.

- **Urmas Uri — KSH ekspert**

KSH hindamise õigus: on omandanud geoloogiainseneri kõrghariduse Tartu Ülikoolis; on läbinud kahepäevase planeeringutealase seminari, keskkonnamõjude hindamise süsteemi parandamise koolituse/seminari, keskkonnamõju hindamiste aruannete kvaliteet – õppepäev kogenud keskkonnamõju hindamiste ekspertidele, Maanteeameti keskkonnakoolituse "Keskkond tee planeerimisel, projekteerimisel ja ehituses" ja mitmeid teisi koolitusi, sh Natura hindamise teemadel. Omab erialast töökogemust alates 1974. aastast. Tunneb keskkonnamõju strateegilise hindamise põhimõtteid, protseduuri ja hindamisega seonduvaid õigusakte.

Tegevusvaldkonnad: põllumajandus, maaparandus, maavaravaru kaevandamine ja kaevise töötlemine, sh rikastamine, tööstus, tooraine ja muu materjali töötlemine, tselluloosi, paberi ja tekstiilitööstus ning nahaparkimine, energeetika, jäätmekäitlus, reoveekäitlus, vesi ja kanalisatsioon, ehitus, turism, puhkemajandus ja haljastus, transport ja liiklus, asumite sanitaarkaitse, teenindus.

Mõjuvaldkonnad: maavara, pinnas ja maastik, veesaaste ja veetase, hüdrodünaamika ja rannaprotsessid, jäätmeteke, kultuuripärand, põhjavesi.

- **Anne Rooma — KSH ekspert**

KSH hindamise õigus: on omandanud geoloogiainseneri kõrghariduse Tartu Ülikoolis; on läbinud keskkonnamõjude hindamise aruannete kvaliteedi õppepäeva kogenud keskkonnamõju hindamise ekspertidele ja osalenud mitmetel teistel koolitustel, sh Natura hindamise koolistus; omab erialast töökogemust alates 1987. aastast; tunneb keskkonnamõju strateegilise hindamise põhimõtteid, protseduuri ja hindamisega seonduvaid õigusakte.

Tegevusvaldkonnad: põllumajandus, maaparandus, maavaravaru kaevandamine ja kaevise töötlemine, tööstus, tooraine ja muu materjali töötlemine, jäätmekäitlus, reoveekäitlus, vesi ja kanalisatsioon, ehitus, turism, puhkemajandus ja haljastus, transport ja liiklus, asumite sanitaarkaitse, teenindus.

Mõjuvaldkonnad: maavara, pinnas ja maastik, veesaaste ja veetase, jäätmeteke, kultuuripärand, põhjavesi.

- **Teele Nigola — KSH ekspert/planeerija**

KSH hindamise õigus: omab kõrgharidust maastikuarhitektuuri erialal; on läbinud näiteks ruumiplaneerimise üldkursuse (3,5 AP), maastikuplaneerimise põhikursuse (5 AP), planeerimisalase õigusõpetuse (2 AP), valla/linna ruumiline planeerimine (10,5 EAP), kõik eksamid on sooritatud positiivse tulemusega. Töökogemus alates 2005. aastast, tunneb keskkonnamõju strateegilise hindamise põhimõtteid, protseduuri ja hindamisega seonduvaid õigusakte.

- **Ene Kõnd — KSH ekspert/tehniline kontroll**

KSH hindamise õigus: on omandanud geoloogiainseneri kõrghariduse Tartu Ülikoolis (geoloogia-geoloogilise kaardistamise, maavarade otsingu ja uuringu eriala). On läbinud Tartu Kutsehariduskeskuse täiskasvanute koolituse „Planeerimisseaduse rakendamine“ (saadud 3 Eesti Ehitusinseneride Liidu täiendõppepunkti). Omab töökogemust alates 1981. aastast; tunneb keskkonnamõju strateegilise hindamise põhimõtteid, protseduuri ja hindamisega seonduvaid õigusakte.

Valdkond: geoloogilised tingimused, keskkonnapiirangute kaardid.

Vajadusel kaasatakse KSH koostamisse täiendavaid eksperte.

6 ASUTUSTE JA ISIKUTE SEISUKOHAD

Vastavalt KeHJS-e § 36 peab strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldaja või strateegilise planeerimisdokumendi koostaja küsima programmi sisu osas seisukohti Keskkonnaametilt ja kõigilt teistel asutustelt, keda strateegilise planeerimisdokumendi rakendamisega eeldatavalt kaasnev keskkonnamõju tõenäoliselt puudutab. Seisukohti küsiti kõigilt tabel 1 loetletud asutustelt.

Seisukohad laekusid järgmistelt asutustelt (tähestikulises järjekorras):

1. Haljala Vallavolikogu
2. Haridus- ja Teadusministeerium
3. Harju Maavalitsus
4. Ida-Viru Maavalitsus
5. Jõgeva Maavalitsus
6. Kadrina Vallavalitsus
7. Keskkonnaameti Viru regioon
8. Keskkonnainspektsioon
9. Keskkonnaministeerium
10. Kultuuriministeerium
11. Laekvere Vallavalitsus
12. Lennuamet
13. Maa-amet
14. Maanteeamet
15. Majandus- ja Kommunikatsiooni ministeerium
16. Politsei- ja Piirivalveamet
17. Põllumajandusameti Lääne-Viru keskus
18. Põllumajandusministeerium
19. Päästeameti Ida päästekeskuse kriisireguleerimise büroo
20. Rakke Vallavolikogu
21. Rakvere Linnavalitsus
22. Riigimetsa Majandamise Keskus
23. Siseministeerium
24. Tapa Vallavalitsus
25. Tehnilise Järelevalve Amet
26. Terviseameti Ida talitus
27. Veeteede amet
28. Vinni Vallavolikogu
29. Viru-Nigula Vallavalitsus

Tabel 4. Lääne-Viru maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi eelnõule esitatud seisukohad ja nendega arvestamine (esitatud kronoloogilises järjekorras)

Jrk nr	Asutus	Isik	Kuupäev	Seisukohad, mida on vaja KSH programmis muuta	Teemad, mis vajavad käsitlemist maakonnaplaneeringus ja selle KSH-s	Arvestamine KSH programmis
1	Kultuuri-ministeerium	Urve Tiidus (kultuuri-minister)	28.02. 2014	Ettepanekud KSH programmi sisu osas puudusid.	Hindamisel tuleb lähtuda riikliku kaitse all olevatest kultuurimälestistest ja nende kaitsevööndites. Planeerimisel tuleb lähtuda mälestisi säästvast põhimõttest ning arvestada avalike huvidega. Arvestada Lääne-Virumaa 20. sajandi arhitektuuri inventeerimise aruandes tehtud ettepanekutega. Analüüsida ja vajadusel hinnata mõjusid: 1. erinevate ajaperioodide kultuuripärandi kihistused ja nende väärtus 2. võimalikud arheoloogiliselt väärtuslikud alad 3. olemasolevad ja potentsiaalsed miljööväärtuslikud alad 4. ajalooliselt väärtuslikud objektid ja nende säilimiseks vajalikud tingimused 5. maastikupilt, sh vaated kultuurilooliselt olulistele objektidele, vaatekoridoride määratlemine 6. väärtuslike maastike piiride täpsustamine. Hinnata kultuurikeskkonna säilimist tagavate tingimuste seadmise piisavust ja vajadusel teha KSH käigus täiendavaid ettepanekuid.	Arvestatakse planeeringu koostamisel.
2	Haridus- ja Teadus-ministeerium	Jaak Aaviksoo (minister)	5.03. 2014	Ettepanekud KSH programmi sisu osas puudusid.	Arvestada maakonnaplaneeringus koolivõrgukavaga.	Arvestatakse planeeringu koostamisel.
3	Põllumajandus-ministeerium	Helir-Valdor Seeder (minister)	5.03. 2014	Ettepanekud KSH programmi sisu osas puudusid.	Määratleda üldised ja tasakaalustavad meetmed väärtuslike põllumajandusmaade säilimiseks ja kasutamiseks. Lisaks boniteedile tuleks arvestada põllumajandusmaa väärtuslikkuse hindamisel ka maaparandussüsteemide toimivusega. Arvestada veekogude kättesaadavuse ja kasutusvõimaluste (sh väikesadamate kasutusvõimalused) mõju hindamisel lisaks maismaa taristule ka mõjuga kalade kudealadele ja rändeteedele.	Määratletakse ja arvestatakse planeeringu koostamisel.

Jrk nr	Asutus	Isik	Kuupäev	Seisukohad, mida on vaja KSH programmis muuta	Teemad, mis vajavad käsitlemist maakonnaplaneeringus ja selle KSH-s	Arvestamine KSH programmis
4	Maanteeamet	Andres Urm (planee-ringute osakonna juhataja asetäitja juhataja ülesannetes)	10.03. 2014	1. Kavandatavate tee-ehituslike tööde puhul viidata Vabariigi Valitsuse poolt 16.10.2013 korraldusega nr 448 vastu võetud „Riigimaanteede teehoiukava aastateks 2014-2020“, sest selles määratakse konkreetsed tegevused ja ka vahendid; 2. Käsitleda liiklusest tingitud keskkonnamüra ja tekkiva tolmu vähendamist, viidates Vabariigi Valitsuse poolt 16.10.2013 korraldusega nr 448 vastu võetud „Riigimaanteede teehoiukava aastateks 2014-2020“, sest selles määratakse konkreetsed tegevused ja ka vahendid; 3. Käsitleda maavarade varustuskindluse tagamist planeeritavatele objektidele. Erilist rõhku tuleb seejuures pöörata ehitusmaavara, sh liiva ja kruusa, maardlatele; 4. Hinnata maakasutuse ja teedevõrgu kavandamisel avalduvat mõju liiklusohutusele, vastavalt EL direktiivi 2008/96 artiklile 3.		Seisukohti arvestatakse KSH koostamisel, otseselt programmi neid ei lisata.
5	Keskkonna-inspektsioon	Peeter Volkov (peadirektor)	11.03. 2014	Ettepanekud KSH programmi sisu osas puudusid.	1. jälgida looduskaitseseadusest tulenevaid piiranguid ehitamisele; 2. jälgida kinnipidamist ehituskeeluvööndist veekogude kaldal; 3. juurdepääsude planeerimine ja liikluskorralduse reguleerimine avalike randade juures; 4. määratletud peaksid olema rohekoridoride metsad; 5. määratletud peaksid olema kaitsealad, sh ka planeeritavad; 6. tootmispiirkondade ja elamumaade osas peaks olema	Arvestatakse planeeringu koostamisel.

Jrk nr	Asutus	Isik	Kuupäev	Seisukohad, mida on vaja KSH programmis muuta	Teemad, mis vajavad käsitlemist maakonnaplaneeringus ja selle KSH-s	Arvestamine KSH programmis
					üleminek sujuv, nende vahele peaksid jääma puhvertsoonid (mets või looduslik rohumaa); 7. koos asutuse suunamisega (uued perspektiivsed elamuehitusalad) pidada silmas ka rekreatsioonivõimaluste loomist.	
6	Tehnilise Järelevalve Amet	Anvar Salomets (transpordi-teenistuse juhataja – peadirektori asetäitja)	11.03. 2014	Ettepanekud KSH programmi sisu osas puudusid.		
7	Viru-Nigula Vallavalitsus	Ervins Veitsurs (vallavanem)	11.03. 2014	Ettepanekud KSH programmi sisu osas puudusid.		
8	Maa-amet	Raivo Vallner (peadirektori esimene asetäitja peadirektori ülesannetes)	12.03. 2014	Ettepanekud KSH programmi sisu osas puudusid.	1. Mitte kavandada uusi arendusalasid, linna- ja toimepiirkondi väärtuslikele põllumaadele. 2. Määratleda väärtuslikud põllumaad ja kehtestada säilimist tagavad meetmed. 3. Maakonnaplaneeringu joonistele kanda perspektiivsed joonehitised. 4. Maakonnaplaneeringu jooniste koostamisel kasutada keskkonnaregistris arvelolevate maardlate piire. kasutada planeeringu koostamisel üksnes keskkonnaregistrisse kantud keskkonnaandmeid (keskkonnaregistri seadus § 6). Küsida keskkonnaregistri maardlate nimistust ajakohane väljavõte. 4. Arvestada MaaPS §62: maapõue seisundit ja kasutamist mõjutava tegevuse korraldamiselt tuleb tagada keskkonnaregistris arvele võetud maavara kaevandamisväärsena säilimine ja juurdepääs maavaravarule.	Arvestatakse planeeringu koostamisel.
9	Politsei- ja Piirivalveamet	Hannes Jaanimäe (administrat-sioon, logistikabüroo	12.03. 2014	Ettepanekud KSH programmi sisu osas puudusid.		

Jrk nr	Asutus	Isik	Kuupäev	Seisukohad, mida on vaja KSH programmis muuta	Teemad, mis vajavad käsitlemist maakonnaplaneeringus ja selle KSH-s	Arvestamine KSH programmis
		, majandus-halduskeskus, kinnisvara-talitus peaspetsialist talituse juhataja ülesannetes)				
10	Jõgeva Maavalitsus	Viktor Svjatõšev (maavanem)	13.03. 2014	Ettepanekud KSH programmi sisu osas puudusid.	Teha koostööd toimepiirkondade määramisel.	Tehakse koostööd.
11	Ida-Viru Maavalitsus	Andres Noormägi (maavanem)	14.03. 2014	Ettepanekud KSH programmi sisu osas puudusid.		
12	Laekvere Vallavalitsus	Aarne Laas (vallavanem)	14.03. 2014	Ettepanekud KSH programmi sisu osas puudusid.		
13	Lennuamet	Kristjan Telve (Peadirektor)	14.03. 2014	Ettepanekud KSH programmi sisu osas puudusid.	Lennuametiga tuleb kooskõlastada kõik üle 45 m kõrgust ehitist hõlmavad detailplaneeringud ja ehitusobjektid.	Arvestatakse planeeringu koostamisel.
14	Terviseameti Ida talitus	Svetlana Lissitsina (Juhtivspetsialist direktori ülesannetes)	17.03. 2014	Ettepanekud KSH programmi sisu osas puudusid.	Olulist tähelepanu tuleb pöörata joogiveeallikatele ja reoveekäitlusele. Sotsiaalobjektide asukoha valikul tuleb valida asukohad, mis oleksid eemal müra- ja õhusaasteallikatest. Planeerimisel arvestada liiklusest tulenevate negatiivsete mõjudega ja tagada uutel planeeritavatel aladel kehtivad müra taotlustasemed, välisõhu saastatuse tasemed ja vibratsioonile kehtestatud piirväärtused. Uute teed projekteerimisel arvestada liiklusest tulenevate negatiivsete mõjudega ja teostada trasside valik selliselt, et elamufunktsiooniga alad ei jääks piirnorme ületava müra ja õhusaaste ning vibratsiooni aladele. Elamuala ja tööstusala vahel peaks olema planeeritud puhverala. Aladel, kus radooni sisaldus pinnaseõhus ületab lubatud piirväärtuse, tuleb elamute, olme- ja teiste samaotstarbeliste hoonete projekteerimisel eelnevalt teha detailsemad radooniriski uuringud.	Arvestatakse planeeringu koostamisel.

Jrk nr	Asutus	Isik	Kuupäev	Seisukohad, mida on vaja KSH programmis muuta	Teemad, mis vajavad käsitlemist maakonnaplaneeringus ja selle KSH-s	Arvestamine KSH programmis
					Määratleda maakondliku tähtsusega sadamate, puhkealade, parkide, supelrandade, kalmistute, prügilate ja tehnilise infrastruktuuri objektide asukohad.	
15	Haljala Vallavolikogu	Margus Punane (volikogu esimees)	18.03. 2014	Ettepanekud KSH programmi sisu osas puudusid.		
16	Keskkonna-amet (Viru regioon)	Jaak Jürgenson (Regiooni juhataja)	19.03. 2014	Jäätmete valdkonda puudutav osa on ebapiisav. Täiendada programmi kaitstavate loodusobjektide osas, lisaks Naturale tuleb arvestada kõikide kaitstavate loodusobjektidega sh ka projekteeritavate objektidega.	Arvestada vesikondade veemajanduskavades seatud eesmärke. Teha koostööd Keskkonnaministeeriumiga, et arvestada uutes koostamisel olevates vesikondade veemajanduskavades 2016-2021 käsitletuga. Ruumilise arengu suunamisel peab arvestama Lääne-Viru maakonna kinnitatud põhjaveevarudega. Tuua välja juba kitsendustega alade (n NTA) ja kaitsmata põhjaveega ala. Pöörata tähelepanu VV määrusele nr 198 nim. olulise ruumilise mõjuga objektide planeerimise vajadusele. Kanda joonistele perspektiivsed joonehitised ja nendega kaasnevad kitsendused. Lähtuda Eesti keskkonnastrateegiast aastani 2030. Hinnata kompleksset välisõhu saastet. Planeerida eraldi tööstustsoon ja elutsoon, eraldamaks kahte puhvertsooniga. Vältida ülekoormatud alade täiendamist uute saasteallikatega. Infrastruktuuri planeerimisel ja ümberkorraldamisel hinnata mõju välisõhule, kliimale, mürale, vibratsioonile. Võimalusel planeerida infrastruktuur eluhoonetest eemale. Kehtestada kaug- ja olmeküttepiirkondade tsoonid ning normid olmeküttesüsteemidele. Juhinduda juba olemasolevate saastatud alade tingimuste parandamisele, mitte nende täiendamisel uute saasteallikatega (n Kunda, Väike-Maarja, Rakke). Maardlate ja maavaravaruga seonduva planeerimisel arvestada "Ehitusmaavarade kasutamise riiklikku arengukava 2011-2020". Planeerigu koostamisel	Täiendati KSH programmi jäätmete valdkonna (peatükk 2 punkt 5), kaitstavate loodusobjektide (peatükk 2 punkt 6) osas. Toodud ettepanekuid arvestatakse planeeringu ja KSH koostamisel.

Jrk nr	Asutus	Isik	Kuupäev	Seisukohad, mida on vaja KSH programmis muuta	Teemad, mis vajavad käsitlemist maakonnaplaneeringus ja selle KSH-s	Arvestamine KSH programmis
					arvesse võtta riigi jäätmekava 2014-2020 eelnõus seatud eesmärke. Planeering peab käsitlema jäätmete ringlussevõttu ja taaskasutamist maksimaalsel tasemel. Vajalik on optimaalne jäätmete kogumis- ja käitlusvõrgustiku arendamine (erilist rõhku pöörata biolagunevate jäätmete, ehitus-lammutusjäätmete ning probleemtoodetest tekkinud jäätmete kogumis- ja käitlusvõrgustiku arendamisele). Käsitleda jäätmehooldusega seonduvaid probleeme - maakonnas pole piisav kogumisvõrgustik, kogumiskohtade tihedus ei vasta õigusaktides sätestatud nõuetele. Planeeringu koostamisel ja mõjude hindamisel tuleb arvestada kõikide kaitstavate loodusobjektidega, sh projekteeritavate objektidega. Planeerimisel peab lähtuma looduskaitseseaduses ja kaitsealade kaitse-eeskirjades toodust. Arvestada ka kaitsekorralduskavadega. Rohevõrgustiku planeerimisel on soovitatav arvestada Euroopa looduskapitali rohelise infrastruktuuri strateegiaga. Näide looduskapitali väärtusest on lammimetsad. Planeerimisel tasub mõelda metsa jm loodusväärtuse säilitamise vajalikkusele suuremast pildist lähtudes.	
17	Kadrina Vallavalitsus	Erich Petrovits (vallavanem)	19.03. 2014	Ettepanekud KSH programmi sisu osas puudusid.		
18	Päästeameti lda päästekeskuse kriisi-reguleerimise büroo	Maido Nõlvak (kriisireguleerimise büroo juhataja)	19.03. 2014	Täpsustada KSH eesmärki (lk 5), lisada, et eesmärgiks on hinnata ka elanikkonna elu- ja tervist ohustavaid riske ning tuua välja riske ennetavad ja leevendavad meetmed. Eesmärgist peab selguma, et KSH tulemusi kasutatakse planeeringu koostamisel ja kehtestamisel (KeHJS §2lg2p1). Täiendada teemasid. Lisada eraldi teemana		KSH programmi punktis 2.1 on sätestatud, et KSH hindab elanikkonna elu ja tervist ohustavaid riske. KSH tulemuste kasutamine planeeringus on

Jrk nr	Asutus	Isik	Kuupäev	Seisukohad, mida on vaja KSH programmis muuta	Teemad, mis vajavad käsitlemist maakonnaplaneeringus ja selle KSH-s	Arvestamine KSH programmis
				suure riskiohuga objektid; riskide hindamisel tuleb eraldi käsitleda: suure ruumilise mõjuga objektide asukohti, suure riskiohuga objektide asukohti ja õnnetuse korral ohustatud alasid, ohtlikke teedelõike, ristmikke ja muid sõlmi (sh ohtlikud veosed), ohtlikke raudteelõike, ülesõite (sh ohtlike veoste teekond ja ohtlike veostega kaubajaamad); kiirgusohtlikke objektide asukohti ja õnnetuse korral ohustatud alasid; üleujutusohtlikke ja tuleohtlikke alasid. KSH programmis võtta arvesse hädaolukorra riskianalüüsi tulemusi. Täpsustada Lääne-Viru eripära (lk 8) - Lääne-Viru eripära on mitte ainult perspektiivsed maardlad vaid ka olemasolevad ja ammendunud maardlad.		reguleeritud seadusega (planeerimisseadus § 7 l 3). KSH tegeleb planeeritava mõju hindamisega ümbritsevale. Hetke olukorra kirjelduses käsitletakse ka riskiallikaid ning arvestatakse hädaolukorra riskianalüüsi tulemustega. Kui planeeritakse uusi riskiohuga objekte või kui planeeritakse riskiobjektide mõjualasse uusi tegevusi, siis need leiavad kindlasti KSH aruandes käsitlust. Ammenduvate maardlate osas on ptk punkti 4 täiendatud ja neid käsitletakse ka planeeringu-

Jrk nr	Asutus	Isik	Kuupäev	Seisukohad, mida on vaja KSH programmis muuta	Teemad, mis vajavad käsitlemist maakonnaplaneeringus ja selle KSH-s	Arvestamine KSH programmis
						perioodil.
19	Sise-ministeerium	Martina Proosa (Planeeringute osakonna juhataja)	19.03. 2014	1. Maakonnaplaneeringu raames puudub vajadus kavandada tingimusi vee-elustiku kaitseks, samuti määrata avalikuks kasutuseks olevaid veekogusid. MP ül on veealade üldiste kasutustingimuste määramine. KSH hindab avalikult kasutatavate veekogude üldiste kasutustingimuste mõju loodusele, sotsiaalsfäärile, kultuurile ja majandusele. Veealadega seotud teemad koondada ühe punkti alla (eelkõige punkti 3 alla). 2. Maardlaalade võimalik kasutuselevõtu mõjusid tuleb analüüsida ka sotsiaalsele, kultuurilisele ja majanduskeskkonnale. 3. MP eesmärk on suunata ruumilist arengut maismaal. Merealad ei ole planeeringualaks määratud. Mereala peaks piirduma vaid rannikuga (n rannaala ja sadamad). 4. täpsustada programmi sõnastust, et mida on mõeldud pt 2 punkti 3 all "maakonnaplaneeringu muude iseloomulike ülesannete" all. 5. Tuuleparkide paiknemise osas tuleb vaadata, kas rannikuala teemaplaneeringus välja pakutud lahendus vastab praegustele strateegilistele arenguhuvidele. 6. Peatükk 2 punkt 6 selgitada, mille kooskõla ning milliste vahenditega		Arvestati toodud ettepanekutega ja muudatused viidi programmi sisse. Täiendati ja muudeti peatükk 2 punkte 2, 3, 5, 6. Täiendati tabelit 7.

Jrk nr	Asutus	Isik	Kuupäev	Seisukohad, mida on vaja KSH programmis muuta	Teemad, mis vajavad käsitlemist maakonnaplaneeringus ja selle KSH-s	Arvestamine KSH programmis
				see soovitakse tagada. 7. Tabelit 2 täiendada selliselt, et selles kajastuks ka maakonnaplaneeringu koostamise etapid.		
20	Veeteede amet	Taivo Kivimäe (Hüdrograafia ja navigatsiooni märgistuse teenistuse juhataja – peadirektori asetäitja)	19.03. 2014	Ettepanekud KSH programmi sisu osas puudusid.		
21	Harju Maavalitsus	Ülle Rajasalu (maavanem)	20.03. 2014	Ettepanekud KSH programmi sisu osas puudusid.	1. Maakonna tugi-toimepiirkondade määramisel selgitada välja tugi-toimepiirkondade piiriülesed ulatused. 2.Arvestada sellega, et oleks tagatud maakonna piiriülene rohevõrgustiku toimimine 3. Arvestada Aegviidu-Tapa vahelise raudteelõigu elektrifitseerimise võimalusega, et pikendada elektrirongiliini Aegviidust Tapani, et tagada tulevikus selle piirkonna elanikele tihedam ja kiirem raudteeühendus pealinnaga. Samuti tuleks planeeringus ära näidata perspektiivse teise peatee rajamise võimalused Tapa - Narva ja Tapa - Tartu vahelistel raudteelõikudel, et suurendada nende lõikude läbilaskevõimet.	Arvestatakse planeeringu koostamisel.
22	Majandus- ja Kommunikat-siooni-ministeerium	Marika Priske (kantsler)	20.03. 2014	1. Tööstusalade planeerimisel luua need elamupiirkondade lähedusse, mis arvestaks piirkondade tasakaalustatud arengu ja säästva ning keskkonnahoidliku elutegevusega; 2. Lähtuda „Transpordi arengukavas 2014–2020“ kirjeldatud sundliikumiste vähendamise põhimõttest;• Kavandatavate tee-ehituslike tööde	Maakonnaplaneeringus tuleb valdkondlikult kajastada strateegilistes dokumentides püstitatud eesmärke. Pikast tulevikuperspektiivist lähtuva planeeringu puhul tuleb lähtuda olemasoleva prognoosi kõrval just tulevikuvaatele rajanevast asustusstruktuurist.	Seisukohti arvestatakse KSH aruande koostamisel. Täiendati KSH programmi peatükk 2 punkti 5.

Jrk nr	Asutus	Isik	Kuupäev	Seisukohad, mida on vaja KSH programmis muuta	Teemad, mis vajavad käsitlemist maakonnaplaneeringus ja selle KSH-s	Arvestamine KSH programmis
				puhul viidata Vabariigi Valitsuse 16.10.2013 korraldusega nr 448 vastu võetud „Riigimaanteede teehoiukava aastateks 2014-2020“; 3. Käsitleda liiklusest tingitud keskkonnamüra ja tekkiva tolmu vähendamist, viidates Vabariigi Valitsuse 16.10.2013 korraldusega nr 448 vastu võetud „Riigimaanteede teehoiukava aastateks 2014-2020“; 4. Käsitleda maavarade varustuskindluse tagamisega seotud asjaolusid planeeritavatele objektidele. Erilist rõhku tuleb seejuures pöörata ehitusmaavara, sh liiva ja kruusa, maardlatele; 5. Hinnata maakasutuse ja teedevõrgu kavandamisel avalduvat mõju liiklusohutusele, vastavalt EL direktiivi 2008/96 artiklile 3; 6. Leheküljel 8 nimetatud teemade käsitlemise punktis 5 „Teede, raudteede, veeteede ja tehnovõrkude koridoride, lennuväljade, sadamate ja jäätmete ladestamise kohtade ning muude tehnorajatiste paigutuse määramine“ peaks käsitlema ka teede ja trasside seotust ettevõtlus- ja tootmispiirkondadega. Ühtlasi juhime tähelepanu mõiste kergliiklustee kasutamisele. Vastavalt teeseadusele kasutatakse mõistet jalgtee ja jalgrattatee.		

Jrk nr	Asutus	Isik	Kuupäev	Seisukohad, mida on vaja KSH programmis muuta	Teemad, mis vajavad käsitlemist maakonnaplaneeringus ja selle KSH-s	Arvestamine KSH programmis
23	Tapa Vallavalitsus	Alari Kirt (vallavanem)	20.03. 2014	Ettepanekud KSH programmi sisu osas puudusid.		
24	RMK	Tiia Timberg (juhatuse liige)	25.03. 2014	Ettepanekud KSH programmi sisu osas puudusid.	RMK on seisukohal, et puhkealade laiendamine ei ole otstarbekas ning puhkeobjektide olemit tuleb optimeerida. Peamine usund on objektide hea seisukorra tagamine ja külastajate rahulolu kindlustamine. Tuuleenergia tootmiseks sobivate aladena tuleks esmajoones ette näha need maa-alad, mis ei ole aktiivses metsamajanduslikus kasutuses. Põline metsamaa peaks jääma metsa kasvatamiseks. Arvestada Lääne-Virumaa.	Arvestatakse planeeringu koostamisel.
25	Põllumajandus amet Lääne-Viru keskus	Sirje Käbin (juhataja asetäitja)	21.03. 2014	Ettepanekud KSH programmi sisu osas puudusid.	Tuleb arvestada Maaparandussüsteemide registrisse kantud põllu- ja metsamaa viljelusväärtuse tõstmiseks rajatud maaparandussüsteemide ja eesvooludega. Väärtuslikke maastikke, väärtuslikke põllumaid, looduskoosluste säilimist ja rohevõrgustikku ei saa käsitleda ilma maaparanduse valdkonnast tulenevate mõjude ja tingimusteta.	Arvestatakse planeeringu koostamisel.
26	Rakvere Linnavalitsus	Rainer Miltop (abilinnapea linnapea ülesannetes)	24.03. 2014	Ettepanekud KSH programmi sisu osas puudusid.	KSH-s juhtida tähelepanu: 1. rohealade sidususe olulisus nii linna siseselt kui ka linna ümbritseva võrgustikuga. Omavahel sidusad rohealad on olulised nii puhkealadena kui ka loodusliku mitmekesisuse säilitajatena (rohekoridorid). 2. Uute elamurajoonide ning tööstusalade planeerimisel arvestada nende kompaktsusega. Ühelt poolt tuleb uutel arendatavatel aladel põhjalikult läbi mõelda rohealade lahendus, et säilitada elamisväärset keskkonda. Teiselt poolt lahendada jäätmekäitlus, kus prioriteediks jäätmete sorteerimine. Samuti tuleb vältida liigset elamu- ja tööstusalade "laialivalgumist". 3. Edaspidi kasutada võimalikult palju uuenduslikke ja keskkonnasõbralikke tehnoloogiaid, materjale ja lahendusi (näiteks ühistranspordis, ehituses, jäätmekäitluses jne).	Arvestatakse planeeringu ja KSH koostamisel.
27	Keskkonna-ministeerium	Ado Lõhmus (asekantsler)	26.03. 2014	Muuta KSH programmi peatükis 2 toodud loetelu punkti 1 esimest lauset, lisades sinna peamiste	Lääne-Viru maakonnaplaneeringu elluviimisega eeldatavalt kaasneva keskkonnamõju käsitlemisel tuleb lähtuda muuhulgas ka veeseadusega	Programmi kohta tehtud ettepanekuid

Jrk nr	Asutus	Isik	Kuupäev	Seisukohad, mida on vaja KSH programmis muuta	Teemad, mis vajavad käsitlemist maakonnaplaneeringus ja selle KSH-s	Arvestamine KSH programmis
				veehaarete ja jääkreostusalade paiknemise käsitlus: "Planeeringus käsitletakse toimepiirkondi, asustuse suunamise nõudeid, sotsiaalset taristut, maakondliku tähtsusega tööstus- ja logistikaalade paigutust, peamiste veehaarete ja jääkreostusalade paiknemist ning kogu asustust siduva ühistranspordi korraldamise põhimõtteid, transport, sh kergliikluse võimalusi." Samuti palume muuta kõnealuses peatükis toodud loetelu punkti 2 esimest lauset järgmiselt: "Loodusvaradest käsitletakse erilise tähelepanuga pinna- ja põhjavett: ruumiliselt lokaliseeritud tingimused rannikumere, pinnaveekogude, vee-elustiku ja põhjavee kaitsmiseks (põhjavee erineva kaitstusega alad)“. Sõna "veekogusid" on vajalik asendada sõnadega "pinna- ja põhjavett“, kuna praegune sõnastus ei ole korrektne, sest põhjavesi ei ole veekogu. Palume kõnealuse KSH programmi peatükis 2 toodud loetelu punktis 4 täpsustada, kas silmas on peetud kõikide maavarade maardlate kasutustingimuste määratlemist või on rõhk vaid põlevkivi- ja fosforiidimaardlate kasutamise määratlemisel. KSH käigus tuleb siiski teostada Natura	kehtestatud keskkonnaeesmärkidest - pinna- ja põhjavee hea seisundi saavutamisest. Palume KSH käigus mõju põhja- ja pinnaveele käsitlemise juures arvesse võtta asjaolu, et planeeritav tegevus ei takistaks veemajanduskavaga kehtestatud pinna- ja põhjaveekogumite keskkonnaeesmärkide saavutamist. Juhul kui maakonnaplaneeringu elluviimine võib kaasa tuua veekogude või mereranna füüsilisi muutusi, tuleb KSH käigus võtta arvesse veeseaduse § 312 lõike 1 punktides 1, 3 ja 4 sätestatud asjaolusid. Kui KSH käigus selgub vajadus muuta olemasolevate keskkonnaregistrisse kantud veekogude kalda kitsendusi, täpsustada veekogude kaldajoont või lisada uusi veekogusid keskkonnaregistrisse, tuleb selliste tegevuste vajadus maakonnaplaneeringus ette näha. Elustiku liikumiseks vajalike rohekoridoride analüüsil palume võtta arvesse asjaolu, et rohekoridoridena saaksid talitleda ka jõed, ojad, peakraavid, maaparandussüsteemide eesvoolud ja järved ning nendele veeseaduse ja looduskaitseseadusega ette nähtud kalda veekaitsevööndid ja piiranguvööndid. Ühtlasi juhime Teie tähelepanu sellele, et (maavara) riikliku huvi määratlemine on riigi pädevuses ning sellele ei saa anda seisukohta maavalitsus ega KSH ekspert. Siseministeeriumi lehel toodud üldistele lähteseisukohtade peatükis 23.8 on öeldud, et maakonnaplaneeringuga võib vajadusel kaaluda üldise 200 m ehituskeeluvööndi vähendamise põhjendatust (looduskaitseseaduse § 38 lg l p 1). Juhime Teie tähelepanu sellele, et vastavalt looduskaitseseadusele ei ole võimalik maakonnaplaneeringuga ehituskeeluvööndit vähendada, vaid seda on võimalik teha üld- ja detailplaneeringuga. Planeeringu koostaja ülesandeks on ka rohealade piiride ja kasutustingimuste	arvestati ja programmi täiendati. Muudeti peatükk 2 punkte 1, 2, 4. Lisati Natura 2000 eelhindamise vajadus. Planeeringu ja edasise KSH kohta tehtud ettepanekuid arvestatakse.

Jrk nr	Asutus	Isik	Kuupäev	Seisukohad, mida on vaja KSH programmis muuta	Teemad, mis vajavad käsitlemist maakonnaplaneeringus ja selle KSH-s	Arvestamine KSH programmis
				eelhindamine.	täpsustamine vastavalt EL rohevõrgustiku kontseptsioonile. Sellest tulenevalt palume KSH käigus hinnata maakonnaplaneeringu mõju rohevõrgustiku sidususele. Ühtlasi juhime tähelepanu sellele, et hetkel on käimas mitmeid rakendusliku sisuga uuringuid, mida palume arvesse võtta. Palume maakonnaplaneeringu koostamisel arvestada projekteeritavate kaitsealadega, mille alale tegevuste planeerimisel tuleb silmas pidada looduskaitseseaduse § 8 lõiget 6 (kui on esitatud loodusobjekti kaitse alla võtmise ettepanek või algatatud kaitse alla võtmise menetlus, siis võib peatada haldusakti andmise menetluse).	
28	Rakke Vallavolikogu	Enno Eilo (vallavolikogu esimees)	27.03. 2014	Ettepanekud KSH programmi sisu osas puudusid.		
29	Vinni Vallavolikogu	Rauno Võrno (esimees)	27.03. 2014	Ettepanekud KSH programmi sisu osas puudusid.		

7 PROGRAMMI AVALIKUSTAMINE

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi avalikustamine viidi läbi vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 37-le.

Lääne-Viru Maavalitsus teatas KSH programmi avalikust väljapanekust ja avaliku arutelu toimumisest ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded 21.04.2014 (lisa 5), ajalehes Virumaa Teataja 23.04.2014 (lisa 6) ja Lääne-Viru Maavalitsuse veebilehel http://laane-viru.maavalitsus.ee/et/maakonnaplaneering ning huvigruppidele elektrooniliselt e-posti teel (vastavalt tabelile 1). KSH programmi avalik väljapanek toimus 24.04.2014 – 08.05.2014 ning avalik arutelu toimus 13. mail kell 14.00 Lääne-Viru Maavalitsuse suures saalis (F.R. Kreutzwaldi 5, Rakvere).

Avaliku arutelu protokoll koos kohalolijate nimekirjaga on lisas 7. Avaliku arutelu käigus tehtud ettepanekutega arvestatakse planeeringu ja KSH koostamisel. Programmis täiendati peatükki 2.1 (Eeldatav mõju inimese tervisele), lisades sinna radooni teema.

KASUTATUD ALLIKAD

ÕIGUSAKTID ja JUHENDID

1. **„Maakonnaplaneeringute algatamine“,** Vabariigi Valitsuse 18.07.2013. a korraldus nr 337 (RT III, 23.07.2013, 6)
2. **Üleriigilise planeeringu Eesti 2030+ KSH programm.** Koostanud Tõnu Oja.
3. **Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus,** vastu võetud 22.02.2005 (RT I 2005, 15, 87).

INTERNETI ALLIKAD

4. **Eesti Statistikaamet, 2013. Piirkondlik portree Eestist, www.stat.ee/ppe**

LISAD

Lisa 1. Lääne-Viru Maavanema 30.07.2013 korraldus nr 1-1/2013/543 Keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine

LÄÄNE-VIRU MAAVANEM

KORRALDUS

R a k v e r e 30.07.2013 nr **1-1/2013/543**

Keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 34 lõike 1 alusel ja kooskõlas planeerimisseaduse § 10 lõikega 3, keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lõike 1 punktiga 2 ning § 35 lõigetega 1, 2, 5 ning lähtudes Vabariigi Valitsuse 18.07.2013 korraldusest nr 337 "Maakonnaplaneeringute algatamine":

1. Algatada "Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+“ keskkonnamõju strateegiline hindamine.

2. Maakonnaplaneeringu koostamise üldiseks eesmärgiks on maakonna ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemine, tasakaalustades riiklike ja kohalikke huve ning vajadusi. Lääne-Viru maakonna jaoks on maakonnaplaneeringu koostamisel olulisemateks teemadeks maavarad, sadamad ja logistika, sotsiaalne infrastruktuur. Samuti maakonna toimepiirkonnad, maakondliku tähtsusega taristute asukohad ja nende koridorid. Planeeringu koostamisel arvestatakse tasakaalustatult majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi mõjusid.

3. Maakonnaplaneeringu algataja on Vabariigi Valitsus ning kehtestaja on Lääne Viru maavanem. Planeeringu koostaja ja koostamise korraldaja on Lääne-Viru Maavalitsus, aadressiga F. R. Kreutzwaldi tn 5, 44314 Rakvere.

4. Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise otsusega on võimalik tutvuda Lääne-Viru Maavalitsuse kodulehel aadressil http://laane-viru.maavalitsus.ee/et/maakonnaplaneering

(allkirjastatud digitaalselt)
Marge Lepik
Haridus- ja sotsiaalosakonna juhataja
maavanema ülesannetes

Lisa 2. Lääne-Viru maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise teade väljaandes Ametlikud Teadaanded, 06.08.2013

AMETLIKUD TEADAANDED

06.08.2013 **Keskkonnamõju hindamise teated**

Vabariigi Valitsus algatas 18.07.2013 korraldusega nr 337 uute maakonnaplaneeringute koostamise kõikides maakondades. Lääne-Viru maavanem algatas 30.07.2013 korraldusega nr 1-1/2013/543 maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise.
Lääne-Viru maakonnaplaneeringus käsitletakse kogu maakonna maismaa osa ning vajadusel vaadeldakse planeeritava mõjusid merealale.
Maakonnplaneeringu koostamise eesmärgiks on maakonna ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemine, tasakaalustades riiklike ja kohalikke huve ning vajadusi.
Lääne-Viru maakonna jaoks on maakonnaplaneeringu koostamisel olulisemateks teemadeks maavarad, sadamad ja logistika, sotsiaalne infrastruktuur. Samuti maakonna toimepiirkonnad, maakondliku tähtsusega taristute asukohad ja nende koridorid. Planeeringu koostamisel arvestatakse tasakaalustatult majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi mõjusid.
Maakonnaplaneeringu algataja on Vabariigi Valitsus ning kehtestaja on Lääne Viru maavanem. Planeeringu koostaja ja koostamise korraldaja on Lääne-Viru Maavalitsus, aadressiga F. R. Kreutzwaldi tn 5, 44314 Rakvere. Maakonnaplaneeringu koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise otsustega on võimalik tutvuda Lääne-Viru Maavalitsuse koduleheküljel http://laane-viru.maavalitsus.ee/et/maakonnaplaneering või Lääne-Viru Maavalitsuses kabinet 40 (Info Jaan Kangur, tel 325 8015, või e-post jaan.kangur@l-virumv.ee).

Lisa 3. Lääne-Viru maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise teade ajalehes Virumaa Teataja, 13.08.2013

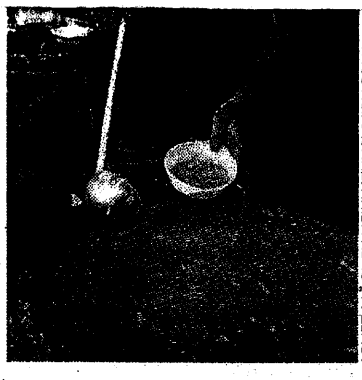

ARVET MÄGI, SX HEIKI KRUUSI/VIRU FOLK

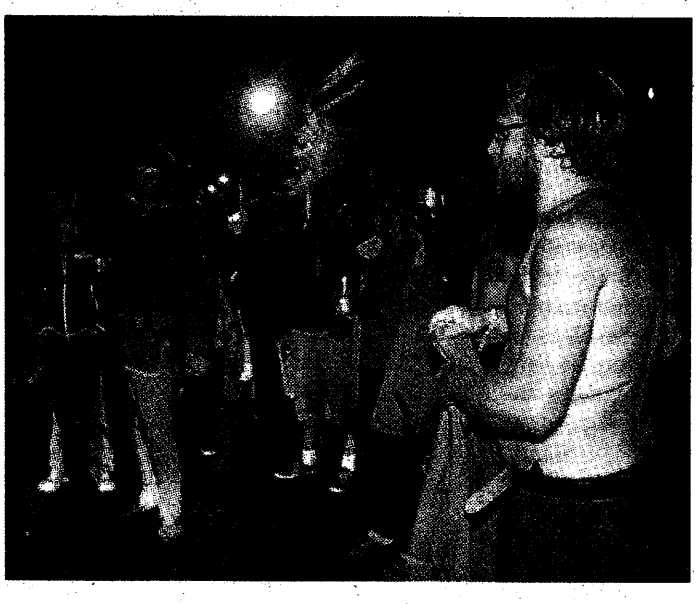

Teade maakonnaplaneeringu koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamisest

Eesti Vabariigi Valitsus algatas 18. juulil 2013 korraldusega nr 337 uued maakonnaplaneeringud kõikides maakondades. Lääne-Viru maakonnaplaneeringus käsitletakse maakonna maismaaosa ning vajadusel vaadeldakse planeeritava mõjusid merealale.

Maakonnaplaneeringu üleanneteks omakorda on maakonna ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemine, tasakaalustades riiklikke ja kohalikke huve ning vajadusi. Lääne-Viru maakonna jaoks on maakonnaplaneeringu koostamisel olulisemateks teemadeks maavarad, sadamad ja logistika, sotsiaalne infrastruktuur, samuti maakonna toimepiirkonnad, maakondliku tähtsusega taristute asukohad ja nende koridorid. Planeeringu koostamisel arvestatakse tasakaalustatult majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi mõjusid.

Mõjude hindamiseks algatas Lääne-Viru maavanem 30. juulil 2013 korraldusega nr 1-1/2013/543 "Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+" keskkonnamõju strateegilise hindamise.

Planeeringu koostaja ja koostamise korraldaja on Lääne-Viru maavalitsus ning kehtestaja on Lääne-Viru maavanem. Planeeringu eeldatav vastuvõtmine Lääne-Viru maavanema poolt toimub 2015. aastal, enne seda korraldatakse avalikke arutelusid, millest teavitatakse osapooli eelnevalt ka meedias. Maakonnaplaneeringu koostamiseks on Lääne-Viru maavalitsus koostanud planeeringu lähteseisukohad, mida on omavalitsuste esindajatele tutvustatud 18. aprillil 2013.

Maakonnaplaneeringu koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise otsustega on võimalik tutvuda tööpäeviti Lääne-Viru maavalitsuses aadressil F. R. Kreutzwaldi 5, 44314 Rakvere või Lääne-Viru maavalitsuse kodulehel aadressil http://laane-viru.maavalitsus.ee/et/maakonna-planeering.

Info Jaan Kangur, Lääne-Viru maavalitsuse planeeringuspetsialist, tel 325 8015, jaan.kangur@l-virumv.ee.

Lisa 4. Lääne-Viru maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi kohta esitatud SEISUKOHAD

HALJALA VALLAVOLIKOGU

OTSUS

ÄRAKIRI

Haljala 18. märts 2014 nr **26**

Seisukoha andmine Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programmi eelnõule

Keskkonnaameti Viru regioon edastas 21.02.2014 Haljala vallale kirja nr 7-1.2/240 Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ KSH programmi eelnõu seisukoha saamiseks.
Maakonnaplaneeringu koostamise eesmärgiks on maakonna ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemine, tasakaalustades riiklikke ja kohalikke huve ning vajadusi. Lääne-Viru maakonna jaoks on maakonnaplaneeringu koostamisel olulisemateks teemadeks maavarad, sadamad ja logistika, sotsiaalne infrastruktuur. Samuti maakonna toimepiirkonnad, maakondliku tähtsusega taristute asukohad. Planeeringu koostamisel arvestatakse tasakaalustatult majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi mõjusid.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus § 22 lg 2, keskkonnamõju hindamise ja keskkonna-juhtimissüsteemi seaduse § 33 lg 6 alusel

Haljala Vallavolikogu o t s u s t a b:

1. Nõustuda Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ KSH programmi eelnõuga esitatud kujul.
2. Otsusus jõustub teatavakstegemisest.
3. Halduskohtumenetluse seadustiku § 9 lg 1 kohaselt võib käesoleva otsuse peale esitada kaebuse Tartu Halduskohtusse 30 päeva jooksul arvates otsuse teatavakstegemisest.

/Allkiri/
Margus Punane
Volikogu esimees

KINNITUSMÄRGE:

Haljala Vallavalitsus kinnitab, et Haljala Vallavolikogu 18. märtsi 2014.a. otsusest nr 26 toimik nr. 1-1.3, tehtud ärakiri on originaaliga samane. Haljalas, 19.03.2014.a.

/Allkirjastatud digitaalselt/

Riina Must
Vallasekretär

Haridus- ja Teadusministeerium

Hr Einar Vallbaum
Lääne-Viru Maavalitsus
F.R.Kreutzwaldi 5
44314 RAKVERE

Teie: 20.02.2014 nr 12-3/2014/494
Meie: 5.03.2014 nr 8-2/14/1298-2

Maakonnaplaneeringu koostamisest

Lugupeetud härra Vallbaum

Vabariigi Valitsusele on kinnitanud „Elukestva õppe strateegia 2014 – 2020“. Strateegia alusel koostatakse muuhulgas hiljemalt 01. juuliks 2014. a koolivõrgukava. Maakonnaplaneeringutes arvestamiseks saadame Teile valminud koolivõrgukava esimesel võimalusel.

Loodame, et koolivõrgukava alusel on maavalitsusel ning kohalikel omavalitsustel võimalik täpsemalt ja pikaajalisemalt planeerida peale koolivõrgu ka teisi maakonnaplaneeringute olulisi käsitlusalasid, sealhulgas infrastruktuuride ning ühistranspordi arengut.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Jaak Aaviksoo
minister

Indrek Riisaar 735 0185
Indrek.Riisaar@hm.ee

HARJU MAAVALITSUS

Lääne-Viru Maavalitsus
info@laane-viru.maavalitsus.ee

Teie {senderRegDate} nr {senderRegNumber}

Meie 20.03.2014 nr 12-5/2014/1069

Seisukoha andmine Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ KSH programmi eelnõu sisu osas

Austatud maavanem

Vabariigi Valitsus algatas 18. juuli 2013. a korraldusega nr 337 kõigis maakondades uute maakonnaplaneeringute koostamise, mille alusel algatas Lääne-Viru maavanem 30. juuli 2013. a korraldusega nr 1-1/2013/543 Lääne-Viru maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise.

Esitasite Lääne-Viru maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi seisukoha võtmiseks. Meie arvates on KSH programmi eelnõu koostatud asjatundlikult. Tutvunud Teie 20.02.2014 kirjas esitatud materjalidega märgin, et Harju Maavalitsusel Lääne-Viru maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi osas sisulisi parandus- ega täiendusettepanekuid ei ole.

Uue Lääne-Viru maakonnaplaneeringus koostamisel palume arvestada alljärgnevate teemadega, mis vajavad käsitlemist:

1. Maakonna tugi-toimepiirkondade määramisel selgitada välja tugi-toimepiirkondade piiriülesed ulatused.
2. Arvestada sellega, et oleks tagatud maakonna piiriülene rohevõrgustiku toimimine.
3. Kindlasti tuleks arvestada Aegviidu – Tapa vahelise raudteelõigu elektrifitseerimise võimalusega, et pikendada elektrirongiliini Aegviidust Tapani, et tagada tulevikus selle piirkonna elanikele tihedam ja kiirem raudteeühendus pealinnaga. Samuti tuleks planeeringus ära näidata perspektiivse teise peatee rajamise võimalused Tapa – Narva ja Tapa – Tartu vahelistel raudteelõikudel, et suurendada nende lõikude läbilaskevõimet.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Rajasalu
maavanem

Joel Jesse 611 8780
joel.jesse@mv.harju.ee

IDA-VIRU MAAVALITSUS

Hr Einar Vallbaum
Maavanem
Lääne-Viru Maavalitsus
info@laane-viru.maavalitsus.ee

Teie 20.02.2014 nr 12-3/2014/494

Meie 14.03.2014 nr 12-2/2014/1061-2

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu koostamisest

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi eelnõu sisu osas ettepanekuid ei ole.
Ida-Virumaa ja Lääne- Virumaa maakonnaplaneeringu lahenduse ühisosa kujundamisel teeme ettepaneku lähtuda 6.märtsil Lääne-Viru Maavalitsuses toiminud arutelul kokkulepitud põhimõtetest.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Andres Noormägi
maavanem

Tiit Toos +372 332 1263
tiit.toos@ida-viru.maavalitsus.ee

JÕGEVA MAAVALITSUS

Hr Einar Vallbaum
Lääne-Viru Maavalitsus
info@laane-viru.maavalitsus.ee

Teie 20.02.2014 nr 12-3/2014/494

Meie 13.03.2014 nr 12-2/2014/346-2

Seisukoht Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi eelnõu osas

Lugupeetud maavanem

Lääne-Viru Maavalitsus on edastanud Jõgeva Maavalitsusele keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi § 36 lõike 3 alusel seisukoha võtmiseks Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi eelnõu. Samuti on maavalitsuse veebilehel kättesaadavad lähteseisukohad Lääne-Viru maakonnaplaneeringu koostamiseks. Jõgeva Maavalitsus on tutvunud nimetatud materjalidega.

Koostatava maakonnaplaneeringu lähteseisukohtade ning keskkonnamõju strateegilise hindamise programmis hinnatavate mõjude osas maavalitsusel täiendavad ettepanekud puuduvad.

Lähtudes planeerimisseaduse § 16 lõike 1 punktist 2 teeme ettepaneku teha koostööd maakonna toimepiirkondade määramisel, et selgitada välja Jõgeva ja Lääne-Viru maakonnas määratavate toimepiirkondade piiriülesed ulatused.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Viktor Svjatõšev
Maavanem

Janika Raudsepp 776 6328
janika.raudsepp@jogeva.maavalitsus.ee

KADRINA VALLAVALITSUS

Lääne-Viru Maavalitsus
Fr. R. Kreutzwaldi 5
44314 RAKVERE
info@laane-viru.maavalitsus.ee

Teie 20.02.2014 nr 12-3(2014/494

Meie 19.03.2014 nr 7-2.8/281

Seisukoha andmine

Olete palunud seisukohta Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+KSH programmi eelnõu sisu osas.
Kadrina Vallavalitsus on seisukohal, et Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+KSH programmi eelnõu on sobilik ja lisaettepanekuid ei ole.

/allkirjastatud digitaalselt/

Erich Petrovits
Vallavanem

Meelis Suvi 322 5625
Meelis.Suvi@kadrina.ee

KESKKONNAAMET
Viru regioon

Keskkonnaamet
Narva mnt 7a, 15172 Tallinn, registrikood 70008658
Tel 627 2193, faks 627 2182, info@keskkonnaamet.ee
www.keskkonnaamet.ee

Hr Einar Vallbaum
Lääne-Viru Maavalitsus
info@laane-viru.maavalitsus.ee

Teie 20.02.2014 nr 12-3/2014/484

Meie 19.03.2014 nr V 6-7/14/5077-2

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilisest hindamisest

Austatud härra Vallbaum

Olete esitanud oma 20.02.2014 kirjaga nr 12-3/2014/484 Keskkonnaametile seisukoha andmiseks Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ (edaspidi nimetatud *maakonnaplaneering*) keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi nimetatud *KSH*) programmi eelnõu.

Maakonnaplaneering on algatatud Vabariigi Valitsuse 18.07.2013 korraldusega nr 337 ning maakonnaplaneeringu KSH Lääne-Viru maavanema 30.07.2013 korraldusega nr 1-1/2013/543.

Alljärgnevalt esitame Keskkonnaameti ettepanekud, millega palume arvestada nii KSH kui ka maakonnaplaneeringu koostamisel:

Vesi:

Vabariigi Valitsuse 01.04.2010 korraldusega nr 118 kinnitati Lääne-Eesti vesikonna, Ida-Eesti vesikonna ja Koiva vesikonna veemajanduskavad (http://vesikonnad.keskkonnaamet.ee/?op=body&id=1). Veemajanduskavad on koostatud saavutamaks veepoliitika raamdirektiivis seatud eesmärki – sh veekogude hea seisund. Samuti on veemajanduskavades määratletud teatud veekogude osas tegevus, mida tuleb kas piirata ja/või vältida. Maakonnaplaneeringu koostamisel tuleb arvestada Lääne-Eesti vesikonna ja Ida-Eesti vesikonna veemajanduskavadega seatud eesmärke.

Kuna veemajanduskavad on koostatud perioodiks 2010-2015, tuleb maakonnaplaneeringu koostamisel teha koostööd Keskkonnaministeeriumiga, et arvestada uutes koostamisel olevates Lääne-Eesti vesikonna ja Ida-Eesti vesikonna veemajanduskavades 2016-2021 käsitletuga (http://www.envir.ee/vmk/2015-2021).

Ruumilise arengu suunamisel peab arvestama Lääne-Viru maakonna kinnitatud põhjaveevarudega (http://www.envir.ee/1195099). Keskkonnamõju hindamisel (KSH programmi punkti 2.2. all) tuleb käsitleda maakonna kinnitatud põhjaveevarude temaatikat.

Veekeskkonnast lähtuvalt on samuti oluline tuua planeeringus välja juba kitsendustega alad, nagu nt nitraaditundlik ala (NTA) ja kaitsmata põhjaveega ala, mis on inimtegevuse suhtes tundlikumad ning seetõttu vajavad rohkem tähelepanu.

Olulise ruumilise mõjuga objektid, joonobjektid jm:
Palume maakonnaplaneeringu koostamise tasandil pöörata tähelepanu Vabariigi Valitsuse 15. juuli 2003 määruses nr 198 nimetatud olulise ruumilise mõjuga objektide planeerimise vajadusele.

Samuti tuleb planeeringute joonistele kanda perspektiivsed joonehitised ja nendega kaasnevad (ulatuslikud) kitsendused.

Välisõhk ja müra, tööstus:

Maakonnaplaneeringu koostamisel tuleb lähtuda Eesti Keskkonnastrateegiast aastani 2030, mis sätestab, et suund peab olema minimaalne õhureostus, jälgides kehtestatud piir- ja sihtväärtuseid ning arvestada välisõhu kvaliteedi komplekssе hindamise analüüsiga (http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=1199665/linnade_aruanne_final.pd).

Maakonnaplaneeringu kehtestamisel tuleb hinnata kompleksset välisõhu saastet, arvestades territooriumil erinevate käitajate mõjusid koosmõjuna. Planeerida eraldi tööstustsoon ja elutsoon, eraldamaks kahte puhvertsooniga (näiteks park, haljasala, hekk). Planeeringutel peaks vältima ülekoormatud alade täiendamist uute saasteallikatega.

Infrastruktuuri planeerimisel ja ümberkorraldamisel hinnata mõju välisõhule, kliimale, mürale, vibratsioonile. Võimalusel planeerida infrastruktuur eluhoonetest eemale, vältimaks elukeskkonna halvenemist ning hilisemaid pretensioone kodanikelt.

Kehtestada kaug-ja olmeküttepiirkondade tsoonid, ning normid olmeküttesüsteemidele (taastuvate allikate propageerimine ning toetamine). Juhinduda tuleks juba olemasolevate saastatud alade tingimuste parandamisele, mitte nende täiendamisel uute saasteallikatega (nt Kunda, Väike-Maarja, Rakke).

Maavarad:

Lääne-Viru maakonnas maardlate ja maavaravaruga seonduva planeerimisel palume arvestada Vabariigi Valitsuse 10. märtsil 2011 heaks kiidetud „Ehitusmaavarade kasutamise riiklikust arengukavast 2011 – 2020“. Keskkonnaminister on 13.06.2013 käskkirjaga nr 610 kinnitanud juhendi riiklike huvide kaalumiseks ehitusmaavarade kaevandamis- ja uuringulubade taotluste menetlemisel lähtuvalt varustuskindluse tagatusest. Varustuskindluse välja selgitamiseks kasutatakse Maa-ameti geoportaali (http://geoportaal.maaamet.ee/) rakendust ning kehtivate kaevandamislubade andmeid maavara varude osas. Täpsemat informatsiooni saab Keskkonnaministeeriumi kodulehelt (http://www.envir.ee/ehitusmaavarad).

Jäätmed:

Jäätmete valdkonda puudutav osa KSH programmi eelnõus on praegu ebapiisav, nt KSH 2 peatüki punkti 5 pealkirjas on välja toodud "jäätmete ladestamise kohtade" määramine, kuid antud lõigus jäätmete ladestamise kohtasid ja nende määramist käsitletud ei ole.

Samas peab maakonnaplaneering käsitlema ka jäätmekava üht strateegilist eesmärki, milleks on jäätmete ringlussevõtt ning taaskasutamine maksimaalsel tasemel. Selle eesmärgi saavutamiseks on vajalik optimaalne jäätmete kogumis- ja käitlusvõrgustiku arendamine (erilist rõhku tuleb pöörata biolagunevate jäätmete, ehitus-lammutusjäätmete ning probleemtoodetest tekkinud jäätmete kogumis-ja käitlusvõrgustiku arendamisele) võttes arvesse jäätmehierarhia põhimõtteid.

Maakonnaplaneeringu koostamisel tuleb võtta arvesse riigi jäätmekava 2014-2020 eelnõus (http://www.envir.ee/1189794) seatud eemärke. Sealhulgas jäätmekava üht strateegilist eesmärki, milleks on jäätmete ringlussevõtt ning taaskasutamine maksimaalsel tasemel. Selle eesmärgi saavutamiseks on vajalik optimaalne jäätmete kogumis- ja käitlusvõrgustiku arendamine (erilist rõhku tuleb pöörata biolagunevate jäätmete, ehitus-lammutusjäätmete ning probleemtoodetest tekkinud jäätmete kogumis-ja käitlusvõrgustiku arendamisele) võttes arvesse jäätmehierarhia põhimõtteid.

Maakonnaplaneering peab käsitlema ka jäätmehooldusega seonduvaid probleeme. Üleriigilise pakendi ja probleemtoodete kogumis- ja taaskasutussüsteemi toimimiseks tuleb kohalikel omavalitsustel tõhustada koostööd tootjavastutus- ja taaskasutusorganisatsioonidega. Kogumisvõrgustik ei ole hetkel maakonnas piisav ning avalike kogumiskohtade tihedus ei vasta õigusaktides sätestatud nõuetele. Sellest tulenevalt ei ole mugavad võimalused elanikkonnale tagatud. KOV-id peavad pöörama rohkem tähelepanu elanikkonna ning maakonnas tegutsevate ettevõtete teadlikkuse ja teadmiste suurendamiseks jäätmehoolduse valdkonnas (nt regulaarsed teavituskampaaniad koostöös tootjavastutus- ja taaskasutusorganisatsioonidega, informatsiooni levitamine).

Kaitstavad loodusobjektid ja rohevõrgustik:

KSH programmi on vajalik täiendada kaitstavate loodusobjektide osas. Lisaks Natura 2000 võrgustiku aladele tuleb planeeringu koostamisel ja mõjude hindamisel arvestada kõikide kaitstavate loodusobjektidega sh ka projekteeritavate objektidega.

Keskkonnaamet palub arvestada piirkonnas paiknevate kaitstavate loodusobjektidega ka maakonnaplaneeringu koostamisel (info on kättesaadav Eesti Looduse Infosüsteemist (EELIS) ja Keskkonnaagentuurist). Asustuse ning muude objektide planeerimisel, mis mõjutavad kaitstavaid loodusobjekte, peab lähtuma looduskaitseseaduses ja kaitsealade kaitse-eeskirjades toodust. Samuti palume arvestada projekteeritavate kaitsealadega.

Kaitsekorralduskavades on toodud kaitsealadel kavandatavad tegevused, mistõttu on oluline ka neid maakonnaplaneeringu koostamises arvestada. Kaitsekorralduskavad on kättesaadavad Keskkonnaametis. Looduskaitselised üleriigilised arengusuunad on toodud looduskaitse arengukavas http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=1186984/LAK_lop.pdf).

Rohevõrgustiku planeerimisel soovitame arvestada ka Euroopa looduskapitali rohelise infrastruktuuri strateegiaga (http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0249:FIN:ET:PDF).

Näide looduskapitali väärtusest on lammimetsad. Õigesti toimivad lammimetsad toovad palju kasu, nt filtreerivad vett, säilitavad põhjaveetaset ja hoiavad ära erosiooni.

Metsad leevendavad samuti kliimamuutuste mõjusid. Nad säilitavad süsinikdioksiidi ja annavad biomaterjale, mida võib kasutada ajutiste süsinikdioksiidi kogujatena (raietooted) või CO2-mahukate materjalide ja kütuste asendajatena. Lisaks toimivad metsad kaitseklapina vee säilitamisel ja inimasulates üleujutuste ohu vähendamisel. Lammimetsade taastamine on ühekordseid ja hoolduskulusid silmas pidades sageli odavam kui puhtalt tehnilised lahendused, nagu tammide ehitamine ja lammimetsade reservuaarid. Seega tasub planeerimisel mõelda metsa jm loodusväärtuse säilitamise vajalikkusele suuremast pildist lähtudes.

Lugupidamisega

/Allkirjastatud digitaalselt/

Jaak Jürgenson
Regiooni juhataja

Irina Sõtšova 3572614
irina.sotsova@keskkonnaamet.ee

KESKKONNAINSPEKTSIOON

Lääne-Viru Maavalitsus

Teie 20.02.2014 nr 12-3/2014/494

Meie 11.03.2014 nr -J-6-17/56 - 7

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu koostamine ja
riiklike huvide väljaselgitamine

Lugupeetud maavanem

Täname Teid kutse eest osaleda Lääne-Viru maakonnaplaneeringu koostamisel. Keskkonnainspektsiooni nägemusel on maakonnaplaneeringu koostamisel oluline pöörata tähelepanu järgmistele aspektidele:
1. jälgida looduskaitseseadusest tulenevaid piiranguid ehitamisele;
2. jälgida kinnipidamist ehituskeeluvööndist veekogude kaldal;
3. juurdepääsude planeerimine ja liikluskorralduse reguleerimine avalike randade juures;
4. määratletud peaksid olema rohekoridoride metsad;
5. määratletud peaksid olema kaitsealad, sh ka planeeritavad;
6. tootmispiirkondade ja elamumaade osas peaks olema üleminek sujuv, nende vahele peaksid jääma puhvertsoonid (mets või looduslik rohumaa);
7. koos asustuse suunamisega (uued perspektiivsed elamuehitusalad) pidada silmas ka rekreatsioonivõimaluste loomist.

Lugupidamisega

/digitaalselt allkirjastatud/

Peeter Volkov
peadirektor

Silva Prihodko 696 2268
Silva.Prihodko@kki.ee

KESKKONNAMINISTEERIUM

Hr Einar Vallbaum
Maavanem
Lääne-Viru Maavalitsus

Teie 20.02.2014 nr 12-3/2014/494

Meie 26.03.2014 nr 11-2/14/1550-2

Seisukoht Lääne-Viru maakonnaplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi osas

Austatud härra Vallbaum

Olete küsinud Keskkonnaministeeriumi seisukohta Lääne-Viru maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programmi kohta. Kuigi oma kirjas viitate keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 33 lõikele 6, siis juhime Teie tähelepanu sellele, et KSH programmi osas seisukoha küsimise sätestab KeHJS § 36 lõige 3. Oleme kõnealuse KSH programmiga tutvunud ning alljärgnevalt esitame oma arvamuse selle osas.

Teeme ettepaneku muuta KSH programmi peatükis 2 toodud loetelu punkti 1 esimest lauset, lisades sinna peamiste veehaarete ja jääkreostusalade paiknemise käsitlus: "Planeeringus käsitletakse toimepiirkondi, asustuse suunamise nõudeid, sotsiaalset taristut, maakondliku tähtsusega tööstus- ja logistikaalade paigutust, peamiste veehaarete ja jääkreostusalade paiknemist ning kogu asustust siduva ühistranspordi korraldamise põhimõtteid, transport, sh kergliikluse võimalusi.". Teema vajab käsitlemist seetõttu, et Lääne-Viru maakonnas asub mitu Eesti suuremat jääkreostusala (nt Tapa lennuväli) ja sellest tulenevalt tuleb hoolega planeerida praeguste veehaarete kaitset ja tuleviku veehaarete asukohtasid juba maakonnaplaneeringu koostamise käigus.

Samuti palume muuta kõnealuses peatükis toodud loetelu punkti 2 esimest lauset järgmiselt: "Loodusvaradest käsitletakse erilise tähelepanuga pinna- ja põhjavett: ruumiliselt lokaliseeritud tingimused rannikumere, pinnaveekogude, vee-elustiku ja põhjavee kaitsmiseks (põhjavee erineva kaitstusega alad).“. Sõna "veekogusid" on vajalik asendada sõnadega "pinna- ja põhjavett“, kuna praegune sõnastus ei ole korrektne, sest põhjavesi ei ole veekogu.

Lisaks juhime tähelepanu sellele, et Lääne-Viru maakonnaplaneeringu elluviimisega eeldatavalt kaasneva keskkonnamõju käsitlemisel tuleb lähtuda muuhulgas ka veeseadusega kehtestatud keskkonnaeesmärkidest - pinna- ja põhjavee hea seisundi saavutamisest.

Palume KSH käigus mõju põhja- ja pinnaveele käsitlemise juures arvesse võtta asjaolu, et

Narva mnt 7a
15172 Tallinn
Reg nr 70001231

telefon 626 2802
faks 626 2801

keskkonnaministeerium@envir.ee
www.envir.ee

planeeritav tegevus ei takistaks veemajanduskavaga kehtestatud pinna- ja põhjaveekogumite keskkonnaeesmärkide saavutamist. Veemajanduskavad perioodideks 2010-2015 on kättesaadavad Keskkonnaministeeriumi koduleheküljel (http://www.envir.ee/vmk). Alates 2015. aasta algusest on kättesaadav ka veemajanduskava eelnõu 2016-2021. Veemajanduskava koostamise käigus tehtud analüüsid ja ülevaated on kättesaadaval Keskkonnaministeeriumi ja Keskkonnaameti veebilehtedel.

Juhul kui maakonnaplaneeringu elluviimine võib kaasa tuua veekogude või mereranna füüsilisi muutusi, tuleb KSH käigus võtta arvesse veeseaduse § 3^{12} lõike 1 punktides 1, 3 ja 4 sätestatud asjaolusid. Kui KSH käigus selgub vajadus muuta olemasolevate keskkonnaregistrisse kantud veekogude kalda kitsendusi, täpsustada veekogude kaldajoont või lisada uusi veekogusid keskkonnaregistrisse, tuleb selliste tegevuste vajadus maakonnaplaneeringus ette näha.

Elustiku liikumiseks vajalike rohekoridoride analüüsil palume võtta arvesse asjaolu, et rohekoridoridena saaksid talitleda ka jõed, ojad, peakraavid, maaparandussüsteemide eesvoolud ja järved ning nendele veeseaduse ja looduskaitseseadusega ette nähtud kalda veekaitsevööndid ja piiranguvööndid.

Palume kõnealuse KSH programmi peatükis 2 toodud loetelu punktis 4 täpsustada, kas silmas on peetud kõikide maavarade maardlate kasutustingimuste määratlemist või on rõhk vaid põlevkivi- ja fosforiidimaardlate kasutamise määratlemisel. Juhime Teie tähelepanu sellele, et KSH programmis on käsitletud veekogusid loodusvarana, kuid põlevkivi- ja fosforiidimaardlaid ning maardlate varu, mis on tegelikult samuti loodusvara, kui piirangut ning sotsiaalset ja majanduslikku mõjutajat. Leiame, et mõistlik oleks anda KSH käigus hinnang maavara kui loodusvara kaitsele (sarnaselt veekogudele), mitte käsitleda maavara pelgalt piirangu ja takistusena. Ühtlasi juhime Teie tähelepanu sellele, et riikliku huvi määratlemine on riigi pädevuses ning sellele ei saa anda seisukohta maavalitsus ega KSH ekspert.

KSH programmi peatükis 2.3 on öeldud, et eeldatavalt ei kaasne Lääne-Viru maakonnaplaneeringuga olulist mõju Natura 2000 väärtustele, kuivõrd planeeringu koostamisel arvestatakse Natura 2000 alade paiknemisega ning võimalik on välja töötada Natura 2000 väärtusi säästev planeeringulahendus. Juhime Teie tähelepanu sellele, et KSH käigus tuleb siiski teostada Natura eelhindamine, lähtudes 2013. aastal Keskkonnaministeeriumi tellitud juhendist (http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=1202908/Natura_juhis.pdf). Käesoleval hetkel ei ole planeeringu sisu veel piisavalt selge, et loobuda Natura eelhindamise läbiviimisest.

Olete oma kirjas viidanud Siseministeeriumi lehel toodud üldistele lähteseisukohtadele maakonnaplaneeringute koostamiseks. Lähteseisukohtade peatükis 23.8 on öeldud, et maakonnaplaneeringuga võib vajadusel kaaluda üldise 200 m ehituskeeluvööndi vähendamise põhjendatust (looduskaitseseaduse § 38 lg l p 1). Juhime Teie tähelepanu sellele, et vastavalt looduskaitseseadusele ei ole võimalik maakonnaplaneeringuga ehituskeeluvööndit vähendada, vaid seda on võimalik teha üld- ja detailplaneeringuga.

Vastavalt maakonnaplaneeringu lähteülesandele on planeeringu koostaja ülesandeks ka rohealade piiride ja kasutustingimuste täpsustamine vastavalt EL rohevõrgustiku kontseptsioonile. Sellest tulenevalt palume KSH käigus hinnata maakonnaplaneeringu mõju rohevõrgustiku sidususele. Ühtlasi juhime tähelepanu sellele, et hetkel on käimas mitmeid rakendusliku sisuga uuringuid, mida palume arvesse võtta.

Palume maakonnaplaneeringu koostamisel arvestada projekteeritavate kaitsealadega, mille alale tegevuste planeerimisel tuleb silmas pidada looduskaitseseaduse § 8 lõiget 6 (kui on esitatud loodusobjekti kaitse alla võtmise ettepanek või algatatud kaitse alla võtmise menetlus, siis võib peatada haldusakti andmise menetluse).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Ado Lõhmus
Asekantsler

Teadmiseks: Keskkonnaameti Viru regioon, laane-viru@keskkonnaamet.ee

Maris Malva 626 0742; maris.malva@envir.ee

KULTUURIMINISTEERIUM

Lääne-Viru Maavalitsus

Teie: 20.02.2014 nr 12-3/2014/494
Meie: 02.2014 nr 7.17/399

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu ning selle keskkonnamõju strateegilise hindamise eelnõu

Oleme tutvunud Lääne-Viru maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) programmi eelnõuga ning esitame järgmised ettepanekud.

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu koostamisel ja maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilisel hindamisel tuleb lähtuda riikliku kaitse all olevatest kultuurimälestistest ja nende kaitsevööndite. Mälestised näitavad piirkonna ning kultuurmaastiku ajaloolist mitmekihilisust, mistõttu tuleb planeerimisel lähtuda mälestisi säästvast põhimõttest ning arvestada avalike huvidega. Mälestiste nimekiri on kättesaadav kultuurimälestiste riiklikus registris, millel on olemas ristkasutus Maa-ameti põhikaardiga (www.register.muinas.ee).

Mälestisel ja mälestise kaitsevööndis kehtivad muinsuskaitseseadusest (§ 24 ja § 25) tulenevad kitsendused. Muuhulgas on Muinsuskaitseameti ning linna- ja vallavalitsuse loata kinnismälestisel keelatud kinnistute piiride muutmine ja kruntimine, maakasutuse sihtotstarbe muutmine, teede rajamine ja remontimine, kaitsevööndis teede, kraavide ja trasside rajamine ning muud mulla- ja ehitustööd. Vastavalt muinsuskaitseseaduse § 25 lg 3 on kinnismälestiste kaitsevöönd 50 m laiune maa-ala mälestise väliskontuurist juhul, kui ei ole määratud teisiti. Mälestisi ümbritseva kaitsevööndi mõte on tagada mälestise säilimine ajalooliselt väljakujunenud maastikustruktuuris ja mälestist vääristavas keskkonnas, vältida mälestist ja ümbritsevat keskkonda kahjustavaid tegevusi. Õuealadest väljapoole jäävate mälestiste puhul tuleb tagada igaühe vaba juurdepääs mälestisele päikesetõusust loojanguni (muinsuskaitseseadus § 26 lg 2).

Planeeringualale jäävate maa-alaliste arheoloogiamälestiste (asulakohad, maa-alused kalmistud, kalmed, muistsed põllud jms) väliskontuurid on nähtaval Maa-ameti põhikaardil kultuurimälestiste kihil. Küsimuste korral palume ühendust võtta Muinsuskaitseameti Lääne-Virumaa vaneminspektoriga või kartograafia nõunikuga.

Lisaks juhime tähelepanu 20. sajandi arhitektuuri objektidele. Kultuuriministeeriumi ja Muinsuskaitseameti eestvõttel on alates 2007. aastast kaardistatud Eesti 20. sajandi arhitektuuri väärtuslikke näiteid kõigis Eesti maakondades. Inventeerimise aruandes juhitakse tähelepanu ehitistele, mis vajaksid riikliku kaitse alla võtmist, Muinsuskaitseameti poolt arvele võtmist või omavalitsuste poolset kaitset. Lääne-Viru maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilisel hindamisel palume arvestada antud töös tehtud ettepanekutega. Lääne-Virumaa 20. sajandi arhitektuuri inventeerimise tööga on võimalik tutvuda Muinsuskaitseameti kodulehel (http://www.muinas.ee/files/Laane-Virumaa.pdf).

Kultuuriministeerium
Suur-Karja 23
15076 Tallinn

registrikood 70000941
telefon 628 2250
faks 628 2200

www.kul.ee
e-post min@kul.ee

Juhime tähelepanu järgmistele analüüsimist vajavatele teemadele ja vajadusele hinnata planeeringu elluviimisega kaasneda võivaid mõjusid:

- erinevate ajaperioodide kultuurpärandi kihistused ja nende väärtus. Väärtust võiks omistada ajaloosündmustega või kohapeal tuntud muistenditega seotud paikadele, kultuuritegelaste elu ja tegevusega seotud paikadele, kohalikele inimeste eneseteadvustamise ja samastumise kohtadele;
- võimalikud arheoloogiliselt väärtuslikud alad. Piirkondades, kus arheoloogiamälestiste kontsentratsioon on eriti suur, tuleb arvestada mälestistele sobiliku keskkonna säilitamisega ning asjaoluga, et muinas- ja keskaegsete asustuskeskuste läheduses võib olla veel leidmata kultuuriväärtusi (asulakohti, kalmeid, põllujäänuseid jms). Mälestiste rühmale sobilik keskkond on traditsiooniline ajaloolise asustusstruktuuriga maastik;
- olemasolevad ja potentsiaalsed miljööväärtuslikud alad. Väärtuskriteeriumiteks võivad olla tüüpilisus ja ebatüüpilisus. Et määratleda küladesse ehitamise ja maakasutamise tingimused, soovitame analüüsida külade väljakujunenud struktuuri ja pidada oluliseks nende säilitamist. Oluliseks tuleb pidada väärtusliku miljööga külade krundi suurusi, hoonestuse struktuure ja kujundamise elemente, maakasutust. Uut hoonestust ja maakasutust tuleb sobitada vanaga olemasolevaid väärtusi rikkumata. Väärtuslikud on piirkonnad, kus on alles enamus Teise maailmasõja eelse perioodi talukohti ja algupäraselt säilinud taluarhitektuuri, on jälgitav ajalooline asustusstruktuur ja teedevõrk, traditsiooniline maakasutus;
- ajalooliselt väärtuslikud objektid (sh hooned, monumendid, sillad, teed, tähised jne) ja nende säilimiseks vajalike tingimuste seadmine;
- maastikupilt, sh vaated kultuurilooliselt olulistele objektidele, vaatekoridoride määratlemine;
- väärtuslike maastike piiride täpsustamine. Keskkonna kultuuristamisel varasemate põlvkondade töö väärtustamine. Ajaloolise väärtusega on maastikumuster, kus võib leida muinasaegseid, mõisaaegseid, taluaegseid ja kolhoosiaegseid maastikke. Olulised on maastikud, kus on kiviaiad, -vared, lahtised madalad kraavid, alleed jms.

Oluline on hinnata ka kultuurikeskkonna säilitamist tagavate tingimuste seadmise piisavust ja vajadusel teha KSH käigus täiendavaid ettepanekuid.
Pakume abimaterjalina ülalnimetatud teemade analüüsimiseks Muinsuskaitseameti viimastel aastatel tellitud valdkondade inventeerimisi ja analüüse. Kõik need on saadaval Muinsuskaitseameti arhiivis Tallinnas (Pikk 2). Mõningatel juhtudel on töö nähtav ka internetis.
Muinsuskaitseametis on lõplikult vormistamata kujul olemas hea andmebaas Eesti parkidest ning mõisa- ja talukalmistutest. Täiendavate küsimuste puhul palume pöörduda Muinsuskaitseameti maakonnainspektori poole.

Oleme huvitatud planeeringu ülesannete lahendamisest laiemalt ning valmis osalema protsessis kogu selle kestuse vältel. Muinsuskaitse küsimustes on meie esindajaks Lääne-Viru maakonnas Muinsuskaitseameti Lääne-Virumaa vaneminspektorid Mirjam Abel ja Anne Kaldam.

Lugupidamisega

Allkirjastatud digitaalselt

Urve Tiidus
Kultuuriminister

Mirjam Abel 325 8069, mirjam.abel@muinas.ee;
Anne Kaldam 325 8039, anne.kaldam@muinas.ee

LAEKVERE VALLAVALITSUS

Maavanem Einar Vallbaum
Lääne-Viru Maavalitsus
Kreutzwaldi 5
44314 Rakvere

Teie 20.02.2014 nr.12-3/2014/494.
Meie 14.03.2014 nr 7-2.3/.291

Vastus seisukoha küsimisele

Lääne-Viru Maavalitsus esitas 20.02.2014 kirjaga nr 12-3/2014/494 Laekvere Vallavalitsusele seisukoha küsimise Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+KSH programmi eelnõu sisu kohta. Laekvere Vallavalitsus tutvus Lääne-Viru maakonnaplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH programmiga ning nõustub esitatud kujul Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+KSH programmi eelnõu sisuga ning ei soovi teha täiendavaid ettepanekuid.

Lugupidamisega

Aarne Laas
Vallavanem

Irina Kuhlbach 3222377

19 03
12-3/2014/494

Salutaguse tee 2
46501 Laekvere alevik
Lääne-Viru maakond
http://www.laekvere.ee

telefon 322 2370
322 2372
faks 322 2380
laekvere@laekvere.ee

Reg-kood 75010803
ak EE841010502009486003
SEB Pank

LENNUAMET

ESTONIAN CIVIL AVIATION ADMINISTRATION

Hr Einar Vallbaum
Lääne-Viru Maavalitsus
F. R. Kreutzwaldi 5
44314 RAKVERE

Teie 20.02.2014 nr 12-3/2014/494
Meie 14.03.2014 nr 4.6-8/14/576

Lääne-Viru maakonnaplaneering ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programm

Lugupeetud hr Vallbaum

Lennuametil puudub juriidiline õigus ja pädevus Lääne-Viru maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi eelnõu sisu osas seisukoha kujundamiseks. Maakonnaplaneeringus palume arvestada, et lennundusseaduse § 35 kohaselt tuleb Lennuametiga kooskõlastada kõik üle 45 meetri kõrgust ehitist hõlmavad detailplaneeringud ja ehitusprojektid.

Austusega

(allkirjastatud digitaalselt)
Kristjan Telve
Peadirektor

Andres Lainoja 610 3590
andres.lainoja@ecaa.ee

MAA-AMET
Estonian Land Board

Hr Einar Vallbaum
Maavanem
Lääne-Viru Maavalitsus
info@laane-viru.maavalitsus.ee

Teie 20.02.2014 nr 12-3/2014/494

Meie 12.03.2014 nr 6.2-3/2881

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+
keskkonnamõju strateegilise hindamise
programmi eelnõu

Tulenevalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lõikest 6, edastasite 20.02.2014 kirjaga nr 12-3/2014/494 Maa-ametile seisukoha andmiseks Lääne-Viru maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) programmi eelnõu. Lääne-Viru maakonnaplaneeringu ja KSH algatamise dokumendid ning Lääne-Viru maakonnaplaneeringu lähteseisukohad on kättesaadavad Lääne-Viru Maavalitsuse kodulehel aadressil https://laane-viru.maavalitsus.ee/et/maakonnaplaneering. Lääne-Viru maakonnaplaneering on algatatud Vabariigi Valitsuse 18.07.2013 korraldusega nr 337 ning planeeringu KSH Lääne-Viru maavanema 30.07.2013 korraldusega nr 1-1/2013/543.

Oma 20.02.2014 kirjas olete välja toonud peamised olulised teemad Lääne-Viru maakonna jaoks maakonnaplaneeringu koostamisel - maavarad, sadamad, logistika, sotsiaalne infrastruktuur, maakonna toimepiirkonnad ning maakondliku tähtsusega taristute asukohad. Planeeringu koostamisel arvestatakse tasakaalustatult majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi mõjusid. Maakonnaplaneeringu KSH eesmärgiks on hinnata planeeringuga kaasnevaid olulisi mõjusid elukeskkonnale, looduskeskkonnale, kaitstavatele objektidele, majanduslikule ja sotsiaalsele keskkonnale ning analüüsida parimat võimalikku lahendust maakonna arenguks, tagades elukeskkonna jätkusuutliku kasutamise, maastiku kaitse ja ressursside ratsionaalse ning heaperemeheliku kasutuse ning kaitstavate loodusobjektide kaitse-eesmärkide täitmise.

Maa-amet, tutvunud seisukoha andmiseks esitatud Lääne-Viru maakonnaplaneeringu KSH programmi eelnõuga ning Lääne-Viru Maavalitsuse kodulehelt kättesaadavate lähteseisukohtadega, märgib järgmist. Planeerimisseaduse (edaspidi PlanS) § 16 lõike 1 kohaselt koostatakse maakonnaplaneering koostöös maa-ala kohalike omavalitsustega, planeeritava maa-ala naabrusesse jäävate maakondade maavanematega ja ministeeriumidega, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi planeering käsitleb. Keskkonnaministeerium on oma 01.02.2013 käskkirjaga nr 84 volitanud Maa-ametit esindama Keskkonnaministeeriumi kui kinnisasja omanikku planeerimismenetluses, kus planeeringu mõju ulatub maareformi seaduse § 31 kõike 2 tähenduses jätkuvalt riigi omandis olevale maale või Eesti Vabariigi omandis Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevatele maaüksustele, mille volitatud asutuseks on Maa-amet.

Käesolevaga soovime välja tuua Maa-ameti jaoks olulised valdkonnad, mille käsitlemine maakonnaplaneeringus omab Maa-ameti jaoks olulist rolli:
1. Toimepiirkondade keskusena toimivad linna- ja toimepiirkonnad ning uued arendusalad. Maa-ameti jaoks on oluline, et uusi arendusalasid, linna- ja toimepiirkondi ei kavandataks väärtuslikele põllumaadele.

Mustamäe tee 51
10621 Tallinn
ESTONIA
Tel/Phone (+372) 665 0600
Faks/Fax (+372) 665 0604
E-post/e-mail maaamet@maaamet.ee
Registrikood/Reg code 70003098
www.maaamet.ee

2. Väärtuslike põllumaade määratlemine ja säilimist tagavate meetmete kehtestamine. Maa-ameti hinnangul annab väärtuslike põllumaade määratlemine selgemad suunised nii avalikkusele, kui ka kinnisasjade omanikele kas maaelu arenguks või asustuse tihendamiseks.

3. Teede, raudteede, veeteede ja tehnovõrkude koridoride, lennuväljade, sadamate ja jäätmete ladestamise kohtade ning muude tehnorajatiste paigutuse määramine. Maa-ameti jaoks on äärmiselt oluline, et maakonnaplaneeringu joonistele kantakse peale perspektiivsed joonehitised, sest nendega kaasnevad ulatuslikud kitsendused. Samuti annab perspektiivsete joonehitiste kajastamine joonistel Maa-ameti jaoks selged suunised maade reserveerimiseks ja maa riigi omandisse jätmiseks.

Maapõueseaduse (edaspidi MaaPS) § 63 lõike 4 kohaselt, kui planeeritaval maa-alal asub keskkonnaregistri maardlate nimistus olev maardla või selle osa, kooskõlastatakse maakonnaplaneering PlanS sätestatud korras Keskkonnaministeeriumi või keskkonnaministri volitatud isikuga. Keskkonnaminister on oma 12.11.2010 käskkirjaga nr 1622 andnud Maa-ametile volituse kooskõlastada maakonnaplaneeringuid, üldplaneeringuid või detailplaneeringuid, kui planeeritav maa-ala asub keskkonnaregistri maardlate nimistus oleval maardlal või selle osal.

Selleks, et planeerimisprotsessis oleks võimalik arvestada keskkonnaregistri maardlate nimistus olevate maardlatega, palume maakonnaplaneeringu jooniste koostamisel kasutada keskkonnaregistris arvelolevate maardlate piire. Keskkonnaregistri seaduse § 6 kohaselt peab planeeringute koostamisel kasutama üksnes keskkonnaregistrisse kantud keskkonnaandmeid. Maakonnaplaneeringu ja KSH aruande koostamise lihtsustamiseks soovitame küsida keskkonnaregistri maardlate nimistust ajakohane väljavõte.

Palume planeeringu ja KSH koostamisel arvestada MaaPS § 62 sätetega, mille kohaselt tuleb maapõue seisundit ja kasutamist mõjutava tegevuse korraldamisel tagada keskkonnaregistris arvele võetud maavara kaevandamisväärsena säilimine ja juurdepääs maavaravarule. Nimetatud seaduse § 62 lõike 3 järgi võib Keskkonnaministeerium maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavat püsiva iseloomuga tegevust lubada üksnes juhul, kui kavandatav tegevus ei halvenda maavaravaru kaevandamisväärsena säilimise või maavaravarule juurdepääsu osas olemasolevat olukorda.

Palume hoida Maa-ametit kursis Lääne-Viru maakonnaplaneeringu edasise menetluse käiguga ning enne selle vastuvõtmist esitada planeering kooskõlastamiseks Maa-ametile.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Raivo Vallner
Peadirektori esimene asetäitja peadirektori ülesannetes

Ave Talli 675 0880, Ave.Talli@maaamet.ee
Terje Sild 665 0670, Terje.Sild@maaamet.ee

MAANTEEAMET

Lääne-Viru Maavalitsus
Fr.R.Kreutzwaldi 5
44314 RAKVERE

Teie 21.02.2014 nr 12-3/2014/494

Meie 10.03.14 nr 15-4/14-00241/080

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu KSH programmi
eelnõu

Olete küsinud seisukohta Lääne-Viru maakonnaplaneeringu KSH programmi eelnõu, AS Kobras töö nr 2013-218, kohta.

Tutvunud Lääne-Viru maakonnaplaneeringu KSH programmi eelnõuga leiab Maanteeamet, et nimetatud programmi eelnõud on vaja täiendada järgnevalt tooduga:

1. Kavandatavate tee-ehituslike tööde puhul viidata Vabariigi Valitsuse poolt 16.10.2013 korraldusega nr 448 vastu võetud „Riigimaanteede teehoiukava aastateks 2014-2020“, sest selles määratakse konkreetsed tegevused ja ka vahendid;
2. Käsitleda liiklusest tingitud keskkonnamüra ja tekkiva tolmu vähendamist, viidates Vabariigi Valitsuse poolt 16.10.2013 korraldusega nr 448 vastu võetud „Riigimaanteede teehoiukava aastateks 2014-2020“, sest selles määratakse konkreetsed tegevused ja ka vahendid;
3. Käsitleda maavarade varustuskindluse tagamist planeeritavatele objektidele. Erilist rõhku tuleb seejuures pöörata ehitusmaavara, sh liiva ja kruusa, maardlatele;
4. Hinnata maakasutuse ja teedevõrgu kavandamisel avalduvat mõju liiklusohutusele, vastavalt EL direktiivi 2008/96 artiklile 3.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Andres Urm
planeeringute osakonna juhataja asetäitja juhataja ülesannetes

Koopia: Maanteeameti ida regioon
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Rein Kallas
Rein.Kallas@mnt.ee

Lääne-Viru Maavalitsus
Fr.R.Kreutzwaldi 5
44314 Rakvere

Teie 20.02.2014 nr 12-3/2014/494

Meie 20.03.14 nr 1.10-17/14-00143/071

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ KSH programmi eelnõu

Olete küsinud seisukohta Lääne-Virumaa maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programmi eelnõu kohta. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (edaspidi MKM) valitsemisalas on riigi majanduspoliitika ja majanduse arengukavade väljatöötamine ning elluviimine tööstuse, kaubanduse, energeetika, elamumajanduse, ehituse, transpordi, liikluskorralduse, liiklusohutuse suurendamise ja liiklusvahendite keskkonnakahjulikkuse vähendamise, informaatika, telekommunikatsiooni, postside ja turismi valdkonnas.

Ministeerium tegutseb põhimääruse alusel ja täidab seadusest tulenevaid ja seaduse alusel Vabariigi Valitsuse antud ülesandeid oma valitsemisalas. Peamisteks strateegilisteks alusteks MKMi arengukaval (kättesaadav http://www.mkm.ee/326197/) on Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ konkurentsivõimelise ettevõtluskeskkonna ning keskkonnasõbraliku majanduse ja energeetika valdkonnas püstitatud eesmärgid. Peame oluliseks strateegilistes dokumentides püstitatud eesmärkide kajastumist valdkondlikult ka Lääne-Viru maakonnaplaneeringus.

Üleriigilise planeeringu „Eesti 2030+“ elluviimise tegevuskavas on püstitatud ülesanne uute maakonnaplaneeringute koostamiseks, mille eesmärgiks on olemasolevale asustusstruktuurile toetuva mitmekesise ja valikuvõimalusi pakkuva elu- ja majanduskeskkonna kujundamine. Pikast tulevikuperspektiivist lähtuva planeeringu puhul tuleb lähtuda olemasoleva prognoosi kõrval just tulevikuvaatele rajanevast asustusstruktuurist, kuna praegu olemasolev vaade on vaid selle üks tegur.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium leiab, et nimetatud programmi eelnõud on vaja täiendada järgmiselt:

- Tööstusalade planeerimise juures peame otstarbekaks nende loomist elamupiirkondade lähedusse, mis arvestaks piirkondade tasakaalustatud arengu ja säästva ning keskkonnahoidliku elutegevusega;
- Palume maakonnaplaneeringu koostamisel lähtuda ka „Transpordi arengukavas 2014–2020“ (kättesaadav http://www.mkm.ee/tak/) kirjeldatud sundliikumiste vähendamise põhimõttest;
- Kavandatavate tee-ehituslike tööde puhul tuleb viidata Vabariigi Valitsuse 16.10.2013 korraldusega nr 448 vastu võetud „Riigimaanteede teehoiukava aastateks 2014-2020“ (kättesaadav http://www.mkm.ee/riigimaanteede-teehoiukava-aastateks-2014-2020/), sest selles määratakse konkreetsed tegevused ja ka vahendid;

- Käsitleda liiklusest tingitud keskkonnamüra ja tekkiva tolmu vähendamist, viidates Vabariigi Valitsuse 16.10.2013 korraldusega nr 448 vastu võetud „Riigimaanteede teehoiukava aastateks 2014-2020“, sest selles määratakse konkreetsed tegevused ja ka vahendid;
- Käsitleda maavarade varustuskindluse tagamisega seotud asjaolusid planeeritavatele objektidele. Erilist rõhku tuleb seejuures pöörata ehitusmaavara, sh liiva ja kruusa, maardlatele;
- Hinnata maakasutuse ja teedevõrgu kavandamisel avalduvat mõju liiklusohutusele, vastavalt EL direktiivi 2008/96 artiklile 3;
- Leheküljel 8 nimetatud teemade käsitlemise punktis 5 „Teede, raudteede, veeteede ja tehnovõrkude koridoride, lennuväljade, sadamate ja jäätmete ladestamise kohtade ning muude tehnorajatiste paigutuse määramine“ peaks käsitlema ka teede ja trasside seotust ettevõtlus- ja tootmispiirkondadega. Ühtlasi juhime tähelepanu mõiste kergliiklustee kasutamisele. Vastavalt teeseadusele kasutatakse mõistet jalgtee ja jalgrattatee.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Marika Priske
kantsler

Keiu Käära 6397627
keiu.kaara@mkm.ee

Politsei- ja Piirivalveamet
Administratsioon

Einar Vallbaum
Lääne-Viru Maavalitsus
info@laane-viru.maavalitsus.ee
Kreutzwaldi 5
44314, RAKVERE

Teie 20.02.2014 nr 12-3/2014/494

Meie 12.03.2014 nr 1.11-11/33236-2

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ KSH programmi eelnõu

Politsei- ja Piirivalveamet on tutvunud Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ KSH programmi eelnõuga ning nimetatud dokumendi osas arvamusi ja ettepanekuid ei ole.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Hannes Jaanimäe
administratsioon, logistikabüroo, majandushalduskeskus, kinnisvaratalitus
peaspetsialist talituse juhataja ülesannetes

Kaili Lige 6191137; kaili.lige@politsei.ee

PÕLLUMAJANDUSAMET
LÄÄNE-VIRU KESKUS

Hr. Einar Vallbaum
Maavanem
Lääne-Viru Maavalitsus

Teie: 20.02.2014 nr 12-3/2014/494

Meie: 21. märts 2014. a nr 14-15/698-1

Seisukoht Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ KSH programmi eelnõu sisu kohta

Olete esitanud Põllumajandusametile läbi vaatamiseks Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ KSH programmi eelnõu.

Vastavalt põllumajandusministri 23.09.2009. a määruse nr 97 „Põllumajandusameti põhimäärus“ § 25 ja Põllumajandusameti peadirektori 13. jaanuari 2010.a. käskkirjaga nr 1-2/5 kinnitatud lisa 7 „Põllumajandusameti Lääne-Viru keskuse põhimäärus“ punkti 3.9 alusel tegeleb Põllumajandusameti Lääne-Viru keskus maaparandusseaduses, planeerimisseaduses ning keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemide seaduses ettenähtud toimingute läbiviimise ja haldusaktide andmisega Lääne-Viru maakonnas.

Vaadanud läbi Teie esitatud Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ KSH programmi eelnõu oleme seisukohal, et maakonnaplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus tuleb arvestada Maaparandussüsteemide registrisse kantud põllu- ja metsamaa viljelusväärtuse tõstmiseks rajatud maaparandussüsteemide ja eesvooludega. Keskkonnamõju analüüsis ei saa väärtuslikke maastikke, väärtuslikke põllumaid, looduskoosluste säilimist ja rohevõrgustikku käsitleda ilma maaparanduse valdkonnast tulenevate mõjude ja tingimusteta.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Sirje Käbin
Juhataja asetäitja

Võidu 38, 44313 Rakvere
Tel 325 5686, faks 325 5689, www.pma.agri.ee, laaneviru@pma.agri.ee

PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

Hr Einar Vallbaum
Lääne-Viru Maavalitsus
F.R. Kreutzwaldi 5
44314 RAKVERE

Teie 20.02.2014 nr 12-3/2014/494

Meie 05.03.2014 nr 9.4-4/1799-1

Põllumajandusministeeriumi seisukoht
Lääne-Viru maakonnaplaneeringu
keskkonnamõju strateegilise hindamise
programmi eelnõu kohta

Lugupeetud hr Vallbaum

Vastuseks Teie kirjale, milles palute seisukohta Lääne-Viru maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi eelnõu kohta, anname järgmise arvamuse.

Euroopa Liidu ühine põllumajanduspoliitika mõjutab ruumilist planeerimist eelkõige maaelu arendamise kaudu, tagades muu hulgas põllumajanduslikus kasutuses oleva maa säilimise kaudu toidujulgeoleku. Nimetatud põhimõte on märgitud ka üleriigilise planeeringu "Eesti 2030+" tulevikusuundumusena ning selle elluviimise eelduseks on põllumajandusmaa jätkusuutlikuna ja heas korras hoidmine. Seega on riigi poolseks olulisimaks huviks, et maakonnaplaneeringute koostamisel määratletaks väärtuslike põllumajandusmaade üldised kasutustingimused, mis omakorda on baasiks üldplaneeringute koostamisel nende maade määramisel ning nendele maadele kaitse- ja kasutustingimuste seadmisel. Kehtivas planeerimisseaduses on nõue, et maakonnaplaneeringu ülesandeks on väärtuslike põllumaade säilimist tagavate meetmete kavandamine. Siinjuures selgitame, et kehtivas planeerimisseaduses kasutatav termin "põllumaa" ei ole üheselt sisustatud. Põllumajandusmaa ja põllumaa on defineeritud Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013, 17. detsember 2013, artikliga 4. Selle järgi on **põllumajandusmaa** põllumaa, püsirohumaa ja püsikarjamaa või püsikultuuride all olev maa-ala ning **põllumaa** põllumajanduskultuuride tootmiseks haritav maa või kesa, mida saab kasutada põllumajanduskultuuride tootmiseks.
Siit järelduvalt saab kinnitada, et põllumajandusmaa mõiste on laiem ehk selles mõistes sisalduvad kõik põllumajanduslikuks tegevuseks kasutatavad või –sobivad maad. Oleme seisukohal, et maakonnaplaneeringuga tuleks määratleda väärtuslike põllumajandusmaade üldised kasutustingimused. Sellesisuline ettepanek on tehtud Põllumajandusministeeriumi poolt ka uude planeerimisseaduse eelnõusse.

Märgime, et Põllumajandusministeeriumi tegevuse käesoleva aasta üheks prioriteediks on väärtusliku põllumajandusmaa õiguslike aluste (sealhulgas selle kaitse ja üldiste kasutustingimuste) väljatöötamine. Oleme seisukohal, et peamiseks põllumajandusmaade väärtuslikkuse kriteeriumiks on mulla boniteet. Põllumajandusministeerium koostöös

Lai tn 39 // Lai tn 41
15056 TALLINN
Telefon 625 6101
Faks 625 6200
E-post pm@agri.ee
Registrikood 70000734

Põllumajandusuuringute Keskusega on töötamas välja analüüse ja mudeleid, et tagada boniteediandmete ja boniteedikaardi, mida saaks erinevate planeeringute koostamisel kasutada, kättesaadavus.

Lisaks boniteedile, mis on maa viljakuse olulisimaks näitajaks, tuleks arvestada põllumajandusmaa väärtuslikkuse hindamisel ka maaparandussüsteemide toimivusega.

Kokkuvõtvalt märgime, et maakonnaplaneeringutes tuleks määratleda üldised ja tasakaalustavad meetmed väärtuslike põllumajandusmaade säilimiseks ja kasutamiseks, mis üldplaneeringute kaudu tagaksid põllumajandusmaa kui hindamatu ressursi säilitamise ja nende maade kasutamise üksnes põllumajanduslikul otstarbel.

Lisaks väärtuslike põllumajandusmaade määratlemisega seonduvale peame oluliseks juhtida tähelepanu maa- ja veealade üldiste kasutustingimuste määramisega seotud keskkonnamõjude hindamise olulisusele. Selle raames teeme ettepaneku arvestada veekogude kättesaadavuse ja kasutusvõimaluste (sh väikesadamate kasutusvõimalused) mõju hindamisel lisaks maismaa taristule ka mõjuga kalade kudealadele ja rändeteedele.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helir-Valdor Seeder
Minister

Helve Hunt
625 6511 helve.hunt@agri.ee

PÄÄSTEAMET
IDA PÄÄSTEKESKUS
KRIISIREGULEERIMISE BÜROO

Hr Einar Vallbaum
maavanem
F. R. Kreutzwaldi 5
44314 Rakvere

Teie 25.02.2014 nr 2-1/1924
Meie 19.03.2014 nr 7.3-4.3/1924-2

Keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi eelnõu

Lugupeetud Einar Vallbaum

Olles läbi vaadanud Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ KSH programmi eelnõu sisu osas, on Ida päästekeskuse kriisireguleerimise bürool järgmised ettepanekud:

- Täpsustada KSH eesmärki (lk 5). KSH eemärgile lisada, et eesmärgiks on hinnata ka elanikkonna elu- ja tervist ohustavaid riske ning tuua välja riske ennetavad ja leevendavad meetmed.
- Samuti peab eesmärgist selguma, et KSH tulemusi kasutatakse planeeringu koostamisel ja kehtestamisel (Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus § 2 lg2 p1).
- Täiendada teemasid, mis vajavad käsitlemist (lk7-8). Lisada eraldi teemana suure riskiohuga objektid:
    - riskide hindamisel tuleb eraldi käsitleda:
    - suure ruumilise mõjuga objektide asukohti
    - suure riskiohuga objektide asukohti ja õnnetuse korral ohustatud alasid, ohtlikke teedelõike, ristmikke ja muid sõlmi (sh ohtlikud veosed), ohtlikke raudteelõike, ülesõite (sh ohtlike veoste teekond ja ohtlike veostega kaubajaamad)
    - kiirgusohtlike objektide asukohti ja õnnetuse korral ohustatud alasid
    - üleujutusohtlikke ja tuleohtlikke alasid.
- KSH programmis võtta arvesse hädaolukorra riskianalüüsi tulemusi. Hädaolukordade riskianalüüsid on avaldatud neid koostanud asutuste kodulehtedel. Kuna riskianalüüsid on koostatud riigiüleselt, konkretiseerib päästekeskus neid regionaalsete osade koostamisega käesoleva aasta II kvartali jooksul. Hoiame kohalikku omavalitsust regionaalse riskianalüüsi koostamise käiguga kindlasti kursis.
- Täpsustada Lääne-Viru eripära (lk8). Lääne-Viru eripära on mitte ainult perspektiivsed maardlad vaid ka olemasolevad ja ammendunud maardlad.

Lugupidamisega
(allkirjastatud digitaalselt)
Maido Nõlvak
kriisireguleerimise büroo juhataja

Viktor Abramson 5248258
viktor.abramson@rescue.ee

RAKKE VALLAVOLIKOGU

O T S U S

Rakke 27. märts 2014 nr 12

Seisukoha võtmine Lääne-Viru maakonnaplaneeringu keskkonnamõju hindamise programmi osas

Vabariigi Valitsuse 18.07.2013 korraldusega nr 337 algatati uute maakonnaplaneeringute koostamine kõikides maakondades. Lääne-Viru maavanem algatas oma 30.07.2013 korraldusega nr 1-1/2013/543 maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH). Lääne-Viru Maavalitsuse 20.02.2014 kirjas nr 12-3/2014/494 esitati Rakke Vallavalitsusele Lääne-Viru maakonnaplaneeringu lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programm seisukoha võtmiseks ja ettepanekute tegemiseks.

Vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 36 lõikele 3 ja § 33 lõikele 6 alusel tuleb kohaliku omavalitsuse organil võtta seisukoht keskkonnamõju strateegilisele hindamisele programmi sisu osas.

Rakke Vallavalitsus ja vallavolikogu majandus- ja arengukomisjon on tutvunud esitatud Lääne-Viru maakonnaplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH programmiga ning ei soovi esitada täiendavaid ettepanekuid esitatud materjalide kohta.

Lähtuvalt eeltoodust ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 2, keskkonna-mõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 36 lõike 3 ja § 33 lõike 6 alusel

Rakke Vallavalikogu **o t s u s t a b:**

1. Nõustuda esitatud kujul Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise programmis tooduga.

2. Otsus jõustub teatavakstegemisest.

Enno Eilo
vallavolikogu esimees

LÄÄNE-VIRUMAA VALLA-VOLIKOGU RAKKE VALD

RAKVERE
LINNAVALITSUS

Teie 21.02.2014 nr 12-3/2014/494

Lääne-Viru Maavalitsus
info@laane-viru.maavalitsus.ee

Meie 24.03.2014 nr 17-3.3/14/829

Seisukohtade andmine Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ KSH programmi eelnõu sisu osas

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 34 lõike 1 alusel algatas Lääne-Viru maavanem 30.07.2013 korraldusega nr 1-1/2013/543 Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise.

Tulenevalt KeHJS § 33 lõikest 6 oleme tutvunud Teie poolt esitatud Lääne-Viru maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi eelnõu sisuga. Omalt poolt toome välja, et KSH raames võiks juhtida tähelepanu veel järgmistele teemadele:

1) Rohealade sidususe olulisus nii linna siseselt kui ka linna ümbritseva võrgustikuga. Omavahel sidusad rohealad on olulised nii puhkealadena kui ka loodusliku mitmekesisuse säilitajatena (rohekoridorid).

2) Uute elamurajoonide ning tööstusalade planeerimisel arvestada nende kompaktsusega. Ühelt poolt tuleb uutel arendatavatel aladel põhjalikult läbi mõelda rohealade lahendus, et säilitada elamisväärset keskkonda. Teiselt poolt lahendada jäätmekäitus, kus prioriteediks jäätmete sorteerimine. Samuti tuleb vältida liigset elamu- ja tööstusalade "laialivalgumist".

3) Edaspidi kasutada võimalikult palju uuenduslikke ja keskkonnasõbaralikke tehnoloogiaid, materjale ja lahendusi (näiteks ühistranspordis, ehituses, jäätmekäitluses jne).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Rainer Miltop
abilinnapea linnapea ülesannetes

Getter Renel
getter.renel@rakvere.ee

Riigimetsa Majandamise Keskus
Toompuiestee 24
10149 Tallinn
Registrikood 70004459
Tel 676 7500
Faks 676 7510
rmk@rmk.ee
www.rmk.ee

Hr Einar Vallbaum
Lääne-Viru Maavalitsus
info@laane-viru.maavalitsus.ee

Teie: 20.02.2014 nr 12-3/2014/494

Meie: kuupäev vastavalt digitaalallkirja kuupäevale nr 3-1.20/288

Seisukoha andmine Lääne-Viru maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi eelnõule

Lugupeetud maavanem,

Olete esitanud Riigimetsa Majandamise Keskusele (edaspidi RMK) kirja milles teatate, et Vabariigi Valitsus on oma 18.07.2013 korraldusega nr 337 algatanud kõigis maakondades maakonnaplaneeringute koostamise planeerimisseaduse § 7 lõikes 3 sätestatud ülesannete lahendamiseks kogu maakonna territooriumi kohta. Lääne-Viru maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamine on algatanud Lääne-Viru maavanema 30.juuli 2013 korraldusega nr 1-1/2013/543 „Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegiline hindamine“. Palute RMK seisukohta Lääne-Viru maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi eelnõu sisu osas.

RMK on tutvunud esitatud materjalidega ning märgib järgmist: RMK huvi on riigimetsa kui ökosüsteemi kaitse ja säästev majandamine. Metsa majandamine on säästev, kui see tagab elustiku mitmekesisuse, metsa tootlikkuse, uuenemisvõime ja elujõulisuse ning ökoloogilisi, majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi vajadusi rahuldava mitmekülgse metsakasutuse võimaluse.

RMK loodushoiu tegevusvaldkonna eesmärgiks on pakkuda looduspuhkuse võimalusi ning tutvustada kaitseväärtusi läbi igaüheõigusel tugineva looduses liikumise süsteemi puhke- ja kaitsealadel. Külastatavusest ja looduspuhkuseks sobiva maastiku olemusest lähtudes on RMK kujundamas optimaalset looduspuhkuse võimaluste võrgustikku. RMK on seisukohal, et puhkealade laiendamine ei ole otstarbekas ning puhkeobjektide olemit tuleb optimeerida. RMK on seisukohal, et peamine suund järgnevateks aastateks on objektide hea seisukorra tagamine ja külastajate rahulolu kindlustamine. Informatsioon RMK puhke- ja kaitsealade külastuskorraldusliku taristu olemuse ja paiknemise kohta on esitatud RMK kodulehel www.loodusegakoos.ee ning kajastatud pikaajalistes metsa majandamise kavades, mille aadressid on toodud allpool.

RMK on seisukohal, et tuuleenergia tootmiseks sobivate aladena tuleks esmajoones ette näha need maa-alad, mis ei ole aktiivses metsamajanduslikus kasutuses. Majandatavat riigimetsa ei pea RMK tuuleenergia tootmiseks ja tuulikute püstitamise alaks sobivaks, kuna see toob kaasa mitmesuguseid muudatusi ja piiranguid metsa majandamisel. Põline metsamaa peaks jääma metsa kasvatamiseks.

Ühtlasi saadame Teile Lääne-Virumaa metskonnale koostatud pikaajalise metsa majandamise kava, millega maakonnaplaneeringu koostamisel arvestada. Pikaajalised metsa majandamise kavad annavad ülevaate metskonna hallatavatest metsavarudest ja määratlevad olulisemad tegevussuunad nii maakasutuses kui ka metsmajanduses aastani 2022. Nimetatud kavaga saab tutvuda aadressidel:
http://www.rmk.ee/files/RMK_Laane-Virumaa_MMK_20120801.pdf
http://www.rmk.ee/files/RMK_Laane-Virumaa_20120917_kaart_400dpi.pdf

Täname võimaluse eest arvamust avaldada ja palume RMK-d hoida kursis maakonnaplaneeringu ja KSH programmi edasise menetlusega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiit Timberg
Juhatuse liige

Ere Kaaristu 676 7345

SISEMINISTEERIUM
Estonian Ministry of the Interior

Hr Einar Vallbaum
Lääne-Viru Maavalitsus

Teie: 20.02.2014 nr 12-3/2014/494

Meie: 19.03.2014 nr 13-4/36-2

Seisukoht Lääne-Viru maakonnaplaneeringu
keskkonnamõju strateegilise
hindamise programmi eelnõule

Lugupeetud maavanem

Täname Teid, et teavitasite meid Lääne-Viru maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programmi eelnõust. KSH programmi eelnõu peatükk 2 „Lääne-Viru maakonnaplaneeringu elluviimisega eeldatavalt kaasnev keskkonnamõju“ nimetab teemad, mis on lähteseisukohtade ja olemasoleva olukorra analüüsil selgunud ja mis vajavad käsitlemist KSH raames. Sellega seoses pean vajalikuks juhtida tähelepanu järgnevatele asjaoludele:

1. KSH programmi eelnõu 2. peatüki punkt 2 sätestab järgmist: „Loodusvaradest käsitletakse erilise tähelepanuga veekogusid: ruumiliselt lokaliseeritud tingimused rannikumere, pinnaveekogude, vee-elustiku ja põhjavee kaitsmiseks (põhjavee erineva kaitstusega alad). Põhjalikumalt käsitletakse Pandivere nitraaditundlikku ala, mis hõlmab umbes poole maakonna territooriumist. Käsitletakse väärtuslike maastike, väärtuslike põllumaade, looduskoosluste säilimise, rohevõrgustike jms teemasid. Nende teemadega haakub maakonna fosforiidi- ja põlevkivimaardlate kasutuselevõtu perspektiiv. Võimalusena on nähtud Pandivere veekaitseala taastamine või teatud uue kaitserežiimi ettepaneku esitamine.“ Punkti 3 kohaselt on üheks ülesandeks ka avalikuks kasutuseks olevate veekogude määramine.

   Esiteks toon välja, et mõnede veealadega seotud tingimuste seadmine väljub maakonnaplaneeringu täpsusastmest ja ei kuulu seega maakonnaplaneeringuga lahendatavate ülesannete hulka. Näiteks puudub vajadus maakonnaplaneeringu raames kavandada tingimusi vee-elustiku kaitseks, samuti määrata avalikuks kasutuseks olevaid veekogusid. Veekogude määramine avalikuks kasutuseks toimub veeseaduse alusel ja avalikult kasutatavate veekogude nimekirja kinnitab Vabariigi Valitsus korraldusega. Maakonnaplaneeringu ülesandeks on veealade üldiste kasutustingimuste määramine (PlanS § 7 lg 3 p 8). Küll aga saab maakonnaplaneering määrata maa- ja veealade, sh avalikult kasutatavate veekogude üldised kasutustingimused ning KSH hinnata nende kasutustingimuste mõju loodusele, sotsiaalsfäärile, kultuurile ja majandusele. Samuti juhin tähelepanu sellele, et lisaks punktile 2 on programmis veega seotud teemasid

Pikk 61, 15065 Tallinn
Reg kood 70000562
Telefon 612 5008, faks 612 5087
e-post info@siseministeerium.ee
www.siseministeerium.ee

käsitletud ka teiste punktide all. Parema arusaadavuse tagamiseks soovitan veealadega seotud teemad koondada ühe punkti alla (eelkõige punkti 3 alla).

2. Samas punktis on märgitud, et loodusvarade, väärtuslike põllumaade, maastike ja looduskoosluste säilimise ja rohelise võrgustiku toimimist tagavate meetmetega haakub maakonnas fosforiidi- ja põlevkivimaardlate kasutuselevõtu perspektiiv.

   Leian, et uute maardlaalade võimalik kasutuselevõtt on tihedalt seotud ka teiste maakonnaplaneeringu teemadega, mitte ainult looduskeskkonna kaitseks seatud meetmetega. Nii planeeringus kui KSH-s tuleb analüüsida mõjusid ka sotsiaalsele, kultuurilisele ja majanduskeskkonnale.

3. KSH programmi peatükis 1 on mainitud, et Lääne-Viru maakonnaplaneeringus 2030+ käsitletakse kogu maakonna maismaa osa ning vajadusel vaadeldakse planeeritava mõjusid merealale.

   Pean vajalikuks märkida, et maakonnaplaneeringu eesmärk on suunata ruumilist arengut maismaal. Maakondadega piirnevaid merealasid ei ole Vabariigi Valitsus Lääne-Viru maakonnaplaneeringu puhul planeeringualaks määranud ning maavanemal puudub pädevus mereala osas siduvate tingimuste kehtestamiseks. Seega peaksid merealadega seotud tegevused maakonnaplaneeringus ja selle KSH-s piirduma eelkõige rannikuga (nt rannaalad ja sadamad). Sadamate paigutust ning arengusuundi on käsitletud Lääne-Viru maavanema 14.12.2011 korraldusega nr 258 kehtestatud Lääne-Viru maakonnaplaneeringus "Lääne-Viru maakonna rannikuala" ning selle KSH-s. Leian, et enne planeerima asumist vajab analüüsimist selle planeeringulahenduse vastavus maakonna strateegilistele arenguhuvidele.

4. KSH programmi eelnõu 2. peatüki punkti 3 kohaselt on üheks maa- ja veealadega seotud teemaks ka kasutustingimuste määramine nende maa- ja veealade suhtes, millega tegeletakse seoses maakonnaplaneeringule iseloomulike muude ülesannete täitmisega. Leian, et programmi sõnastus tuleks täpsustada. Käesoleval hetkel ei selgu, mida on mõeldud „maakonnaplaneeringu muude iseloomulike ülesannete all“.

5. KSH programmi eelnõu 2. peatüki punkti 5 kohaselt on üheks teemaks teede ja tehnovõrkude koridoride ning muude tehnorajatiste paigutuse määramine. Selle raames soovitakse käsitelda ka tuuleparkideks sobivaid ja/või ebasobivaid alasid.

   Juhin tähelepanu asjaolule, et ka tuuleparkide paiknemist ning nende võimalikku keskkonnamõju on käsitletud Lääne-Viru maakonnaplaneeringus "Lääne-Viru maakonna rannikuala". Seega tuleks vaadata, kas selles välja pakutud lahendus vastab praegustele strateegilistele arenguhuvidele. Lisaks juhin tähelepanu sellele, et tuuleparkide rajamiseks sobiva asukoha määramine on planeerimisseaduse järgi olulise ruumilise mõjuga objekti asukoha määramine. Enne selle teema käsitlemist tuleb selgeks teha, kas tegemist on olulise ruumilise mõjuga objekti asukohavalikuga PlanS § 29^2 lõike 5 mõistes või asukoha eelvalikuga PlanS § 29^2 lõike 10 mõistes. Sellest sõltub maakonnaplaneeringu õiguslik tähendus.

6. KSH programmi eelnõu peatüki 2 punkti 6 kohaselt on KSH-s käsitletavaks teemaks kooskõla tagamine seaduste alusel kehtestatud piirkondlike ja lokaalsete

kaitserežiimidega. Programmist ei selgu, mille kooskõla ning milliste vahenditega see soovitakse tagada.

7. Täiendavalt juhin tähelepanu asjaolule, et KSH programmi eelnõu kohaselt toimub keskkonnamõju strateegiline hindamine samaaegselt maakonnaplaneeringu koostamisega. Kahjuks ei kajastu see tabelis 2 „KSH läbiviimise eeldatav ajakava“. Soovitan tabelit 2 täiendada selliselt, et selles kajastuks ka maakonnaplaneeringu koostamise etapid.

Lugupidamisega
(allkirjastatud digitaalselt)

Martina Proosa
Planeeringute osakonna juhataja

Britta Pärk 6125181
britta.park@siseministeerium.ee

TAPA VALLAVALITSUS

Hr Einar Vallbaum
Maavanem
Lääne-Viru Maavalitsus
info@laane-viru.maavalitsus.ee

Teie 20.02.2014 nr 12-3/2014/494

Meie 20.03.2014 nr 7.-1.3/1016

Maakonnaplaneeringu 2030+
KSH programmi eelnõu

Tulenevalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lõikest 6, küsite 20.02.2014 kirjaga nr 12-3/2014/494 Tapa Vallavalitsuse seisukohta Lääne-Viru maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi eelnõu sisu kohta.

Tapa Vallavalitsus, tutvunud Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi eelnõu sisuga, ei soovi teha täiendavaid ettepanekuid.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Alari Kirt
vallavanem

Kairi Maasen 3229672
kairi.maasen@tapa.ee

TEHNILISE JÄRELEVALVE AMET
ESTONIAN TECHNICAL SURVEILLANCE AUTHORITY

Einar Vallbaum
Lääne-Viru Maavalitsus
F.R. Kreutzwaldi 5
44314 RAKVERE

Teie 21.02.2014 nr 12-3/2014/494

Meie 11.03.14 nr 1-12/14-0412-002

Seisukohtade küsimine Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ KSH programmi eelnõu kohta

Austatud härra Einar Vallbaum

Tehnilise Järelevalve Amet (TJA) tutvunud Teie poolt 21.02.2014. a kirjaga nr 12-3/2014/494 edastatud Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi eelnõuga, täiendavaid märkuseid ei esita.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Anvar Salomets
Transporditeenistuse juhataja - peadirektori asetäitja

Raido Kivikangur 66722032
Raido.Kivikangur@tja.ee

TERVISEAMET
IDA TALITUS
EASTERN SERVICE OF THE HEALTH BOARD

Lääne-Viru Maavalitsus
F.R. Kreuzwaldi 5
44314 RAKVERE
info@laane-viru.maavalitsus.ee

Teie 20.02.2014 nr 12-3/2014/494

Meie 17.03.2014 nr 9.3-1/1682

Arvamus Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ KSH programmi eelnõu kohta

Teavitasite Terviseameti Ida talitust (edaspidi amet), et Lääne-Viru maavanem algatas 30.07.2013 korraldusega nr 1-1/2013/543 Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise ning palusite ameti seisukohta Lääne-Viru maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programmi eelnõu sisu osas.

Riiklik prioriteet on väärtustada inimese tervist. Rahvatervise seadusest lähtuvalt tuleb eesmärgiks seada inimese tervise kaitsmine, haiguste ennetamine ja tervise edendamine, mis saavutatakse riigi, omavalitsuse, avalik- ja eraõigusliku juriidilise isiku ning füüsilise isiku kohustustega ning riiklike ja omavalitsuslike abinõude süsteemiga.

Amet tutvus Lääne-Viru maakonnaplaneeringu KSH programmi eelnõuga ning teatame, et vastuväited ja olulisi muudatusettepanekuid ei ole.

Juhime teie tähelepanu probleemidele, mis on seotud inimeste tervisele ohutu elukeskkonna tagamise, elukeskkonnaga seonduvate tervisehäirete ja haiguste vältimisega ning millega tuleks arvestada Lääne-Viru maakonnaplaneeringus.

Ameti järelevalve all olevate veevärkide joogivee kvaliteet vastab valdavalt kehtestatud kvaliteedinõuetele. Osas veevärkides viiakse joogivesi nõuetega vastavusse 2014 – 2015. aasta jooksul. Lääne-Virumaal on probleeme kõrgenenud raua, mangaani, piirkonniti ka ammooniumi ja kloriidi sisaldusega joogivees.

Ametile on tulnud mitmeid kaebusi seoses joogivee salv- ja puurkaevude reostumisega. Kuna ligi poole maakonna territooriumist hõlmab Pandivere nitraaditundlikku ala, siis tuleb olulist tähelepanu pöörata joogiveeallikatele ja reoveekäitlusele. Inimeste tervise kaitseks tagada kvaliteetne joogivesi, nõuetekohane reoveekäitlus joogivee kvaliteedi säilitamiseks ning vajadusel rakendada meetmeid joogivee kvaliteedi parandamiseks. Samuti võivad põllumajanduslik tegevus ja objektid (sõnnikuhoidlad, laudad jne) ning kaevandamine ohustada põhjavee kvaliteeti või joogivee kadumist kaevudest.

Olulisteks ohuteguriteks inimese tervisele on müra, vibratsioon, õhusaaste, radoon ja mitteioniseeriv kiirgus.

Kalevi 10 **Tel + 372 337 5214** Lääne-Virumaa esindus: L. Koidula 18a, Rakvere tel 325 4158
KOHTLA-JÄRVE **Faks + 372 337 5215** Narva esindus: Malmi 5a, Narva tel 332 7170
30322
www.terviseamet.ee e-post: ida@terviseamet.ee
Registrikood 70008799

Sotsiaalobjektide (lasteaed, kool, mänguväljakud, hooldekodud) asukoha valikul tuleb valida asukohad, mis oleksid eemal müra- ja õhusaaste allikatest. Planeerimisel tuleb arvestada liiklusest tulenevate negatiivsete mõjudega (õhusaaste, müra, vibratsioon) ja tagada uutel planeeritavatel aladel kehtivad müra taotlustasemed. Ühtlasi tuleb arvestada, et ei ületata välisõhu saastatuse tasemetele ja vibratsioonile kehtestatud piirväärtusi.

Uute teede (sh raudteede) projekteerimisel arvestada liiklusest tulenevate negatiivsete mõjudega ja teostada trasside valik selliselt, et nii olemasolevad kui ka perspektiivse elamufunktsiooniga alad ei jääks piirnorme ületava müra- ja õhusaaste ning vibratsiooni aladele.

Järjest enam on ametile esitatud kaebusi tööstusmüra kohta, kus elamud asuvad tööstusala kõrval. Antud juhul on tegemist olemasoleva situatsiooniga, mida tuleks ennetada planeerimisalase tegevusega. Amet on seisukohal, et elamuala ja tööstusala vahel peaks olema planeeritud puhverala, mis leevendaks tootmisest põhjustatud negatiivseid mõjusid ning tagaks elamualal normeeritud müra- ja välisõhu saastatuse tasemed. Puhverala võib olla kõrghaljastusega haljasala, äri- või ühiskondlike hoonete ala või muu müra suhtes mittetundlike hoonete ala.

Oluliseks terviseriskiks on kõrge radoonitase elamutes või ühiskasutusega hoonetes, mis võib põhjustada hingamisteede haigusi ja kopsuvähki. Aladel, kus radooni sisaldus pinnaseõhus ületab lubatud piirväärtuse (50 kBq/m3), tuleb elamute, olme- ja teiste samaotstarbeliste hoonete projekteerimisel eelnevalt teha detailsemad radooniriski uuringud. Radooniriski kaardil on märgitud radooniohtlikud alad, mis annavad piirkonna üldise iseloomustuse. Kuid tuleb arvestada, et ka madala radooniriskiga piirkonnas võib esineda kõrge radoonitasemega alasid. Seetõttu on vaja detailplaneeringu staadiumis määrata pinnase radooniriski suurus.

Maakonnaplaneeringus määratleda maakondliku tähtsusega sadamate, puhkealade, parkide, supelrandade, kalmistute, prügilate ja tehnilise infrastruktuuri objektide asukohad.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Svetlana Lissitsina
Juhtivspetsialist direktori ülesannetes

Liina Roosimägi 3375211

VEETEEDE AMET

ESTONIAN MARITIME ADMINISTRATION

Hr Einar Vallbaum
Lääne-Viru Maavalitsus
info@laane-viru.maavalitsus.ee

Teie: 20.02.2014 nr 12-3/2014/494

Meie: 19.03.2014 nr 6-3-1/596

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu KSH programmi eelnõu

Oleme läbi vaadanud Teie poolt saadetud Lääne-Viru maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi eelnõu ning teatame, et meil puuduvad täiendavad ettepanekud selle sisu osas.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Taivo Kivimäe

Hüdrograafia ja navigatsioonimärgistuse
teenistuse juhataja - peadirektori asetäitja

Kaidi Katus 620 5680
Kaidi.katus@vta.ee

KOOPIA

Vinni Vallavolikogu

OTSUS

Pajusti **27.märts 2014 nr 16**

Seisukoha andmine Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ KMH programmi eelnõule

Lähtudes keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lg 6 ja Lääne-Viru Maavalitsuse 20.02.2014 kirjast nr 12-3/2014/494 „Seisukohtade küsimine Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ KSH programmi eelnõu sisu osas“, Vinni Vallavolikogu **otsustab:**

1. Kiita heaks märkusteta Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi eelnõu.

2. Otsus jõustub teatavakstegemisest.

3. Isikul, kelle õigusi otsusega või haldusmenetluse käigus rikuti, on õigus esitada vaie haldusmenetluse seaduses sätestatud korras Vinni Vallavolikogule asukohaga Tartu mnt 2 Pajusti, 30 päeva jooksul, arvates päevast, millal isik vaidlustatavast otsusest või toimingust teada sai või oleks pidanud teada saama, või esitada kaebus Tartu Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras ja tingimustel.

Rauno Võrno
Esimees

KOOPIA ÕIGE
Vinni Vallavolikogu
KANTSELEISPETSIALIST INGA SAAR
"03" 04 2014

VINNI VALD
LÄÄNE-VIRUMAA

Viru-Nigula Vallavalitsus

Teie 20.02.2014 nr 12-3/2014/494

Lääne-Viru Maavalitsus
Kreutzwaldi 5
44314 Rakvere

Meie 11.03.2014 nr 9-3.1/123

Maakonnaplaneeringu 2030+ KSH programmi eelnõu

Võttes aluseks Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse §36 (3) ja Lääne-Viru Maavalitsuse kirja nr 12-3/2014/494, ei ole Viru-Nigula Vallavalitsusel ettepanekuid ega vastuväiteid Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ KSH programmi eelnõu kohta.

Lugupidamisega

/digitaalselt allkirjastatud/

Ervins Veitsurs
vallavanem

Marit Laast
32 29 631

Kirikaia 2 | Reg. nr 75010232 | Tel 322 9630 | a/a 221011400465
Viru-Nigula 44001 | Faks 322 9640 | Swedbank kood 767
LÄÄNE-VIRUMAA | vallavalitsus@viru-nigula.ee

Lisa 5. Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu toimumise teade väljaandes Ametlikud Teadaanded, 21.04.2014

AMETLIKUD TEADAANDED

21.04.2014 **Keskkonnamõju hindamise teated**

Lääne-Viru Maavalitsus teatab, et 24. aprillist kuni 8. maini 2014 toimub Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programmi avalik väljapanek.
Maakonnaplaneeringu koostamise algatas 18.07.2013 Vabariigi Valitsus ja planeeringu koostajaks ning koostamise korraldajaks on Lääne-Viru Maavalitsus. Planeeringu kehtestab Lääne-Viru maavanem. Lääne-Viru maavanem algatas 30.07.2013 korraldusega nr 1-1/2013/543 maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise.
Maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilist hindamist viib läbi Kobras AS.

Maakonnaplaneeringu koostamise eesmärgiks on maakonna ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemine, tasakaalustades riiklikke ja kohalikke huve ning vajadusi. Lääne-Viru maakonna jaoks on maakonnaplaneeringu koostamisel olulisemateks teemadeks maavarad, sadamad ja logistika, sotsiaalne infrastruktuur, samuti maakonna toimepiirkonnad, maakondliku tähtsusega taristute asukohad ja nende koridorid. Planeeringu koostamisel arvestatakse tasakaalustatult majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi mõjusid.

KSH programmi ja maakonnaplaneeringu lähteseisukohtadega saab tutvuda tööajal Lääne-Viru Maavalitsuses (F. R. Kreutzwaldi 5, Rakvere, kabinet 29, kontaktisik Mati Jõgi, tel 325 8010) või Lääne-Viru Maavalitsuse kodulehe aadressil http://laane-viru.maavalitsus.ee/et/maakonnaplaneering.

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ KSH avalik arutelu toimub 13. mail algusega kell 14.00 Lääne-Viru Maavalitsuse suures saalis (F. R. Kreutzwaldi 5, Rakvere).
KSH programmi kohta on võimalik esitada kirjalikult ettepanekuid, vastuväiteid ja küsimusi 8. maini Lääne-Viru Maavalitsuse aadressil F. R. Kreutzwaldi 5, 44314 Rakvere või e-posti aadressil info@laane-viru.maavalitsus.ee.

Arvestades planeeringuala paiknemist ning hetkel teadaolevat informatsiooni ei ole ette näha maakonnaplaneeringuga kavandatavaid tegevusi, millega võiks kaasneda oluline negatiivne piiriülene mõju mõnele naaberriigile.

Lisa 6. Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu toimumise teade ajalehes Virumaa Teataja, 23.04.2014

ISSN 1406-40

15 2340
tool.ee

i kl 18.
kl 10.
rill kl 18.
i kl 18.
i kl 18.
tuus

ED
tööle
ohta)
ega
46105

JS

37

Lääne-Viru maavalitsus teatab,

et 24. aprillist kuni 8. maini toimub Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programmi avalik väljapanek.

Maakonnaplaneeringu koostamise algatas 18.07.2013 Vabariigi Valitsus ja planeeringu koostaja ning koostamise korraldaja on Lääne-Viru maavalitsus. Planeeringu kehtestab Lääne-Viru maavanem. Lääne-Viru maavanem algatas 30.07.2013 korraldusega nr 1-1/2013/543 maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise. Maakonnaplaneeringu keskkonnamõju strateegilist hindamist viib läbi Kobras AS.

Maakonnaplaneeringu koostamise eesmärk on maakonna ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemine, tasakaalustades riiklikke ja kohalikke huve ning vajadusi. Lääne-Viru maakonna jaoks on maakonnaplaneeringu koostamisel olulisemad teemad maavarad, sadamad ja logistika, sotsiaalne infrastruktuur, samuti maakonna toimepiirkonnad, maakondliku tähtsusega taristute asukohad ja nende koridorid. Planeeringu koostamisel arvestatakse tasakaalustatult majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi mõjusid.

KSH programmi ja maakonnaplaneeringu lähteseisukohtadega saab tutvuda tööajal Lääne-Viru maavalitsuses (F. R. Kreutzwaldi 5, Rakvere, kabinet 29, kontaktisik Mati Jõgi, tel 325 8010) või kodulehel http://laane-viru.maavalitsus.ee/et/maakonnaplaneering. **Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ KSH avalik arutelu toimub 13. mail kell 14 maavalitsuse suures saalis** (F. R. Kreutzwaldi 5, Rakvere).

KSH programmi kohta on võimalik esitada kirjalikult ettepanekuid, vastuväiteid ja küsimusi 8. maini Lääne-Viru Maavalitsuse aadressil F. R. Kreutzwaldi 5, 44314 Rakvere või e-posti aadressil info@laane-viru.maavalitsus.ee.

Arvestades planeeringuala paiknemist ning hetkel teadaolevat infot ei ole ette näha maakonnaplaneeringuga kavandatavaid tegevusi, millega võiks kaasneda oluline negatiivne piiriülene mõju mõnele naaberriigile.

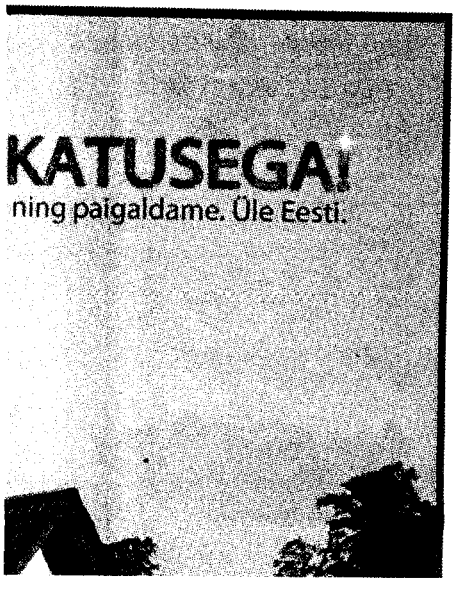

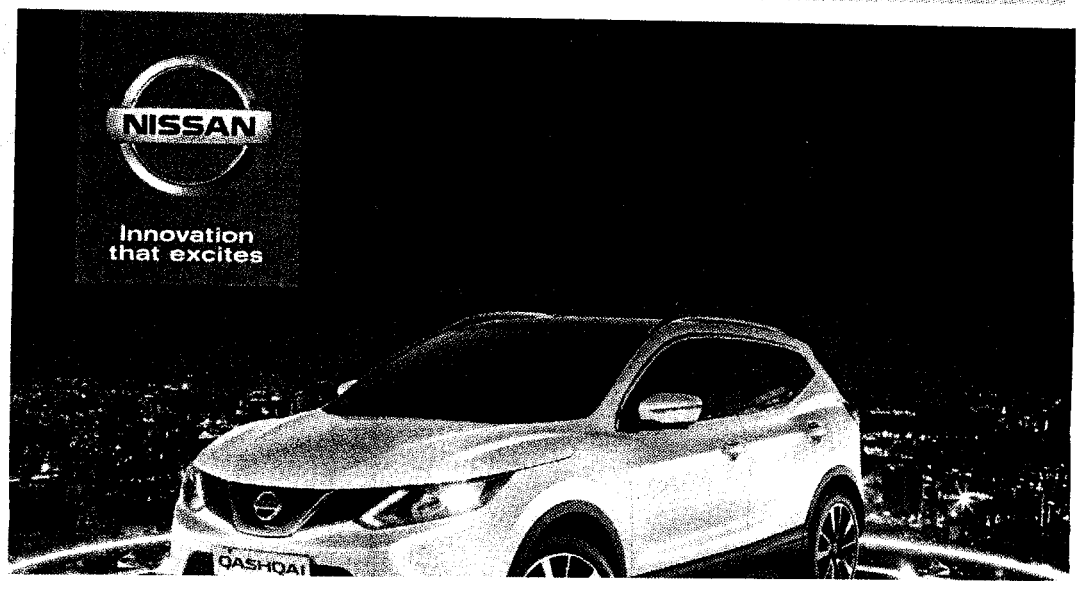

Lisa 7. Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi eelnõu avaliku arutelu protokoll ja osalejate registreerimisleht

LÄÄNE-VIRU MAAKONNAPLANEERINGU 2030+ KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE PROGRAMMI EELNÕU AVALIKU ARUTELU PROTOKOLL

Lääne-Viru Maavalitsuse saal
(F. R. Kreutzwaldi 5, Rakvere) **13. mai 2014**

Avalik arutelu algas: 14:00
lõppes: 15:45

Juhatas: Mati Jõgi

Protokollis: Gerli Kull (Kobras AS)

Osa võtsid: osavõtjate nimekiri on protokollile lisatud.

Päevakord:
1. Ruumilise arengu eesmärgid 2030+
2. Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programmi tutvustamine

Ruumilise arengu eesmärgid 2030+, tutvustab Mati Jõgi:

Eelmine maakonnaplaneering oli koostatud ajaga 2000+
Ruumiline areng 2000+ (ehk mis vahepeal on muutunud, eelmise planeeringu koostamise perioodist):
- ✓ Maakonnaäärealade hõrenemine nii inimeste kui sotsiaalse infrastruktuuri osas,
- ✓ Tallinna ajaline lähenemine,
- ✓ Maakonna piiride muutus (Tapa + Lehtse);
- ✓ Kinnisvaraarenduste vähene mõju
- ✓ Inimeste suurenenud mobiilsus
- ✓ Ühinemine EL ja Schengeni lepe
- ✓ Majandusbuum ning majandussurutis
- ✓ Haldusreform ja riikliku halduse regionaliseerimine
- ✓ (EL) Toetusmeetmed (nt põllumajandustoetused)

Tänases seisus oleme planeeringuga alguses. Siin üks versioon arengu eesmärkidest, mida planeeringuga võiksime saavutada:
Maakonna ruumilise arengu eesmärgid 2030+:
Maakasutuse tasakaalustatus (lähtumine suuremast väärtusest); erinevate valdkondade huvide järgi tuleks saavutada maakasutuse tasakaalustatus.
- o Suurem integreeritus Põhja-Eestis: mõlemasuunalised ühendusvõimalused (nii Tallinn kui Harjumaa ja Ida-Virumaa suunas); ühine toimepiirkond
- o Rahvusvaheline ühendatus:
  PÕHJAkoridor (...-Kotka-Kunda-Rakvere-...)
  LÕUNA koridor (Soome lahe: St.Peterburg-Tallinn-Stockholm)

Toimiv maakondlik teenuskeskustevõrgustik (teenuste ja töökohtade koondumiskohad, omavaheline ühendatus). Et oleks üle maakonna keskusi, mis on omavahel optimaalselt ühendatud.

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programmi tutvustamine, tutvustab Kobras AS ekspert Urmas Uri:

Üleriigilisest planeeringust Eesti 2030+ tulenevalt algatati maakonnaplaneeringute koostamine. Lääne-Viru maavanem algatas keskkonnamõju strateegilise hindamise. Keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk on defineeritud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses.

Tutvustati järgmisi teemasid: maakonnaplaneeringu eesmärk, KSH hindamise osapooled ja ekspertrühm, KSH ala, ulatus, olemasolevad maakonna (teema)planeeringud, arengukavad.
KSH sisu lähtub maakonnaplaneeringu sisust ja KSH-s käsitletakse maakonnaplaneeringus käsitletud teemasid ja nende lahendustega kaasnevaid riske. Rõhutame seda veelkord, sest programmi kohta laekunud seisukohtades sooviti minna väga detailseks või liiga üldiseks, aga tuletame siiski meelde, KSH sisu lähtub maakonnaplaneeringu sisust.
Programmi avaliku väljapaneku jooksul ühtegi täiendavat ettepanekut ei laekunud.

Tutvustati maakonnaplaneeringu lähteseisukohtadest tulenevaid mõju hindamise teemasid, keskkonnamõju hindamise edasisi etappe, metoodikat, KSH-st huvitatud ja mõjutatud asutusi ja isikuid, KHS avalikustamist ja programmi kohta esitatud seisukohti.

Looduskaitsealuste alade kohta näidati kaarti (hoiualad, kaitsealad, pargid jms). Kaardid on koostatud EELISe andmebaasi andmete alustel. Üheks teravaks teemaks on põhjavee probleem, teine raske teema on kaevandused. Põlevkivi maardlad levivad väga suurel alal ja on selged piirangud tulenevalt maapõueseadusest - sellelel alal ei ole võimalik igasugune arendustegevus. Näidati maardlate kohta kaarti Fosforiidi maardlad – on selge huvi alustada fosforiidi uuringutega. Põlevkivi puhul on arengukava, fosforiidi puhul on selge huvi, seega tuleb sellega arvestada. Lisaks on lubjakivimaardlad, savimaardlad, ehitusseisukohalt tuleb arvestada ka kruusa ja liivaga (olulised kohaliku arengu seisukohalt). Suur osa on turbamaardlaid, need jäävad Pandivere kõrgustiku äärealale – põhjavee väljavoolu alale.
Maardlatest ja keskkonnaprobleemidest rääkides kerkib ülesse põhjavee kaitse probleem. Pandivere kõrgustik oli vahepealsel alal põhjaveekaitse ala, praegu on see osaliselt lahendatud nitraaditundliku ala kaudu. Põhjavee varu määrab väga paljude inimeste joogivee probleemid. See on ala, kus moodustatakse vähemalt kolmandiku Eesti inimeste joogivee varud. Tegevused ei tohi sattuda konflikti (maavarad vs põhjavesi). Varasemalt siin ruumides toimunud koosolekutel on räägitud, et tuleks koostada Pandivere kõrgustiku veekaitsemudel. Kuniks seda ei ole, siis on kõik subjektiivne. Ilmselt ei jõua seda teha selle KSH käigus (tegemist pika protseduuriga, mistõttu tõenäoliselt praegu seda teha ei jõua, aga see tuleb kunagi ära teha).

Hindamismetoodika: arvestatakse õigusaktidega, ekspertarvamustega, kui tulevad alternatiivid, siis tuleb teha alternatiivide võrldlus (mis metoodika alusel, see selgub alternatiivid selgest formuleerimisest).

Eraldi nõuti käsitlemist mõju inimese tervisele peatükis pöörata tähelepanu ohtlikele ettevõtetele.

Maakonnaplaneeringu koostamist reguleerib planeerimisseadus, KSH-d reguleerib keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus. Töötame ühtse meeskonnana ja ühildame avalikustamise protsessid. Ajakava kohaselt peaksime valmis jõudma nii planeeringu kui ka KSH 2015.a lõpuks

Keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi kohta küsiti seisukohti ning vastused tulid 29 asutuselt. Seisukohad olid eelkõige maakonnaplaneeringu sisu osas. Koostati tabel, kuhu märgiti seisukohtade esitajad, seisukohad ja kuidas arvestati programmi täiendamisel ning edasise planeeringu ja KSH koostamisel.

Kontaktisik on gerli@kobras.ee

Küsimused vastused:

Peep Vassiljev (Sõmeru VV): kõigepealt vabandan, et ei esitanud kirjalikult seisukohti, kahjuks protsess kattus mitmete teiste tähtsate dokumentide koostamisega: Energeetika arengukava 2030+, Põlevkivi kasutamise arengukava ja uus maapõueseadus, millel olid kõik väga lühikesed tähtajad. Riigi tasandi dokumendid olid sel hetkel tähtsamad. Näiteks esitasin praktiliselt 17 ettepanekut maapõueseadusesse, mis kõik võeti menetlusse. Inimesi võetakse kuulda, selle üle on hea meel. Mitmeid arengukavasid ja seadusemuudatusi tehakse korraga, soovitakse riigikogus selle kooseisuga need vastu võtta. Kui läheme riigi huvidega erimeelsusesse, siis planeeringu kooskõlastusi väga keeruline saada. Samas kui me ise enda huvisid ei kaitse, siis ei kaitse seda ka keegi teine. Rainer

Vakraga leppisin kokku, et lähen keskkonnakomisjoni ette, et saaksin meie muresid ja seisukohti selgitada ja lahti seletada.

Mati Jõgi: maakonnaplaneeringute koostamise jaoks on Siseministeeriumi poolt tellitud spetsiaalselt kaks ekspertarvamust sotsiaalsete ja majanduslike mõjude hindamiseks. Maakonnaplaneeringute algatamisel kerkis ülesse see, et keskkonnamõjude hindamise aruanded on kallutatud looduskeskkonna poole ja vähem sotsiaalsete ja majanduslike mõjude poole, seetõttu koostati tugimaterjaliks kaks ekspertarvamust, et KSH-de koostajad, saaksid seda arvestada.
Paxise uuring on oluline dokument, aga ta hõlmab põlevkivi kaevandamisel kogu Ida-Virumaad ja Lääne-Virumaal ainult kahte omavalitsust. Tegelikult põlevkivi kaevandamine mõjutab sisuliselt kogu Lääne-Virumaad.

Peep Vassiljev: Praxise töö algataja oli Ida-Virumaa Omavalitsute Liit ja Sõmeru Vald pani ka raha sinna alla, et see töö valmiks, seega saame seda kasutada. Soovitan seda Praxise materjali ikka kasutada. See on mahukas töö.

Mati Jõgi: Mõislik ongi kõiki tehtud töid kasutada. Teemasid on palju ja on oht, et valgub laiali.

Taimi Parve: Lugupidamine, et te Pandivere veekaitseala teemat tõsiselt võtate. Kaks küsimust: 1. Mida on mõeldud rohevõrgustiku all? Miks ei ole käsitluses uraani, kui põhilist muret, mis siin rahvatervise seisukohalt on?

Urmas Uri: Radooni küsimus kõigepealt. Radooni kaardid on meil olemas, selge on see, et radooni mõõtmisi ühiskondlike hoonete planeerimisel tuleb teha. Teadvustame probleemi, aga me ei ole jõudnud kõiki probleeme programmi staadiumis läbi töötada. Rohevõrgustik on määratud eelmise planeeringuga. Rohevõrgustiku ainuke seadusandlik jõud on läbi maakonnaplaneeringu, kus seda täpsustatakse omavalitsuste planeeringutes. Ma ei oska selles staadiumis öelda, et milline see rohevõrgustik uues planeeringus kujuneb, selge on aga see, et rohevõrgustik on nõrgema seadusandliku režiimiga, mille käitumisnormid määratakse ära maakonnaplaneeringus.

Taimi Parve: diktoneema kilt on maavaradest väljas, need ohud, mis meil on, on põhjalikult uuritud. Rohevõrgustiku teema on seotud tuulekoridoridega. Rakvere linn on avatud kahele tuulekoridorile, mistõttu on tormidele avatud. Tuultekoridoride teema tuleks sisse võtta. Tarvis on rääkida maastikuplaneeringutest. Maastikuplaneering ja keskkonnakaitset tuleks arvestada A-ohuga tööstusalade tekkimise puhul. Identiteet: kas me oleme Viru või Lääne-Viru maakond või mis me oleme? Maakonnanimi (Viru) on sisemise väärtuse küsimus. Loodan, et meie Juhan Kunderi Selts Rakveres saaks ametlikuks koostöö parneriks.

Mati Jõgi: Planeeringu koostamine on avalik protsess ja aktiivne osalemine on väga tänuväärt. Rohevõrgustiku osas on olemas varasem teemaplaneering. Oleme seisukohal, et võrgustikku üldjoontes me ei muuda. Peame integreerima Lehtse valla (mida eelmises planeeringu ei olnud). Planeering vaatab veel naabermaakondadega koos üle, et rohevõrgustiku tuumalad ja koridorid oleksid jätkuvad. Plaanis on võtta veel eksperte appi, et väärtuslikud maastikud kuidagi ära hinnata. Praegu räägitakse eelkõige üleujutusaladest, aga kliima on muutunud, tormid, tuuled ja tormid on üha sagedasemad. Kui planeerime hooneid ja rajatisi, siis peame tuulekoridoridega arvestama.

Taimi Parve: sügavate veekihtide liikumine Eestis – sügavad reostunud veekihid (värskelt täidetud kaevanduskäikudes). Eesti aluspõhja kihid on kaldu lõuna poole, siis liiguvad need reostunud veed keskmiselt 200 m aastas lõunapoole. See ei ole mitte ainult Virumaa küsimus. Tänuväärt oleks saada uuringuid, kuhu lähevad Lääne-Virumaa lõuna poolsed kalded? Tekitab muret.

Urmas Uri: mõni aeg tagasi ilmusid diktoneema argiliidi erinevad ainetesisalduse kaardid. Tulid välja diktoneema osas/ radioaktiivsete elementide osas geoloogiakeskuse uued kaardid, kus on uued andmed ja mis on ka kasutatavad.

Peep Vassiljev: diktoneema on endiselt kuum teema. Ca 4 aastat tagasi pöördus meie poole Geoloogia Instituudi direktori meeskond ja avaldasid tungivat soovi hakata uurima diktoneemat Virumaal. Oldi eitaval seisukohal. Teame täpselt palju Sõmeru vallas meil neid on ja mis see maksab. Paluksime eraldi kihina tuua diktoneema alad. Radooni teema on igapäevane, see kaart oleks ülimalt

vajalik. Vajalik on teada, et kus on vaja 100% kasutada radooni tõket ja kus on see vajalik osaliselt. Inimese tervisega tuleb arvestada. Radooni kaart peaks kindlasti olema.

Urmas Uri: tekib konflikt fosforiidi, põlevkivi ja diktoneema kihtide vahel seoses nende järgnevusega. Oleme nõus, et see peab kihina olema. Meil on kindlasti plaan teemaga tegeleda.

Taimi Parve: Kundas on olnud kohutav vee reostumine 2 korda. Esimesel juhul olid süüdlased vene kaevurid, kes tegin katsekaevanduse, kõik piirkonna kaevud läksid hukka. Sama lugu oli aastal 2004, kõik veeuuringute proovid näitasid reostust. Järelikult toimusid mingid katsetamiselt. Toolses nimetati ühel keskkonnapäeval, et Kunda peab olema ettevaatlik oma vetega. Kunda peab oma sadama säilitamiseks hoidma vett – ei tohi diktoneemat puutuda. Piirkond on väga ohtlik, seal ei tohiks midagi teha.

Peep Vassiljev: Teen ettepaneku Pandivere vana veekaitseala piirid märkida uuesti kaardile, usun, et see teema tuleb paari aasta pärast uuesti kõne alla ja tuleb uuesti tagasi. Kas peame tehtud ettepanekud uuest kirjalikult esitama?
Ettepanekud: 1. Võtta arvesse Praxise koostatud töö (Põlevkivi kasutamise demograafiliste mõjude analüüs aastani 2030); 2. Diktoneema alad eraldi kihina välja tuua, radooni kaart on vajalik; 3. Pandivere vanad veekaitseala piirid uuesti kaardile märkida.

Urmas Uri: See ei ole probleem. Need ettepanekud said protokolli kirja ja seega ei ole vajalik uuesti esitada.

Mati Jõgi: ettepanekud ei ole otseselt programmil kohta kuivõrd kogu planeeringu osas, mida planeeringus arvestada. Kui me need diktoneema piirid sinna lisame, siis tekib neil kohe mingi staatus. Pigem on küsimus, et kas me teeme mingid ettepanekud või paneme need taustaks. Tekib küsimus, et miks need piirid seal on?

Peep Vassiljev: need ikka informatiivsed materjalid, peame teadma, et mida need sisaldavad.

Taimi Parve: meie ei saa siin muuta seadusi, mõtlen maavarade kasutamise seadus. Kui kaugel meie jalge all olev suur varandus siis on. Need meie Riigi omad, mitte mingite firmade oma. Hakkame siis kaevandama, aga siis nii, et meie noored saaksid niivõrd hea kõrghariduse, aga tegelikult läheb see raha kuhugi mujale. Suurte huvides väike hävitatakse ära. Kas suur on Eesti ja väike on Virumaa? Või siis on väike Eesti ja see hävitatakse? Meil on õigus enda eest seista. Peame vaatama, milliste seaduste foonil me nendele lähenema peame. Et oleks kasu noorsoole, teadusele, töökohtade osas.

Sirje Kabin: teemad, mis siin räägitud on kõik suurte mõjudega, aga ärgem unustagem põllumajandusmaa olulisust. Need on omavahel kõik seotud, kui hävitame kaevandamisega maa, siis polegi enam midagi planeerida, rahvas läheb kõik ära. Lääne-Viru on oma maa kasutusel esikohal, meie maa on väga väärtuslik. Tahan seista väärtusliku põllumaa eest – see on meie tootmisvahend, sellest sõltub meie maaelu, areng, majandus. Hinnangus peaks kindlasti analüüsima väärtusliku põllumaa säilimist. Kui vaja teha valikuid, siis tuleb teha ka põllumajandusmaa valik. Palun arvestada põllumaa kvaliteedi säilimise eest.

Mati Jõgi: KSH programm on seotud planeeringuga. Põllumajandusministeerium tegeleb sellega, et nad püüavad defineerida, täpsemalt määratleda, et mis on väärtuslik põllumaa ja põllumajanduslik maa. Erinevad maakonnad on selle teemaga tegelenud, näiteks Jõgevamaa on teinud analüüse väärtuslike põllumaade osas. Me oleme teadvustanud selle vajadust ja tähtsust. Igale maatükile Lääne-Virus määrata kõige suurema väärtuse.

Peep Vassiljev: tegin ettepaneku läbi viia meie maade tsoneerimine. Lisaks tuleb selgeks teha, kui suur on põlevkivi reaalne varu, kui palju neid õlitehaseid siis püsti panna. Kui viimati Keit Pentus-Rosimannusega kohtusme, siis anti lubadusi, et see uus maapõue redaktsioon toob meile leevendusi. Aga muudeti vaid paragrahvi numbrit, muu jääb samaks, seega sisulist muutust ja leevendust ei ole.

Urmas Uri: see ei too leevendust ka massilisele tiikide kaevamisele, kus lihtsalt kruusa ja liiva viiakse välja, rikkudes konkurentsi jms. Lootsin, et uus seadus lõpetab selle, aga tundub, et siit abi ei tule. Jätkuvalt võib esitada ettepanekuid, tegemist on pika protsessiga, aga praegu on seis selline, et esitame Keskkonnaametile programmi heakskiitmiseks ära. Aga me istume veel kõik mitmeid kordi

maas ja jätkuvalt võib esitada seisukohti, lihtsalt need ei lähe praegu programmi, aga aruandes leiavad kajastust.

Protokollis: Gerli Kull (Kobras AS)

OSAVÕTJATE REGISTREERIMISLEHT

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi avalik arutelu.
13.05.2014, Lääne-Viru Maavalitsus, F. R. Kreutzwaldi 5, Rakvere.

Nr.	Nimi	Asutus	Kontakt (e-post)	Allkiri
1.	Janika Paulsepp	Jõgeva Maavalitsus	janika.paulsepp@jogeva.maavalitsus.ee	
2.	[illegible]	L-Viru MV	[illegible]	
3.	[illegible]	L-Viru MV	[illegible]	
4.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
5.	[illegible]	LVAK	[illegible]	
6.	[illegible]	LVAK	[illegible]	
7.	[illegible]	Sõmeru VV	[illegible]	
8.	[illegible]	Rakvere LV	[illegible]	
9.	Geri Kull	Kobras AS	geri@kobras.ee	
10.	Urmas Uri	Kobras AS	urmas@kobras.ee	
11	Sirje Kabin	PMA Lääne-Viru	sirje.kabin@pma.agri.ee	

Lisa 8. Keskkonnaameti 10.06.2014 kiri nr V 6-8/14/12139-2 Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi heakskiitmise kohta

KESKKONNAAMET
Viru regioon

Keskkonnaamet
Narva mnt 7a, 15172 Tallinn, registrikood 70008658
Tel 627 2193, faks 627 2182, info@keskkonnaamet.ee
www.keskkonnaamet.ee

Hr Urmas Uri
AS KOBRAS
kobras@kobras.ee

Teie 26.05.2014 nr 1-2/269

Meie 10.06.2014 nr V 6-8/14/12139-2

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi heakskiitmine

Lugupeetud härra Uri

Olete 26.05.2014 esitanud Keskkonnaametile (registreeritud nr V6-8/14/12139-1) heakskiitmiseks Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ (edaspidi *maakonnaplaneering*) keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi *KSH*) programmi.

I. FAKTILISED ASJAOLUD

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ KSH koostamine on algatatud Lääne-Viru Maavalitsuse poolt 30.07.2013 korraldusega nr 1-1/2013/543.

Maakonnaplaneeringu koostamise üldiseks eesmärgiks maakonna ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemine, tasakaalustades riiklikke ja kohalikke huve ning vajadusi.

KSH eesmärk on arvestada keskkonnakaalutlusi planeerimisdokumendi koostamisel, tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse ja edendada säästvat arengut.

Keskkonnaamet on maakonnaplaneeringu KSH järelevalvaja keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) § 38 lõike 1 alusel. KeHJS § 38 lõige 2 sätestab järelevalvaja ülesanded.

II. OTSUSE PÕHJENDUSED JA KAALUTLUSED

KeHJS § 38 lõike 2 kohaselt on KSH järelevalvaja ülesanne kontrollida KSH menetluse õigusaktide nõuetele vastavust, hinnata eksperdi vastavust KeHJS § 34 lõikes 3 toodud nõuetele, kontrollida keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi õigusaktide nõuetele vastavust ja programm heaks kiita.

2.1. KSH menetluse vastavus kehtestatud nõuetele

KSH algatamisest tuleb KeHJS § 35 lg 6 kohaselt teavitada 14 päeva jooksul algatamise otsuse tegemisest arvates väljaandes Ametlikud Teadaanded ja vähemalt ühes üleriigilise või kohaliku levikuga ajalehes ning liht- või tähtkirjaga KeHJS § 33 lg 6 nimetatud asutustele. KSH algatamise teade peab sisaldama vähemalt KeHJS § 35 lg 5 nimetatud teavet.

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ KSH koostamine on algatatud Lääne-Viru Maavalitsuse poolt 30.07.2013.

KSH algatamisest teavitati 06.08.2013 Ametlikes Teadaannetes, maakonnalehes Virumaa Teataja 13.08.2013 ning menetlusosalejatele kirjalikult 30.07.2013. Lisaks ilmus teade ka Lääne –Viru Maavalitsuse veebilehel. Seega on täidetud KeHJS 35 lg 6 säte, et KSH algatamisest tuleb teavitada 14 päeva jooksul algatamise otsuse tegemisest arvates. KSH algatamise teated sisaldasid KeHJS § 35 lg 5 nimetatud teavet.

Vastavalt KeHJS § 36 lõikele 3 tuleb KSH programmi koostamisel strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldajal küsida programmi sisu osas seisukohta KeHJS § 33 lõikes 6 sätestatud asutuselt ehk siis Keskkonnaametilt ja kõigilt teistelt asutustelt, keda strateegilise planeerimisdokumendi rakendamisega eeldatavalt kaasnev keskkonnamõju tõenäoliselt puudutab.

KSH programmi eelnõu sisu osas on küsitud seisukohta järgmistelt asutustelt:
Haljala Vallavolikogu, Haridus- ja Teadusministeerium, Harju Maavalitsus, Ida-Viru Maavalitsus, Jõgeva Maavalitsus, Kadrina Vallavalitsus, Keskkonnaameti Viru regioon, Keskkonnainspektsioon, Keskkonnaministeerium, Kultuuriministeerium, Laekvere Vallavalitsus, Lennuamet, Maa-amet, Maanteeamet, Majandus- ja Kommunikatsiooni ministeerium, Politsei- ja Piirivalveamet, Põllumajandusameti Lääne-Viru keskus, Põllumajandusministeerium, Päästeameti Ida päästekeskuse kriisireguleerimise büroo, Rakke Vallavolikogu, Rakvere Linnavalitsus, Riigimetsa Majandamise Keskus, Siseministeerium, Tapa Vallavalitsus, Tehnilise Järelevalve Amet, Terviseameti Ida talitus, Veeteede amet, Vinni Vallavolikogu, Viru-Nigula Vallavalitsus.

KSH programmi koostamiseks esitatud seisukohti ja nende vastuseid on käsitletud programmi peatükis 6 (tabel 4).

KeHJS § 37 lg 1 kohaselt tuleb strateegilise planeerimisdokumendi koostajal teavitada KSH programmi avalikust väljapanekust ja avaliku arutelu toimumisest Ametlikes Teadaannetes, ajalehes ja oma veebilehel ning elektrooniliselt või liht- või tähtkirjaga KeHJS § 36 lg 2 punktis 3 nimetatud asutusi ja isikuid. KeHJS § 37 lg 3 kohaselt peab programmi avalik väljapanek kestma vähemalt 14 päeva.

KSH programmi avalikustamisest on teatatud Ametlikes Teadaannetes 21.04.2014, maakonnalehes Virumaa Teataja 23.04.2014 ning menetlusosalistele kirjalikult 24.04.2014. Avalikustamisest teavitati ka Ida-Viru Maavalitsuse veebilehel. Teated sisaldasid KeHJS § 37 lg 2 nimetatud teavet.

Maakonnaplaneeringu KSH programmi avalik väljapanek toimus ajavahemikul 24. aprillist kuni 8. maini 2014, seega seaduses nõutud avalikustamise aeg 14 päeva oli täidetud.

KSH programmi ja maakonnaplaneeringu lähteseisukohtadega oli võimalik tutvuda tööajal Lääne-Viru Maavalitsuses (F. R. Kreutzwaldi 5, Rakvere, kabinet 29, kontaktisik Mati Jõgi, tel 325 8010) ja Lääne-Viru Maavalitsuse kodulehe aadressil http://laane-viru.maavalitsus.ee/et/maakonnaplaneering.

KSH programmi avalik arutelu toimus 13. mai 2014 kell 14.00 Lääne-Viru Maavalitsuse saalis aadressil F. R. Kreutzwaldi 5, Rakvere. Koosoleku protokoll ja osavõtnute nimekiri on lisas 7. Avalikul arutelul tõstatatud teemasid käsitletakse KSH koostamisel.

2.2. KSH programmi kvaliteedi kontroll ja KSH eksperdi vastavus nõuetele

KSH programmi sisu määrab KeHJS § 36 lõige 2. KSH programm on koostatud vastavalt KeHJS § 36 lõikes 2 sätestatule, kuid Keskkonnaamet ei pea vajalikuks tuua võrdlustabelina välja, milline KSH programmi punkt vastab millisele KeHJS § 36 lg 2 punktile. KSH programmis on selgitatud strateegilise hindamise ulatust, toodud seos olulisemate strateegiliste dokumentidega, selgitatud töö teostamise metoodikat, selgitatud eeldatavaid keskkonnamõjusid, nimetatud eeldatavalt huvitatud ja/või mõjutatud isikud ning toodud KSH läbiviimise ajakava. Kajastatud on KSH ekspertrühma koosseis ja kvalifikatsioon. Piiriülese mõju esinemist ei eeldata. KSH käigus viiakse läbi Natura eelhindamine ja juhul kui jääb kahtlusi kaasnevate mõjude
kohta, viiakse KSH raames läbi ka Natura-hindamine.

Keskkonnaameti hinnangul vastab KSH programm KeHJS nõuetele ja on sisult piisav Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimiseks.

KSH programmi on koostanud aktsiaselts KOBRAS (registrikood 10171636) eksperdirühm koosseisus Gerli Kull (keskkonnaekspert, vastutav täitja), Urmas Uri (litsents KMH0046, kehtib kuni 26.04.2017), Anne Rooma (litsents KMH0047, kehtib kuni 27.06.2016), Teele Nigola (planeerija, muinsuskaitse) ja Reet Lehtla (planeerija, infrastruktuur). Vajadusel kaasatakse KSH koostamisse täiendavaid eksperte. Programmi peatükis 5 nimetatud ekspertgrupi liikmed ning toodud nende kvalifikatsioon. KSH ekspertrühma juht vastab Keskkonnaameti hinnangul KeHJS § 34 lõikes 3 toodud nõuetele ning ekspertgrupp on pädev koostama Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilist hindamist.

III. OTSUSTUS

KeHJS § 39 lõige 1 kohaselt esitatakse pärast keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi avalikku arutelu programm koos selle kohta esitatud ettepanekute, vastuväidete ja küsimustega, nende arvestamise selgituste, arvestamata jätmise põhjenduste ning programmi avaliku arutelu protokolliga keskkonnamõju strateegilise hindamise järelevalvajale heakskiitmiseks.

Keskkonnaamet on kontrollinud KSH menetlust, KSH programmi ja KSH eksperdi vastavust nõuetele ja tuvastanud, et KSH juhtekspert vastab KeHJS § 34 lg 3 sätestatud nõuetele ja KSH programmi sisu kajastab KeHJS § 36 lg 2 nimetatut, KSH programmi menetlus on toimunud nõuetekohaselt. Programmi kohta tehtud ettepanekuid ja küsimusi on programmis käsitletud.

Tulenevalt eeltoodust, lähtudes KeHJS § 36, § 38 lõigetest 1 ja 2, § 39 lõikest 2 ning Keskkonnaameti peadirektori 08.05.2014 käskkirja nr 1-4.1/14/242-1 lisa 6 punktidest 2.2 ja 3.5.8 **kiidab Keskkonnaamet Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi heaks.**

Lugupidamisega

/Allkirjastatud digitaalselt/

Jaak Jürgenson
Regiooni juhataja

Irina Sõtšova 3572614
Irina.sotsova@keskkonnaamet.ee

DIGITAALALLKIRJADE KINNITUSLEHT

ALLKIRJASTATUD FAILID

FAILI NIMI	FAILI SUURUS
Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ keskkonnamõju strateegilise hindamise.rtf	147 KB

ALLKIRJASTAJAD

nr.	NIMI	ISIKUKOOD	AEG
1	Jaak Jürgenson	36701212729	10.06.2014 09:11:59 +00:00

ALLKIRJA KEHTIVUS

ALLKIRI ON KEHTIV

ROLL/RESOLUTSIOON

ALLKIRJASTAJA ASUKOHT (LINN, MAAKOND, INDEKS, RIIK)

ALLKIRJASTAJA SERTIFIKAADI SEERIANUMBER

156884616405242300652965331428053489092

SERTIFIKAADI VÄLJAANDJA NIMI	VÄLJAANDJA VÕTME IDENTIFIKAATOR
ESTEID-SK 2011	7B 6A F2 55 50 5C B8 D9 7A 08 87 41 AE FA A2 2B 3D 5B 57 76

ALLKIRJA SÕNUMILÜHEND

32 CD A9 FE 72 E8 44 CD DA D6 C5 5B 1E 63 BA 28 FB 7D D0 E4

Selle kinnituslehe lahutamatu osa on lõigus **"Allkirjastatud failid"** nimetatud failide esitus paberil.

MÄRKUSED

LISA 2. LÄÄNE-VIRU MAAKONNA VÄÄRTUSLIKE MAASTIKE EKSPERTHINNANG MAAKONNAPLANEERINGU KOOSTAMISE JUURDE

Lääne-Viru maakonna väärtuslike maastike eksperthinnang maakonnaplaneeringu koostamise juurde

Rakvere 2014

SISUKORD

1. **Sissejuhatus 3**
   - **1.1. Töö koostamise alus 3**
   - **1.2. Koostamisel kasutatud metoodika ja materjalid 4**
2. **Lääne-Viru maakonna väärtuslikud maastikud 4**
   - **2.1. I klassi alad 4**
   - **2.2. II klassi alad 12**
   - **2.3. III klassi alad 22**
   - **2.4. Ilusad teelõigud ja vaatekohad 24**
3. **Kohalike omavalitsuste arvamused 24**
4. **Kokkuvõte 25**
5. **Lisad**
   - **LISA 1 Fotod maastikest**
   - **LISA 2 Maastike võrdlustabel**
   - **LISA 3 Kohalike omavalitsuste arvamused**
   - **LISA 4 Kaardikihid**

1. SISSEJUHATUS

Eelneva Lääne-Viru maakonnaplaneeringu teemaplaneeringuga „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“ väärtustati Lääne-Viru maakonnas 40 maastikku. Eksperthinnangu teostamise ajaks on toimunud maakonna piiri muudatus - 2005.aastal ühinesid Tapa linn, Lehtse vald ja Saksi vald. Ühinemisega lisandusid Lääne-Virumaa väärtuslike maastike nimekirja Järvamaalt Mägede maastik (osaliselt), Jäneda maastik, Läpi taimharulduste ala, Rabassaare maastik, Lehtse maastik, Pruuna-Jootme küla maastik. Nimetatud alad on käsitletud vastava maastike klassi juures.
Töö koostajad Imbi Mets, Tiina Vilu, Lauri-Indrek Tummeleht.

1.1. Töö koostamise alus

Töö koostamise aluseks on Lääne-Viru Maavalitsuse poolt esitatud lähteülesanne teemaplaneeringu „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“ üle vaatamise kohta, mille järgi tuleb üle vaadata teemaplaneeringu „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused” väärtuslike maastike osa ning hinnata nende kajastamist Lääne-Viru uues maakonnaplaneeringus järgnevalt:
1. Hinnata, kas teemaplaneeringu seletuskirja p 2.1 toodud eesmärgid vajavad täpsustamist või täiendamist;
2. Vaadata üle teemaplaneeringus väärtuslike maastike nimekiri ja kirjeldused, kas need vastavad käesolevale hetkele;
3. Anda hinnang, kas peale teemaplaneeringu kehtestamist on väärtuslike maastike väärtus muutunud (väärtus on tõusnud või langenud ning kas on vastavuses teemaplaneeringus määratud klassile) ning kirjeldada toimunud muutusi;
4. Anda hinnang väärtuslike maastike piiride kohta (kas piire on vajalik laiendada või vähendada) ning välja tuua piirimuudatuste põhjendused;
5. Anda hinnang, kas on vaja täpsustada väärtuslike maastike üldiseid kaitsetingimusi.

Eksperdid lähtusid oma hinnangu andmisel eelmise teemaplaneeringu koostamise käigus defineeritud järgmisest lähenemisest: **väärtuslik maastik** pakub atraktiivset, inimväärset kohta elamiseks ja väärtuslikku ressurssi ettevõtluse (sh turismi) arendamiseks maapiirkondades. Väärtuslikud on mitmekesise maakasutuse ja taimestikuga maastikud, kus leidub nii kohalikku identiteeti loovaid ajaloolisi elemente kui sobivaid elupaiku erinevatele taimedele, loomadele ja teistele elusolenditele.
Väärtuslike maastike säilitamist toetavad alljärgnevad tegevused:
• traditsioonilise asustus- ja maakasutusmustri ning muu kultuuripärandi hoidmine;
• väärtustamise teadvustamise kaudu kohaliku identiteeditunde tugevdamine;
• maastikulise ja bioloogilise mitmekesisuse ning ökoloogilise tasakaalu säilitamine põllumajanduslikel aladel;
• ürglooduse mälestiste kaitsmine;
• turismi edendamine.

1.2. Koostamisel kasutatud metoodika ja materjalid

Käesoleva eksperthinnangu koostamisel kasutati järgmisi metoodilisi lähenemisi:

1. Kohalike omavalitsuste seisukohtade ja täiendava informatsiooni kohta saadeti KOV-dele päringud. Päring ja saadud tagasiside on esitatud lisas 1 ja maastiku hinnangu juures, kui see on olnud asjakohane.
2. Maakonna piires teostati maastike inventeerimise välitööd 2014. a septembris ja oktoobris. Lähtuti 2006. a koostatud väärtuslike maastike nimekirjast ning sisulisest metoodikast. Hinnang anti kohapealse visuaalse vaatluse korras, hinnati maastikustruktuuri säilimist, toimunud muutusi, häirivaid objekte maastikul jne. Välitööde käigus tehtud fotomaterjal on esitatud käesoleva töö lisas 2.
3. Töötati läbi alates 2007. aastast avaldatud maastike teemalised materjalid.
4. Hinnati kameraalselt maastike muutumist ja analüüsiti, kas on toimunud olulisi muutusi (metsade raadamised, kinnisvara arendused, ellu viidud infrastruktuuriprojektid, kaevanduste laienemised, maastike võsastumine). Kameraalse hindamise aluseks kasutati maa-ameti avaliku veebiteenuse kaardirakendust, võrdlus tehti 2006 – 2013. a. ortofotode baasil.
5. Võttes aluseks väärtuslike maastike määratlemise põhimõtted, anti aladele uus hinnang, analüüsiti ka alade piiritlemist maastikus ning tehti ettepanekud piiride muutmiseks.

Töö koostamisel kasutati alljärgnevaid materjale:

1. Maakonnaplaneeringu teemaplaneering (http://laane-viru.maavalitsus.ee/et/asustust-ja-maakasutust-suunavad-keskkonnatingimused1)
2. Maa-ameti geoportaali kaardirakendus.
3. Riigi Teataja https://www.riigiteataja.ee.
4. Keskkonnaamet http://www.keskkonnaamet.ee/keskkonnakaitse/looduskaitse-3/kaitsekorralduskavade-koostamine/kinnitatud-kaitsekorralduskavade-nimekiri
5. Kohalike omavalitsuste seisukohad (lisa 2).
6. Töö illustreerimiseks on esitatud töö käigus tehtud fotod (lisa 3).

2. LÄÄNE-VIRU MAAKONNA VÄÄRTUSLIKUD MAASTIKUD

2.1. I klassi alad

I klassi alad on kõige väärtuslikumad, riikliku tähtsusega alad. Nende alade kaitse-eesmärgid on toodud iga konkreetse ala hinnangu juures. Maakonnaplaneeringu tasemel vajavad siinkohal täpsustamist iga ala kaitse-eesmärgid ja väärtuslike maastike metoodikas toodud väärtused.

I KLASSI ALAD	Omavalitsus	Pindala (ha)
Jäneda	Tapa	251
Kellavere-Rohu	Laekvere	245
Kohala	Sõmeru	1920
Lahemaa	Vihula, Kadrina	27610
Letipea-Mahu	Viru-Nigula, Kunda linn	2442
Malla-Iila-Kutsala-Padaorg	Viru-Nigula	3564

Mägede maastik ja Jänijõe maastik	Tapa	788,25
Ohepalu-Kõnnu-Mõndavere	Kadrina	6990
Rakvere	Rakvere linn	424
Savalduma (Einjärve)	Tamsalu	490
Selja jõe alamjooks	Vihula, Haljala	800
Sämi-Kuristiku	Viru-Nigula, Sõmeru, Rägavere	1375
Uhtju saared	Vihula	349
Vainupea-Rutja-Karepa-Toolse-Kunda rannik	Vihula,Viru-Nigula, Kunda linn	2095

I klassi alade kirjeldused, väärtused ja hinnang, nende vastavus klassifitseerimiseks maakonnaplaneeringus I klassi aladeks:

Ebavere (vt II klassi maastikud Ebavere-Äntu-Kiltsi)

Jäneda

Ala tüüp on põhiliselt loodusmaastik, asustus, mõis-park, veekogu. Ala jääb Tapa valda. Jäneda ala koosseisu jääb Jäneda mõisa park, mille kaitse-eesmärgiks on ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, ökoloogiliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtusliku puistu ning pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamine koos edasise kasutamise ja arendamise suunamisega (VV 03.03.2006 määrus nr 64). Lääne-Viru maakonna kaitsealuste parkide piirid on kinnitatud VV 16.06.2013 määrusega nr 63. Ala koosseisu jääb Kõrvemaa maastikukaitseala, mille kaitse-eesmärgiks on looduslike protsesside, maastiku ja elustiku mitmekesisuse, kaitsealuste liikide ja poollooduslike koosluste kaitsmiseks ja säilitamiseks (VV 05.05.2004 määrus nr 183). Väga heas korras on Jäneda keskus koos lossi ja pargiga. Vaatevälja rikub põlenud Jäneda veski. Viidamajandusel puudub ühtne stiil ja osaliselt on viidad lõhutud. Kalijärve ümbrus pakub rohkelt puhkevõimalusi.

Hinnang:

Määratleda jätkuvalt I klassi alaks.

Kellavere-Rohu

Ala tüüp on põhiliselt loodus- ja põllumajandusmaastik. Laekvere vallas paiknev Kellavere on Pandivere kõrgustiku kõrguselt teine mägi (156 ü.m.p), mis on osa suuremast jääaja servamoodustisest. Mägi ja selle lähim ümbrus on kasutusel põllumaana ja hea ilma korral avanevad vaated mäe harjalt kaugele, otsides võib näha ka Emumäge. Maastiku koosseisus on Kellavere maastikukaitseala, mille kaitse-eesmärgiks on Kellavere mäe kaitse (VV 02.12.1997 määrus nr 236). Mäega piirnevad karjäärid asuvad täpselt maastikukaitseala piiridest väljaspool: Kellavere mäest kirdes on Kuusemetsa liivakarjäär (6,45 ha kaeveluba kehtib 2017.aastani) ja Moora liivakarjäär (4,64 ha kaeveluba kehtib 2026.aastani) ning läänes Kellavere-Veskimäe liivakarjäär (15,4 ha kaeveluba kehtib 2025.a-astani), karjääride avamise tõttu on hävinud väärtuslikud põllumaad. Kellavere mäel paikneb piiratud territooriumil Eesti Kaitseväe radarijaam. Laekvere vallavalitsusel ei ole õnnestunud rahastust leida kavandatava vaatetorni rajamiseks Kellavere mäele. Endise olukorraga võrreldes väga korrastatud Rohu park, KIK toetuste abil.

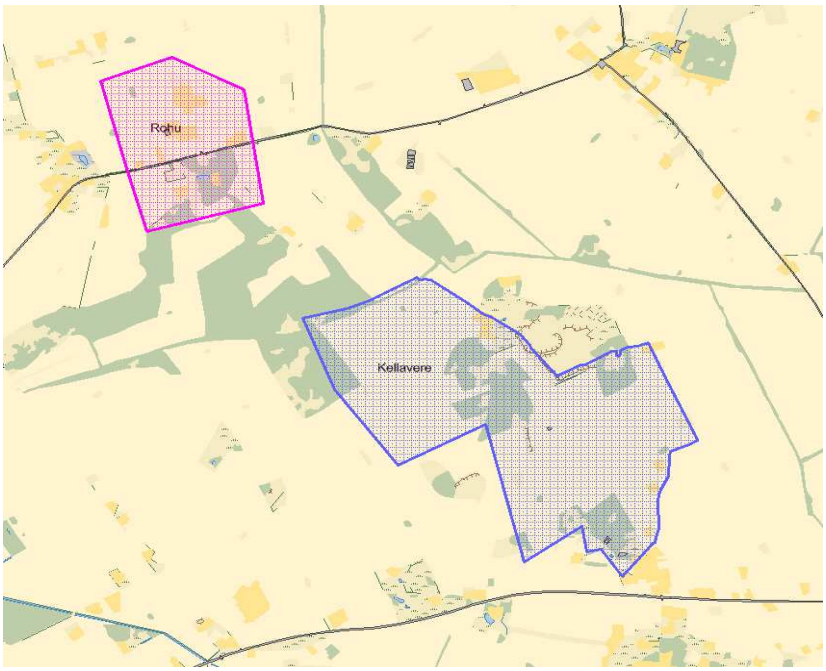

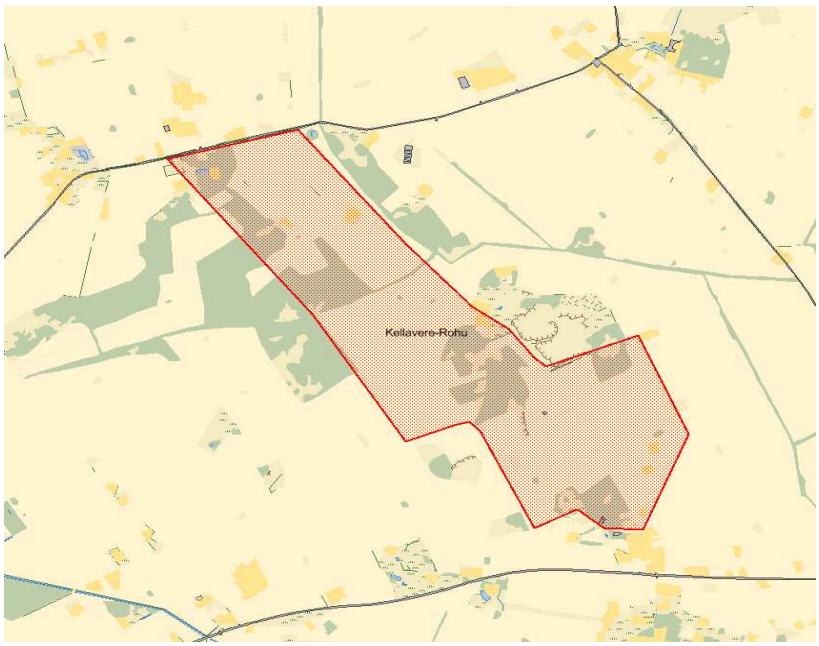

Hinnang:

Jätkuvalt määratleda I klassi maastikuna. Ettepanek on liita alale juurde Rohu park (III kl) põhjendusega, et alad asuvad üksteisele suhteliselt lähedal ning alade vahele jääb järjepidevalt põllumajanduslikus kasutuses olnud avatud maastik. Ala nimetus Kellavere-Rohu. Piir on korrigeeritud.

Kohala

Ala tüüp on põhiliselt põllumajandusmaastik/küla, mõisakeskus ja park. Maastik jääb Sõmeru valda. Maastikus domineerivd lagedad, jätkuvalt põllumajanduslikus kasutuses olevad alad ja kunagise maaparanduse käigus sirgeks muudetud külavaheteed. Talumajapidamised ja endine kolhoosiasula – Uhtna, on üldiselt heas korras, uusi ehitisi on vähe lisandunud. Külades on mitmel pool näha kasutusest väljalangenud laudahooneid,

mis ei kannata ka enam kasutuselevõttu. Kohala mõisa pargi ja Uhtna mõisa pargi kaitse-eesmärkideks on ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, ökoloogiliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtusliku puistu ning pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamine koos edasise kasutamise ja arendamise suunamisega (VV 03.03.2006 määrus nr 64). Lääne-Viru maakonna kaitsealuste parkide piirid on kinnitatud VV 16.06.2013 määrusega nr 63. Uhtna mõisaansamblis ei ole käesolevaks ajaks suuremaid renoveerimistöid toimunud, mõisa peahoone on ilma katuseta ja õnnetus seisus, pargiala on niidetud. Kohala mõisahoone ja park on eraomandis ning korrastatud, mõisa pakutakse seminari- ja majutusteenust. Kohala mõisas korraldatakse hobustega erineva pikkusega retki maastikus, mõisas on Eestis ainus islandi hobuste tall. Sämiveski allikad - ca 150 m pikkune allikaala asub Kunda jõe ürgoru paremal kaldal talumaade vahel.

Hinnang:

Ala arvata II kl maastikuks põhjusel, et võrreldes teiste I kl väärtuslike maastikega on ala väärtus ja esinduslikkus langenud nii lagunenud Uhtna mõisaansambli, kui ka maastikus nähtavate lagunenud endiste loomakasvatushoonete tõttu. Häirivalt mõjuvad maastikus ka suured põllumassiivid, kuhu ei ole jäetud vahele nn „puhveralasid“, mis ilmestaksid maastiku oluliselt. Ala piire on korrigeeritud (õgvendatud).

Lahemaa

Ala tüüp on põhiliselt loodusmaastik, piirneb suurema veekoguga, ajaloo kontsentraat, mõisakeskus ja park, ajaloolise või kultuuriloolise tähtsusega paik. Lahemaa rahvuspark on asutatud 1.06.1971. a-l, rahvuspargi pindala koos merealaga on 72 500 ha, millest Lääne-Virumaale Vihula valda jääb ca 50 % pindalast, mis kattub väärtusliku maastikuga. Lahemaa rahvuspargi kaitse-eesmärk on kaitsta Põhja-Eestile iseloomulikku loodust ja kultuuripärandit, sh maastikuilmet, pinnavorme, kaitsealuseid liike ja nende elupaiku, loodus- ja pärandkultuurmaastikke, põllumajanduslikku maakasutust ja traditsioonilist rannakalandust, tasakaalustatud keskkonnakasutust, piirkonnale iseloomulikku asustusstruktuuri, taluarhitektuuri ning rahvakultuuri, tagades nende säilimise, taastamise, uurimise ja tutvustamise (kaitse-eeskiri VV 03.06.1997 määrus nr 109). Käesoleval ajal toimub kaitse-eeskirja muutmine ja kaitsekorralduskava koostamine. Väärtuseks on rahvuspargi loodusmaastik, kaunis rannajoon, kultuurmaastikud, romantilised rannakülad, Palmse, Sagadi ja Vihula külastajatele avatud mõisakompleksid, mis pakuvad elamusi kõikidele huvilistele ja külastajatele. Siia on rajatud loodusõppe- ja matkaradasid jalgsi- ja rattamatkajatele ning avatud on teabepunktid. Säilinud on asustusstruktuur, oluliselt ei ole juurde ehitatud uusi majapidamisi. Positiivne on, et piirkonnas on hakatud tegelema lihaveiste ja lambakasvatusega - tegevus, mille läbi on maastik hooldatud ja pakub esteetilist vaatepilti.

Hinnang:

Jätkuvalt I kl riikliku tähtsusega ala – rahvuspark, loodusmaastik, säilinud asustusstrukuur, rahvusvaheline tuntus, kõrge külastatavus.

Letipea-Mahu

Ala tüüp on põhiliselt loodusmaastik, asustus. Viru-Nigula vallas asuv maastik piirneb põhjast ca 18 km ulatuses Läänemerega, palju esineb liiva- ja kivirandu. Ala koosseisu jääb Letipea maastikukaitseala, mille kaitse-eesmärk on pesitsevate ja läbirändavate lindude, koosluste ning maastike kaitse (VV 30.05.2000 määrus nr 171). Ala koosseisu jääb Mahu-

Rannametsa looduskaitseala, mille kaitse-eesmärk on looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse (VV 28.02.2006 määrus nr 56). Koostatud on Mahu-Rannametsa looduskaitseala kaitsekorralduskava (edaspidi KKK) 2013-2022 . Koostamisel on Letipea MKA KKK. Rannaniidud on kohati võsastunud ja roostunud ning vajaksid taastamist ja regulaarset hooldust. Letipeal asub Baltimaade suurim rändrahn Ehalkivi, mis suvel osaliselt roostiku taha peitu jääb. Letipea neemel on soodsad pesitsus-, toitumis- ja puhkealad paljudele linnuliikidele. Maastiku väärtus on vahepealse aja jooksul pigem tõusnud tänu Mahu külaseltsile. Külaseltsi poolt on parandatud on sadamamuul, renoveeritud kolm võrgukuuri ning randa on paigaldatud infotahvel. Mahu küla sai 2009.aastal kaunima küla tiitli, juurde on ehitatud rannaküla miljöösse sobivaid hooneid, säilinud on asustusstruktuur. Maastikus on esile tõusnud inimkätega tehtud parendused ja korrastustööd, vähenenud on põllumajandusmaastiku osatähtsus. Viru-Nigula vallavalitsus on omalt poolt toetanud külaseltse ning taotlenud vahendeid erinevate projektidega.

Hinnang:

Ala jätkuvalt I kl väärtuslik maastik. Korrigeeritud on maastiku lõunapiiri – arvatud on välja võsastunud ala.

Malla-Iila-Kutsala-Padaorg

Ala tüüp on põhiliselt põllumajandusmaastik/küla, loodusmaastik, mõisakeskus ja park, ajaloolise või kultuuriloolise tähtsusega paik. Maastik asub Viru-Nigula vallas. Ala koosseisus on Malla mõisa park, mille kaitse-eesmärk on ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, ökoloogiliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtusliku puistu ning pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamine koos edasise kasutamise ja arendamise suunamisega (VV 03.03.2006 määrus nr 64). Lääne-Viru maakonna kaitsealuste parkide piirid on kinnitatud VV 16.06.2013 määrusega nr 63. Ala koosseisus on Padaoru maastikukaitseala, mille kaitse-eesmärgiks on looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse (VV 11.07.2005 määrus nr 172). Padaoru maastikukaitsealale on koostatud KKK aastateks 2015-2024. Ala on suur ja hõlmab erinevaid külasid, kus aktiivset ehitustegevust toimunud ei ole, asustusstruktuur on säilinud. Põllumajanduslikus kasutuses on klindipealsed maad Malla ja Iila külas, Aasukalda, Võrkla ja Samma külas. Olukord Malla mõisas: abihoone on korrastatud, peahoonel on vahetatud katus, kuid hoone juures on vajalik teostada suuremahulisi renoveerimistöid. Pargiala on niidetud, kuid pargi struktuur on rikutud hoolimatu raie ja maastikku muutvate töödega. Malla külas on suured alad, kuhu ladustatakse puitu, hiljuti on juurde rajatud veel laoplatse mõisa vahetusse lähedusse. Unukse omaaegne viinavabrik on kasutusest väljas, praktiliselt ilma katuseta ja akendeta ning lagunemisohus. Pada külamiljööd on viimase kümne aasta jooksul korrastanud aktiivsed külaelanikud, kuid lagunenud ja varisemisohtlik on vesiveski vare. Pada linnamägedel toimuvad regulaarsed maastikuhooldustööd, maha on võetud võsa, vaated on avatud, vahetatud on infotahvlid. Tammealuse hiit kasutavad ja rajatisi hooldavad Maavalla Koja liikmed, hiies peetakse suvisteid – tähistatakse kevade saabumist. Maastikupilti häirivad Kuura küla heinamaade serva suuremal hulgal ladustatud, tõenäoliselt põldudelt kokkukorjatud paekivide hunnikud. Pärna ja Iila küla vahelise teega piirnevad alad klindi all on võsastunud, Pärna küla tammikus on vajalik kuivanud oksad ja võsa eemaldada.

Hinnang:

Määratleda jätkuvalt I klassi maastikuks. Piiri on korrigeeritud arvates Kunda-Malla-

Ojaküla teest läände jääv osa ja Kunda-Põdruse teest osa põhjapoolsest maastikust välja.

Ohepalu

Ala tüüp põhiliselt loodusmaastik, sisaldab suuremat veekogu. Maastik jääb Kadrina valda. Väärtuslik maastik kattub Ohepalu looduskaitsealaga, kus inimasustus praktiliselt puudub, vanad talukohad on maha jäetud ning endised heina- ja põllumaad hakkavad võsastuma. Ohepalu looduskaitseala kaitse-eesmärgiks on metsa-, soo- ja veeökosüsteemide, maastiku ja elustiku mitmekesisuse, kaitsealuste liikide elupaikade ja kasvukohtade ning Tapa-Pikassaare ja Ohepalu-Viitna oosistu kaitse (VV 07.03.2014 määrus nr 34). Uus Ohepalu looduskaitseala KKK on koostamisel. Tegemist on loodusmaastikuga, mis hõlmab Tuksmani ja Ohepalu sood ja Udriku raba, umbes pool alast on metsamaa ja pool raba. Oosiahelikud, mandrijää servakuhjatised, muudavad maastiku vaheldusrikkaks. Ala läbib põhjast lõunasse Tapa-Pikassaare oos, millel kulgeb metsatee, kust vaated rabale ja Ohepalu järvele on mõnes kohas nähtavad. Maastikus on registreeritud hulgaliselt pärandkultuuri objekte.

Hinnang:

Maastik määratletud jätkuvalt I klassi alana. Peamine väärtus on puutumatuna säilitatav loodusmaastik.

Rakvere

Ala tüüp on linnamaastik, asustus, park, roheala. Ala jääb Rakvere linna ja Vinni valda. Lääne-Virumaa pealinna sellele kohale tekke eeldus on olnud pinnavormid; imposantsed linnusevaremed ning lossimäed; Virumaa tunnussümbol, vanim linnaosa Virumaal; üks vähestest säilinud tammikutest, mis on armastatud puhkepaik. Ala koosseisu jääb Rakvere Tammiku Maastikukaitseala, mille kaitse-eeskirjas on kaitse-eesmärgiks poolloodusliku laialehise metsakoosluse, kaitsealuste taime- ja loomaliikide ning pinnavaormide kaitse. (VV 21.12.1999 määrus nr 407). Rakvere Rahvapargi kaitse-eesmärgiks on ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, ökoloogiliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtusliku puistu ning pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamine koos edasise kasutamise ja arendamise suunamisega (VV 03.03.2006 määrus nr 64). Lääne-Viru maakonna kaitsealuste parkide piirid on kinnitatud VV 16.06.2013 määrusega nr 63. Rakvere Vallimägi on kaitse alla võetud pinnavormi, oosi, kaitseks. Linnus „Vallimägi“ on arheoloogiamälestis (Kultuuriministri 01.09.1997 määrus nr 59). Linna metsa tuleb säilitada kui metsamassiivi, mille majandamine käib püsimetsa kuuluvuse alusel ning majandatakse vastavalt metsamajandamiskavale. Olulised tegevused, mis alaga seonduvalt on tehtud: Parkali tn poolt betoontrepi rajamine Vallimäe nõlvale; Rakvere Rahvaaia pargi tiikide puhastamine; spordiradade ja kergliiklusteede rajamine alale; Palermo spordiradadel on tehtud radade korrastamistöid, hooldusraied, valgustuse arendamine on iga-aastased ja jätkuvad tööd; Palermo radade juurde on loodud välijõusaal; Rakvere linnuses tehakse iga aastaseid varemete konserveerimistöid; Rakvere tammikusse on rajatud õpperada koos pinkidega jne.

Hinnang:

Määratleda jätkuvalt I klassi alana. Ala piire on laiendatud - Palermo metsa ala on suurendatud ja väärtuslik maastik linnas on kogu linna mets kui suur roheala, mida kasutatakse rekreatsiooniks. Samuti on liidetud ka rohekoridor, mis on ühenduses Rakvere tammikuga. Ala sisse on loetud Kastani puiestee, kui 1930-ndatele iseloomuliku haljastuse näide.

Savalduma (Einjärve)

Ala tüüp on põllumajandus- ja loodusmaastik. Einjärve-Savalduma karstiala paikneb Tamsalu vallas ca 3 km pikkuses kohati lagedas, kohati põõsastunud nõos. Nõo põhjas, Savalduma küla juures esineb üle 60 karstilehtri- ja lohu läbimõõduga kuni 75 m ja sügavusega kuni 2,5 m. Savalduma karstiala ujutatakse tavaliselt kevadeti mõneks nädalaks üle, siis tekivad mitmesaja hektarilised järved, kust vesi pikkamööda karstivormide kaudu maa alla kaob. Alad, mis olid põllumajanduslikus kasutuses, on seda ka praegu. Jätkuvalt on probleemiks joogivee kvaliteet, hetkel veab Tamsalu vald majapidamistele joogivett.

Hinnang:

Määratletud jätkuvalt I klassi alana. Maastik on paiguti ehk rohkem võsastunud, kuid peamine väärtus on karstiala, mis on kaitse all alates 1978.aastast.

Selja jõe alamjooks

Ala tüübiks on määratud põhiliselt loodusmaastik, mis kattub põhilises osas Selja jõe MKA-ga. Selja jõe maastikukaitseala kaitse-eesmärgiks on Selja jõe oru ja seal esinevate koosluste, looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitse (VV 06.06.2005 määrus nr 118). Selja jõgi on 44 km pikkune ja kuulub kärestikujõgede hulka, mis on endale aluspõhja kanjonoru uuristanud. Oru laius on kohati kuni 300 m lai, Iseloomulik on asümeetrilise ristprofiiliga kitsas nelja terrassiga lammorg. Kalda talu juures algab üks Põhja-Eesti maalilisemaid orulõike, kus oru sügavus suureneb kuni 30 meetrini. Kahel pool jõge kasvavad valdavalt männikud, kus raietegevust ei ole toimunud. Samuti ei ole suuri kinnisvaraarendusi, lisandunud on üksikud hooned.

Hinnang:

Maastik on jätkuvalt riikliku/maakondliku tähtsusega I klassi ala. Ala piiri on korrigeeritud (õgvendatud) ilma pindala oluliselt muutmata.

Sämi-Kuristiku

Ala tüüp on põhiliselt loodusmaastik. Viru-Nigula vallas asuva ala põhjaosa kattub Sämi maastikukaitsealaga, mille pindalast ligikaudu poole moodustab Sämi soo, servaalad on kaetud madalsoometsaga. Sämi maastikukaitseala kaitse-eesmärgiks on Sämi soo, looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitse (VV 15.09.2005 määrus nr 239). Koostatud on Sämi maastikukaitseala (Sämi loodusala) KKK aastateks 2013-2022. Ala lõunaosas ja Viru-Kabala – Samma teega piirneval alal on tehtud lageraieid, Viru-Kabala küla kirdeossa on 2013.aastal väljastatud kaeveluba 15,5 ha Hurtja liivakarjäärile (luba kehtib 2028.aastani).

Hinnang:

Jätkuvalt määratletud I klassi alaks. Tegemist on hästi säilinud tervikliku soomassiiviga.

Uhtju saared

Ala tüübiks on saared, maastikulise, loodusliku ja looduskaitselise väärtusega. Vihula vallas Soome lahes, Kunda linnast ligikaudu 15 km kaugusel rannikust, asuvad väikesaared (madalad) – Lõuna-Uhtju ja Põhja-Uhtju, mille baasil on moodustatud looduskaitseala hall- ja viigerhülge elupaikade kaitseks. Uhtju looduskaitseala kaitse-eesmärgiks on kahe II kategooria kaitsealuse loomaliigi, hall- ja viigerhülge elupaiga kaitse (VV 10.01.2001 määrus nr 16). Uhtju saared on Soome lahe Eesti vetes paiknevatest hallhüljeste lesilatest suurim ja olulisim, kus hallhüljeste arvukus on alates 1999.aastast pidevalt kasvanud.

Seireloendusel 2013.aastal loendati Uhtju lesilates 234 isendit. Põhja-Uhtjul asub tulepaak, taimestikus esineb mändi ja pihlakat. Veelinnustikule on olulised mere- ja rannakooslused, mis pakuvad rahulikke pesitsusalasid haudeperioodil. Madalatel 2009 - 2010.a loendatud veelindudest oli suurima arvukusega aul, tõmmuvaeras, väikekajaks, hõbekajakas, kalakajakas, mustvaeras. Lõuna-Uhtju on alates 1994.aastast olnud kormorani pesitsuskolooniaks, 2009.aastal loendati seal 723 pesa. Uhtju saarte elustikku võivad ohustada suveperioodil saart külastavad nn „metsikud" turistid, inimeste viibimine saartel on keelatud perioodil 15.aprill - 15.juuli.

Hinnang:

Maastik on jätkuvalt riikliku tähtsusega I klassi ala, loodusmaastik.

Vainupea-Rutja-Karepa-Toolse

Ala tüübiks on määratud põhiliselt loodusmaastik rannikul/küla. Maastiku keskosa kattub osaliselt Selja jõe MKA-ga, ala idaosa kattub Toolse looduskaitsealaga (LKA). Toolse looduskaitseala kaitse-eesmärgiks on Kirde-Eestis ainulaadse soovikutammiku, väärtuslike metsakoosluste, merelinnustikule olulise puhke- ja toitumisala ning kaitsealuste liikide kaitse (VV 06.06.2005 määrus nr 117). Koostatud on Järveoja hoiuala KKK aastateks 2013-2022. Piki rannikut paiknevad väikesed rannakülad – Vainupea, Eisma, Rutja, Karepa ja Toolse – on atraktiivsed ja hästi korrastatud, renoveeritud on Vainupea kabel. Külades erilisi kinnisvaraarendusi toimunud ei ole, Toolse külla on ehitatud suhteliselt eklektilisi hooneid. Positiivsete arengute hulka saab lugeda väljaehitatud Eisma sadamat, valmimas on ka Eisma puhkemaja. 2010.aasta augustis möllanud tromb tekitas rannaala metsamaadel Vainupea külast kuni Toolse külani väga suured kahjud, mille tagajärjel on maastikupilt muutunud. Metsaga kaetud aladest on saanud ulatuslikud lageraielangid. Tormis said kannatada ka üksikud hooned. Ala lääneosas, Kunda linnast edalas, on 21,5 ha suurune mäetööstusmaa kinnistu, mis on osaliselt korrastatud tehisveekoguks. Viimasega piirneb kirdest ja idast 35,17 ha suurune Metsaniidu II liivakarjäär (Toolse 3 plokk), millele on kaevandamisluba väljastatud 2012.aastal, luba on kehtiv 2027.aastani. Metsaniidu II liivakarjääriga piirneb kohaliku tähtsusega liivamaardla (Toolse 2 plokk).

Hinnang:

Määratleda jätkuvalt I klassi alaks. Piiri on korrigeeritud, välja on arvatud Metsaniidu karjäär. Ala nimetusest jätta välja Kunda, kuna ei ole asjakohane.

Mägede maastik ja Jänijõe uhtlammimets

Hinnang:

Arvata nimekirjast välja. Alad paiknevad nii Järvamaal kui Lääne-Virumaal. Samas nende maastikuline ja looduskaitseline väärtus ei ole muutunud ning alade kaitse on tagatud Kõrvemaa maastikukaitseala kaitserežiimiga. Koostatud on Põhja-Kõrvemaa looduskaitseala KKK aastateks 2013-2022.

2.2. II klassi alad

II klassi alad on väga väärtuslikud ja seega maakondliku tähtsusega alad. Peamiselt on tegemist aladega, mis on maakonnaplaneeringu tasemel määratletud maakondliku tähtsusega aladeks.

Aaspere-Haljala	Haljala, Rakvere	2624
Annikvere	Vihula	433
Ebavere-Kiltsi-Äntu	Väike-Maarja	1449
Edru voor	Rakke	401
Hõbeda-Vohnja-Kallukse-Uku-Viitna	Kadrina	3615
Kandle-Karulõpe (Varangu)	Haljala	742
Kiviküla	Viru-Nigula	992
Käru	Väike-Maarja	713
Lavi-Männikvälja-Põlula-Mõedaka-Linnamäe-Võlumäe	Rägavere	4876
Mädapea	Rakvere	130
Mõdriku-Roela	Rägavere, Vinni	3843
Neeruti-Jõepere-Lasila	Kadrina, Rakvere, Tamsalu	1271
Porkuni-Võhmetu-Lemmküla-Assamalla	Tamsalu	2638
Saksi	Tapa, Kadrina	2141
Salla-Emumäe-Tammiku	Rakke, Väike-Maarja	2060
Simuna	Väike-Maarja	121
Triigi-Avispea	Väike-Maarja	540
Võhmuta-Järsi-Metsamõisa	Tamsalu	534

II klassi alade kirjeldused, väärtused ja hinnangud, nende vastavus klassifitseerimiseks maakonnaplaneeringus II klassi aladeks:

Aaspere-Haljala

Alade tüüp on põhiliselt põllumajandusmaastik, küla, mõisakeskus ja park. Ala asub peamiselt Haljala vallas, osaliselt ka Rakvere vallas. Aaspere ja Vanamõisa pargi kaitse-eesmärgiks on ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, ökoloogiliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtusliku puistu ning pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamine koos edasise kasutamise ja arendamise suunamisega (VV 03.03.2006 määrus nr 64). Lääne-Viru maakonna kaitsealuste parkide piirid on kinnitatud VV 16.06.2013 määrusega nr 63. Aaspere mõisa ümbritsev maastik on reljeefilt suhteliselt tasane, mõisakompleks paikneb klindi astangu eelsel tasandikul. Mõisahoone on säilinud, on käesolevaks ajaks leidnud rakenduse hooldekoduna. Mõisa suunduvad alleed on heas looduslikus seisundis. Ala asustusstruktuuris ei ole toimunud suuri muutusi, hajali paiknevad talud on korrastatud ning maa on jätkuvalt põllumajanduslikus kasutuses. Vanamõisa mõis, park ja alleed on korrastatud, omanik on taotlenud ka pargis tehtavateks töödeks rahastust. Mõisahoone ei ole leidnud konkreetset rakendust. Eeskujulikult on korrastatud vana tuuleveski, mis on hästi nähtav Liiguste-Põdruse teelt. Veltsi maastik paikneb suuremas osas Lihulõpe külas, mida ümbritsevad maad on järjepidevalt olnud põllumajanduslikus kasutuses, majapidamised on korrastatud ning uusi talusid ei ole juurde rajatud. Lihulõpe küla keskel

olev laut on lagunemas, hooldamata on küll Veltsi viljapuuaiad. Maastikus domineerivaks objektiks on välja ehitatud Haljala ristmik, mille kõrval on avatud äsjavalminud uus tankla ning aasta lõpus avatakse ka söögikoht. Kogu uue infrastruktuuri ehitamise arvelt on kadunud ca 40 hektarit väärtuslikku põllumaad.

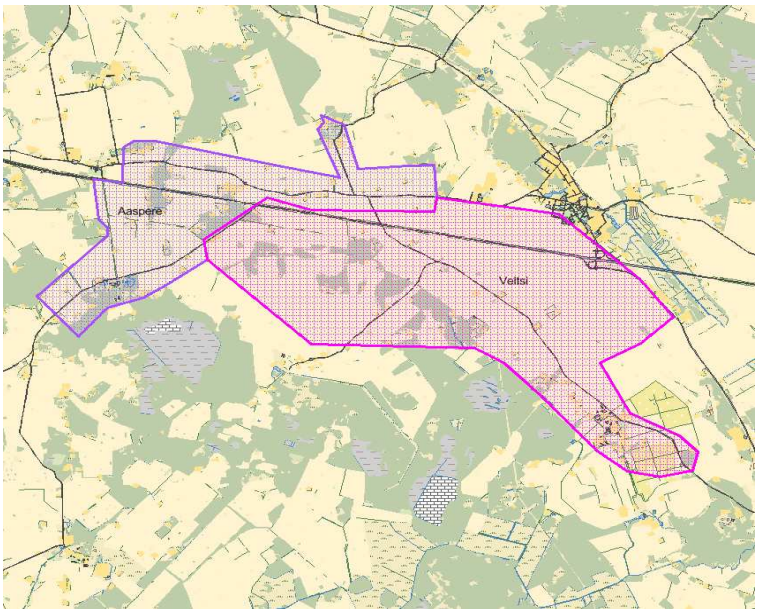

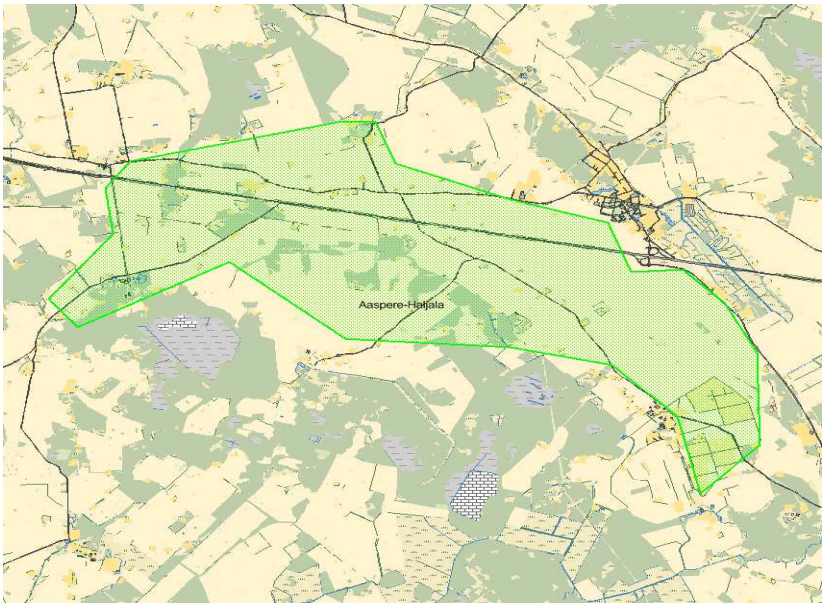

Hinnang:

Maastik on maakondliku tähtsusega II klassi ala. Ala nimetada Aaspere-Haljala alaks. Liita Aaspere ja Veltsi maastikud ühtseks tervikuks sarnase asustusstruktuuri ja ühtse põllumajandusliku kasutuse tõttu. Ala piiri on korrigeeritud: ala idaosast on välja jäetud Haljala ristmiku alune maa.

Annikvere

Ala tüüp on põhiliselt põllumajandusmaastik/küla. Ala asub Vihula vallas. Annikvere ümbrus on põliselt asustatud ala, peamiselt pärandkultuurmaasik, mis on samasugusena

säilinud ka käesoleval ajal. Asustusstruktuur ei ole muutunud, uusi talukohti ei ole lisandunud, olemasolevad on korrastatud ning maa on jätkuvalt põllumajanduslikus kasutuses.

Hinnang:

Määratleda jätkuvalt II klassi põllumajandusmaastikuna. Piiri on korrigeeritud ja laiendatud – alale on liidetud põhjapoolses osas Paasi külas Mätta ratsatalu ja maad, kus kasvatatakse tinkeri tõugu hobuseid ning lisaks ratsutamisele pakutakse ka majutusteenust.

Ebavere-Kiltsi-Äntu

Ala tüüp on põhiliselt loodusmaastik, põllumajandus, mõis-park, ajaloo kontsentraat, ajaloolise või kultuuriloolise tähtsusega paik. Ala asub Väike-Maarja vallas. Ebavere on Pandivere kõrgustiku kõrguselt kolmas mägi (146 ü.m.p) ning on tekkelt loode-kagusuunaline järskude nõlvadega piklik oos. Looduses kulgevad rajad pakuvad nii matkamis- kui ka treenimisvõimalusi, erinevaid teenuseid sh ruumide renti ja spordivarustuse laenutust pakub MTÜ Ebavere Tervisespordikeskus. Ebavere mägi on looduslik pühapaik – hiis, kus on kombeks täita hiietavasid ja hoida rahu ja puhtust. Teatud vastuolu on hiie kombestiku ja Ebavere mäel korraldatavate võistlustega; mäelt avanevad vaated on võsastunud ja kinni kasvanud. Ebavere ala koosseisu jääb Ebavere maastikukaitseala. Kaitseala kaitse-eesmärk on Ebavere oosi kaitse (VV 29.10.1998 määrus nr 246). Koostatud on Äntu maastikukaitseala KKK aastateks 2013-2022. Vao tornlinnus ja park on korrastatud. Kiltsi mõisas asub Kiltsi Põhikool. Väike-Maarja vald on teinud olulisi invetseeringuid mõisahoonesse, sealhulgas eksponeeritakse mõisa ka turistidele (Krusensterni tegevuse tutvustamine). V-Maarja Vallavalitsus hakkab 2015 KIK rahastuse abiga korrastama Kiltsi mõisa parki. Äntu järvede piirkonnas on jätkuvalt välja arendatud matkarajad, järved on puhtad ja selgeveelised. Kohati oli piirkonda räsinud tormituul (esines tormimurdu), mis ei kahanda ala väärtust.

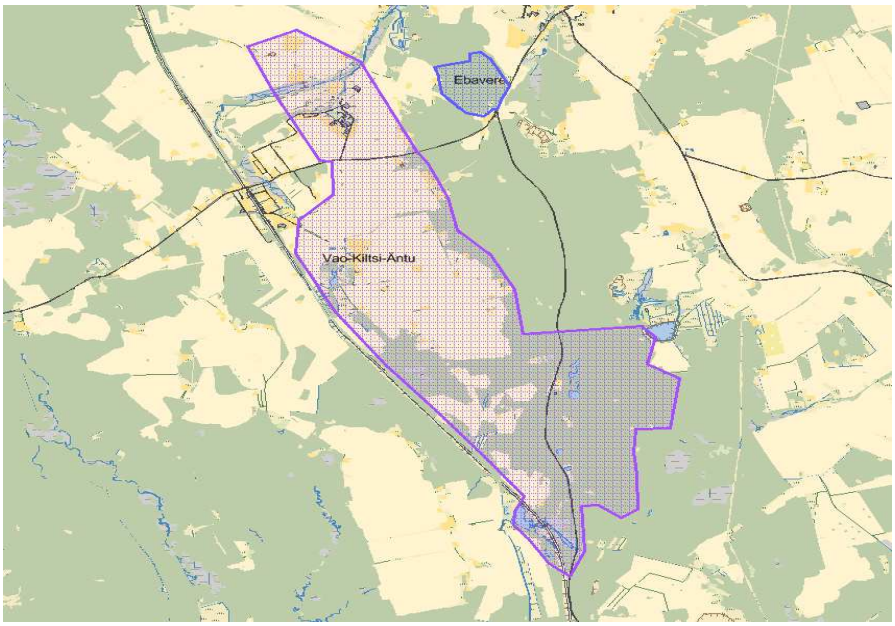

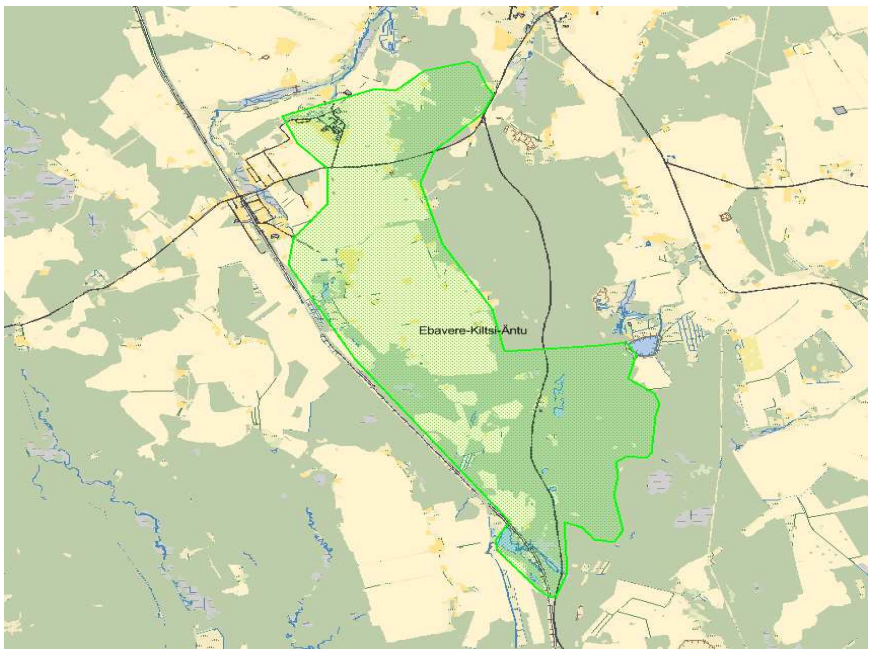

Hinnang:
II klassi maastik. Liita alaga Ebavere ala (seni I kl). Ebavere alal puuduvad vaated. Puistu on kasvanud kõrgeks ning eelnevalt pole vaateid ka avatud. Maakonnaplaneeringu tasandil liita alaga Vao-Kiltsi-Äntu, põhjenduseks kahe ala ligistikku paiknemine. Piir on korrigeeritud. Ala nimetuseks Ebavere-Kiltsi-Äntu.

Edru voor
Ala tüüp on põhiliselt põllumajandusmaastik/küla, asulamaastik, mõisakeskus ja park. Ebakorrapärase kujuga Pandivere kõrgustiku kagunõlval Rakke vallas paikneva voore kõrgus on 133 ü.m.p. Voore kõrgeimas kohas on muinsuskaitsealune Rakke linnamägi, maastikuliselt mitmekesine paik on kujundatud pargiks, kuhu on rajatud teid ja suusaradasid, ehitatud lava ja paigaldatud treppe ja pinke. Voore lõunapoolses osas nn Kabelimäel on I aastatuhandest muinasaegne põletusmatuse koht.
Hinnang:
Määratleda jätkuvalt II klassi alaks. Maastikumuster on säilinud, maad on põllumajanduslikus kasutuses, ala toimib puhkekohana.

Hõbeda-Vohnja-Kallukse-Uku-Viitna
Ala tüüp on põhiliselt loodus- ja põllumajandusmaastik, küla, mõisakeskus ja park. Alaasub Kadrina vallas ning piirneb läänest Ohepalu maastikukaitsealaga (MKA), ala põhjaosa kattub Viitna MKA-ga ja lõunaosa Kallukse MKA-ga. Viitna MKA kaitse-eesmärgiks on Viitna järvede, neid ümbritseva maastiku säilitamine, kaitse ja tutvustamine (VV 03.06.1997 määrus nr 109). Kallukse maastikukaitseala kaitse-eesmärgiks on geoloogilise ehituse ja geneesi poolest väärtusliku pinnavormi kaitse (VV 12.05.1998 määrus nr 102). Vohnja ja Undla mõisapargi kaitse-eeskirja eesmärgiks on ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, ökoloogiliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtusliku puistu ning pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamine koos edasise kasutamise ja arendamise suunamisega (VV 03.03.2006 määrus nr 64). Lääne-Viru maakonna kaitsealuste parkide piirid on kinnitatud VV 16.06.2013 määrusega nr 63. Avamaastiku iseloomu määrab Loobu jõe org ning selle

veergudel olev põllu- ja külamaastik, mida täiendavad Vohnja ja Undla mõisakompleksid ning Kallukse mäed. Külastajate seas on loodus- ja puhkemaastikuna kõrgelt hinnatud Viitna järved ja neid ümbritsevad oosid. Ilusad teelõigud on Viitna-Kadrina ja Vohnja-Kadrina teel, kust avanevad kaunid vaated väärtuslikule maastikule: Ama, Hõbeda ja Vohnja küla maad on jätkuvalt põllumajanduslikus kasutuses ja majapidamised korrastatud. Hajaasustusse ei ole juurde ehitatud silmatorkavaid uusi hooneid, asustusstruktuur on hästi säilinud. Suurem arendus on kavandatud Vohnja külla, kuhu 2010.aastal kehtestati Vohnja arendusala detailplaneering. Planeeringuala Loobu jõe läänekalda luhal hõlmab ligikaudu 60 ha, kuhu on kavandatud golfiväljak, kultuurikeskus ja elamualad. Undla külas on tehtud maaparandustöid ning kraavid võsast puhastatud. Hooldekodule rajati 2011.aastal uus reoveepuhasti, mis parandab kindlasti Loobu jõe vee kvaliteeti. Maastikku ilmestavad ka Undla ja Vohnja mõisapargid, viimases on Kadrina Vallavalitsus teinud korrastustöid – eemaldatud on kuivanud ja murdunud puud. Käesoleval ajal rikuvad maastikupilti Vohnja mõisaga põhjast piirneval alal suured lagunenud laudad. Vohnja-Kadrina tee põhjaosaga piirneval metsamaal ja Tapa-Loobu maanteega piirneval metsamaal on teostatud mitmeid lageraieid, mis praegu riivavad esteetilist vaatepilti.

Hinnang:

Maastik on jätkuvalt maakondliku tähtsusega II klassi ala. Korrigeeritud on ala piiri ilma pindala oluliselt muutmata (õgvendatud teravad nurgad).

Kandle-Karulõpe

Ala tüüp on põhiliselt põllumajandus- ja loodusmaastik, mõisakeskus ja park. Haljala vallas paiknev maastik on jätkuvalt põllumajanduslikus kasutuses ja hooldatud, ala reljeef, loode-kagusuunaline Selja jõe ürgorg, on looduses hästi nähtav ja jälgitav. Ilusad teelõigud ja korras majapidamised ilmestavad maastikku. Kandle mõisa juures peetakse lihaveiseid, vahepealsel ajal on renoveeritud Kandle mõisa peahoone ja kõrvalhooned. Kandle küla juures on kasutusest väljas laudahooned, kuid ülejäänud nauditavad vaated korvavad selle. Ala koosseisu kuuluva Selja jõe maastikukaitseala kaitse-eesmärgiks on Selja jõe oru ja seal esinevate koosluste, looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitse (VV 06.06.2005 määrus nr 118).

Hinnang:

Määratleda jätkuvalt II klassi väärtusliku maastikuna.

Kiviküla

Ala tüüp on põllumajanduslik/küla. Viru-Nigula vallas paikneva ala enamus maadest kuulub tegelikut Ojaküla alla. Käesoleval ajal on maastikust suurem osa põllumajanduslikus kasutuses, vähesel määral peetakse lihaveiseid. Asustusstruktuuris muutusi ei ole - uusi talukohti juurde pole rajatud, kuid silma paistavad lagunevad vanad paehooned, laudad ja muud kõrvalhooned, maastikus on mitmeid pooleliolevaid eklektilisi ja ülepaisutatud arhitektuuriga ehitisi, mille vastu omanikud on huvi kaotanud.

Hinnang:

Määratleda jätkuvalt II klassi alana. Põllumajanduslik tegevus on küll jätkunud, kuid võrreldes mõne teise alaga on üldilme ja esteetiline maastikupilt pisut maha jäänud.

Käru

Ala tüüp on põhiliselt põllumajandusmaastik ja küla. Heas korras ühetaoline põllumajanduslik maakasutus, üks pikimaid - 9 km pikkune ridaküla Eestis. Asustusstruktuur on säilinud, uusi talumajapidamisi lisandunud ei ole. Simuna-Vaiatu tee ääres külla sisse sõites on kahel pool teostatud lageraieid, mis esteetiliselt ei säilita maastiku kauneid vaateid. Väärtuslikuks maastikuks määratud ala ei eristu tegelikult millegi silmapaistvaga teiste samasuguste külade seast.

Hinnang:

Määratleda jätkuvalt II klassi alaks. Märkimisväärseid maastikumuudatusi ei ole.

Lavi-Põlula-Mõedaka-Võlumäe-Linnamäe

Ala tüüp on põhiliselt loodus- ja põllumajandusmaastik, asustus, mõis ja park. Ala jääb Rägavere valda ja Sõmeru valda. Ala koosseisu jääb Võlumäe-Linnamäe maastikukaitseala, mille kaitse-eesmärgiks on pinnavormide (otsamoreeni) ja puhkemaastiku kaitse. Mõdriku mõisa, Rägavere mõisa, Põlula pargi ja parkmetsa kaitse-eesmärgiks on ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, ökoloogiliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtusliku puistu ning pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamine koos edasise kasutamise ja arendamise suunamisega (VV 03.03.2006 määrus nr 64). Ala koosseisu jääb ka Sirtsi looduskaitseala, mille kaitse-eesmärgiks on Sirtsi soo ja sellega piirnevate metsakoosluste ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse (VV 31.07.2014 määrus nr 122). Looduskaitseline väärtus on Männikvälja mõhnastik, mis tõuseb merepinnast 95 m kõrgusele ja mille lainjat pinnamoodi liigestavad kuni 35 m sügavused nõod ja orud. Ala keskosas asub turismi- ja puhkerajatisena Mõedaku spordibaas, mille ümbruse künklikule maastikule on rajatud üle 10 km suusaradu, viimastel aastatel ei ole küll spordibaasi olulisi investeeringuid panustatud. Asustustruktuuris ei ole muutusi toimunud ning põllumajandusmaa on jätkuvas kasutuses. Nagu ka mujal, on maastikus näha endised lagunenud ja kasutusest väljalangenud loomapidamishooned.

Hinnang:

Jätkuvalt II klassi maastik. Ala piiri on korrigeeritud: liidetud on Rägavere mõis ja selle lähim ümbrus põhjendusega, et mõisaomanik on aktiivselt tegelenud lambakasvatusega, selle läbi ka maastikuhooldusega (mh ka Haljala valla rohumaadel). Alalt on välja arvatud Kõrma piirkonna metsamaad. Väärtusliku maastiku nimetuseks Lavi-Põlula-Mõedaka-Võlumäe-Linnamäe.

Mädapea

Rakvere vallas paiknev Mädapea tammik on tüübilt põhiliselt loodusmaastik, mõisakeskus ja park. Mädapea tammiku kaitse-eesmärgiks on tammiku, sellega piirnevate koosluste ja karstide kaitse ja tutvustamine (VV 30.03.2007 määrus nr 98). Koostatud on Mädapea tammiku KKK. Mädapea mõisa pargi kaitse-eesmärkideks on ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, ökoloogiliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtusliku puistu ning pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamine koos edasise kasutamise ja arendamise suunamisega (VV 03.03.2006 määrus nr 64). Lääne-Viru maakonna kaitsealuste parkide piirid on kinnitatud VV 16.06.2013 määrusega nr 63. Pinnamood on tasane, kohati leidub väiksemaid karstivorme. Mädapea tammiku näol on tegemist tammepuisniiduga, mille lääneservas paikneb 19. sajandist pärinev Mädapea mõisaansambel. Käesoleval ajal eravalduses olev

mõis ja park on korrastatud ning mõisas toimuvad erinevad üritused. Mädapea tammikus on vähemalt viiel viimase aastal toimunud hooldustööd (ja need ka jätkuvad valla kinnitusel), tänu millele on eemaldatud võsa, ala on niidetud ning eemaldatud on kuivanud puud.

Hinnang:

Ala määratleda endiselt II klassi maastikuna. Tänu hooldusele on vaated ja maastiku üldilme taastatud ja nauditavad.

Mõdriku-Roela

Ala tüüp on põllumajandusmaastik ja küla, loodusmaastik, mõisakeskus ja park. Mõdriku-Roela oosil paiknev maastik asub Vinni ja Rägavere vallas. Männikuga kaetud vallseljak on populaarne sportimis- ja puhkepaik, mida kasutavad kohalik kool ja lasteaed, suusarajad on talvel aktiivses kasutuses. Mõdriku mõisas tegutseb Lääne-Virumaa Rakenduskõrgkool ning viimastel aastatel on sinna tehtud olulisi investeeringuid mõisa peahoonesse ja kõrvalhoonetesse. Ala koosseisus on Mõdriku-Roela maastikukaitseala, mille kaitse-eesmärgiks on oosistu, mõhnastiku, karsti, allikate ja allikajärvede kaitse ning elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine (VV 12.04.2007 määrus nr 104). Koostatud on Mõdriku-Roela maastikukaitseala KKK aastateks 2014-2023. Mõdriku ja Roela mõisa pargi kaitse-eesmärgiks on ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, ökoloogiliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtusliku puistu ning pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamine koos edasise kasutamise ja arendamise suunamisega (VV 03.03.2006 määrus nr 64). Lääne-Viru maakonna kaitsealuste parkide piirid on kinnitatud VV 16.06.2013 määrusega nr 63. Roela alevik on väga hea heakorraga asulamaastik.

Hinnang:

Ala on jätkuvalt II klassi maastik. Piirid on korrigeeritud.

Neeruti-Jõepere-Lasila

Ala tüüp on põhiliselt loodusmaastik, mõisakeskus ja park. Kadrina ja Rakvere vallas paikneva maastiku silmapaistvaimad pinnavormid on Neeruti mäed, mille unikaalsus seisneb ooside rööpses asetuses. Vahelduv pinnamood on andnud põhjust rääkida alast kui „jääaja muuseumist“, millel on ka ajalooline ja kultuurilooline tähtsus, järvede ääres on välja ehitatud puhkerajatised ja maastikusse sobivad matkarajad. Säilinud on asustustruktuur, maastikud on hooldatud, teedelt avanevad nauditavad vaated. Neeruti mõisa alleed ja mõisakmpleksi on hakatud taastma ning mõisaparki korrastatakse. Neeruti maastikukaitseala kaitse eesmärgiks on Pandivere kõrgustiku põhjaosas asuvate mägede ja nende vaheliste järvede kaitse (VV 16.11.1999 määrus nr 355). Neeruti mõisa ja Lasila park, Jõepere põlispuud pargi piirid (VV 19.05.2011 määrus nr 63).

Hinnang:

Määratleda jätkuvalt II klassi maastikuna. Hooldatud põllumaad ja aktiivses kasutuses maastikukaitselalal asuvad matkarajad.

Porkuni-Võhmetu-Lemmküla-Assamalla

Ala tüüp on põhiliselt loodus- ja põllumajandusmaastik, asustus, veekogu, mõis ja park. Pandivere kõrgustiku keskosas Tamsalu vallas asub unikaalne metsarikas ooside ja allikateoitelisete järvedega maastik, mis kattub kattub Porkuni maastikukaitsealaga. Porkuni maastikukaitseala kaitse-eesmärgiks on Porkuni-Neeruti oosistu lõunaosa

maastikuilme säilitamine, kartsijärvede ja metsakoosluste kaitse ja tutvustamine (VV 12.12.2005 määrus nr 295). Porkuni ümbruse järved on tihedalt seotud karstiga ning Porkuni suur, ehk ülemine järv, on kuulus oma ujuvate saarte poolest. Ala on kujunenud Tamsalu linna ja valla puhketsooniks, kuhu vallavalitsus on koostanud ka detailplaneeringu. Heakord on paranenud, korrastatud on järveäärne park, rajatud parkla ja rajatud puhkajatele liivakallas. Pandivere suurimaid karstijärvesid, Assamalla luht, on rahvusvaheliselt kaitstava väikeluige igakevadine peatuspaik. Asustusstruktuur on säilinud, kaunid vaated avanevad Saksi-Porkuni teelt korrastatud taludele ja haritud põllumaadele.

Hinnang:

Määratleda jätkuvalt II klassi maastikuna. Ala läänepiiri on laiendatud Valgejõe ürgoru piires ja idapiiri on vähendatud Porkuni metskonna puukooli arvelt.

Saksi

Ala tüüp on põhiliselt põllumajandus- ja loodusmaastik, ajaloolise või kultuuriloolise tähtsusega paik, mõisakeskus ja park, ajaloo kontsentraat. Ala asub Tapa ja Kadrina vallas. Saksi- Porkuni maantee kulgeb Porkuni ürgoru põhjas kõrvuti Valgejõega, ürgoru pervelt avanevad kaunid vaated. Ala on mitmekesise pinnamoega. Asustus säilinud, korrastatud olemasolevad majapidamised. Heas korras maastik, hästi nähtavate pinnavormidega. Maa jätkuvalt põllumajanduslikus kasutuses. Saksi mõisahoonet ei ole korrastatud ning kasutust hoonele pole leitud.

Hinnang:

Määratleda jätkuvalt II klassi alana.

Salla-Emumäe-Tammiku

Ala tüüp on põhiliselt põllumajandusmaastik, asustus, mõis ja park. Ala jääb Rakke valda. Ala piirid kattuvad Emumäe maastikukaitsealaga, mille voorjal alusel paikneval vallseljakul on Emumägi, Põhja-Eesti kõrgeim tipp (166 m ü.m.p). Emumäe maastikukaitseala kaitse-eemärgiks on Pandivere kõrgustiku servemoodustise massiivi maastikuilme säilitamine (VV 21.12 1998 määrus nr 291). Tammiku mõisa pargi kaitse-eesmärgiks on ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, ökoloogiliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtusliku puistu ning pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamine koos edasise kasutamise ja arendamise suunamisega (VV 03.03.2006 määrus nr 64). Lääne-Viru maakonna kaitsealuste parkide piirid on kinnitatud VV 16.06.2013 määrusega nr 63. Emumägi on liitpinnavorm, kus vooretaolisel kõrgendikul on esindatud pikk vallseljak ning koos põhjapoolse Tammiku mäega moodustab Emumägi 12 km pikkuse kõrgendiku, milles on rohkesti järsuveerulisi orge ja lohkusid. Emumäele on rajatud 21,5 m kõrgune vaatetorn, kust selge ilmaga avanevad kauneimad vaated Lääne-Virumaale ja muu hulgas on näha Kellavere mäel paiknev radarijaam. Põllumaad on jätkuvalt kasutuses ning asustustruktuur on püsinud muutumatuna.

Hinnang:

Jätkuvalt II klassi väärtuslik maastik. Piiri on korrigeeritud – kirdes vähendatud ala piire, olemasolev piir ei ole põhjendatud. Ala hindamiseks annab parima võimaluse Emumäe vaatetorn. Ettepanek nimetada maastik ümber Salla-Emumäe-Tammiku.

Simuna

Ala tüüp on põhiliselt asustus, mõis-park. Ala jääb Väike-Maarja valda. Ala koosseisu jäävad Avanduse mõisa park ja Simuna parkmets, mille kaitse-eeskirjaga on kaitse-eesmärgi-

ks ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, ökoloogiliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtusliku puistu ning pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamine koos edasise kasutamise ja arendamise suunamisega (VV 03.03.2006 määrus nr 64). Lääne-Viru maakonna kaitsealuste parkide piirid on kinnitatud VV 16.06.2013 määrusega nr 63. Simuna kirik väga hästi eksponeeritud ja korrastatud. Ala on üldiselt heakorrastatud. Aleviku ümbruses domineerib heas korras põllumajandus-maastik, siinsed põllumullad on jätkuvalt Eesti viljakamad.

Hinnang:

Määratleda III klassi kohalikku tähtsust omava alana, kuna maastik eristu teiste samalaad-sete alevike seast. Ala piir korrigeeritud loodeosas, pooleliolevad väga suurt pindala hõlmavad hooned, mis on käesolevaks ajaks võssa kasvanud, on alast välja jäetud.

Triigi-Avispea

Ala tüüp on põhiliselt põllumajandusmaastik, asustus, mõis ja park. Ala jääb Väike-Maarja valda. Triigi mõisa pargi kaitse-eesmärgid on ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, ökoloogiliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtusliku puistu ning pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamine koos edasise kasutamise ja arendamise suunamisega (VV 03.03.2006 määrus nr 64). Lääne-Viru maakonna kaitsealuste parkide piirid on kinnitatud VV 16.06.2013 määrusega nr 63. Triigi küla keskuseks on mõisaansambel, peahoonet on korduvalt ümber ehitatud, käesolevaks ajaks on konserveeritud peahoone müürid. Mõisa vabaplaneeringuga parki ja tiike on hooldatud rahuldaval tasemel, kuid renoveerimistöid ei ole teostatud. Avispea külas on tähelepanu vääriv karstivorm Kassiorg, kuiv jõesäng, mis suundub loogeldes Uniküla poole. Niisuguseid karstivorme on ümbruskonnas mitmeid. Asustustruktuur on püsinud muutumatuna, uusi majapidamisi ei ole juurde tekkinud ja olemasolevad on korrastatud. Triigi mõisa varemed eksponeeritud, mõisapark korrastatud. Asustus säilinud, korrastatud majapidamised, põllumaa kasutuses ja hooldatud. Külas Kassioru kuivsäng külast selgelt nähtav.

Hinnang:

Määratleda jätkuvalt II klassi põllumajandusmaastikuna.

Võhmuta-Järsi-Metsamõisa

Ala tüüp on põhiliselt põllumajandus- ja loodusmaastik, mõis ja mõisapark. Ala paikneb Tamsalu vallas Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlikul alal, kus on tegemist tüüpilisete karstialadega. Alal asuvad Järsi-Mängupealse-Aavere karstijärved. Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundliku ala kaitse-eesmärgiks on kaitsmata põhjaveega pae- ja karstialade kaitse (21.01.2003 määrus nr 17). Järsi on Tamsalu valla vanim küla, mida on esmakordselt mainitud Läti Hendriku kroonikas 1253.aastal, küla mälestuskivi avati 2013.aastal. Järsi väärtuslikust maastikust ca 3 km kaugusel kagusuunas Metsamõisa mõisas alustati 2009.aastal Puhta vee teemapargi rajamist, mis on ainulaadne mitte üksnes Eestis, vaid kogu Baltikumis – see on uudne lähenemisviis vee väärtustamisele. Mõisa metsapargis on teostatud hooldustöid ja taastatud pargi ilme, viimase kolme aasta jooksul on teemaparki investeeritud ca 200 000 eurot. Huvi teemapargi õppeprogrammide vastu on aktiivne nii kohaliku elanikkonna kui ka kaugemate huviliste poolt. Järsi alast läänes, Tamsalu-Järva-Jaani tee ääres asuvat Võhmuta mõisa ja parki on viimastel aastatel hakatud korrastama. Keskkonnainvesteeringute Keskuse poolt on rahastatud piirkonda 20 km pikkuse Vajangu Põhikooli õpperaja rajamine. Tehtud on

kokkulepe Eesti Maaülikooliga Järsi küla maastikuhoolduskava koostamiseks.

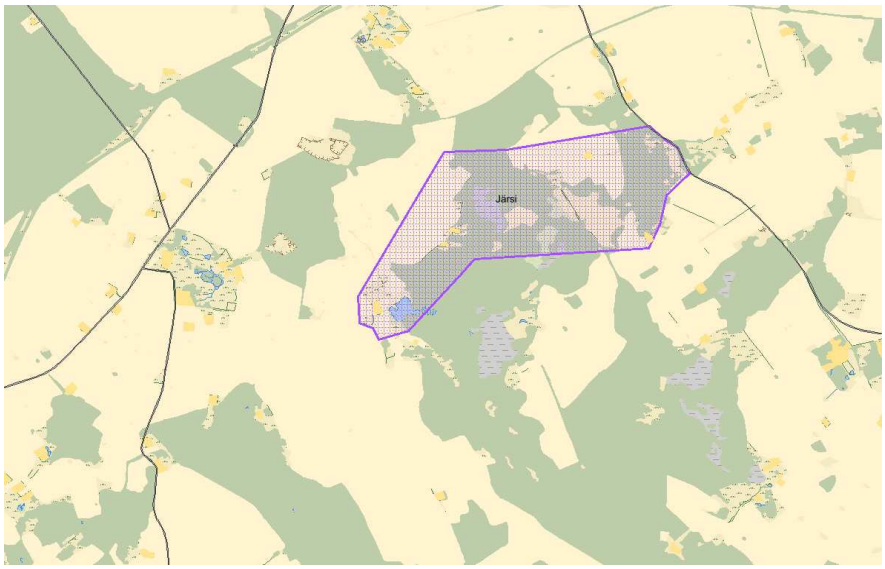

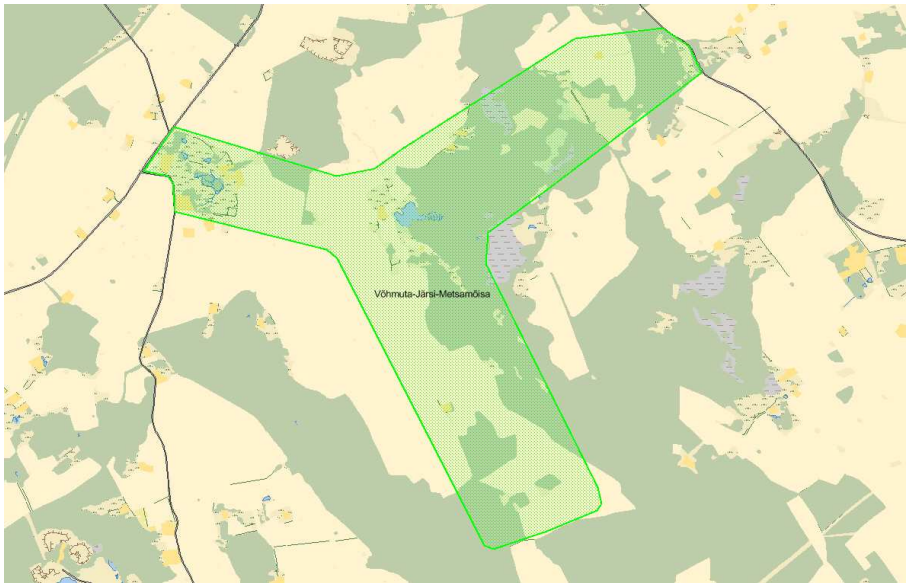

Hinnang:
Määratleda II klassi alana. Liita Järsi väärtusliku maastikuga ida ja kagu suunas paiknevad alad, Võhmuta mõis ja Metsamõisas asuv Puhta vee teemapark koos alade vahele jäävate põllumaadega. Ala nimetus Võhmuta-Järsi-Metsamõisa.

Uljaste
Hinnang:
Külla suunduva tee ääres on mõned väga heas korras majapidamised, aga endiselt on korrastamata Päästeameti staabi varjendi hooned ja tehnorajatised, mida on hakanud kasvav võsa juba varjama. Ettepanek on välja arvata väärtuslike maastike nimekirjast ning liita Ida-Viru väärtmaastike nimestikus oleva Uljaste alaga nr 27, mis hõlmab järve, sood ja oosi.

2.3. III klassi alad

III klassi alad on toodud kui väärtuslikud, kohaliku tähtsusega alad. Need on alad, mille väärtus väljendub kohalikul tasandil.

Kannastiku	Vinni	156
Kavastu	Haljala	101
Lehtse	Tapa	439
Naistevälja	Tamsalu	290
Tudu	Vinni	548

III klassi alade kirjeldused, väärtused ja hinnang, nende vastavus klassifitseerimiseks maakonnaplaneeringus III klassi aladeks:

Kannastiku
Ala tüüp on põhiliselt põllumajandusmaastik, küla. Ala asub Vinni vallas. Puisniidu ja –karjamaa ala, millest enamus on hästi hooldatud. Esteetiliselt kaunis paik keset metsi. Võrreldavat ala maakonnas raske leida. Majapidamised enamuses mahajäetud, kuid üldpilti see ei mõjuta.
Hinnang:
Määratleda jätkuvalt III klassi alana.

Kavastu
Ala tüüp on põhiliselt põllumajandusmaastik ja küla. Maastik on jätkuvalt põllumajanduslikus kasutuses, kunagine Kavastu mõisa park on hooldamata, kuid maastikus loovad ilmet mõisaaegsete paekivist ehitistena tuvitorn ja tuuleveski kehand. Samal piirneval alal on kasutusest väljas ja lagunenud kolhoosiaegne laut. Maastikuelemendina on tähelepänuväärsed geoloogilised pinnavormid lauged aluspõhjalised astangud - terrassid, mis on osa mattunud klindiastangust.
Hinnang:
Määratleda jätkuvalt III klassi põllumajandusmaastikuna.

Lehtse
Ala tüüp on põhiliselt asustus. Maastik jääb Tapa valda. Ala koosseisu jääb Pruuna mõisa park, mille kaitse-eesmärgiks on ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, ökoloogiliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtusliku puistu ning pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamine koos edasise kasutamise ja arendamise suunamisega (VV 03.03.2006 määrus nr 64). Lääne-Viru maakonna kaitsealuste parkide piirid on kinnitatud VV 16.06.2013 määrusega nr 63. Üldiselt on tegemist kompaktse hoonestusega külaga. Elamud ja hooned üldiselt heas korras. Eesti ilmastikule mittevastav Lehtse rongi ootepaviljon ilmestab Lehtse raudteejaama negatiivselt, eri ajastute suur kontrast.
Hinnang:
Määratleda jätkuvalt III klassi alana. Ala põhjapiiri on korrigeeritud heakorrastamata ala osas.

Läpi taimharulduste ala

Hinnang:

Arvata välja.

Ala on arvatud käpaliste püsielupaigaks (Keskkonnaministri määrus 03.02.2011 nr 10). Kaitstavate taimede kasvukohatingimuste parandamiseks ei ole eemaldatud võsa ja ala on täiesti hooldamata.

Naistevälja

Ala tüüp on põhiliselt põllumajandusmaastik ja asustus. Külla uusi majapidamisi juurde ei ole rajatud, asustusstruktuur on säilinud. Endises loomapidamishoones tegutseb puiduettevõte ning tegeletakse lambakasvatusega. Külla suunduva tee ääres on alleed säilinud.

Hinnang:

Jätkuvalt III klassi ala. Piirid on korrigeeritud.

Rohu (vt I klassi Kellavere-Rohu ala)

Tudu

Ala tüüp on põhiliselt asulamaastik. Ala jääb Vinni valda. Tegemist on põlise metsatööliste asulaga, mida ilmestab ajastutruu arhitektuur hoonestuses. Asula on väga heas korras, kuigi leidub ka tühje ja mahajäetud hooneid.

Hinnang:

Määratleda jätkuvalt III klassi alana.

Tudusoo

Ala tüüp põhiliselt loodusmaastik. Tudusoo LKA kaitse-eesmärgiks on looduslike elupaikade, loodusliku loomastiku ja taimestiku, kaitsealuste linnuliikide kaitse (VV 10.03.2006 määrus nr 72).

Hinnang:

Arvata nimekirjast välja. Looduskaitseline väärtus on tagatud ala paiknemisega Tudusoo looduskaitsealal.

Valgejõe ürgorg

Pandivere kõrgustiku karstiala üheks iseloomustavaks nähtuseks on loode-kagusuunaline lõhede vöönd, mille kohale on kujunenud Valgejõe ürgorg.

Hinnang:

Kehtivas teemaplaneeringus kattub ala Ohepalu, Saksi ja Porkuni-Võhmetu-Lemmküla-Assamalla maastikega. Arvata väärtuslike maastike nimekirjast välja. Kattuv osa alast on liidetud piirnevate maastikega.

Veltsi

Liidetud Aaspere alaga (vt Aaspere-Haljala ala kirjeldus II kl alade juures).

Lisaks oli Järva maakonna teemaplaneeringus määratletud reservalad, milleks olid Rabasaare ja Pruuna-Jootme küla. **Hinnang Rabasaare kohta:** Arvata nimekirjast välja. 2004. aastal sai Rabassaare küla järgmise hinnangu: hästi säilinud tüüpiline vabrikuküla. Käesolevaks ajaks on hooned tühjad, lagunemas või lagunenud. Majandustegevus on hääbunud. Üldpilt on esteetiliselt halb. **Hinnang Pruuna-Jootme küla kohta:** Arvata nimekirjast välja.

Jootme mõisahoonet on korrastatud ning Pruuna külas on mitmed heas korras majapidamised. On ka lagunenud laudahoone ja teega piirnevad võsastunud alad. Ei eristu millegi poolest võrreldes teiste samalaadsete aladega.

2.4. Ilusad teelõigud ja vaatekohad

Metoodika kohaselt olid määratletud ilusad teelõigud ja vaatekohad, milleks loeti siis üldkasutatavaid teid, eesmärgiks oli leida *atraktiivseid teelõike*. Nende väljaselgitamise eesmärk on ennekõike leida sobivaid marsruute, mida turistidele soovitada. Atraktiivseks võib nimetada teelõiku, mis läbib esteetiliselt ilusat väärtuslikku maastikku ja kust avanevad vaated ümbrusele. Üldjuhul ei kuulu atraktiivsete teede kategooriasse suuremad, tiheda liiklusega või enamjaolt sirge teetrassiga laiad maanteed (müra, heitgaasid, stress, ohud). Erandlikult võib selliselt maanteelt avanev vaade väga ilusale või omapärasele maastikule kaaluda üles nimetatud häirivad tegurid.

Käesolevas töös ei käsitleta eraldi ilusaid teelõike ja vaatekohti, üldine hinnang antakse maastikke käsitleva seletusega koos. Põhjenduseks esiteks see, et enamik märgitud teedest asuvad väärtuslikel maastikel, teiseks on selliste kohtade määramine pigem üldplaneeringu tase. Maakonnaplaneeringu mõõde ei ole üksikobjektide määramine.
Lääne-Virumaa väärtuslikes maastikus ei ole selliseid pöördumatuid muutusi toimunud, et teelõikude atraktiivsus oleks täiesti kadunud. On küll teelõike, kus trombi (Vainupea-Eisma-Rutja) tekitatud kahjud on maastikku muutnud või on teostatud suuremahulisi raieid (Väike-Maarja ja Rakke vaheline lõik), kuid maastiku olemust ei ole see muutnud.

3. KOHALIKE OMAVALITSUSTE ARVAMUSED

Ekspertide poolt saadeti Lääne-Viru maakonna kohalikele omavalitsustele järgnev infopäring:
Lähtudes teemaplaneeringust *http://laane-viru.maavalitsus.ee/et/asustust-ja-maakasutust-suunavad-keskkonnatingimused* palume arvamust Teie territooriumil paiknevate väärtuslike maastike kohta järgnevates aspektides:
1. Hinnata, kas perioodil 2004-2014 on väärtuslike maastike väärtus muutunud (väärtus on tõusnud või langenud ning kas on vastavuses teemaplaneeringus määratud klassile). Muutused palume kirjeldada.
2. Hinnata, kas väärtuslike maastike piire on vajalik laiendada või vähendada (välja tuua piirimuudatuste põhjendused).
3. Hinnata, kas on vaja täpsustada väärtuslike maastike üldiseid kaitse- ja korrastamise tingimusi.
4. Kuidas on omavalitsus või tema partnerid väärtuslikke maastikke korrastanud, siinkohal ülevaade tehtud investeeringutest ja tegevustest/projektidest (tegevuse nimetus ja summa).
Vastused saadi järgmistest omavalitsustest: Laekvere vald, Kadrina vald, Rakvere linn, Rakvere vald, Tamsalu vald, Viru-Nigula vald, Sõmeru vald, Haljala vald, Vihula vald, Rakke vald.
Väike-Maarja vallaga oli täiendava teabe vahetus, kuid arvamust ei tulnud.
Vastused jäid tulemata Kunda linnast, Tapa vallast, Vinni vallast, Rägavere vallast.
Kohalike omavalitsuste arvamused on esitatud Lisas 3.

Kokkuvõte:

- Nimetatud teema ei ole hetkel kohalike omavalitsuste seas aktuaalne teema. Seda näitasid nii saadud lakoonilised arvamused ja asjaolu, et kõik ei vastanud.
- Väga asjalikud arvamused ja seisukohad olid Viru-Nigula vallal, Rakvere linnal, Kadrina vallal ja Sõmeru vallal, millega on hinnangu juures arvestatud. Uue maakonnaplaneeringu koostamisel analüüsida Sõmeru valla ettepanekut.

4. KOKKUVÕTE

Lääne-Virumaa väärtuslike maastike hindamine viidi läbi 2014. aasta septembrist kuni novembri lõpuni. Töö eesmärk oli analüüsida maastike väärtuste muutumist ning teha ettepanekud väärtuslike maastike kajastamiseks uues koostatavas maakonnaplaneeringus.

Võttes aluseks väärtuslike maastike määratlemise põhimõtteid, anti 46 alale uus hinnang, millest 36 ala kohta tehti ettepanek kanda need maakonnaplaneeringusse. Analüüsiti alade piiritlemist maastikus ning tehti ettepanekud piiride muutmiseks. Osaliselt oli piirimuudatuste põhjused tehnilist laadi – korrigeeriti ja õgvendati teravaid nurki, teisel juhul olid põhjused sisulised - tehti ettepanekud kõrvuti paiknevate alade liitmiseks. Liideti Aaspere ja Veltsi alad Aaspere-Haljala alaks, Rohu ja Kellavere alad Kellavere-Rohu alaks, Ebavere ja Vao-Kiltsi-Äntu alad Ebavere-Kiltsi-Äntu alaks. Ettepanek ala väljaarvamiseks väärtuslike maastike nimekirjast tehti Uljaste, Tudusoo, Valgejõe ürgoru, Rabassaare, Pruuna-Jootme, Läpi taimharulduste alade, Mägede maastiku ja Jänijõe uhtlammimetsa kohta. Ala piiride muutmine, mille tõttu ala suurenes oluliselt, toimus Järsi alal, uueks nimeks sai Võhmuta-Järsi-Metsamõisa.

Töös ei antud hinnanguid miljööväärtuslikele aladele, sest planeerimisseadusest lähtuvalt on miljööväärtuslike hoonestusalade määramine üldplaneeringu ülesanne.

Alade hindamisel lähtuti sama klassi väärtuslike maastike võrdlusest – kas ala on sama esteetiline võrreldes teisega, kas maastik maakondlikul tasemel kutsub külastama oma loodusväärtuste, kaunite ja korrastatud külade, mosaiikse maastikumustri, mitmekesiste pinnavormide või muude väärtuste pärast.

Maa põllumajanduslik kasutamine on tõusnud, 2013. aastal oli Lääne-Virumaal põllumajanduslikus kasutuses 107 303 ha (http://stat.ee), mis on 34 525 ha võrra rohkem, kui ca 10 aastat tagasi. Põllumaade jätkuv harimine ka väärtuslikel maastikel on positiivne, kuid suurenenud on monokultuuride kasvatamine ning kasutuses on palju väga suuri põllumassiive. Põldude vahele ei ole kasvama jäetud loodusliku taimkattega ribasid lindude, putukate elupaikadeks ja erosiooni vältimiseks. Suurejoonelise infrastruktuuri, Haljala ristmiku ning selle kõrval avatud uue tankla ja söögikoha väljaehitamisega vähenes väärtuslikku põllumaa pindala ca 40 ha võrra. Põllumajandusmaastikud on endiselt säilinud ja vaated avatud, haritava maa osakaal on suurenenud.

Viimastel aastatel on intensiivistunud metsaraied, suurenenud on lageraiete osakaal, mis majanduslikus mõttes on arusaadav – metsad on saanud raieküpseks, kuid näiteks kaunitel teelõikudel on esteetiliste vaadete väärtus langenud ja vähenenud („tänu“

raietele on aga jälgitavad reljeefsed pinnavormid Rakke piirkonnas). 2010. aasta augustitorm Eisma-Karepa-Rutja-Toolse rannaala väärtuslikul maastikul murdis maha kümnete hektarite ulatuses metsa, muutes drastiliselt maastikupilti. Kõlvikuna on metsamaa alles ning järgnevate aastate jooksul, kuni puistu taastub, on võimalik vaadelda ühe loodusnähtuse tagajärgi.

Suuremahulist ehitustegevust, mis seaks ohtu alade väärtused (reljeef, looduslikud kooslused jne) või maastikuilme, ei ole toimunud. Külade asustusstruktuur on säilinud ning olemasolevad majapidamised enamasti hästi korrastatud, uute hoonete puhul on üldiselt kasutatud traditsioonilisi materjale ja ehitusviisi. Mõisatest ja parkidest, mis jäävad väärtuslikele maastikele, on kõige esinduslikumad Vihula, Sagadi ja Palmse, vahepealsel perioodil on renoveeritud Kandle mõis. Samas ei ole kasutust leidnud näiteks Saksi mõisakompleks ja Malla mõisa peahoone.
Mitmes kohas näiteks Uhtna, Kiviküla, Vohnja riivavad silma kasutusest väljas ja lagunenud endised laudahooned, mille korrastamise või lammutamise kohta on kohalikul omvalitsusel õigus ettekirjutusi teha.

Loodust ja maastikku muutev tegevus nagu maavarade kaevandamine (Lääne-Virumaal peamiselt liiv ja kruus), ei ole väärtuslikele maastikele laienenud. Küll aga on karjäärid jätkuvas kasutuses ning uusi kaevandusalasid on avatud vahetult piirnevatel aladel näiteks Kellavere, Sämi ja Vainupea-Rutja-Karepa-Toolse maastike kõrval, mis esteetilisi vaatepilte paraku ei paku.

Paljud Lääne-Virumaa väärtuslikud maastikud kattuvad kaitsealade piiridega. Kaitseala kaitse-eeskiri sätestab muuhulgas piirangud majandustegevusele (metsade majandamine, ehitustegevus, maavarade kaevandamine), tänu millele on säilinud alade maastikuilme ja loodusväärtused.

5. LISAD

LISA 3. LÄÄNE-VIRU MAAKONNA VEE ERIKASUTUSEGA PÕHJAVEEHAARETE KAART

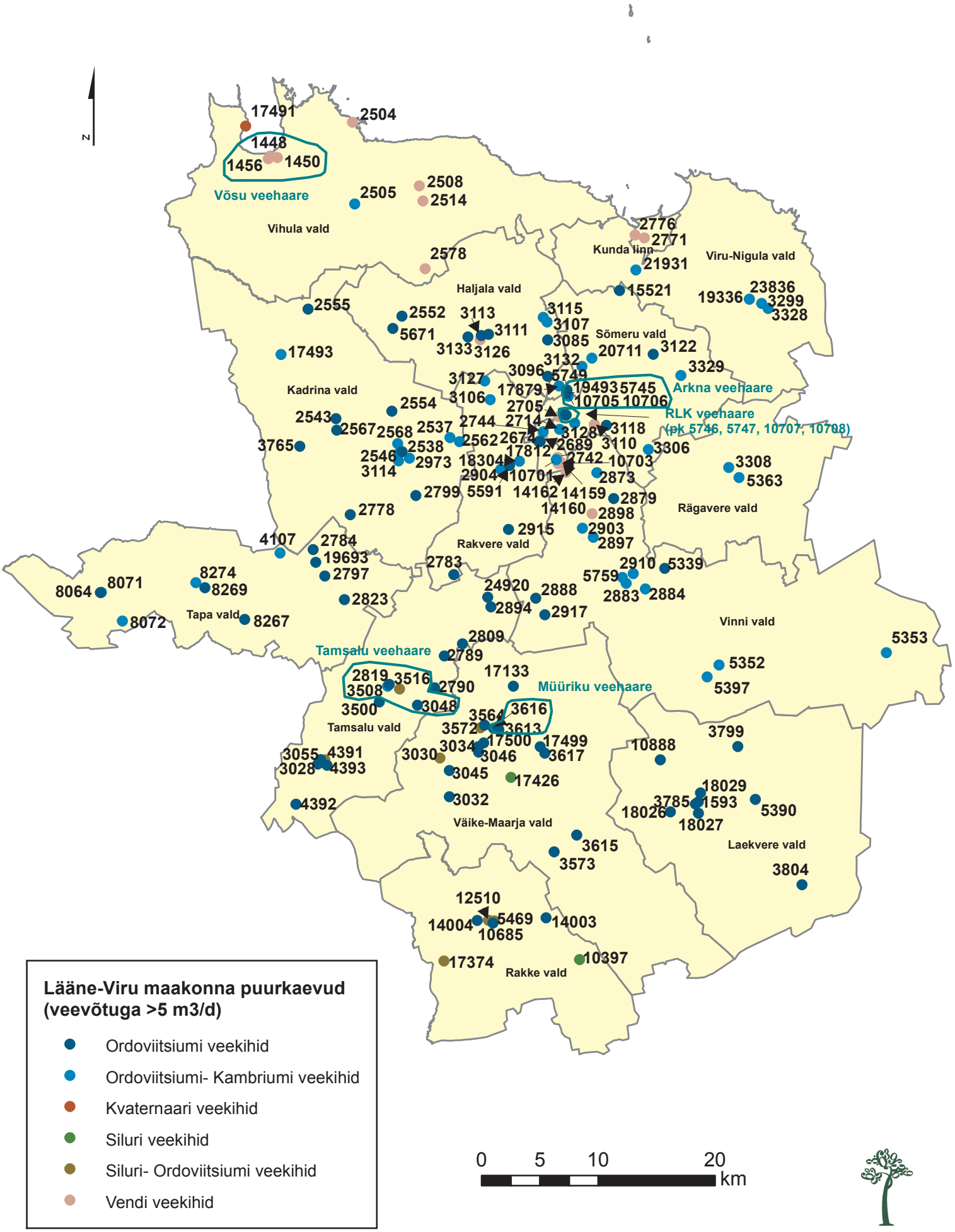
N
Võsu veehaare
Vihula vald
Haljala vald
Kunda linn
Viru-Nigula vald
Sõmeru vald
Kadrina vald
Arkna veehaare
RLK veehaare
(pk 5746, 5747, 10707, 10708)
Rägavere vald
Rakvere vald
Tapa vald
Vinni vald
Tamsalu veehaare
Müüriku veehaare
Tamsalu vald
Väike-Maarja vald
Laekvere vald
Rakke vald
Lääne-Viru maakonna puurkaevud
(veevõtuga >5 m3/d)
Ordoviitsiumi veekihid
Ordoviitsiumi- Kambriumi veekihid
Kvaternaari veekihid
Siluri veekihid
Siluri- Ordoviitsiumi veekihid
Vendi veekihid
0 5 10 20
km

LISA 4. RADOONIKAART

ESIALGNE EESTI RADOONIRISKI LEVILATE KAART

PRELIMINARY MAP OF RADON RISK AREAS IN ESTONIA

2004

Eesti Geoloogiakeskus
Geological Survey of Estonia

SGU
Sveriges geologiska undersökning
Geological Survey of Sweden

Statens strålskyddsinstitut
Swedish Radiation Protection Authority

Leppemärgid
Legend

Madala radooniriski ala, madala looduskiirgusega pinnased (peamiselt liivad ja aleuriidid). Kõrge radooni tase majade siseõhus esineb harva.
Low radon risk area. Soils, mainly sands and silts, with low radioactivity. Unusual with high radon levels in houses.

Normaalse radooniriski ala, normaalse looduskiirgusega pinnased. Lokaalselt võib esineda kõrge ja madala radooninsaldusega pinnaseid.
Normal radon risk area. Soils with normal radioactivity. Small areas with low and high radon ground can occur.

Alad, kus kohati võib esineda kõrge radooninsaldusega pinnaseid. Valdavalt moreen ja liustikuvee (jääjärvede ja glatsiofluviaalsed) setted. Kohati võib olla radooniisisaldus majade siseõhus kõrge.
Areas with local occurrences of high radon ground. Areas, dominated by till or glaciofluvial and glaciolacustrine sediments, with locally enhanced radioactivity. Areas where some houses may have high radon levels.

Kõrge radooniriski alad, kus avanevad uraani rikkad Dictyonemakilt, fosforiit ja oobolusliivakivi ning pinnastes esineb rohkesti nende kivimite fragmente. Radooniisisaldus majade siseõhus on sageli kõrge.
High radon risk area. Areas where uranium-rich Dictyonema shale, Obolus sandstone, and phosphorite occur in soils and outcrops. High radon levels in houses are common.

Karst. Karstipiirkonnad on tuntud kui potentsiaalselt radooniohtlikud alad. Kui hoone asub karstitühiku või -lõhe kohal, võib radoon migreeruda nende kaudu rõhuerinevuste tõttu majade siseõhku. Karstinähtusi esineb ka väljaspool kontuuritud alasid.
Karst. Karst areas are known as potential radon prone areas. If a building is situated on a karst cavity or a fracture, radon gas may be moved into the building by a pressure-driven air flow. Karst can also be found outside the marked areas.

Aluspõhja kivimid, enamasti lubjakivid, mis avanevad maapinnal või on kaetud õhukese pinnakattega. Peamiselt madala radooniisiriski alad.Võib esineda karsti.
Bedrock, mainly limestone, with no or only a thin soil cover. Normally a low radon risk area. Karst may occur within the area.

Savi. Piirkondi, kus levivad savikad setted, loetakse enamasti normaalse radooniriski aladeks, ehkki pinnaste looduskiirgus on sageli kõrge. Savide halvad aeratsiooni-omadused raskendavad pinnasest migreeruva radooni jõudmist majade siseõhku. Klassifikatsioon kehtib vaid veekülastunud savipinnaste puhul.
Clay. Areas with clayey sediments are generally classified as normal radon risk areas despite often higher radioactivity. The low permeability of clays reduces the possibility of the radon gas to be transported into houses. The classification is only valid as long as the clay is water-saturated.

Turbasood
Peatlands

Astang aluspõhja kivimites
Escarpment in bedrock

Dictyonemakilda avamus
Outcrop area of Dictyonema shale

Eesti radooniriski kaart on koostatud Eesti Geoloogiakeskuse (EGK), Kiirguskeskuse (KK), Rootsi Geoloogiateenistuse (SGU) ja Rootsi Kiirguskaitse Instituudi rahvusvahelise arengu koostöö osakonna (SSI/SIUS) koostöona. Projekti rahastasid aastatel 2002–2004 Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK) ja Rootsi Rahvusvahelise Koostöö Agentuur (Sida).

Osaljad:
EGK: Valter Petersell, Krista Täht, Voldemar Mõttus ja Margit Enel
SSI/SIUS: Gustav Åkerblom
SGU: Britt-Marie Ek
KK: Raivo Rajamäe, Lia Pahapill ja Anne Rulkov

Kaardi koostamisel kasutati:
- Käesoleva projekti raames pinnaseõhus mõõdetud Rn ning pinnases mõõdetud U, Th ja K sisalduse andmeid;
- Välitöödke käigus vaatluspunktides pinnase kohta kogutud informatsiooni;
- Pinnase ja aluspõhjakivimite kohta saadi teavet ka geoloogilistelt kaartidelt ning geoloogilistest aruannetest;
- KKRn sisalduse mõõtmisi hoonete siseõhus Lääne- ja Põhja-Eestis.

Radooniriski kaart koostati kogutud andmete põhjal SGUs MapInfo programmi abil. Alusena kasutati Eesti Kvaternaarisetete kaarti mõõkkuvas 1:400 000, mis käesoleva projekti jaoks viidi MicroStationist üle MapInfosse

The radon risk map has been produced in a cooperation project between Geological Survey of Estonia (EGK), Estonian Radiation Protection Centre (ERPC), Geological Survey of Sweden (SGU) and the Swedish Radiation Protection Authority and Department of International Development Cooperation (SSI/SIUS). The Estonian Environmental Fund (KIK) and the Swedish International Development Cooperation Agency (Sida) funded the project 2002–2004.

In the work participated from:
EGK: Valter Petersell, Krista Täht, Voldemar Mõttus and Margit Enel
SSI/SIUS: Gustav Åkerblom
SGU: Britt-Marie Ek
ERPC: Raivo Rajamäe, Lia Pahapill and Anne Rulkov

Material used for the compilation:
- Measurements of radon in soil air, and concentrations of uranium, thorium and potassium in soil, made within this project.
- Soil information was gathered during fieldwork at the measuring points.
- Soil and bedrock information was also used from available geological maps and geological reports.
- Radon concentrations in houses in the western and northern part of Estonia. These were supplied by ERPC, that performed the measurements.

Gathered data has been compiled in MapInfo using the map of the Quaternary Deposits of Estonia in scale 1:400 000 as a basis. The map of the Quaternary Deposits of Estonia was transferred from MicroStation to MapInfo for this project.

Topograafilise alusena on kasutatud Eesti kontuurkaarti mõõdus 1:200 000
Projektsioon: Gauss-Krügeri projektsioon, tsoon 5 (27° 5500 km; Pulkovo 1942)
Koordinaatvõrk: Krsadivõrk 1:200 000

The topographic base has been the Estonian contour map of scale 1:200 000
Projection: Gauss-Krüger, zone 5 (27° 5500 km, Pulkovo 1942)
Grid: degrees, 1:200 000

1:500 000

Eesti Geoloogiakeskus
Geological Survey of Estonia
Kadaka tee 82
Tallinn 12618
Estonia
Phone +372 672 0094
Fax +372 672 0091
E-mail: egk@egk.ee
URL: http://www.egk.ee

Sveriges geologiska undersökning
Geological Survey of Sweden
Box 670
SE-751 28 Uppsala
Sweden
Phone +46 18 17 90 00
Fax: +46 18 17 92 10
E-mail: sgu@sgu.se
URL: http://www.sgu.se

Statens strålskyddsinstitut
Swedish Radiation Protection Authority
SE-171 16 Stockholm
Sweden
Phone +46 8 729 71 00
Fax +46 8 729 71 08
E-mail: ssi@ssi.se
URL: http://www.ssi.se

© Eesti Geoloogiakeskus 2004

ISBN 9985-815-49-1